TRACTATVS
DE ORIGINE, DIGNITATE ET POTESTATE DVCVM ITALIAE,

QVIBVS REGALIA, JURAque Imperij competunt.

LVDOVICI RODOLFINI de Sabloneta, I. V. D.

IN QUO PRINCIPALITER TRACTATUR, AN ipſis Ducibus conveniat nomen, vel titulus SERENISSIMI.

CVM SVMMARIO ET INDICE.

Ad Exemplar Derthonæ, apud Bartholomæum Bullam A. C. 1605. Superiorum permiſſu editum; diligenter recuſum:

CVRANTE

CHRISTOPHORO BESOLDO I. C.



ARGENTINAE,
Impenſis Heredum LAZARI ZETZNERI.
Anno M. DC. XXIV.

Digitized by Google

SERENISSIMO RANVTIO FARNESIO, PARMÆ ET PLACENTIAE DVCI IIII. &c.

EQVITI VELLERIS AVREI,

Sanctæque Romanæ Eccleſiæ Vexillifero perpetuo.

Ludovicus Rodolfinus I. V. D. N. S. P. & perpetuam felicitatem.

QVONIAM res eſt operoſa, & difficilis ars imperandi: nec eam bene, beateq; poteſt Princeps tractare ſine ſapientia lumine, aut numine potiùs: in animum mihi induxi Ducũ eorum originem, & dignitatem, qui Italiam ſummâ ſuâ illuſtrant virtute, juris bilance modò perpendere, & examinare. Etenim nihil eſt in iure, quod in Principis quaſi non deliteſcat nomine, cùm perſonam induat iuris, & iuſtitiæ. Nam quòd ius imperat honeſta: vetat contraria: permittit tolerabilia, atque ab improbitate mortales arcet ſupplicio, & ad virtutem excitat præmio, id omne Princeps non ſolùm cum iure habet commune: ſed etiam ius vincit æquitate. Iure igitur Principis nomen ortum traxit à capite. Nam ſicuti caput corpori ſenſus omnes miniſtrat: eiuſq; ſordes ſic abſtergit ut per oculos cholera: per aures atra bilis: pituita per nares: per os deniq; purgetur ſanguis: ita Princeps cùm caput ſit populi, populúſq; corpus Principis, eam uſque adeo tundit incudem, ut nunquam, quod turpe eſt, admittat in populo, & ſemper ingerat quod honeſtum, præclarumq; eſt. Cuius ex officii ſplendore, & ſummâ virtutum omnium ſerenitate præſtantiſſimi quiq; Italiæ Duces, qui regalia, iuráq; Imperii habent, Sereniſſimi nomen ſortiti ſunt. Verùm quando nonnullos hic pungit ſcrupulos, & in controverſiam trahi ſolet, ſint necne hoc agnomine decorandi, ſtatui pro viribus nodum ſolvere quæſtionis. Nomina non ſolùm dignitates declarant officiorum: ſed etiam animorum denotant affectiones. Itaq; Græcorum Heroës glorioſis utendo nominibus, conſueverũt omnia gloriæ ſplendore illuminare. Diomedes quippe Rex AEtoliæ propter

Digitized by Google

nominis ſui gloriam tanto virtutis exarſit amore, támque fortis evaſit, ut etiam Martem in bello Trojano vulneràrit. Sed quid ego hæc de Græcis? Romani cùm nihil ducerent eſſe glorioſius diſciplinâ militari, religione, & re agrariâ, ſemper ferè nomina ſua mutuati ſunt trium harum virtutum ex aliqua. Hinc Numa Pompilius à numine: Hortenſius ab hortandis militibus: Fabij à fabis, & Lentuli à lentibus ſerendis ſunt nominati: quorum virtutes ſimul omnes in uno Serenitatis nomine deliteſcunt, quæ cùm dicatur à Serendo, iccirco Summi Italiæ Duces, Sereniſſimi ſunt vocati, quòd nihil ſit neque in religione, cujus ſanctimoniam: neque in re militari, cuius virtutem: neque in agrorum culturâ, cuius utilitatem non conſueverint inter mortales ſerere. Quæ omnia unus inſtar omnium ita, RANVTI DVX, *præſtas, ut non tam videaris regere, quàm quomodo ſit regendum, aliis non atramento: ſed vita exemplo præſcribere. Quare te Duce, tanquam optimo Reipublicæ Medico, nullus metuendus eſt Imperii morbus: non improborum injuria: non rerum inopia: non denique hoſtium vis, aut dolus. Hæc enim omnia, ſi antiquitati credimus, penes unum tantùm ſunt Principem, qui ſit imperandi gnarus. Nam cur aut Vlyſſes Irum, quo nemo unquàm fuit inops magis: aut Hercules Linum interemit Magiſtrum? Quia, ſi bene attendimus, eſt Principis, rerum in Imperio abundare copiâ: non egere diſciplinâ, & conſilio. Cùm igitur in tuo Imperio ſerena, & tranquilla ſint omnia, non ſolùm debeo, ſed etiam cogor Tractatum hunc tuo nomini nuncupare, qui annis præteritis tibi deſtinatus eſt, ídque ob privata tua erga me merita, quæ ſemper mihi hærent infixa in animo. Nam cum in Bononienſi Rotæ Tribunali ſedem, quæ tunc temporis deſerta erat, & vacua, affectarem, tu, ut compos fierem voti, uni tuo à ſecretis hoc negotii dediſti, ut ad hanc rem aculeatas pro me ſcriberet binas literas. Verùm id meâ culpâ ſeriùs. Nam res jam propter competitorum multitudinem, aliò pro Summorum Principum voto ceſſerat. Quorſum hæc? ut omnes intelligant, quando beneficium non ex effectu, ſed ex affectu penditur, tantum me Sereniſſimæ tuæ Altitudini debere, quantum ij debent, qui abs te ſummâ dignitate aucti ſunt, & cumulati. Quare, & ſi literas eas malui penes Secretarium tuum remanere, quàm fruſtra à Secretario capere: eas tamen tuæ Altitudini gratias egi, quibus intelligeret, nihil mihi potius eſſe, quàm in eius are vitam & agere, & deponere: ſtatuíque jam præſentem Tractatum, tanquam hujus meæ erga te voluntatis obſidem in omnium conſpectum, & oculos emittere. Hæc enim poſtulant multò majora tua erga omnes merita, quibus minimè ſoleo mirari. Nam ita naturâ es inſtructus, eâ arte educatus, ut nemo non hilaris à te abeat: malíſq; ſemper aliis prodeſſe, quàm præeſſe: quo fit, ut ſummæ tuæ dignitati ad gloriam magnus cumulus accedat. Nec enim aliâ de cauſâ preces, puto,*

apud

apud Orpheum natæ cenſentur ex Iovis ſemine, niſi ut admoneantur Principes omnes, præclarius eſſe beneficia inter mortales præmio compenſare, quàm maleficia expiare ſupplicio: utrunq; tamen eſt in Imperio cedro dignum. Quorum alterum habes ab Atavo PAULO III. *qui Cæli & terræ regiones omnes ſuâ implevit beneficentiâ: alterum ab* ALEXANDRO *Patre, qui Religionem ex Hæreticorum flammis ereptam Eccleſiæ Romanæ reſtituit. Quare cùm in te uno, alter togato: alter armato jure reviviſcat, quid eſt aut in præmio virtutis, quod à te non ſit expectandum: aut in criminis ſupplicio, quod non ſit metuendum? Non curas in rerum diſcrimine vitam, ſed juſtitiam: non fortunæ caducæ opes, ſed Dei immortalis opem. Nam cùm ageretur nuper de incolumitate Religionis, réſque eſſet in ſummâ periculi flammâ, quo ſtudio, quâ induſtriâ, quo Marte Iuliam Cæſaream ut expugnares, armatâ claſſe inſtructus rei bellicæ ſummæ tuis humeris ſuſcepiſti? Difficile eſt, quod res eſt dicere; tacere turpe: honeſtum à me, qui balbus ſum, tantùm attingere. Non exigua in belli incendio ars eſt deliberandi: magna audendi. Etenim ubi audet temerarius, ibi timet qui fortis eſt: ubiq; timidus perhorreſcit, ibi effertur audacia fortis. Omnia enim audere in bello, eſt inſania: nihil audere, deſperationis: audere verò, ubi eſt timendum, temeritatis: timere, ubi eſt audendũ, fracti, & remiſſi animi. Horum omnium ars & ſcientia quia in ſummâ tua fortitudine eſt poſita, ex turbulentis; & obſcuris, omnia à te tranquilla ſtatim redduntur & ſerena. Hoc quicquid eſt, cùm ſis Sereniſſimus, non dubito, quin ſerenâ fronte oblata etiam minima ſis accepturus. Solùm te humiliter obſecro, ut non ex ipſius opuſculi merito, ſed ex humanitate tuâ, & ex meâ erga te promptiſſimâ voluntate in fidem tuam me conſervare digneris. Vale.*

Digitized by Google

LVDOVICVS RODOLFINVS.
J. U. D.

LECTORI.

IN publicum exhibeo (candide lector) Tractatum hunc, ſpero tamen, te propediem viſurum alia magis exercitata, quæ in Prætorijs muneribus verſatus per tria Luſtra collegi, & editioni Venetijs à ſuperioribus ſunt adſcripta, præſertim librum unum quæſtionum, nonnullas concluſiones, Tractatum unum de plenitudine poteſtatis, alterum de brachio ſeculari, & eccleſiaſtico viciſſim implorando: deinde aliũ, quibus modis ordinarius efficiatur Delegatus, ex quibus facilè colliges, me nihil magis, quàm publicam utilitatem anhelare: nihilque ardentiori me animo, quàm jus, & iuſtitiam ſequi. Interim te admonitum volo, ne ex ordine literæ, aut ſcripturæ ſumas argumentum, me aliqua in parte innuere voluiſſe, quis Ducum aut Principum maiore præcedens excellentiâ aliis præferendus ſit, cùm eos præpoſuerim, qui priùs in mentem caſu magis, & fortuitò quàm conſultò venerint. Vale.

Digitized by Google

TRACTATVS
DE
ORIGINE, DIGNITATE, ET POTESTATE DVCVM ITALIÆ, QVIBVS REGALia Iuraque Imperii competunt.

LVDOVICI RODOLFINI DE Sabloneta, Iuris Vtriuſque Doct.

SVMMARIVM.

1 *OPpoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcunt.*
2 *Solus Imperator dicitur Sereniſſimus, & Auguſta Sereniſſima, & Reges, qui ſuperiorem non recognoſcunt, Sereniſſimi dicuntur.*
Rex Franciæ, & Rex Hiſpaniæ ſunt Sereniſſ. ibi.
3 *Omnes dignitates, & tituli, vel praeminentia procedunt à ſummo Pontifice, & ab Imperatore.*
4 *Origo Ducalis dignitatis tenuis, & humilis fuit.*
5 *Dux quis diceretur apud Romanos.*
6 *Ducalis dignitas à quibus habuerit originem in Italiâ.*
7 *Duces an fuerint ſpectabiles, vel Illuſtres?*
8 *Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus.*
9 *Novitates ſunt à lege damnatæ, intellige, ut ſub nu. 350. verſ. nec obſtat.*
10 *Ieſus Chriſtus Dominus noſter, quandoque Dux, quandoque Rex appellatus fuit.*
11 *Saul primus Rex Iſrael appellatus fuit Dux.*
12 *Regio Burgundiæ olim erat Regnum, deinde fuit Ducatus.*
13 *In dignitatibus non fit deſcenſus, & non promovetur quis de maiori ad minus.*
14 *Titulus Maieſtatis convenit ſoli Imperatori, & Regibus, vide nu. 18. 28. nu. 29. & nu. 38.*
15 *Reges ab initio maiorem poteſtatem habuerunt, quã Imperatores.*
16 *Lege Regiâ tranſlata eſt poteſtas in Imperatorem.*

Digitized by Google

17 *Plus juris habet Rex in Regno, quàm Imperator in Imperio, Imperium eſt ex electione. ibi.*

18 *Titulus Majeſtatis convenit Ducibus Regalibus Italiæ in ſuis Dominiis. vide nu. 28. 29. 38. & nu. 50.*

19 *Majeſtas dicitur ſtatus major, vel major poteſtas.*

20 *Marchio olim Ferrariæ habebat Majeſtatem.*

21 *Crimen læſæ Majeſtatis committitur contra Marchiones.*

22 *Duces ſunt majores Marchionibus, quicquid alii dixerint.*

23 *Menoch. & Chaſſan. in errore lapſi ſunt.*

24 *Duces præcedere debent Marchiones.*

25 *Duces habent ſub ſe Marchiones.*

26 *Corona Ducis eſt magis rotunda cum gemmis, & lapidibus pretioſis; Corona autem, ſeu potiùs circulus Marchionis eſt abſq; tantâ rotunditate, & ſine gemmis & lapidibus pretioſis.*

27 *Ex qualitate ornamentorum dignoſcitur maioritas dignitatis.*

28 *Duces non habent Majeſtatem, vide nu. 18. 29. 38. & nu. 50.*

29 *Non eſt æqualis, ſeu tanta Majeſtas in Ducibus Italiæ, vel aliis Dominis ſuperiorem recognoſcentibus, quanta eſt in Imperatore.*

30 *Splendor ſtellarum, non æquè lucet, ſicut ſplendor Solis.*

31 *Coquus, & Barbitonſor Ducum non ſunt Nobiles, ſicut ſunt Coquus, & Barbitonſor Imperatoris. vide nu. 68. & nu. 69.*

32 *Coquus apud Antiquos viliſſimum mancipium fuit, & æſtimatione, & uſu, licet ex vili miniſterio poſteà Romæ ars haberi cœpta fuerit.*

33 *Crimen læſæ Majeſtatis non committitur propriè adverſus Duces Italiæ, ſeu alios Dominos ſuperiorem recognoſcentes, ſed largè, & impropriè, ſecundum quoſdam. Contrarium nu. 37.*

34 *Crimen læſæ Maieſtatis propriè committitur tantùm contra Imperatorem, vel Rempublicam Romanam, vel contra quemcunque Principem, ſuperiorem non recognoſcentem.*

35 *l. quiſquis. C. ad leg. Iul. Maieſt. non habet locum contra filios, niſi quando crimen committitur contra Cæſarem, vel Rempublicam Romanam: non autem, quando committitur contra Duces, & Principes ſuperiorem recognoſcentes. vide nu. 50.*

36. 37 *Memoria defuncti damnari poteſt ſolùm quando crimen committitur contra Imperatorem, vel Rempubl. Romanam: ſecus quàndo committitur contra Principes, vel Civitates inferiores. vide nu. 50.*

38 *Duces Regales Italiæ habent Majeſtatem. vide nu. 18. 28. 29. & nu. 50.*

9 *Maieſtas*

Digitized by Google

9 *Majeſtas nihil aliud importat, niſi æternitatem.*

10 *Imperator poteſt facere legem perpetuam.*

11 *Privilegia Ducum Italiæ, qui ſunt perpetuò inveſtiti, & jure proprio perpetuam jurisdictionem, regalia, & jura Imperialia habent, ſunt perpetua ſecundùm eorum naturam, niſi aliter dicatur, vel contrarium conſtet.*

12 *Confirmatio privilegiorũ à Ducibus, & Principibus conceſſorũ neceſſario nõ eſt facienda à ſucceſſoribus ipſorum Ducum & Principũ.*

13 *Decreta, & Statuta Ducum, & Principum Italiæ ſunt æterna, & perpetua, & dicuntur jus Civile, quicquid alii dixerint.*

14 *Ioan: Maria Riminaldus reprehenditur per Authorem, ex quo dicebat, proclamata Marchionum Mantuæ non eſſe perpetua, ſed finiri, & extingui per eorum mortem.*

15 *Succeſſor ſi ſtatim cùm ſuccedit non revocat legem Prædeceſſoris, videtur illam approbare cum ſua determinatione.*

16 *Ioan. Bolognet. taxatur per Auctorem.*

17 *Becius reprehenditur ab Authore.*

18 *Verba debent intelligi in omni diſpoſitione, ut aliquid operentur, & ne ſint ſuperflua.*

19 *Verba non dicuntur ſuperflua, quando ſunt prolata ad majorem declarationem, & tollendam dubitationem, quia tunc ſatis operari dicuntur.*

20 *l. quiſquis. C. ad leg. Iul. Majeſt. habet locum contra filios delinquentis in Duces Regales Italiæ, & memoria huiuſmodi delinquentis damnari poteſt.*

21 *Leges, & iura loquentia de Imperatore locum habent in Ducibus & Principibus regalia, & iura Imperialia habentibus ex privilegio, vel ex conſuetudine, cuius initii memoria non exiſtit.*

22 *Sermones particulares ſunt veriores, generales verò faciliores.*

23 *l. benè à Zenone C. de quadrie. præſcript. habet locum in Ducibus Italiæ regalia, & iura imperialia habentibus.*

Rim. jun. fuit Præceptor Authoris, ibi.

24 *Clem. 1. de probat. procedit in Ducibus regalia, & jura imperialia habentibus.*

25 *Rex nullus reperitur, in quo tanta, ſeu æqualis ſit Majeſtas, quanta eſt in Imperatore.*

26 *Crimen læſæ Majeſtatis committitur contra Reges ſuperiorem non recognoſcentes.*

27 *Pauciſſimi ſunt Reges, qui recognoſcant ſuperiorem.*

28 *Rex Franciæ non recognoſcit ſuperiorem de iure, nec de facto, ex communi.*

59 *Rex Hiſpaniæ non recognoſcit ſuperiorem.*
60 *Rex Portugalliæ non recognoſcit ſuperiorem.*
61 *Rex Angliæ non habet ſuperiorem.*
62 *Rex Siciliæ eſt liber, & Monarcha in Regno ſuo.*
63 *Rex Aragonum eſt exemptus ab Imperio.*
64 *Rex Navarriæ, Armeniæ, Vngariæ, & Cataloniæ non ſubſunt Imperio.*
65 *Rex Caſtellæ non ſubeſt Imperio.*
66 *Rex Legionis non eſt ſubditus Imperatori.*
67 *Duces, Marchiones, & Comites perpetuò inveſtiti, habentéſq; jura Imperialia, æquiparantur Regibus, & Imperatori.*
68 *Coquus, & Barbitonſor huiuſmodi Ducum ſunt nobiles.*
69 *Nobilitas tanta non eſt in Coquis & Barbitonſoribus dictorum Ducum, quanta eſt in illis Imperatoris.*
70 *Major eſt nobilitas, quæ provenit à majori, quàm quæ provenit à minori, ita ut nobilitatus à majori præferatur nobilitato ab inferiore, non obſtante temporis anterioritate, & prærogativâ.*
71 *Dux Sabaudiæ recognoſcit ſuperiorem, contrarium nu.* 83. *Intellige ut nu.* 114. 115. *& nu.* 116.
72 *Dux Mediolani recognoſcit ſuperiorem. contrarium nu.* 81. *Intellige ut nu.* 114. 115 *& nu.* 116.
73 *Dux olim Ferrariæ recognoſcebat ſuperiorem contrarium nu.* 78. *Intellige ut nu.* 114. 115. *& nu.* 116.
74 *Dux Mantuæ recognoſcit ſuperiorem. contrarium nu.* 80. *Intellige ut nu.* 114. 115. *& nu.* 116.
75 *Dux Vrbini recognoſcit ſuperiorem Summum Pontificem. vide nu.* 82. *& intellige ut nu.* 114. 115. *& nu.* 116.
76 *Dux Parmæ recognoſcit Eccleſiam in ſuperiorem, vide nu.* 77. *& intellige ut nu.* 114. 115. *& nu.* 116.
77 *Magnus Dux Hetruriæ non recognoſcit ſuperiorem. ex quo non eſt feudatarius, ſed liber, declara ut nu.* 114. 115. *& nu.* 116.
78 *Dux olim Ferrariæ non recognoſcebat ſuperiorem, declara ut nu.* 114. 115. *& nu.* 116.
79 *Dux Mutinæ non recognoſcit ſuperiorem, ex quo eidem ſuprema poteſtas data fuit à Federico tertio Imperatore, declara ut nu.* 114. 115. *& nu.* 116.
80 *Dux Mantuæ non habet ſuperiorem, declara ut nu.* 114. 115. *& nu.* 116.
81 *Dux Mediolani non habet ſuperiorem ex communi, declara ut nu.* 114. 115. *& nu.* 116.

b2 *Dux*

Digitized by Google

82 *Dux Vrbini eſt omninò liber in ſtatu ſuo, declara ut nu.* 114. 115. *& nu.* 116.

83 *Dux Sabaudiæ non recognoſcit ſuperiorem, declara ut nu.* 114. 115. *&* 116.

84 *Dux Sabaudiæ ſe Dei gratiâ Ducem vocat, ut oſtendat, ſe non recognoſcere ſuperiorem, vide nu.* 88.

85 *Dux Burgundiæ ſe Dei gratiâ Ducem vocat, eò quòd non recognoſcat ſuperiorem, licet Chaſſan. dubitet, an recognoſcat Regem Franciæ.*

86 *Rex Franciæ intitulatur Dei gratiâ Rex, quia non recognoſcit ſuperiorem, niſi Deum, & enſem.*

87 *Dux Mantuæ, & Dux Mutinæ intitulantur Dei gratiâ Duces, quia ſuperiorem non recognoſcunt.*

88 *Dux Sabaudiæ intitulatur Dei gratiâ Dux, & ibi aſſertur ratio.*

89 *Duces, Comites, & Marchiones Caſtellæ recognoſcunt ſuperiorem.*

90 *Comites Palatini ab Imperatore creati non poſſunt legitimare in terris Imperii, de quibus aliquis Princeps cum omnimodâ poteſtate fuit perpetuò inveſtitus ſine licentiâ ipſius Principis.*

91 *Imperator, vel Comes Palatinus ab eo creatus non poteſt legitimare in Ducatu Mediolani, nec in Ducatu Montisferrati, quia Imperatoria poteſtas fuit tranſlata in Duces.*

92 *Duces Mediolani, Mantuæ, & Ferrariæ fecerunt decreta, ut nemo poſſet impetrare privilegium ab Imperatore legitimandi in ſuis Dominiis, nec illo uti abſq; licentiâ ipſorum Ducum.*

93 *Ratio quadam Curt. Iun. Barbat. Boſſ. Burſat. & Roland. à Valle improbata ab Auctore.*

94 *Intellectus ad conſtitutiones Mediolani ſub tit. de legitim. lib.* 3.

95 *De his qui foris ſunt, nihil ad nos.*

96 *Ceſſante ratione legis, ceſſare debet lex, vel diſpoſitio legis.*

97 *Dominus directus non poteſt in terrâ Baronis ſibi ſubjecti tutorem dare pupillo, nec alium actum Iuriſdictionalem exercere.*

98 *Imperator nihil poteſt in terris Ducatus Mediolani, niſi quatenus permittitur à Duce.*

99 *Imperator hodie in terris alienis pro nihilo reputatur.*

100 *Imperator non poteſt in Civitate Mantuæ uti clauſulâ ſupremæ poteſtatis, vel auferre jus tertii, & ibi redditur ratio remiſſivè.*

101 *Delegatus Cæſareus non poteſt citare in terris Vaſallorum, & Domini Gonzagæ non patiuntur hoc fieri in ſuis Dominiis.*

Digitized by Google

102 *Contrarium tenuerunt Boſſ. Nata Surd. & Aretin.*

103 *Sed Author ipſis reſpondet, & num. ſeqq.*

104 *Officialis Imperatoris, qui praeſt uni Provinciæ, poteſt citare homines exiſtentes in qualibet Provincia Imperii ſecundum Bart.*

105 *Dictum Bartoli non ſervatur de conſuetudine.*

106 *De conſuetudine in Dominio Mediolani non ſervatur, quòd unus officialis citet directè in Iuriſdictione alterius officialis ejuſdem Dominii.*

107 *Fundamento ſublato ſuperædificatum corruit.*

108 *Fundamento Doctoris ſublato tollitur ejus opinio.*

109 *De conſuetudine obſervatur, quòdDomini delegant cauſas ſuorum ſubditorum Iudicibus, non ſubditis in aliena Iuriſdictione commorantibus, & nu. ſeq. verſ. videmus quoq;.*

110 *Ducatus Parmæ, & Placentiæ ſubeſt Eccleſiæ Romanæ.*

111 *Civitas Lucæ eſt libera ab Imperio, & jura Principis poſſidet.*

112 *Rudolphus Imperator conceßit libertatem Lucenſibus pretio duodecim millium Ducatorum.*

113 *Delinquens contra Rempublicam Lucenſem non recognoſcentem ſuperiorem punitur pœna damnationis memoriæ.*

114 *Civitas Ianuæ libera eſt ab Imperio, locumq; Principis tenet, nec ſuperiorem recognoſcit.*

115 *Illi Domini qui in ſuis Dominiis habent omnia jura Imperii, & omnia poſſunt, quæ poteſt Imperator in ſuo Imperio, non dicuntur in eis ſuperiorem recognoſcere.*

116 *Superioritas illa: quam habet Papa, vel Imperator reſpectu ſolius Inveſtituræ non nocet Ducibus, nec conſideranda eſt reſpectu meri, & mixti Imperii, quod exercent in ſuos ſubditos, & eorum bona.*

117 *Civitas licet det aliquid Principi in ſignum ſuperioritatis, puta pallium, ceram, vel aliud ſimile, non tamen dicitur ſubdita, ſed libera.*

118 *Lex quiſquis. C. ad leg. Iul. Majeſt. tanquam odioſiſſima, & pœnalis, non eſt extendenda de perſona ad perſonam.*

119 *Duces fuerunt poſiti in locum Imperatoris.*

120 *Subrogatum ſapit naturam ejus, in cujus locum ſubrogatur cum qualitatibus, & privilegiis ſuis, etiam ſi ſubrogatum ſit alterius natura, quàm eſt illud, in cujus locum ſubrogatur, vel etiã ſi in aliquo diſcreparet.*

121 *Diſpoſitio. l. benè à Zenone. C. de quadrien. præſcript. eſt odioſa, & ſapit iniquitatem, quia quis de facto, dominio ſuo ſua privatur.*

122. *Lex*

122 *Lex quiſquis. C. ad leg. Iul. Majeſt. reſpectu filiorum hodie de conſuetudine non ſervatur.*

123 *Contrarium tenuit Author.*

124 *Declaratur quoddam dictum Angeli.*

125 *Pœna. l. quiſquis. C. ad leg. Iul. Majeſt. reſpectu filiorum non habet locum, ubi crimen committitur contra propriam Civitatem ex communi, & veriori.*

126 *Pœna d. l. quiſquis, reſpectu filiorum habet locum, quando crimen committitur contram Papam, Imperatorem, vel Regem, ſuperiorem non recognoſcentem.*

127 *Pœna d. l. quiſquis. reſpectu filiorum habet locum, quando crimen committitur contra Duces Regales Italiæ.*

128 *Lex ſemper loquitur, & eſt in viridi obſervantia.*

129 *Statutum corrigens jus commune ſervandum eſt pro lege communi.*

130 *Statuta locorum ſunt jus Civile.*

131 *Ius municipale in proprio loco Ius commune, ſeu ejus pars appellari poteſt, ubi de communi.*

132 *Statutum prævalet in loco, ubi viget, etiam ſi ius commune diſponeret contrarium.*

133 *Iudex ſervare debet Statutum Civitatis, licet Ius commune diſponat contrarium.*

134 *Inanis eſt diſputatio, ubi eſt Statuti deciſio.*

135 *Author fuit Prætor, ac etiam locum tenens, & Gubernator in terra Caſtioni à ſtiveriis pro Marchione dicti loci.*

136 *Statutum Caſtioni à ſtiveriis reſervat legitimam filiis in bonis Patrum rebellium.*

137 *Alciatus reprehenditur ab Authore, & nu. 147. & nu. 148.*

138 *Dictio univerſalis, Omne, nihil excludit.*

139 *Crimen læſæ Maieſtatis non comprehenditur in generali diſpoſitione, ex quo requirit ſpecialem mentionem, tanquam exceptum, & reſervatum.*

140 *Ea quæ requirunt ſpecialem mentionem, non veniunt in generali ſermone.*

141 *Conceſſâ iuriſdictione cum mero & mixto Imperio Vicario Principis, nunquam tamen cenſetur conceſſa cognitio criminis læſæ Maieſtatis, niſi ſit facta expreſſa mentio.*

142 *Conceſſâ abolitione omnium criminum, non eſt conceſſa abolitio de crimine læſæ Maieſtatis.*

143 *Reus læſæ Maieſtatis non gaudet immunitate Eccleſiæ, & invitus extrahi poteſt ab Eccleſiâ, licet regulariter quilibet delinquens*

tutus in eâ ſit. Vide ſub nu. 144.

144 *Athalia mater Ochoziæ, læſa Majeſtatis rea, extracta è templo, interfecta fuit.*

145 *Exceptio aliquorum caſuum in aliis firmat regulam in contrarium.*

146 *Incluſio unius eſt excluſio alterius.*

147 *Statutum intelligi debet ſecundùm Ius commune, ut minùs ab eo recedatur quàm fieri poſſit.*

148 *Interpretatio cujuslibet diſpoſitionis capienda eſt, & favorabilis reputatur, per quam Ius commune conſervatur, & ad illud reducimur.*

149 *Reges poſſunt dici Sereniſſimi, ſicut Imperator, ex quo in eorum Regnis ſunt tanquam Imperatores, & obtinent ſupremum locum.*

150 *Duces Iura Imperialia habentes, & perpetuò inveſtiti pro ſe & deſcendentibus, ſunt Sereniſſimi, cùm in ſuis Dominiis poſſint appellari Reges, & Imperatores, & omnia poſſint quo ad ſuos ſubditos, & eorum bona, quæ poſſunt Summi Principes in univerſo Orbe, & ibi de communi, & nu* 151.

151 *Duces perpetuò inveſtiti pro ſe, & deſcendentibus, Iuraq; imperialia habentes, nihil differunt ab Imperatore, niſi ambitu minoris circuli, ſicut ſcapha differt à navi.*

152 *Dux Vrbini poteſt appellari in ſuo Ducatu Rex, & Imperator, & habet Regiam poteſtatem.*

153 *Dux Mantuæ & Montisferrati eſt Magnus Dux, & habet Iura Imperij, & ſuprema eſt ejus poteſtas in ſuo Ducatu, in quo ea poteſt, quæ ſuo in Imperio poteſt Imperator.*

154 *Suprema poteſtas Ducis Mantuæ & Montisferrati fuit ſibi ab Imperatore conceſſa, & longiſſimo tempore præſcripta.*

155 *Idem judicatur de Magno Duce Hetruriæ in ſuo Dominio, quod de Imperatore in ſuo Imperio: & ideò poteſt omnia, quæ poteſt Imperator.*

156 *Dux Sabaudiæ habet Iura Imperii, & omnia poteſt in ſuo Dominio, quæ poteſt Imperator in toto Imperio.*

157 *Dux Sabloneta habet jura Imperii in ſuo Statu.*

158 *Dux olim Ferrariæ in ſuo Statu habebat Iura Imperii, & ſupremi Principis.*

159 *Dux Mediolani habet jura Imperii, & poteſt omnia in ſuo Ducatu, quæ poteſt Imperator in Imperio.*

160 *Negare poteſtatem Principis, immò ſolùm diſputare de eâ, eſt crimen quaſi Sacrilegii.*

161 *Hodier-*

Digitized by Google

SVMMARIVM.

Hodiernis temporibus non eſt diſputandum de poteſtate Dominorum in terris ſuis: quia eſſet ponere os in Cœlum, & revangare, ac reformare totum mundum.

Non eſt tutum ſubdito, in dubium deducere Domini ſui poteſtatem.

Diſputans de poteſtate Principis facit ſe ſuperiorem ipſi Principi, & ponit ſedem ſuam ab Aquilone, tentando eſſe ſimilem Altiſſimo.

In re dubiâ poteſtas Principis amplianda eſt.

Actus nullus, ſi de facto ſervatur, ut quia ſuperior ita velit, de illo idem judicatur quod de actu valido.

Solus Imperator poteſt indicere, & bellum gerere.

Duces, & Principes Italiæ perpetuò inveſtiti pro ſe & deſcendentibus, & Iura Imperialia habentes, jus indicendi & gerendi bellum, & ita ex conſuetudine, ſeu longâ obſervantiâ præteritorum temporum conſueverunt bellum Cæſare inconſulto inter ſe indicere, & gerere, & ſub nu. 177.

Dux Sabaudiæ ſuſcepit bellum juſtum adverſus Gebennenſes, causâ recuperandi illam Vrbem, quæ majorum ſuorum fuit.

Bellum quod dicatur vel præſumatur juſtum remiſſivè.

Duces non habent jus indicendi bellum ſine licentiâ Domini, ſecundùm Alciat. cujus dictum aut intelligitur ut ibi, aut ipſe malè ſenſit, ut nu. 177.

Ducibus, & Principibus Regni Franciæ prohibitum eſt per ordinationes Regias, bellum & arma movere.

Duces, & Principes Regni Neapolitani habent poteſtatem multũ limitatam.

Duces, & Principes Regni Neapolitani dicuntur Duces, & Principes abuſivè.

Contrarium tenuit Ioan. Thomas Minado.

Sed reprehenditur ab Auctore.

Eo ipſo quòd quis creatur Dux, Marchio, & Comes, non ſolùm regalia videntur in eum tranſlata: verùm etiam omnia alia, quæ ſunt reſervata in ſpecie ſoli Principi & Imperatori propter excellentiam.

Quod declaratur ibi.

Reſtitutio ad famam, & poteſtas aggratiandi, eſt de reſervatis ſoli Principi.

Dux Sabaudiæ, Dux Parmæ, Dux Vrbini, ac alii ſimiles Duces, poſſunt aggratiare, & ad famam reſtituere, tàm vigore eorum

Digitized by Google

facultatis, quàm ex uſu, & conſuetudine.

180 *Solus Princeps poteſt inſuflare ſpiritum vitæ inſtantiæ perempta.*

181 *Dux Mantuæ & Montisferrati, & alii Duces, Marchiones, & Comites Regales, poſſunt reſtaurare inſtantiam peremptam.*

182 *Dux Montisferrati, ſeu eius ſacrum Conſilium in Ducatu Montisferrati, ex conſuetudine vigente, & ſemper practicatâ, inſuflat inſtantiam cauſarum vertentium coram Iudicibus ordinariis eius Vaſallorum, licet ipſi ſint inveſtiti de mero & mixto Imperio, omnimodâ iuriſdictione, ac de regalibus.*

183 *Inſtantia perempta ſuſcitari poteſt in cauſis civilibus, & criminalibus: hoc tamen fieri debet cum ſale diſcretionis, puta inſpectâ ſceleris magnitudine.*

184 *Inſtantia reſtaurari poteſt parte adverſâ non vocatâ, nec citatâ.*

185 *Inſtantia reſtaurari poteſt bis, & millies.*

186 *Deus poteſt reſurgere mortuum bis, & millies.*

187 *Argumentum de Deo ad Principem, vel Regem, reſpectu terrenorũ, valet ſecundum Nevizanum. Author tamen hoc non approbat. ibi.*

188 *Inſtantia cauſæ appellationis reſtaurari poteſt cum clauſulâ, non obſtante, quòd appellatio fuerit deſerta, vel de plenitudine poteſtatis, vel ex certâ ſcientiâ, vel motu proprio.*

189 *Declaratur Io. de Amic. & Cavagnol.*

190 *Inſtantia currit, etiam ſi ſteterit per Iudicem, ne cauſa expediretur, ut quia ſit mutatus, abſens, vel propter multitudinem cauſarum impeditus ex communi.*

191 *Impetrans reſtaurationem inſtantiæ lapſæ facto, aut culpâ Iudicis, non tenetur reficere expenſas retardati proceſſus.*
Contrarium voluit Menoch. ibi.
Sed ipſe Menoch. reprehenditur ab Auctore, à quo defenditur Burſat. contra quem Menoch. invehebat, ibidem.

192 *Inſtantia quando negligentiâ actoris eſt perempta, expenſæ ſunt ſolvendæ ab ipſo Actore.*

183 *Inſtantia quando fuit lapſa dolo adverſarii, ipſe tenetur ſolvere expenſas.*

194 *Princeps quando inſtauravit inſtantiam lapſam cum hoc, quòd reficiantur expenſæ, ſi pars eas non refecerit, agere non poterit.*

195 *Inſtantia lapſa culpâ & negligentiâ Actoris, & inſtaurata per Principem, nullâ factâ mentione expenſarum, pars opponere poteſt, quòd adverſarius non audiatur, niſi refectis Expenſis.*

196 *Inſtantia lapſa culpâ, & negligentiâ Actoris, & inſtaurata per*

Principem

Principem, nullâ factâ mentione expenſarum, ſi pars non petit earum refectionem, valet judicium.

97 *Inſtantiâ peremptâ, partes poſſunt uno ictu, & unâ approbatione, omnia acta iterare, repetere, & renovare, ex cõmuni.*

Hoc declaratur duobus modis, ut ibi.

98 *Solus Princeps poteſt imponere, & inſtituere novum vectigal.*

99 *Dux Sabaudiæ, ac alii Duces Regales, poſſunt imponere nova vectigalia.*

00 *Solus Princeps poteſt tollere, & ſanare omnem defectum juris poſitivi.*

01 *Duces Regales poſſunt tollere, & ſanare omnem defectum juris poſitivi.*

02 *Poteſtas legitimandi per reſcriptum eſt de reſervatis Papæ & Imperatori, quæ non poteſt exerceri, niſi ab his, quibus ipſi conceſſerunt, & commiſerunt.*

03 *Dux Mediolani, & Dux Sabaudiæ, ac alii Duces Regales, legitimare poſſunt in ſtatu ſuo, quicquid alii dixerint, maximè ſi in inveſtiturâ dictum ſit, quòd poſſint in ſuo Dominio ea, quæ Reges Romani, & Imperatores facere poſſunt.*

04 *Rex de facto ſuperiorem non recognoſcens legitimare poteſt.*

05 *Fulvius Pacianus, Doctor Excellentiſſimus, fuit Auditor & Conſiliarius Ducis Sablonetæ.*

06 *Legitimationes factæ à Ducibus Regalibus, validæ ſunt in eorum Dominiis: ſed non extenduntur extra eorum Dominia.*

07 *Summus Princeps ſuperiorem non recognoſcens poteſt eſſe judex in causâ propriâ.*

08 *Duces, Principes, Marchiones, & Comites non recognoſcentes ſuperiorem de jure vel de facto, vel habentes jura Imperialia, poſſunt eſſe iudices in propriâ causâ.*

9 *Solus Papa, vel Imperator, poſſunt removere appellationem.*

0 *Duces poſſunt tollere appellationem.*

Addit. ad Dec. in c. paſtoralis, ſub nu. 15. in verbo proprio, de appellat. reprehenditur ab Authore ibi.

Solus Imperator poteſt legem condere.

2 *Dux Mediolani, & Dux Sabaudiæ, ac alii Duces perpetui, habentes iura Imperii, poſſunt legem condere, & ei derogare.*

3 *Solus Imperator regulariter poteſt concedere immunitatem, & exemptionem à collectis, oneribus, & angariis, etiam in præiudicium aliorum.*

4 *Dux Mediolani, Dux Mantuæ, Dux Sablonetæ, & Dux Mutinæ,*

Digitized by Google

ac alii Duces iura Imperii habentes, vel non recognoſcentes ſuperiorem de facto, poſſunt ex obſervantia, & de iure, immunitatem concedere in praeiudicium ſubditorum, cum clauſula non obſtante lege, vel clauſula ex certa ſcientia.

215 *Solus Princeps committit cauſas ſummariè, ſimpliciter, & de plano.*

216 *Duces regales poſſunt cauſas committere ſummariè, ſimpliciter, & de plano ſine ſtrepitu & figura iudicii, ac ſola facti veritate inſpecta, etiam ex obſervantia.*

217 *Clauſula ſola facti veritate inſpecta plenior eſt, & plus importat, quàm clauſula ſummariè &c.*

218 *Locumtenentes, & Viceduces non poſſunt committere cauſam cognoſcendam ſummariè, ſimpliciter, & de plano, niſi Duces dederint ſuis locum tenentibus huiuſmodi libertatem: de conſuetudine tamen aliud ſervatur nu. 224.*

219 *Locum tenens nihil poteſt contra iura, nec legatus de latere.*

220 *Reſervata Principi non tranſeunt in Locumtenentem ipſius Principis, generale mandatum habentem.*

221 *Locumtenens Principis licet poßit omnia, quae ipſe Princeps: non tamen poteſt facere ea, quae reſervata ſunt Principi in ſignum ſupremae poteſtatis, niſi expreſſum & ſpeciale mandatũ habeat.*

222 *Mandatum non praeſumitur.*

223 *Facta non praeſumuntur, niſi probentur.*

224 *Legati de latere, & Gubernatores Provinciarum, de conſuetudine committunt cauſas cognoſcendas ſummariè ſimpliciter, & de plano.*

225 *Solus Princeps poteſt reſtituere contra ſententiam, quae tranſivit in iudicatum, vide ſub nu. 226.*

226 *Magnus Dux Hetruriae, ac alii Duces Regales, poſſunt reſtituere adverſus ſententiam in judicatum tranſactam.*

Requiritur tamen quòd in reſcripto dicatur, non obſtante tali ſententiâ, quae tranſivit in rem judicatam, ibi.

227 *Imperator, & Rex liber, poſſunt uti plenitudine poteſtatis.*

228 *Dux Mediolani, Dux Parmae, Dux Mantuae, Dux Sabaudiae, Dux Vrbini, ac alii Duces, & Principes Regales, poſſunt, & ſunt in poſſeßione utendi clauſulâ plenitudinis poteſtatis in ſuis Dominiis.*

229 *Contrarium tenent aliqui.*

230 *Sed Author amplectitur concluſionem affirmativam, quam comprobat num. ſeqq.*

231 *Corona aurea cum lapidibus pretioſis, quae ſolent coronari Duces, de-*

ſignat plenitudinem poteſtatis, & inſignia honoris.

232 *In Coronâ, & per coronationem, Rex conſequitur plenitudinem poteſtatis.*

233 *Veſtes & indumenta Ducalia, ut pallium, deſignant Majeſtatem & poteſtatis plenitudinem, ſicut pallium Summi Pontificis, & Imperatoris.*

234 *Obſervantia & conſuetudo mutanda non eſt, ſed ſequenda.*

235 *Obſervantia communis attendenda eſt.*

236 *Sufficit, aliquid ex communi obſervantiâ receptum eſſe, quicquid ſit de iuris ſubtilitate.*

237 *Conſuetudine, & obſervantiâ vigente, iudex ab eâ in iudicando recedere non poteſt.*

238 *Obſervantia communis ſubſequuta, & recepta in ambiguâ Doctorum opinione, amplectenda eſt, non obſtante diſpoſitione iuris communis.*

239 *Obſervantia eſt optima interpres in his, quæ dignitatem & nobilitatem reſpiciunt, cùm illa ſit, quæ titulos tribuit.*

240 *Conſuetudo attenditur in titulis.*

241 *Magnus Dux Hetruriæ appellatur, Sereniſſimus de conſuetudine, & communi obſervantiâ.*

242 *Dux Vrbini appellatur, Sereniſſimus de conſuetudine, & communi obſervantiâ. Nec non Invictiſſimus, ibi.*

243 *Dux Mantuæ, & Montisferrati vocatur Sereniſſimus, de conſuetudine, & communi obſervantiâ.*

Nec non Magnus Dux, ibi.

Ioannes Franciſcus Terzanius Cremonæ fuit Præceptor Authoris. ibidem.

244 *Dux Parmæ & Placentiæ vocatur Sereniſſimus, de conſuetudine, & communi obſervantiâ.*

245 *Dux olim Ferrariæ appellabatur Sereniſſimus, de conſuetudine, & communi obſervantiâ.*

Nec non Potentiſſimus, Invictiſſimus, & magnus Princeps. ibi.

246 *Dux Mutinæ Sereniſſimus vocatur.*

247 *Dux Mediolani appellatur Sereniſſimus, de conſuetudine & communi obſervantiâ. Et invictiſſimus, ibi.*

248 *Dux Sabaudiæ vocatur Sereniſſimus, de conſuetudine & communi obſervantia.*

Et Divus, Invictiſſimus, & Potentiſſimus, ibi.

249 *Duces Regales ſunt Sereniſſimi.*

250 *Epiſcopi poſſunt appellari Sereniſſimi.*

251 *Non de nomine, ſed de effectu curandum eſt.*
252 *Dignitates omnes non ſolùm à Papâ & ab Imperatore profluunt: ſed etiam à lege & conſuetudine.*
253 *Conſuetudo pro lege obſervari debet: quia ſuccedit loco legis, ubi deficit lex.*
254 *Par eſt virtus legis, & conſuetudinis.*
255 *Conſuetudo eſt illa, quæ titulos & honores tribuit, & ſub nu. 256.*
256 *Miles reputatur nobilis ex conſuetudine in aliquibus Civitatibus, licet de jure communi militia non ſit dignitas.*
257 *Ducalis dignitas adeò indies aucta fuit, ut hodiè exiſtimetur Excelſa, & una ex majoribus.*
258 *Duces obtinent primum locum poſt Reges. Contrarium ibi. Sed Author tenet primum dictum, ibidem.*
259 *Ordo dignitatum cognoſcitur ex ordine literæ.*
260 *Major ille præſumitur, qui primò nominatus eſt.*
261 *Archiepiſcopus Mediolanenſis debet præcedere Archiepiſcopum Ravennatem, cùm prius fuerit nominatus. vide ſub nu. 294. verſ. nec obſtat.*
262 *Patriarcha Gradenſis debet præcedere presbyteros Cardinales, cùm ipſe repertatur in ordine literæ primo loco deſcriptus. vide tamen ſub nu. 265. & nu. 266.*
263 *Quilibet Patriarcha debet præcedere Cardinales. vide ſub nu. 265. & ſeq.*
264 *Cardinales ex conſuetudine præferuntur omnibus Patriarchis, exceptis Conſtantinopolitano, Alexandrino, Antiocheno, & Hieroſolymitano. vide ſub nu. 265. & ſeq.*
265 *Cardinalis Hoſtienſis præcedit omnes Patriarchas ex Privilegio: quia Papam conſecrat, & ungit Imperatorem.*
266 *Conſuetudo in præcedentiâ Cardinalium & Patriarcharum obſervari debet.*
267 *Sponſus an debeat primò interrogari, vel ſponſa? & ſeqq. Vide ibi, quid Author opinetur.*
268 *Major honeſtas requiritur in fœminâ, quàm in viro.*
269 *Digniores, in ſententiis proferendis prius dicere debent.*
270 *Vir eſt dignior fœminâ.*
271 *Mulieres ex perſonâ maritorum, dignitatem & forum conſequuntur.*
272 *Mulieres coruſcant radiis maritorum.*
273 *Matrimonium non vitiatur, ſive primò interrogetur ſponſus, ſive ſponſa, cum hoc non ſit de ſubſtantiâ ipſius matrimonii.*

274 *Hiſtoria*

Digitized by Google

SVMMARIVM.

174 *Hiſtoria Franciſcanorum minorum, & Papa Vrbani.*
175 *Princeps eſt major Duce.*
Contrarium ſub nu. 227. quod tenet, & confirmat Author nu. ſeqq.
176 *Conſuetudo Neapolitana obſervat, ut Principes præcedant Duces, & ſub nu. 277.*
177 *Conſuetudini ſtandum eſt in materiâ præcedentiæ Ducis, & Principis.*
78 *Princeps nihil aliud eſt, niſi primus, & caput.*
79 *Imperator ſcribendo Ducibus Regalibus, appellat eos Principes.*
80 *Imperator dicitur propriè Princeps; alii verò inferiores, Domini dicuntur, impropriiſſimè Principes, ſecundum Reſtaur.*
Contrarium tenuit Author de Ducibus Regalibus, ibi.
81 *Maior & dignior quis dicitur ratione antiquioris inſtitutionis.*
82 *Inſtitutio Ducum prior & antiquior eſt inſtitutione Principum.*
83 *Albericus Cibo Malaſpina fuit creatus Princeps Maſſæ.*
Veſpaſianus Gonzaga fuit creatus Princeps Sablonetæ. ibi.
Federicus Picus fuit creatus Princeps Mirandulæ. ibi.
Iulius Cæſar Gonzaga fuit creatus Princeps Bozuli. ibidem.
84 *Terminus Clariſſimus capitur in genere, & in ſpecie: & in genere convenit omnibus dignitatibus, & in ſpecie eſt quartus gradus dignitatum.*
85 *Adoptio eſt tanquam genus, & tanquam ſpecies:*
86 *Veſpaſianus Gonzaga Princeps Sablonetæ, creatus fuit poſtea Dux ejuſdem Civitatis.*
87 *Argumentum ab abſurdo vitando validum eſt.*
88 *Filius poteſt eſſe nobilior patre.*
89 *Argumentum ab ordine ſcripturæ ſumptum, eſt debile, & fragile, modicúmq; robur habere cenſetur, nec ex illo fieri poteſt valida concluſio.*
90 *Ordo ſcripturæ an attendi debeat, eſt materia brocardica:*
91 *A brocardicis non licet arguere.*
92 *In materiâ brocardicâ certum fundamentum, vel certa deciſio non conſtituitur.*
93 *Ordo ſcripturæ non attenditur, ubi certi ſumus, diſpoſitionem non dare ordinem majoritatis, vel præcedentiæ.*
94 *Ordo ſcripturæ non attenditur, cùm ratio diſſuadet.*
95 *Clem. 1. de baptiſmo, loquens de Principibus, intelligitur de magnis Principibus Regibus æquiparandis, à quibus nõ excluduntur magni Duces, Marchiones, & Comites.*
Bonifacius de Vitalinis reprehenditur ab Auctore. ibi.

296 *Marchiones ſunt maiores Comitibus, niſi aliter conſuetudine receptum ſit.*

Par. de Puteo notatur ab Auctore, eò quòd non alleget fideliter Hoſtienſ. ibi.

297 *Marchiones perpetuò inveſtiti, cenſentur ſupremi Principes in ſuo Marchionatu, & omnia poſſunt quæ poteſt Imperator in toto Orbe, ac ei æquiparantur in ſuo Marchionatu.*

298 *Dignitas Imperatoria facta eſt excelſa, licet à ſua origine humilis, tenuiſq; fuerit, ex quo olim Imperator creabatur, ut exercitui præeſſet, illiq; imperaret.*

299 *Vbi fit mentio de Poeta ſimpliciter, apud Græcos intelligitur de Homero, & apud Latinos de Virgilio, per Excellentiam.*

Nomen Imperatoris quibus olim competeret, & qui primò illud ſibi arrogaverint, & cur Cæſares relicto titulo Regis aſſumpſerint nomen Imperatoris. ibi remiſſivè.

300 *Dux Florentiæ appellatus fuit Illuſtriſſimus.*

301 *Dux Parmæ appellatus fuit Illuſtriſſimus.*

302 *Dux Mantuæ appellatus fuit Illuſtriſſimus.*

303 *Dux Vrbini vocatus fuit Illuſtriſſimus.*

304 *Dux Sabaudiæ vocatus fuit Illuſtriſſimus.*

305 *Dux olim Ferrariæ vocatus fuit Illuſtriſſimus.*

306 *Dux Mutinæ appellatus fuit Illuſtriſſimus.*

307 *Dux Mediolani appellatus fuit Illuſtriſſimus.*

308 *Dux Sabloneta vocatus fuit Illuſtriſſimus.*

309 *Duces olim de conſuetudine appellabantur Illuſtriſſimi.*

310 *Duces Italiæ de conſuetudine appellati ſunt poſtea Excellentiſſimi.*

311 *Dux Florentiæ vocatus fuit Excellentiſſimus.*

312 *Dux Mantuæ & Montisferrati vocatus fuit Excellentiſſimus.*

313 *Dux Parmæ & Placentiæ appellatus fuit Excellentiſſimus.*

314 *Dux Sablonetæ appellatus fuit Excellentiſſimus.*

315 *Dux Sabaudiæ vocatus fuit Excellentiſſimus.*

316 *Dux Vrbiani vocatus fuit Excellentiſſimus.*

317 *Dux olim Ferrariæ appellatus fuit Excellentiſſimus.*

318 *Dux Mutinæ appellatus fuit Excellentiſſimus.*

319 *Dux Mediolani vocatus fuit Excellentiſſimus.*

320 *Reprehenſibile iudicari debet, ſi ſecundùm varietatem temporum ſtatuta quoq; variantur humana.*

321 *Nihil in humana cõditione cõſiſtit, quod mutationem non ſentiat.*

Diſpoſitiones Mundi mutatæ ſunt, & nihil perpetuum ſub ſole, ibi.

322 *Duces moderni valdè differunt ab antiquis.*

323 *Duca-*

SVMMARIVM.

3 *Ducatus regulariter non tranſit ad poſteros.*

4 *Duces moderni perpetuò inveſtiti tranſmittunt Ducatum ad poſteros.*

5 *Duces moderni regulariter habent officium perpetuum, & omnimodam juriſdictionem.*

6 *Duces perpetui digniores ſunt temporariis, non tranſmittentibus Ducatum ad poſteros.*

7 *Duces habentes jura Imperialia ſunt majori titulo decorandi.*

8 *Duces antiqui praerant ſex vel ſeptem millibus militum: & parebant Magiſtro militum Aphricæ, qui Capitaneus generalis nũc appellatur; moderni verò præſunt longè majori numero ſubditorum, & nemini parent.*

9 *Ex diverſis non benè infertur.*

0 *Illuſtris, & Magnificus, idem ſonat.*

Reges Franciæ, & Luſitaniæ appellati fuerunt à Papâ Excellentiſſimi.

2 *Rex Franciæ appellatus fuit Magnificus à Papâ.*

3 *Reges Franciæ, & Luſitaniæ appellati fuerunt Illuſtres à Papâ.*

4 *Imperator fuit appellatus Excellentiſſimus à Papâ.*

5 *Imperator fuit appellatus Illuſtriſſimus à Papâ.*

6 *Imperator fuit appellatus à Papâ Sereniſſimus.*

7 *Papa appellat Reges, Chariſſimos filios: reliquos verò Principes, dilectos filios.*

8 *Denominatio quando fit à pari, vel minori, nominatus decorandus eſt majori titulo: ſecus ſi denominatio fiat à ſuperiore.*

9 *Papa loquitur tanquam pater ſpiritualis.*

40 *Pater filio omnem honorem impendere non tenetur.*

Decius defenditur ab Authore ibi, & ſub nu. 341. verſ. quo vero, cum ſeqq.

Ioan. Belognet. reprehenſus ab Authore. ibidem.

41 *Doctori quanvis magno non creditur, niſi dictum ſuum probet per authenticam ſcripturam.*

42 *Patriarcha poteſt facere ante ſe Crucem deferri, niſi in Vrbe Romana, & ubicunq; Summus Pontifex fuerit, aut ejus legatus utens inſigniis Apoſtolicæ Sedis.*

43 *Præſente legato de latere, officium legati minoris quieſcit, quamdiu legatus major præſens fuerit.*

Lancellot. Conrad. ab Authore reprehenſus. ibi.

44 *Honor alicui competens non eſt ſumendus præſente ſuperiore, propter reverentiam ipſius ſuperioris.*

45 *Epiſcopi aſſiſtentibus Cardinalibus non portant Rochetum.*

Digitized by Google

ſaltem diſcoopertum, nec Cardinales aſsidente Papâ.

346 *Pretores Civitatum non ferunt baculum juſtitiæ, aſsiſteute Provinciæ præſide,*

347 *Papa eſt major Imperatore, & Regibus, ut Sol major eſt Lunâ, quoniam quanta eſt inter Solem, & Lunam differentia, tanta eſt inter Papam, & Imperatorem.*

348 *Lex dicitur omne id, quod in ratione conſiſtit.*

349 *Quærere legem & authoritatem, ubi adeſt naturalis ratio, infirmitas eſt intellectûs.*

350 *Omnes caſus non poſſunt legibus ſingulatim comprehendi, quia plures ſunt caſus, quàm leges.*

351 *Author dubitat de quadam opinione Menochii.*

352 *Feudatarii ſtatus Mediolani non poſſunt gratias delictorum facere, niſi quo ad bona, & pœnam, quæ ipſis applicantur, non reſpectu perſonæ.*

353 *Feudatarii ſtatus Mediolani non poſſunt ſe impedire de vectigali ſalis, nec impedire Officiales ipſius ſalis ſub pœna.*

354 *Feudatarii ſtatus Mediolani puniuntur receptantes bannitos, vel eos non capientes.*

355 *Feudatarii ſtatus Mediolani non poſſunt ſtatuere contra jus commune, nec poſſunt reſcribere Pretoribus, & eorum officialibus, ut procedant ſummariè in cauſis ordinariis.*

356 *Feudatarii Mediolani non poſſunt ſe impedire aliquo modo de pertinentibus ad annonam.*

357 *Feudatarii Mediolani non poſſunt apponere clauſulas appellatione remotâ, vel mandare, quòd procedatur ſimpliciter, & de plano.*

358 *Titulus Excellentiſsimi competit Marchioni Caſtioni à ſtiveriis.*

359 *Marchio Caſtioni à ſtiveriis eſt Princeps Romani Imperii.*

360 *Regalia & Iura Imperii competunt Marchioni Caſtioni à ſtiveriis.*

361 *Omnia Imperatori reſervata communicantur Dominis, quando in eorum inveſtituris appoſita ſunt verba, quòd poſsint ea omnia, quæ Romani Imperatores & Reges facere poſſunt.*

Nobiliſſima

Nobiliſſima dubitatio non levis (judicio meo) ponderis excitatur, Nunquid titulus Sereniſſimi conveniat Ducibus Italiæ, regalia, juraque Imperij habentibus, adeò ut jure defendi poſſint, dum permittunt, ſe hoc titulo inſigniri? Quam rem uti ſcitu dignam exactâ diligentiáque conſideratione examinabo pro paucitate ingenii mei, referendo fundamenta utriuſque partis, † ut oppoſita juxta ſe poſita magis eluceſcant, 1
ſecundùm Philoſophum, quem ſequitur Bald. *in l. 1. ſub nu. 4. verſ. revertor ad propoſitum. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alieni jur.* & Mar. Anguiſſol. *in conſ. 191. nobilis vir, nu. 1. verſ. & quoniam, vol. 1.* & Ioan. Bapt. Aſini. *in praxi judiciorum. §. 3. cap. 31. nu. 1. in 1. par.* & Crau. *in conſ. 135. verba decreti, nu.* 18.

Nonnulla igitur ſunt, quæ ſuadere videntur, titulum Sereniſſimi non convenire prædictis Ducibus.

Primò enim adducitur, † quòd ſolus Imperator dicitur Sereniſſimus, & Auguſta Sereniſſima, & Reges, qui non recognoſcunt ſuperiorem, Sereniſſimi dicuntur, ut ait Bald. *in l. benè à Zenone, in 1. lect. in addit. C. de quadrien. præſcript.* quem ſequitur Reſtaur. *in tract. de Imperat. quæſt. 2. verſ. communiter nuncupatur,* & Afflict. *ſuper conſtit. Regni, in prælud. quæſt. 13. n. 5.* & hoc idem de Imperatore notavit Purpurat. *in l. 1. ſub nu. 28. verſ. & per hunc modũ. ff. de off. ejus, cui mand eſt juriſdict.* & ibi Io. Bolognet. *nu. 11. verſ. unde verior,* ubi ait, quòd titulus proprius Imperatoris eſt Sereniſſimus, vel Sereniſſima Majeſtas: & Soc. *in c. ex ſpeciali, nu. 3. & ſub nu. 5. de judæ.* & de Regibus idem voluit Ant. Corſet. *in tract. de poteſt. reg. in 3. par. ſub nu. 17. verſ. puto tamen,* ubi loquitur de Rege Franciæ, & de Rege Hiſpaniæ, & Ioan. Bolognet. *in d. l. 1. ſub nu. 19. verſ. quinimò poſſunt dici Sereniſſimi. ff. de off. ejus, cui mand. eſt juriſdict.* & ibi Purpurat. *nu.* 114. ubi dixit, quòd titulus Sereniſſimi convenit Regibus Franciæ, & Hiſpaniæ, quia non recognoſcunt ſuperiorem, quod idem ſcriptum reliquit Lancellot. Conrad. *in templo omnium judicum in cap. 2 de Rege. §. 3. nu. 6. lib. 1.* addens, his Regibus convenire Imperatoris nomina. Et hujuſmodi nomina, & titulum Sereniſſimi convenire Regibus non recognoſcentibus ſuperiorem, tradit Pe- regrin. Iannin. *in tract. de citat. real. lib. 1. cap. 1. nu. 723. verſ. Reges quoq;, & ſub nu. 756. verſ. quinimò Reges,* & ideo convenire Regi Franciæ, & Hiſpaniarum, ſubdit ibi. *nu. 757. verſ. qui nam verò & nu. 764. verſ. diciturq;* , & idem quoque de Rege Franciæ dixit Andr. ab Exea *in rubr. de conſtit. nu.* 94. & Ioan. Nevizan. *in conſ. 2. num. 11. verſ.* ideò ſecundùm Decium, *inter conſilia Bruni, qui*

num 15. *verſ. premitto*, eundem Regem Sereniſſimum appellavit, pront fecit etiam Franc. Marc. *in quaſt.* 237. *num*. 3. *verſ. & pariter in* 1. *par.* & ubique per Doctores, & de Imperatore, & Regibus idem ſcriptum reliquit Bombin. *in conſ.* 22. *clarum eſt num*- 26. *verſ. item etiam col.* 7. & Barbat. *in tract. de praſtan. Cardin. in* 1. *quaſt.* 1. *par. princip ſub num.* 20. & Curt. ſen. *in coſ.* 79. *ſuper articulo ſub num.* 3 *verſ. ſic Epiſcopi*. ubi dixit, quod nomen Sereniſſimi eſt nomen Regium, & Imper.

3 Secundò adducitur, † quòd omnes dignitates, omneſque earum tituli, vel præeminentiæ, à ſummo Pontifice vel ab Imperatore tanquam à fonte profluunt, & emanant, ut ait Bald. *in cap.* 1. *ſub num.* 1. *in* 1. *notab. quis dicat Dux vel March ubi alii*, & Jaſ. *in l.* 1. *num.* 4. *ff. de off. ejus, cui mand. eſt Iurisdict. licet Menoch. in conſ.* 302. *qui honoris, num.* 7 *verſ. primo quia, vol.* 4. *eum alleget in l.* 1. *Cod. de ſumma Trinit. ſed quicquid ſit*, hujus opinionis fuit etiam Purpurat. *in d.l-* 1. *num.* 26. *verſ.* & dicit Baldus. *ff. de off. ejus*, & ibi Curt. jun. *num.* 6. *verſ. adducit*, & Lancellot. Conrad. *in templo omn. judic. in tit. de Imperatore.* § 1 *in verbo, Orbem, num.* 4. *verſ. quò ſit, lib.* 1. *& in tract. de duello, & pace, tit. de provocato, concluſ.* 77. *num.* 3. *in* 3. *par.* & iterum Purpurat. *in l. more majorum ſub num.* 9. *verſ. & ita Papam ff. de Iuriſd. omn. jud.* & D. Pacianus *in cap.* 43. *num.* 8. *verſ. ex quo infertur, lib.* 2. *de probat.*

Sed iſtis Ducibus nec à Papâ, nec ab Imperatore tributus eſt titulus Sereniſſimi; ergò videtur dicendũ, hujuſmodi titulum ipſis competere non poſſe.

4 Tertiò ad prædictorum confirmationem urget, † quòd Ducalis dignitatis origo tenuis, & humilis fuit, ut ait Menoch. *in d. conſ.*
5 302. *nu.* 48. *vol.* 4. † cùm apud Romanos diceretur Dux, cui Imperator exercitûs partem ducendam mandabat, & poſteriore tempore dicti ſunt Duces illi, quibus Rex, aut Populus, Regionis alicujus adminiſtrandæ poteſtatem dederat, ut latè declarat Marin. Freccia *in tract. de ſubfeud. lib.* 2. *tit, quis dicatur Dux, ſub num.* 1. 3. 6.
6 9. & 10. & Menoch. *in d. conſ.* 302. *num.* 49. ſubdens *num.* 50. † primam Ducum in Italia Inſtitutionem, ut demandatas ſibi Provincias regerent, atque adminiſtrarent, feciſſe Longinum primum Juſtini Imperatoris Exarchum. Quidam tamen volunt, in Italiâ Ducalẽ dignitatem habuiſſe originem à Longobardis, ut ait Franc. Marzar. *in conſ.* 26. *ſuper controverſia nu.* 11. *verſ. ducariam verò*. Sed dicendũ eſt, Duces primò inſtitutos fuiſſe ab Exarchis, deindè à Longobardis, ut explicat Leander Albertus *in deſcriptione Italiæ, in* 3. *regione*, licèt

Digitized by Google

licèt Marin. Freccia *ubi ſuprà num.* 3. affirmet, à Longobardis Ducum nomen in Italiâ proveniſſe, & ſubdit Marzarius in loco mox citato, noſtri temporis Ducatum ab exercitûs Romani Ducibus emanâſſe, tanquam illi ab Imperij Romani Principibus fuerint donati territorijs, quæ tamen ab ipſis Principibus recognoſcerent, & idem nos docuit Lancellot. Conrad. *in templo omn. jud. lib. 1. cap. 4. de Duce, nu. 4. verſ. hóſq. Duces*, & Alciat. *in tract. de ſingul. certam. in cap. 32. nu. 5. verſ. ſequuntur Comites*, ubi ait, quòd dignitates Ducum, Marchionum, & Comitum, quæ Carolo Magno, ejusque liberis rerum potientibus, his cõferebantur, qui Principis ipſius nomine adminiſtrabant: mox ſub Germanis Cæſaribus in proprij juris titulum tranſire cœperunt. Ex quo patet, Marzarium imperfectè legiſſe. Alciat *in d. cap. 32.* quia non dixiſſet, ipſum Alciatum prætermiſiſſe declarare, qualiter Ducalis dignitas originem habuerit, & prædictis addo Joan. Thom. Minado. *in conſtit. Regni, in aliquibus, in verbo, Comitum, & Baronum, num. 3. de ſucceſſione filiorum Comitum, & Baronum*, ubi dixit, Duces à ducendo exercitu dictos eſſe, qui poſteà in Civitatibus, aut Oppidis per Imperatores conſtituti ſunt participes facti Iurisdictionis, & Imperij.

Quartò adduco, † quòd Duces ſunt tantùm ſpectabiles. *l. raptores. C. de Epiſcop. & Cler. l. 2. §. 1. C. de off. præfect. Prætor. Aphr. l. nemo C. de off. milit. judic. l. neminẽ. l. tam collatores. C. de re milit. l. 12. §. 1. in Auth. de appellat. & intra quæ temp. appell. deb. l. Provincialiũ. C. de eroga. milita. lib. 12. l. unica. C. de rapt. virgin.* Bal. *in cap. cùm acceſſiſſent, n. 10. verſ. nam Imperator, de conſtit.* & Alex. *in rubr. ff. de juriſd. omn. iud. n. 11. verſ. quòd autem Duces* & Iaſ. *in conſ. 144. circa primum dubium, ſub. num. 1. verſ. non obſtat deciſio, vol. 2. & in l. 1. num. 3. ff. de off. eius*, & ibi Curt. jun. *num. 15. verſ. circa gradum*, & Menoch. *in caſ. 68. num. 45. de arbitr. Iud.* & Socin. *in rubr. ff. de off. eius, ſub num. 6. verſ. tertiò quod de ordine, & ſub num. 7. verſ. tertia eius concluſio, col. 2.* & Ant. Corſet. *in tract. de poteſt. reg. in 3. par. ſub nu. 15.* quanquàm aliqui voluerint, eos eſſe illuſtres, inter quos eſt Jacob. de Nigris *in l. 1. ſub. n. 1. ſub verſ. 1. ex prædictis. ff. de off. eius*, & ibi Decius *n. 22. verſ. tertiò ſpectabilis* Quod verum eſt, quando Duces ſunt electi de numero Illuſtrium, ut declarat ibi Alex. *nu. 20.* & alio modo declarat Alciat. *in tract. de ſingul. certam. c. 32. ſub n. 7.* ubi ait, eos Duces eſſe Illuſtres, qui regali poteſtate præfulgent, & legibus ſoluti ſunt, nec ex facto Cæſaris potentiam formidant, ut Mediolanenſis, Auſtriacus, Burgundus, & Britannus, & alio modo declarat Joan. Bolognet. *in d. l. 1. ſub num. 23. verſ. tamen dici poteſt. ff. de off. eius*, dicens, Illuſtres eſſe Duces exiſtentes 7

Digitized by Google

apud latus Principis, vel militares, & contra Decium tenuit Petr. Calefat. *ibi nu.* 46. *verſ. Duces etiam, & in tract. de Equeſtr dignit. nu.* 108 dicens non eſſe verum, quòd eſſent aliqui Duces Illuſtres. nam Magiſtratus ipſius Ducatus erat ſpectabilis tantùm, licet is, qui hujuſmodi Magiſtratum gerebat, poſſet aliâ ratione alióve titulo eſſe Illuſtris, & contra Decium tenuit Purpurat. *in d. l.* 1. *nu.* 17. *verſ. ſed contra hanc reſolutionem ff. de off. ejus, &* Gaſp. Vallaſc. *in l. Imperium, ſub nu.* 68. *verſ. & in eodem gradu ff. de iuriſdict. omn. Iud.* dixit, quòd illi Duces, Comites, & Marchiones, qui non recognoſcunt Superiorem ſunt Illuſtres, & non æquiparantur præſidi, ſed Principi Et quòd Duces ſunt tantũ ſpectabiles, iterum repetivit Petr. Calefar. *in tract. de Equeſtr. dignit. nu.* 134 *verſ. in tertio,* cuius opinionis fuit etiam Lancellot. Conrad. *in tract. de duello, & pace, in titulo de provocato, concluſ.* 77. *num.* 7. *in* 3. *par.*

Quintò confert, quòd jure cautum non reperitur, Duces
8 inſigniri debere titulo Sereniſſimi, & ideò, † quod non dicit lex, nec nos dicere debemus. *l. ſi ſervum.* §. 2. *ibi non dicit Prætor. ff. de acquir hæred. & in Authen. de non eligen. ſecun. nuben.* §. *ſin autem non valuerit ibi, nec qualibet eſt lex aliqnid tale dicens.*

Sextò, & ultimò, ſuffragatur, quòd majores, & anteceſſores iſtorum Ducum nunquam eo titulo uſi ſunt: quocirca appellare
9 eos Sereniſſimos, eſſet inducere novitatem quandam, † quæ à lege damnata eſt, *c. quis neſciat,* 11. *diſtin. cap. conſuetudines de conſuetud.* Menoch. *in d. conſ.* 302. *num.* 16. *vol.* 4.

Quibus tamen non obſtantibus contraria ſententia viſa eſt mihi verior, & probabilior, nempe quòd titulus Sereniſſimi conveniat iſtis Ducibus Italiæ, quibus Regalia, & jura Imperialia competunt.

Primò igitur in hanc ſententiam me movet exemplum Do-
10 mini noſtri Ieſu Chriſti, qui quandoque Rex, quandoque Dux, promiſcuè appellatus fuit, ut de titulo Regis habetur *in cap. dominus noſter* 92. *diſtin.* & probatur Marc. *cap.* 15. *num.* 2. & Luc. *cap.* 23. *num.* 3. & Ioan. *cap.* 18. *num.* 37. ubi Chriſtus Pilato dicenti ei, ergo Rex es tu? reſpondit, tu dicis, quia Rex ſum: & de titulo Ducis habetur apud Matth. *in cap.* 2. *num.* 6. in illis verbis; Et tu Bethlehem terra Iuda, nequaquam minima es in Principibus Iuda, Ex te enim exiet Dux, qui regat Populum meum Iſrael. Ex quo probatur, quòd Ducalis dignitas in tanta honoris celſitudine poſita, & inſtituta fuit, ut inter Duces & Reges nulla differentia conſtitueretur.

Hoc idem

Digitized by Google

Hoc idem probatur in *cap. 9. num 16.* Regum 1. ubi habetur,
† quòd Saul primus Rex Iſrael appellatus fuit Dux unctus, in il- 11
lis verbis: Unges eum Ducem ſuper Populum meum Iſrael, cui
rei plurimùm conferunt ſcripta in *cap. 1. num. 51. Paralipomenon.*
1. ubi traditur, quòd mortuo Adàd Duces pro Regibus in Edòm
eſſe cœperunt; per quem textum Nicolaus de Lyra in *cap. 36. ſuper Geneſi, in verbo, hi Duces,* dixit, quòd de filiis Eſaù exierunt in terra Edòm primò Duces, deinde Reges, quia fecerunt ſibi Regem, tertiò iterum Regnum redactum fuit ad Ducatum. Et hoc
idem accidit in Ducatu Burgundiæ. † Nam olim illa regio erat 12
Regnum: deinde Regnum fuit redactum ad Ducatum, ut atteſtatur Chaſſan. *in conſuetud. Burgun. in proœm. in verbo, Duc. num. 5. verſ. & olim erat,* & idem dicitur de Hetruriâ, quæ olim erat Regnum. nam Porſena fuit Rex Hetruriæ, ut legitur apud multos, præſertim apud Val. Max. *lib. 3. tit. de patient. cap. quid enim,* & Liv. *libr. 2. ab urb. condit.* deinde redacta fuit ad Ducatum. nam, ut ſciunt omnes, ejuſdem Regionis eſt hodie Magnus Dux, Potentiſſimus, & ſapientiſſimus Ferdinandus Medices. Unde ſi de Ducatu fiebat tranſitus ad Regnum, & de Regno fiebat promiſcuè regreſſus ad Ducatum, concludendum eſt, quòd inter Duces, & Reges ſola erat differentia in nomine, non autem in dignitate;
alioquin à Regno non fuiſſent reverſi ad Ducatum; † quia in 13
dignitatibus non fit deſcenſus, & non promovet quis de majori ad minus. *cap. 1. de Cleric. non reſiden. cap. legimus, in fin. 93. diſtin. l. ut gradatim. ff. de munerib.* Archidiac. *in cap. fruſtrà, num. 2. verſ. ſecundò quia, 8. diſtin.* & Menoch. *in conſ. 902. quemadmodum, num. 10. & ſeqq. vol. 10.*

Secundò moveor argumento, quòd ſicuti Ducibus in ſuis do-
miniis convenit & titulus Majeſtatis, † qui titulus eſt ſolius Impe- 14
ratoris, vel Regis, ut ait Menoch. *in d. conſ. 302. num. 32. verſ. ſecundo comprobatur, vol. 4.* qui licet nihil alleget ad id probandum, attamen quo ad Imperatorem allego textum *in proœm. Inſtit. ibi, Imperatoriam Majeſtatem, & in l. ſi Imperialis Majeſtas. C. de legib.* & quo ad Regem allego *l. 1. ibi Regiæ Majeſtatis. C. ut nemo privat.* Afflict. *in proœm. conſtit. Regni, in verbo, cum igitur num. 1. &* Decian. *in cap. 4. num. 4. verſ. contra Reges, lib. 7. rerum crim.* & de utroque tradit Boer. *in tract. de ſeditios. in 6. præſuppoſito, num. 11. verſ. nam certum eſt,* quamquam multi dicant, Reges non habere Majeſtatem, ſed

Digitized by Google

Imperatorem tantùm: ut ait Andr. de Iſer. *in tit. de no. forma fidelit. ſub num.* 8. eò, quia jura loquentia de Regiâ Majeſtate, loquuntur de ipſo Imperatore, ex quo ipſe Imperator eſt Rex Romanorum, ut ibi ſubdit, *& ſcriptum quoque reliquit in tit. quæ ſint regal. ſub num.* 77. tamen videtur inclinare in contrariam ſententiam:
15 quia † Reges majorem poteſtatem habuerunt ab initio. *l.* 2. §.
16 *exactis ff. de orig. Iur.* & † lege Regiâ translata eſt poteſtas in Im-
17 peratorem. *l.* 1. *ff. de conſtit. Princip.* & † plus juris habet Rex in Regno, quàm Imperator in Imperio, ſi verum eſt quod dixit Curt. jun. *in conſ.* 1. *num.* 3. & Andr. ab Exeâ *in rubr. de conſtit. nu.* 92. quia tranſmittit regnum ad hæredes. *cap. licet, de vot.* quod non facit Imperator; quia Imperium eſt ex electione *cap. venerabilem, de elect.* & tradit Andr. de Iſern. *in tit. de his, qui feud. dare poſſ. num.* 11. *verſ. Rex eſt Monarcha, & in tit. quæ ſint regal. ſub num.* 77.

Ita & dictis Ducibus convenire debet titulus Sereniſſimi.

18 Et quòd † titulus Majeſtatis conveniat his Ducibus in ſuis dominijs, id voluit Antonin. Teſſaur. *in præfat. ad ſuas deciſiones Pedemontanas, ſub num.* 14. *verſ. minus etiam obſtat,* ubi ſubdit adverſus quandam rationem, quæ adducebatur in contrarium, quòd Duces eorum modeſtiâ noluerunt Majeſtatis titulo uti, ut Cæſari, & majoribus Regibus quid relinqueretur.

Et licèt Antoninus Teſſaurus nil alleget ad probandum, quòd Ducibus conveniat titulus Majeſtatis; attamen ego adducam quod in propoſito notavit Menoch. *in conſ.* 301. *num.* 32. *verſ. ſecundò comprobatur, vol.* 4. ubi, ait, hoc apertè probari ex eo,
19 quòd † Majeſtas dicitur ſtatus major. *cap. felicis, de pœn. in* 6. *clem.* 1. *eo titulo*, vel major poteſtas, ut voluit Lucas de Pennâ *in l. fin. num.* 10. *Cod. de delat. lib.* 10. & Bellem. *in conſ.* 15. *factum eſt tale, num.* 7. & utramque interpretationem approbavit Oldrad. *in conſ.* 43. *quæritur utrum, num.* 8. *verſ. circa ſextam quæſtionem*, & Gigas *in tract. de crimin. læſæ Majeſtatis, ſub rub. quotuplex ſit majeſtas, num.* 24. *verſ. dicitur autem, lib.* 1. & Chaſſan. *in Catalog. glor. mundi, in* 1. *par. quæſt.* 70. & Boer. *in tract. de ſeditioſ. in* 6. *præſuppoſito, num.* 19. & Barbat. *in conſ.* 22. *à Iove principium, num.* 2. *verſ. præterea, vol.* 3. *& in conſ.* 70. *viſo puncto, ſub num.* 30. *in fin. verſ. præterea facit, vol.* 4. ubi propterea dixit, Mar-
20 chionem olim Ferrariæ habuiſſe Majeſtatem, & Decian. *in cap.* 1. *num.* 3. *verſ. Maieſtas, lib.* 7. *rerum crim.* cùm igitur Duces, de quibus agi-

Digitized by Google

ms agimus, in ſuis dominijs ſint major ſtatus & poteſtas, ſequitur dicendum, eos habere Majeſtatem.

Quæ res maximè confirmatur ex eo, quòd ſcribunt multi Doctores dicentes, † crimen læſæ Majeſtatis committi à ſubditis contra Marchiones, ut ait Menoch. *in conſ.* 302. *nu.* 33. *vol.* 4. 21

Unde ſi Majeſtas convenit Marchionibus, multò magis convenit Ducibus, quia † ipſi ſunt maiores Marchionibus, ut ait Roland. à Valle *in conſ.* 1. *num.* 99. *vol.* 1. licet aliqui non benè ſenſerint dicentes, Marchiones, vel eſſe majores Ducibus, ut fecit Menoch. *in d. conſ.* 301. *num.* 40. *verſ* 5. *confert, vol.* 4. allegando Hoſtienſ. *in ſummâ de pœnit. & remiſſ.* §. *cui Marchio, num.* 38. *in princip.* & Lucam de Pennâ *in rubr. Cod. de Comit. Conſiſtorian. lib.* 12. & Boer. *in addit. ad tract. de auth. magni conſilii num.* 109. 22

Vel ſaltem à pari procedere cum Ducibus, ut ait idem Menoch. *in loco moxmox citato*, qui allegat Chaſſan. *in Catalog. glor. mundi, in* 1. *par. concluſ.* 19.

Sed † certè Menoch. deceptus eſt in allegando Hoſtienſ. Lucam de Pennâ, & Boer. poſteaquam Hoſtienſ. & Boer. contrarium tenuerunt dicentes, Ducem eſſe majorem Marchione, *hic num.* 109. *in addit. ad tract. de auth. magni conſil. ille verò in d. tit. de pœnit. & remiſſ.* §. *cui Marchio, num.* 38. *in princip.* & Luc. de Pen. *in d. rubr. Cod. de Comit. Conſiſto. ſub num.* 1. *circa medium, verſ. vel dic, col.* 2. *lib.* 12. loquutus eſt de Marchionibus & Comitibus, non de Ducibus & Marchionibus, ut rectiſſimè animadvertit Petr. Calefat. *in tract. de equeſtr. dignit. num.* 119. qui pariter ibi notavit, Ducem eſſe majorem Marchione, *quod idem anteà notavit num.* 106. Quapropter patet, Chaſſaneum & Menochium in locis ſuprà citatis in errorem lapſos eſſe, dum ſcripſerunt, Marchiones eſſe pares cum Ducibus; quia id minimè verum eſt, cùm Duces ſint majores Marchionibus, ut dixi; quam opinionem amplexus eſt quoque Lancellot. Conrad. *in templo omn. jud. lib. in tit. de Duce, cap.* 4. *num.* 9. *verſ. eſt quoque Dux,* & D. Pacian. *in cap.* 26. *num.* 142. *lib.* 2. *de probat.* 23

Et propterea Boer. *in addit. ad tract. de auth. magni conſil. num.* 108. inquit, † Duces præcedere debere Marchiones, ſubdens hanc eſſe veram opinionem, quam tenuit D. Bacian. *in cap.* 25. *num.* 74. *lib.* 1. *de probat.* 24

Quæ res non mediocriter confirmari poteſt ex eo, † quòd Duces habent ſub ſe Marchiones, ut in Franciâ, ut ſcribit Chaſſaneus *in Catalog. glor. mund. quintâ parte, conſideratione* 46. & in 25

Digitized by Google

Germaniâ, ut tradit de utroque Marin. Freccia *in tract. de ſubfeud. lib. 2. tit. quis dicatur Dux, num.* 43. & in Italiâ videmus, quòd Dux Mutinæ & Regij, Dux Mantuæ & Montisferrati, Dux Parmæ & Placentiæ, Dux Vrbini, & Dux Sabaudiæ, habent ſub ſe Marchiones, & Comites, ut de multis commemorare poſſem.

Similiter confirmari poteſt ex qualitate ornamentorum Du-
26 cis & Marchionis. Nam † corona Ducis deſignans dominium & jurisdictionem, ac regalem dignitatem ſibi à Principe conceſſam, eſt magis rotunda, cum gemmis, & lapidibus pretioſis affixis, ſeu inſculptis: corona autem, ſeu potiùs circulus Marchionis, eſt abſque tantâ rotunditate, & ſine gemmis, & lapidibus pretioſis, ut ait Marin. Frecc. *in d. tit. quis dicatur Dux, nu.* 44. *& n.* 45. *lib.* 2. *de ſubfeud.* ubi propterea ſubdit, hoc eſſe ad demonſtrandum, dignitatem Ducalem eſſe magis præfulgidam & illuſtrem. Nam ſicut gemmæ illæ & pretioſi lapides prælucent; ſic ipſe Dux cum ſuâ
27 coronâ ornatâ magis eſt excellentior. nam † ex qualitate ornamentorum dignoſcitur majoritas dignitatis. *cap. ut apoſtolicæ, de privileg. in 6.* & ibi hoc notat Geminian. *num.* 2. & Marin. Freccia *in d. tit. quis dicatur Dux, num.* 46. *verſ. nam ex qualitate.* Et
28 licet † aliqui dixerint, abſolutè hos Duces non habere Majeſtatem, ut fecit Decian. loquens de his, qui ſuperiorem recognoſcunt *in cap.* 4. *num.* 8. *verſ. ſed an prædicta, lib.* 7. *rerum crim.*

29 Alij verò dixerint † non eſſe æqualem, ſeu tantam Majeſtatem in prædictis Ducibus, ſeu alijs Dominis Superiorem recognoſcentibus, quanta eſt in Imperatore, ut ait Socin. *in conſ.* 275. *in cauſa fratrum, ſub num.* 8. *vol.* 2. & Ripa *in rub. de conſtit. num.* 8. *quod repetivit in reſp.* 14. *num.* 8. *tit. de diverſ. reſcript.* qui mo-
30 vetur exemplo Stellarum, quarum † ſplendor non æquè lucet,
31 ſicut ſplendor Solis, ſubdens propterea, quòd † Coquus, & Barbitonſor horum Dominorum non erunt nobiles, ſicut nobiles ſunt Coquus, & Barbitonſor Imperatoris, prout hoc ultimum voluit etiam Roman. *in ſing.* 655. *nunquid eſſe Coquum, num.* 2. & Boer. *in deciſ.* 222. *ſub num.* 10. *verſ. aut eſt Coquus,* & Purpura. *in l.* 1. *num.* 32. *ff. de off. ejus, cui mand. eſt juriſdict.* & multos in hanc ſententiam adducit Tiraquell. *in tract. de nobilit. cap.* 30. *num.* 10. *verſ. ſed & Coquus,* & Cotta *in Memoral. in verbo, Coquus,* ubi etiam
32 ait † quòd apud Antiquos Coquus viliſſimum mancipium fuit, & æſtimatione, & uſu, licèt poſt devictum Antiochum ex vili miniſterio poſteà Romæ ars haberi cœpta ſit; & quòd Coquus

dicatur

Digitized by Google

licatur exercere vile officium; licèt hoc non habeat locum in Conjugio Principis, qui dicitur habere dignitatem. voluit D. Pacianus *in cap. 26. num. 86. lib. 2. de probat.* ubi ſubdit, quòd aliud obſervatur de conſuetudine.

Affirmantes idcircò nonnulli, crimen † læſæ Majeſtatis non committi propriè adverſus ipſos Duces, ſeu alios Dominos ſuperiorem recognoſcentes; ſed largè, & impropriè tantùm, ut ait Bellon. *in conſ. 23. reſolvendo plura dubia, num. 5. verſ. & quamvis.* & Brun *in conſ. 28. nobilis Domine, num. 3. & ſeq.* & Socin. *jun. in conſ. 105. quanvis, num. 10. in fin. & num. 21. verſ. ſecundò principaliter, & num. 25. & 26. vol. 3.* & Roland. à Valle *in conſ. 74. in ha-rendo, num. 3. verſ. item & ſimiliter, volum. 3.* & Ang. Aret. *in tract. de Malefic. in verbo, che hai tradito, num. 3. & ibi* Auguſt. de Arim. *num. 4. 5. & num. 6.* & Decian. *in cap. 4. ſub num 8. verſ. ſed an prædicta, lib. 7. rerum crim.* 33

At † propriè committi tantùm contra Imperatorem, vel Rempublicam Romanam, vel contra quemcunque Principem, ſuperiorem non recognoſcentem, ut videre eſt apud Minſing. *in obſervat. 41. dubitatum quoque fuit, Cent. 5* & Ant. Gabr. *in tit. de criminal. concluſ 37. num. 7. & 8 lib. 7.* & Decian. *in cap. 4. num. 6. verſ. & generaliter, & verſ. verùm breviter, lib. 7. rerum crimin.* & Farinac. *in tit. de Inquiſit. quæſt. 10. num. 43. verſ. ſublimita hanc ſecundam limitationem, lib. 1. quæſt. & communi opin. crim.* qui allegant ad ſaturitatem alios Doctores hoc idem ſequentes, quibus addo Joan. Fabr. *in proœm. Inſtit. num. 1.* ubi ait, quòd Duces non dicūtur habere Majeſtatem, ita ut in eos conſpirantes majeſtatis crimine teneantur, ſi ſuperiorem recognoſcunt. 34

Addenteſque aliqui, quòd quatenus de conſuetudine & de facto ſervaretur, ut conſpirantes in Duces, vel Dominos recognoſcentes ſuperiorem, crimen læſæ Majeſtatis committerent; ut multis placuit, de quibus inferiùs mentionem faciam; attamen, *l. quiſquis. Cod. ad leg. Iul. Majeſt.* non habet † locum contra filios, niſi quando crimen committitur contra Cæſarem, vel Rempublicam Romanam: non autem quando committitur contra Principes recognoſcentes ſuperiorem, ut ſcripſit Decius *in conſ. 410. in cauſa mota, num. 28. verſ. ex quibus verbis,* & Gigas *in tract. de crimin. læſæ Majeſt. lib. 1. tit. qualiter, & à quib. crimen læſæ Majeſt. committit. quæſt 29. num 2. verſ. unum tamen non obliviſcaris, & num. 3.* & Cœpol. *in conſ. num. 79. ego conſulta, num. 2. verſ. ratio tamen,* 35

& Grammat. *in deciſ. 6. Magnificus Hector, num.* 19. & Boer. *in tract. de ſeditioſis in 6. præſuppoſito, num.* 6. & Alciat. *in conſ.* 9. *quia articulus, num.* 1. *lib.* 7 & Alex. *in conſ.* 13. *conſideratis, num.* 3. *& ſub num.* 7. *vol.* 6. & Grav. *in conſ.* 224. *congregans gentes, ſub num.* 6. Salycet. *in d. l. quiſquis, num.* 4. *verſ. quæro tunc. Cod. ad leg. Iul. Majeſt.* & Menoch. *in caſ.* 316. *num.* 28. *de arbitr. judi.* & Odd. *in conſ.* 38. *factum, quod proponitur, num.* 35. 36. *& num.* 37. & Burſat. *in conſ.* 147. *quod dominus Pojanus, num.* 1. *verſ. primo quia, vol.* 2. licèt loquatur per verbum forte, & Roland. à Valle *in conſ.* 74. *inhærendo, num.* 5. *& ſeqq. vol* 3. ubi dixit, hanc eſſe communem opinionem, quam pariter communem nuncupavit Clar. *in* §. *læſa Majeſtatis, verſ. dubium eſt*: & hujus opinionis fuit etiam Decian. *in d. cap.* 4. *ſub num.* 8. *& in cap.* 41. *num.* 35. *verſ. advertendum tamen, & num.* 36. *verſ. pariter ſi tale, lib.* 7. *rerum crim.* & Socin. jun. *in conſ.* 105. *quamvis propoſiti mei, num.* 11. *volumine* 3.

36 Addentes quoque, quòd. † l. fin. C. ad leg. Jul. majeſt. quâ dicitur, quòd in crimine læſæ Maieſtatis poſt mortem cognoſci, procedi, & defuncti memoria damnari poteſt, non procedit, quando crimen committitur contra Principes, vel Civitates inferiores; ſed ſolùm quando committitur contra Imperatorem, vel Rempublicam Romanam, ut ait Ang. *in conſ.* 223. *pro deciſione. num.* 2. *verſ. contrarium eſt verum,* & Alex. *in conſ.* 13. *conſideratis, ſub num.* 7. *vol.* 6. & Dec. *in d. conſ.* 410. *in cauſa mota, num.* 31. & Grammat. *in deciſ.* 6. *Magnificus Hector, ſub num.* 19. & Menoch. *in caſu* 316. *num.* 28 *de arbitr. Iudi* & Crav. *in conſ.* 224. *congregans gentes, ſub num.* 6. & Decian *in cap.* 4. *ſub num.* 8. *verſ. quod tamen intellige verum, lib.* 7. *rerum crim.*

Attamen non deſunt Doctores graviſſimæ authoritatis, qui
37 dixerunt † crimen læſæ majeſtatis committi contra Principes inferiores, inter quos omnium primus allegatur Archidiac. *in cap. felicis, ſub num.* 13. *de pœn. in* 6. quem ſequuti ſunt ibi Jo. Andr. *num.* 1. *& Petr. de Anchar. num.* 2. *verſ. quarto nota*, & Cuman. *in conſ.* 153. *ad primum, in princip.* & Bertazzol. *in conſ. cri.* 422. *ut viri illuſtriſſimi, num.* 18. *vol.* 2. & Socin. jun. *in conſ.* 105. *quamvis propoſiti mei, num.* 10. *verſ. & ſi dicatur, & num.* 21. *verſ. ſecundo principaliter dico, vol.* 3. & Felyn. *in cap. cum non liceat, num.* 12. *verſ.* & dixit Brixienſis, *de praſcript.* & Alex. *in conſ.* 13 *conſideratis hic num.* 2. *verſ. circa primum, & num.* 3 *vol.* 6. ubi ait, quòd ita tenent communiter Doctores, & Corn. *in conſ.* 96. *videtur in hac conſultatione, nu.*

13. &

Google

& 4. vol. 4. & Alciat. *in conſ. 9. num. 2. lib. 7.* & Grammat. *in d. ecíſ. 6. num. 19. verſ. aut recognoſcit ſuperiorem*, & hanc eſſe pari-
:r communem opinionem, & ſervari de conſuetudine quò ad
ſum principalem delinquentem, licèt ſecùs quò ad ejus filios,
adit Clar. *in §. læſæ Majeſtatis, verſ. dubium eſt, lib. 5. ſenten* & Cœ-
ol. *in conſ. cri. 17. viſa commiſſione, præſertim num. 19.* ubi ait, quòd
:èt de jure non committeretur crimen læſæ Maieſtatis contra in-
riorem à Principe; tamen de conſuetudine Italiæ ſervatur con-
arium; quia, ut ſubdit, quilibet Princeps, recognoſcens etiam
periorem, publicat bona, & exercet iura loquentia de crimine
ſæ maieſtatis contra ſuos Rebelles, & proditores; & affirmat,
uiuſmodi conſuetudinem valere, & debere attendi; & hanc o-
nionem ſequutus eſt Roland. à Valle *in conſ. 74 inhærendo, num. verſ. item & ſimiliter, & num. 5. vol. 3.* & ita voluit Barbat. *in conſ. viſo puncto, num. 30. 31. 32. in fi. & num. 33. & 34. vol. 4.* & Gigas
*tract. de crim. læſæ Maieſtatis, tit qualiter, & à quib. crimen læſæ ma-
. committ. quæſt. 29. lib. 1.* ubi loquitur de Duce Florentiæ, nunc
gno Duce Hetruriæ de Duce Vrbini, & Duce Mantuæ, & ſimi-
us, & Calcan. qui loquitur de Duce Mediolani *in conſ. 67. præ-
poſitâ veritate, num 1.* de quo etiam loquitur Purpurat *in l. Impe-
m, num. 153. verſ. & proptereà. ff. de Iuriſd omn. jud.* & Menoch.
aſu 316. num. 29. & 30. de arbitr. judi. ubi idem dicit de Duce
audiæ, prout etiam facit Guid. Pap. *in quæſt. 344 pone aliquis, ad fin.* & D. Jo. Bapt. Laderch. *in conſ. 71. ſub num. 1. vol. 1.* & An-
in Teſſaur. *in præfatione ad deciſionem Pedemon. ſub. numero 14.* ubi
quòd abſurdum eſſet dicere, ſi quis in Ducis Sabaudiæ perſo-
n aut ſtatum moliretur, eum in crimen læſæ Majeſtatis non in-
:re. 38

Quocircà non immeritò ex prædictis, & alijs inferiùs dicen-
affirmandum eſt, huiuſmodi † Duces habere Maieſtatem, u
mat in individuo Antonin. Teſſaur. *in præfat. ad deciſ. Pede-
ſub num. 14 verſ. minùs etiam obſtat*, & Maieſtatem attribui
Odd. Magno Duci Hetruriæ *in conſ. 38. factum num. 67. verſ.
ſt dici*, & Dec. loquens de Duce Mediolani *in conſ. 410. in cauſâ
â, num. 17.* 39

Quæ res confirmatur etiam ex hoc præſertim, quòd Majeſtas †
l aliud importat, niſi æternitatem, & perpetuitatem, ut ait ex
olao de Lyrâ Afflict. *in proœm. conſtit. Regni, in verbo*, cum

40 *igitur num.* 1. quæ perpetuitas ſicut eſt in Imperatore, qui † poteſt iccircò perpetuam legem facere, ut ait Fabius Optinell. *in l. imperium, num. 72. verſ. quia ſoli Imperatori. ff. de iuriſd. omn. iud.* ita etiam
41 † cognoſcitur in his Ducibus perpetuò inveſtitis, & jure proprio perpetuam juriſdictionem, regaliaque, & jura Imperialia habentibus, eò quia eorum privilegia ſunt perpetua ſecundùm eorum naturam, niſi aliter dicatur, vel contrarium conſtet, ut ait Natta *in conſ.* 160. *in cauſa, num.* 25. *verſ.* ad quod etiam facit. *c. decet, de reg. iur. in 6.*

42 In tantum quòd † confirmatio ipſorum privilegiorum ab hujuſmodi Principibus conceſſorum neceſſariò non eſt facienda à ſucceſſoribus ipſorum Principum, ut notat Cynus *in l. privilegia, num.* 1. *Cod. de Sacroſ. eccleſ.* & Alex. *in conſ. 33. ponderatis his, ſub num.* 16. *verſ. & non eſt curandum, vol.* 5. & ibi Natta *in addit.* & Natta ipſe *in conſ.* 122. *in præſenti cauſa, num.* 18. *verſ. non obſtat.*

43 Item quia † eorum decreta, & ſtatuta ſunt æterna, & perpetua; quia dicuntur jus civile; jura autem civilia ſunt perpetua, ut ait Joan. de Amic. *in conſ.* 110. *ad elicita dubia., num.* 13, 14. 15. *& num.* 18. & Ang *in l. ſtipulationum, quæ eſt l. 5. num. 3. verſ. quærit Bartolus. ff. de verb. obligat.* & Bald. loquens de comitibus *in l. receptitia, ſub num. 3. Cod. de conſtit. pecun.* & Roman. *in rubr. Cod. qui admitt. num. 11. verſ. nonò in quantum Bartolus*, ubi id intelligit verum, ſi huiuſmodi Duces non recognoſcunt ſuperiorem, quem ſequitur Franc. Aret. *in d. l. ſtipulationum, ſub num. 5. verſ. ut ergo perfectè habeas iſtam materiam ff. de verb. obligat.* ubi ait, quòd quando Duces, Marchiones, & Comites exercent Juriſdictionem jure proprio, & præſcripſerunt juriſdictionem, & merum & mixtum imperium, & quædam, quæ pertinent ad ſolum Principem, tunc acquirunt hanc poteſtatem uti Principes, ſi eam exercent non recognoſcentes ſuperiorem; unde tenent locum Principis; & tunc eorum conſtitutio dicitur jus civile, quia jure proprio quæſito per præſcriptionem exercent, & idem videtur in effectu tenere Felyn. *in cap. cum non liceat, ſub num.* 10. *verſ. & ibi de Civitate, & verſ. hanc partem. de præſcript.* licet Jaſ. abſolutè contrarium tenuerit *in l. non dubium, ſub num. 22. verſ. & per hoc pulchrè Cod de legib.* ſed idem Jaſ. *in d. l. ſtipulationum, ſub num.* 10. *verſ. ſucceſſivè in quantum Bartolus. ff. de verb. obligat.* ait, quòd ſi Duces, Marchiones, vel Comites non recognoſcunt ſuperiorem, vel de jure vel de facto, tunc habent jura ſupremi Principis, & eorum ſtatuta dicuntur jus civile; ſi verò recognoſcunt ſuperiorem, dicuntur jus prætorium, & hoc idem ante ipſum voluit ibi

Digitized by Google

ſuit ibi Alex. *ſub num.* 14. *verſ. unde puto, & Andr. ab Exeâ in rubr. de conſtit. num.* 103. & Georg. Natta *in clem. ſæpe, in princip. in glo. in verbo, ſimpliciter, num.* 10. *&* 11. *de verb. ſignificat.* quicquid circa id dixerit Fabius Optinell. *in l. Imperium, num.* 73. *verſ. quod non eſt verum. ff. de iuriſd. omn. iud.* ſed hanc opinionem indiſtinctè tenuit Rum. *in d. leg. ſtipulationum, num.* 24. *verſ. in illâ quæſtione. ff. de verbo obligat.* & dixit Gaſp. Vallaſc. *in d. leg. Imperium, ſub num.* 68. *verſ. dicebat tamen*, quòd ſi officium Ducum, Comitum, & Marchionum eſſet perpetuum, tunc eorum ſtatuta ſunt perpetua, non annalia; & ante ipſum hoc voluit Iaſ. *in* §. *ſed iſte, ſub num.* 33. *verſ. item advertite, Inſtit. de act.* ubi ait, hoc dictum eſſe verum, ſingulare, & peregrinum, ſubdens eſſe cogitandum, quia iſtud non audet affirmare, ex quo ab alio comprobatum non invenit.

Nec videtur obſtare, ſi diceretur, dictos Duces recognoſcere ſuperiorem, tum quia infrà reſpondebo, tum etiam quia communis opinio eſt, quòd decreta, & conſtitutiones Ducum Marchionum, & Comitum, de quibus ſuprà, dicuntur jus civile, ſicut decreta, & conſtitutiones Imperatorum, ut ait Brun. *in conſ.* 45. *in cauſa caſtri, ſub num.* 21. cum quo concordat Purpurat. *in l.* 1. *ſub num.* 244. *verſ. & hoc modo. ff. de off. eius*, & Ceſal. *in conſ.* 539. *ad favorem, num.* 39. *verſ. hinc eorum conſtitutiones, vol.* 4. & Benincas. *in* §. *supereſt, num.* 277. *verſ. & quamplures volunt, Inſtit. de act.* & eò magis, quia habemus Doctores loquentes in terminis de his Ducibus, prout de duce Mantuæ, aliàs Marchione, loquitur Socin. *in conſ.* 153. *Pulchra, & ſubtilis, ſub num.* 22. *verſ. ſed ad hanc rationem, vol.* 2. & de eodem Duce Roland. à Valle *in tract. de lucro dotis quæſt.* 3. *num.* 2. *verſ. aut ab Inferioribus, & num.* 8. *verſ. aut Ducibus, & num.* 14. & Cavagnol. *ad decreta Montisferrati, in proœm.* §. 1. *num.* 4. 5. 6 *& nu.* 2. *ubi late*, & Andr. ab Exea *in rubr. de conſtit. num.* 103.

Ex quibus apparet † malè, & perperàm loquutum fuiſſe Ioan. Mariam Rimin. *in conſ.* 10. *num.* 15. *cum quinque ſubſequentibus, vol.* 1. ubi reſpondit, proclamata Marchionum Mantuæ nō eſſe perpetua, ſed finiri, & extingui per eorum mortem, quia ſunt perpetua per prædicta. 44

Et contra ipſum facit, quod notavit Geminian. *in cap. licet, num.* 18. *de conſtit. in* 6. ubi ait, quòd † ſucceſſor, ſi ſtatim, cùm

Digitized by Google

ſuccedit, non revocat legem prædeceſſoris, videtur illam approbare cum ſuâ determinatione.

46 Ex quibus † quoque conſtat Joan. Bolognet. erràſſe, dum dixit, quòd edicta Ducum erunt perpetua uſque ad eorum mortem, quia finitur per mortem eorum juriſdictio, & hæredes habent ex privilegio Principis, & eſt nova poſſeſſio, prout hoc ſcriptum reliquit *in rubr. Cod. qui adimit. ſub num.* 43. qui tamen nihil allegat.

47 Et rurſus † conſtat, Becium malè conſuluiſſe *in conſ.* 4. *Illuſtriſſimus num* 10 13. *& num.* 20. qui per multa jura, & rationes conatus eſt probare, proclamata, quando ordinantur per viam ſtatuti vel decreti, eſſe perpetua, & non finiri mortuo eo, qui ea conſtituit; ſed aliter dicit in proclamatibus, quæ non ſunt redacta in volumine ſtatutorum ex ordinatione conſtitutionis; quia cenſentur tanquam interloquutoria quædam, quæ ad authoritatem interloquentis, & ejus dignitatem tuendam pertinent.

Addi etiam poſſet pro opinione Becij, quod quando Dux, vel alius Dominus facit proclama hac adjectione, quòd regiſtretur in ſtatutis, ut quandoque fieri ſolet, apparet, quòd vult eſſe perpetuum, & non finiri ejus morte. Nam ſi eſſet perpetuum abſque eo, quòd mandet regiſtrari in ſtatutis; inanis, & ſuperflua eſſet illa adjectio de regiſtrando illud in ſtatutis; & certum eſt, quòd
48 † in omni diſpoſitione verba debent intelligi, ut aliquid operentur, ne ſint ſuperfluò poſita. *l. ſi quando. ff. de legat.* 1.

Verùm reſponderi poteſt, quòd verba poſſunt apponi causâ dubietatis tollendæ; quo caſu tolerari poſſunt; quinimmò tunc
49 † non dicuntur ſuperflua, cùm hoc operentur, quòd dubitationem tollant, ut reſolvit Bellon. *in conſ.* 7. *num.* 14 & Gozadin. *in conſ.* 33. *circa primum, num.* 15. *verſ. ſed ad hoc reſpondeo, col.* 3 & Menoch. *in conſ* 587. *ſub num.* 8. *vol.* 6. ubi ait, quòd d. l. ſi quando, non habet locum, quando verba ſunt prolata ad maiorem declarationem, & tollendam dubitationem; quia tunc non dicuntur ſuperflua; & Ceſal. *in conſ.* 433. *num.* 61. *vol.* 3. ubi ait, quòd verba ſatis operari dicuntur, quæ dubitationem auferunt.

50 Unde concludo, Duces † Italiæ, de quibus ſuprà, habere Majeſtatem, & contra ipſos committi propriè crimen læſæ Majeſtatis, in tantum quòd pœnæ, de quibus in l. ſi quiſquis. Cod. ad leg. Jul. Maieſt. locum habent contra filios delinquentis, &

memoria ipſius delinquentis damnari poteſt, iuxta l. fin. Cod. eò titulo, prout de primo tradit Barbat. *in conſ.* 70. *viſo puncto, num.* 34. *& num.* 40. *vol.* 4. & Boſſ. loquens de Duce Mediolani, & ſimilibus, *in titulo de crimin. læſæ Maieſt. num.* 56. *verſ. & ideo*, ubi tamen titubare videtur, dum ſubiungit, quòd quicquid ſit de iure, de conſuetudine, & de facto faciunt hoc obſervari, & quandoque habent decreta graviùs diſponentia, quàm d. l. quiſquis, & de ſecundo tradit Cœpol. *in conſ. cri.* 17. *ſub num.* 20. ubi ait, quòd damnari poteſt memoria defuncti, qui crimen læſæ Majeſtatis commiſit contra Dominum Faventiæ; & Boſſ. *in d. tit. de crim. læſa Maieſt. ſub num.* 57. *verſ. tamen tene*, ubi loquitur de Duce Mediolani, & ſimilibus.

Quam concluſionem probo etiam per id, quod notavit Cacheran. *in conſ.* 25. *viſo elegantiſſimo reſponſo num.* 24. *vol.* 1. ubi ait, quòd, † quicquid ſtatutum eſt in Imperatore, habet locum in cæteris Principibus, & præſertim in his, qui funguntur Imperiali authoritate; quod idem ſcriptum reliquit Cagnol. *in proœm. digeſtorum, num.* 43. ubi dixit, quod quæ dicuntur de ſupremo Principe, locum etiam habent in Duce, & Marchione, qui in terris ſuis iura Imperialia obtinent, & Calcan. *in conſ.* 26. *prima facie, num.* 9. *verſ. item dato*, ubi ait, quòd diſpoſita in Papâ & Imperatore, habent locum in quolibet alio Principe habente ius regale ex privilegio, vel ex conſuetudine, cuius initij memoria non exiſtit. & Bec. *in conſ.* 56. *in cauſa, num.* 61. & Ceſal. loquens de Marchione Montisferrati *in conſ.* 58. *proponitur, num.* 65. *vol.* 1. & Crav. *in conſ* 135. *verba ſub num.* 2. & Socin. *in conſ.* 66. *num.* 13. *vol.* 3. ubi loquendo de Marchione Mantuæ dicit, quod iura loquentia de Imperatore, habent locum in dicto Marchione, & Plot. *in conſ.* 12. *viſo privilegio, ſub num.* 3. ubi ait, quod omnes leges loquentes de Imperatore, habent locum in Duce Mediolani in Ducatu ſuo, ex quo reſpectu dicti Ducatus Imperator in eum tranſtulit omnem ſuam poteſtatem, addo Lancellot. Conrad. *in templo omn. iudic. lib.* 1. *cap.* 4. *tit. de Duce, num.* 15. ubi dixit, quòd leges & iura loquentia in Imperatore, habent locum in Regibus, Principibus, Marchionibus, & Comitibus, ac aliis inferioribus habentibus iura Principis, ſubdens hanc eſſe generalem concluſionem.

Et ut generalia omittamus, & ad aliqua particularia deſcen-
52 damus, ex quo † ſecundum Philoſophum ſermones particula-
53 res ſunt veriores, & generales faciliores, dico quòd † l. bene à
Zenone. C. de quadrien. præſcript. quæ loquitur de Imperatore habet locum in hujuſmodi Ducibus Italiæ, ut ait Baldus loquens de Duce Mediolani *in conſ. 359. quemadmodum, nu. 2. verſ. ſecunda concluſio, vol. 3.* ubi ſubdit, ſe putare, de hoc non eſſe dubitandum, quem ſequitur Plot. *in conſ. 12. viſo privilegio, ſub num. 3.* & Corv. *in conſ. 299. viſo reſcripto. ſub num. 6. verſ. quæ lex, vol. 1.* & Burſat. *in conſ. 138. Illuſtriſſimus, num. 4. vol. 2.* & Ruin. *in conſ. 48. videretur fortaſſis, ſub num. 15. verſ. nec obſtat dum dicitur, vol. 4.* & Crau *in conſ. 263. agit, ſub num. 7. verſ. quinimò*, ubi dixit ſibi placere magis hanc opinionem, quicquid alij in contrarium ibi allegati dixerint, & Pariſ. *in conſ. 1. viſa facti narratione num 122. verſ. & eo potiſſimè, vol. 1.* & Martin. Laudenſ. *in tract. de Princip. quæſt. 11.* & Roland. à Valle *in tract. de lucro dotis, quæſt. 3. num. 9. verſ. nec quoque, & in conſ. 100. multiplici ex capite, num. 49. vol. 4.* & Bellon. loquens de Marchione Montisferrati *in conſ 51. emens rem, num. 3. & in conſ. 59. ingenioſa, num. 9. verſ. contrariam opinionem*, & Aſcan. Clement *in tract. de patr. poteſt. cap. 6. effect. 2. ſub nu. 41. verſ. quartò limita*, & Balbus *in tract. de præſcript. in ſecunda par. 5. par. princip. quæſt. 8. num. 2. verſ. primò igitur*, & Addit. ad Andr. de Iſern. *in cap. 1. ſub num. 78. verſ. tu tamen idem dicas, tit. quæ ſint regal.* ubi ait, hoc procedere in Principe inferiore habente regalia à Papa, vel ab Imperatore, vel à Principe non recognoſcente ſuperiorem, ſeu poſſidente regalia per tempus, cujus initij memoria non exiſtat, & Roman. loquens de Domino Fani *in conſ. 60. ad diſcutiendum, ſub num. 8.* & Jaſ. loquens de Duce Sabaudiæ *in conſ. 217. Carolus, verſ. undecimò facit, vol. 2.* & quicquid alij dixerint hanc eſſe magis communem opinionem tradit Ant. Gabr. *in tit. de acquir. poſſeſſ. in concluſ. 2. num. 10. verſ. contrarium, lib. 5.* & non modò receptiorem, ſed etiã veriorem ſcripſit Alex. Turamin. *in l. nõ puto, in tertia par. quæſt. 2. num. 22. verſ. difficilioris explicationis. ff. de jure Fiſci*, & hanc opinionem amplexus eſt Socin. jun. *in conſ. 65. viſo themate, ſub. num. 6. verſ. reſpondetur, vol. 3.* licet ipſe ſibi contrarius contrarium conſuluerit, & malè in Duce Urbini *in conſ. 69. pro dilucidatione, nu. 55. cum ſeqq. vol. 1* quem ſequutus eſt Rimin jun. præceptor meus, *in § 1 num. 56. & 57. Inſtit. quib. alien. lic. vel non* ubi pulchrè loquitur, licèt ejus opinio non ſit à majori parte Doctorum approbata.

Præterea

Præterea dico, quòd † clem. 1. de probat. quæ loquitur in Papa, volens quòd ejus aſſertioni ſtetur adeò, ut probatio in contrarium non admittatur, ut ait Maſcard. *in concluſ.* 1233. *num.* 1. 2. 3. 26. 27. *& num.* 29. *de probat.* ubi tradit, ampliationes & limitationes procedere in his Ducibus jura Imperialia habentibus, ut ait Natta loquens de Marchione Montisferrati *in conſ.* 487. *ſine difficultate, num.* 39 *verſ. qui textus*, & D. Jo. Bapt. Laderch. *in conſ.* 71. *ſub num.* 1. *vol.* 1. & Socin. loquens de Duce Sabaudiæ *in conſ.* 4. *ſuper quæſt. ſub num.* 11. *verſ. igitur fortiùs*, *vol.* 3. & de Duce Mediolani tradit Jaſ. *in conſ.* 101. *immunitas, ſub numero* 3. *verſ. unde de hujuſmodi, volumine* 3. & Curt. ſen. *in conſ.* 65. *ſuper præmiſſa ſub num.* 10. *verſ. ex quo enim*, & de Duce olim Ferrariæ tradit Felyn. *in cap. cum à nobis, ſub numero* 3. *de teſtib.* & Ruin. *in conſ.* 200. *numero* 1. *volum.* 2. & Maſcard. *in d. concluſ.* 1233. *numero* 34. *verſ. limitatur primo*, ubi loquitur de Duce Mediolani, cui inquit credendum eſſe, adeò ut probatio in contrarium non admittatur. 54

Reſtat modò, ut reſpondeamus juribus & rationibus, quæ noſtræ concluſioni adverſari videntur.

Non obſtat igitur primò, quòd non ſit tanta ſeu æqualis Majeſtas in his Ducibus, quanta eſt in Imperatore, ut dicebat Socin. & Rip. *in locis de quibus ſupra, num.* 29.

Quia id quoque nos fatemur; ſed ob id non eſt dicendum, quin contra ipſos committatur propriè crimen læſæ Majeſtatis; quia videmus etiam, quòd † nullus Rex reperiri poteſt, in quo tanta, 55 ſeu æqualis ſit Maieſtas, quanta eſt in Imperatore, ut ait Purpurat. *in l.* 1. *numero* 116. *ff. de off. eius. cui mand. eſt juriſd.* & Lancellot. Conrad. *in templo omn. iudi. libr.* 1. *cap.* 2. *tit. de Rege* §. 3. *ſub num.* 6. *verſ. nonò differre.*

Et tamen † crimen læſæ Maieſtatis committitur contra Reges, quia Maieſtatem habent, ut ait Bellam. loquens de Rege Apuliæ *in conſ.* 15. *ſub numero* 7. *in fin. verſ. non enim*, quem ſequitur Boer loquens de Rege Franciæ *in tract. de ſeditioſ. in* 6. *preſuppoſ. numer.* 21. *& numer.* 23. de quo loquitur etiam Gigas *in tract. de crim. leſæ Maieſt. tit. qualiter, & à quib. crim. leſæ Majeſt. commit. quæſt.* 28. *numer.* 1. ubi ait, quòd Rex Franciæ non recognoſcit ſuperiorem, ſaltem de facto, ab immemorabili tempore citrà; & ideò ſupremis Principibus comparatur, & in ſuis terris, in quibus ſuperiorem non recognoſcit, ſupremi Principis, id eſt, Imperatoris, authoritatem habet; & per conſequens contra ipſum committitur crimen læſæ Majeſtatis, licet Andr. de Iſern. *in cap.* 1. *num.* 56

Digitized by Google

77. *tit. quæ ſint regal.* dixerit eſſe de jure, quòd crimen læſæ majeſtatis committatur tantùm contra Imperatorem, & quòd Reges de facto perſequuntur in perſonis, & rebus eorum proditores. Cæterùm Clar. *in §. læſa maieſtatis, verſ. committitur autem*, dixit eſſe communem opinionem, quòd hujuſmodi crimen committitur contra Reges ſuperiorem non recognoſcentes, & hoc voluit indiſtinctè Decian. loquens tamen in Regibus legitimis *in cap. 4. numero 5. verſ. contra Reges, lib. 7. rerum criminal.*

Et retenta communi opinione pauciſſimi erunt Reges, con-
57 tra quos non committatur crimen læſæ majeſtatis, cùm † pauciſſimi ſint Reges, qui recognoſcant ſuperiorem, ut ait Fulgoſ. *in leg. breviter, numero 4. verſ. magis autem videtur. ff. de off. præfecti*
58 *Prætor.* & ita de Rege Franciæ, quòd † non recognoſcat ſuperiorem in temporalibus, tradit *in cap. per venerabilem. §. inſuper, qui fil. ſint legit.* & hoc voluit Speculat. *in §. 3. ſub numero 3. & in §. 4. in princip. de appellat. & in tit. de feud. ſub numero 29. verſ. nam Rex Franciæ*, & Innocent. *in d. cap. per venerabilem, ſub numero 3. in verbo recognoſcat*, ubi loquitur de jure, prout facit Oldrad. *in conſ. 69. conſuevit, ſub numero 12. in fin.* & Purpurat. *in l. 1. numero 114. & numero 115. ff. de off. ejus*, & Felyn. *in cap. cum non liceat, ſub numero 10. ſub verſ. demum dicit, de præſcript.* ubi ait, quòd Rex Franciæ non recognoſcit ſuperiorem de jure. Nam reſponſio Papæ *in d. §. inſuper*, debet intelligi de jure, cùm Papa non approbet reprehenſibilia, ut ibi per eum; & hanc opinionem tenuit Boer. *in deciſione 8. numero 4. & in tract. de ſeditioſ. in 6. præſuppoſito numero 17. & in tract. de author. magn. conſil. numero 47. verſ. ſed de Imperatore*, & Franc. Marc. *in deciſione 366. numero 4. verſ. & licet, & in deciſione 367. numero 2. verſ. ergo idem, & in deciſione 648. numero 2. in ſecunda par.* & Joan. de Turrecrem. *in cap. in apibus ſub numero 2. verſ. & idem de Rege Franciæ 7. quæſtione 1.* & Joan. Fab. *in proœm. Inſtit. in verbo Francicus*, & Montal. *de reprobat. ſent. Pilat. art. 4. numero 3. verſ. item addas*, & Petr. Lenauſder. *in tract. de privileg. Doctorum, quæſtio. 1. in fine & quæſtio. 2. in princip. verſ. & quia Rex* & Aufrer. *ad Capell. Tholoſ. in quæſtione 349. ſub numero 6.* & Fulgoſ. *in l. ex hoc jure, numero 5. ff. de juſt. & jure*, & Cagnol. *in l. 2. ſub numero 253. ff. de orig. iur.* & Joan. Ferald. *in tract. de iuribus & privilegiis Regni Francorum, numero 1.* & iterum Felyn. *in cap. novit. ille, ſub numero 3. in fine verſ. ultimo, ſcias, de judic.* & Afflict. *in prælud. ad conſtit. Regni, quæſtione 2. numero 1. & ſub*

numero

Digitized by Google

numero 3. verſic. idem dicendum eſt, & in prælud. feudorum, ſub numero 22. & in cap. 1. §. inveſtitura, ſub numero 10. de no. forma fidelit. & Natta in conſilio 402. viſis actis, ſub numero 22. verſ. ita ibi Petrus, & Bald. in capite 1. ſub numero 2. verſ. & licet Regnum, de pace iuram. firman. & Reſtaur. in tract. de Imperat. quæſtione 53. & quæſtione 54. numero 22. & Corſet. in tract. de poteſt. reg. in tertia parte ſub numero 13. & ſub numero 17. & ſub numero 19. & in 5 parte quæſtione 104. ſub numero 66. ubi tamen dicit, hoc eſſe de facto, non de iure, ad concordandas opiniones, & numero 69. & numero 70 & cum hac diſtinctione tranſivit Aret. in l. cunctos Populos, ſub numero 3. C. de ſum. Trinit. & dixit Alciat. lib. 2. diſpunct. cap. 22. olim Gallos Romanis fuiſſe ſubditos; & Bart. inquit in leg. hoſtes numero 6. verſ. & idem dico. ff. de capt. quòd Rex Franciæ negat, ſe eſſe ſubditum Imperatori; & Jaſ. in l. 1. n. 10. verſ. nunquid autem Rex Francorum, in 1. lect. Cod. de ſum. Trinit. dicit, communiter teneri, quòd Rex Franciæ de jure non ſit ſubjectus Imperio, quod idem ſequitur Anton. de Tremol. in addit. ad practic. Vrbet. de Bonacurſ. in tit. quib. modis examen ordin. judic. declinatur, ſub numero tertio, verſiculo. ſecundò limita; licèt Jaſ. ubi ſuprà in ſecunda lect. non ſe reſolvat. Tandem Regem Franciæ non recognoſcere de jure ſuperiorem, affirmavit Tiraquell. in tract. de iure primigen. quæſt. 17. opinione quartâ numero vigeſimo primo. verſ. nam, & ſi verum fateri volumus, dicens, hoc à pluribus jam multis rationibus comprobatum eſſe; & prædictis addo Vaſq. illuſtr. controverſ. lib. 1. cap. 22. ſub numero 13. & Gul. Benedict. in cap. Raynucius, in verbo, & uxorem nomine Adelaſiam, in ſecunda deciſione numero 18. de teſtam. & Gozadin. in conſil. 8. numero 4. & Bermond. in tract. de publ. concub. in verbo, etiam ſi regali præfulgeant dignitate, numero 18. & numero 19. ubi pulchrè loquitur circa id.

Similiter † Rex Hiſpaniæ non recognoſcit ſuperiorem, ut ait glo. in capite Hadrianus, il. 2. in verbo, per ſingulas, 63. diſtin. & Afflict in prælud. ad conſtitutiones Regni, quæſt. 2 nu. 1. lib 1. & in prælud. feud. ſub n. 22. & in cap. 1. §. inveſtitura, ſub n. 10. de no. forma. fidel. & Joan. de Turrecrem. in capite in apibus, num. 2. verſ. unde Rex Hiſpaniæ, 7. quæſt. 1. & Cagnol. in l. 2 ſub numero 253. ff. de orig. Iur. & Jaſ. in leg. 1 numero 11. in 1. lect. Cod. de ſumma Trinit. & in l. id quod apud hoſtes, nu. 14. verſ. hinc eſt. ff. de legat. 1. & Purpurat. in l. prima, n. 14. de off. eius, & Vaſq. Illuſtr. controverſ. lib. 1. c. 21. n. 11. & n. 12. 59

Digitized by Google

& Corſet. *in tract. de poteſtate reg. in tertia parte, ſub numero* 17. *& ſub numero* 19. *& in* 5. *par. in quaſt.* 104. *ſub numero* 66. *& ſub num.* 72. *in fin.* ubi ait, quòd Rex Hiſpaniæ de facto non recognoſcit Imperatorem, & Lud Montalt. *de reprobatione ſent. Pilat. art.* 4. *numero* 1. *verſ. item addas*, & Anton. de Tremol *in addit. ad Pract. Vrbet de Bonacurſ. in tit. quib. mod. examen ordin. iudi. declinatur, ſub numero* 3. *verſ. vel in Rege.*

60 Item † Rex Portugalliæ non recognoſcit ſuperiorem, ut ait Purpurat. *in l* 1. *numer* 18 *ff. de off. eius*, & Afflict. *in prælud. ad conſtit. Regni. quaſtione* 2. *numero* 1. *lib.* 1. *& in prælud. feudorum, ſub numero* 22 & *in d. cap.* 1. *§. inveſtitura. ſub numero* 10. *de no. forma fidelit.*

61 Rex † pariter Angliæ non recognoſcit Imperatorem, ut ait Felyn *in cap. cùm non liceat. ſub numero* 10 *verſ. defendit etiam hanc partem, de praſcript.* & Afflict. *in prælud. ad Conſtit. Regni, quaſt.* 2. *numero* 1. *ſub numero* 3. *verſ. & idem in ſpecie, lib.* 1. *& in d. cap.* 1 *§. inveſtitura, ſub numero* 10. *de no. forma fidelit.* & Corſet. *in tract. de poteſt. regn. in* 5. *par. quaſt.* 114. *ſub numero* 66. *verſ. & idem dicunt*, & Bart. *in l. hoſtes. numero* 6. *verſ. & idem dico ff. de capt.* ubi ait, quòd Rex Angliæ negat, ſe eſſe ſubditum Imperatori.

62 Rex † prætereà Sciciliæ eſt liber, & Monarcha in Regno ſuo, & ubique uniformem habet juriſdictionem, ut ait Joan. de Amic. *in conſ.* 22. *dominus Rex, numero* 10. & Afflict *in prælud. ad conſtit. Regni, quaſtione* 1. *numero* 6. *& quaſtione* 2. *numero* 1. *& ſub nu.* 3. *lib.* 1. & Reſtaur. *in tract. de Imperat. quaſtione* 53. *ſub numero* 17. *in fin.*

63 Rex † quoque Aragonum eſt exemptus ab Imperio, ut ait Purpurat *in l.* 1 *numero* 294. *ff. de off. eius* & Fulgoſ. *in l. ex hoc iure, numero* 5. *ff. de iuſt. & iure*, & Corſet *in tract. de poteſt reg. in* 5. *par. quaſt.* 104. *ſub numero* 66. *verſ. & idem dicunt*. & Afflict. *in prælud.*
64 *ad conſtit Regni, quaſtione* 2. *numero* 1. *lib.* 1 ubi † idem dicit de Regibus Navarræ, Armeniæ, & Ungariæ, quod idem affirmavit *in cap.* 1. *§. inveſtitura, ſub numero* 10. *de no. forma fidelit.* ubi etiam idem atteſtatur de Rege Cataloniæ.

65 Rex † item Caſtellæ non eſt ſubditus Imperio, ut ait Fulgoſ. *in d. l. ex hoc jure, numero* 5. *ff. de juſt. & iure*, & Corſet. *in tract. de poteſt. reg. in* 5. *par. quaſt.* 104. *ſub numero* 66. *verſ. & idem dicunt*, ubi
66 idem † ſcribit de Rege Legionis.

Nec facit ad propoſitum, exemplum Ripæ de ſplendore Solis & ſtellarum; quia non reperitur facta æquiparatio Solis & ſtellarum,

Digitized by Google

ſarum, prout eſt facta de his Ducibus, & Imperatore, ut ait Bald.
in l. pen. in fin. num. 3. Cod. de donat. inter vir. & uxor. ubi ait, quòd † 67
Duces & Marchiones, qui in ſuo territorio non ligantur legibus,
dicuntur eſſe ſimiles Imperatori, & Corn. *in conſ. 299. viſo reſcripto,*
ſub numero 7. verſ. ad idem, vol. 1. & Brun. *in conſ. 45. in cauſa caſtri,*
numero 21. & Cefal. *in conſ. 58. numero 65. vol. 1.* ubi dicunt, quòd Du-
ces, Marchiones, & Comites perpetui æquiparantur Imperatori, &
Surd. *in conſ. 278. num. 14. vol. 2.* ubi ait, quòd Dux Mantuæ in ſuo
Statu æquiparatur nedum Regi, ſed etiam Imperatori, & Purpurat.
loquens de Duce Sabaudiæ *in rubr. ff. de iuriſd. omn. iudi. numero 20.*
quem ſequitur Menoch. *in conſ. 1. conſultatio, ſub numero 158 vol. 1.*
& dixit Purpurat. *ubi ſupra numero* 8 quòd Dux, qui ex privilegio,
vel aliter habet jura Imperialia in ſuo Ducatu, æquiparatur Impe-
ratori, inferens *numero* 19. ad Ducem Mediolani, & Roland. à
Valle *in conſ. 91. decreveram, numero 19. volumen 2.* ubi ait, quòd hu-
juſmodi Duces æquiparantur Imperatori, & Regibus.

Non per hoc affirmo, quòd tanta, & æqualis ſit Majeſtas in
his Ducibus, quanta eſt in Imperatore; ſed tamen non nego, quin
habeant Majeſtatem, & per conſequens, quin eorum † Coquus, 68
& Barbitonſor ſint nobiles, ut ait Jacobin. de San. Georg. *in rubr. ff.*
de iuriſd. omn. iud. numero 2. verſ. dicit tamen Baldus, in 2. lect. & Ti-
raquell. *in tract. de nobilit. cap. 6. ſub num. 6. ſub verſ. hinc miror,* con-
tra Ripam, qui aliter ſentiebat.

Benè verum eſt, quòd † non tàm nobiles ſunt Coquus, & 69
Barbitonſor horum Ducum; ſicut ſunt Coquus, & Barbitonſor
Imperatoris: quia † major eſt nobilitas, quæ provenit à majori, 70
quàm quæ provenit à minori, ita quòd nobilitatus à majori præ-
fertur nobilitato ab inferiore, etiam non obſtante temporis an-
terioritate, & prærogativâ; ut ait glo *in l. reſtituenda, in verbo ju-*
dicati ſunt, Cod. de Advo. diverſ. judi. & in cap. dominus noſter, in verbo,
elegit. 93. diſtinctione & notat Petr. de Anchar. *in cap. hi qui, numero*
3. verſ. tertio nota, de praben. & dignit. & Luc. de Penna *in l. unica,*
numero 1. verſ. unum autem nota. Cod. de equeſt. dignit. lib. 12. & Abb.
in cap. per tuas, numero 1. de major. & obedien. & Felyn. *in rubr. eo tit.*
ſub numero 4. verſ. miles imperialis; & in cap. clerici, numero 6. verſ.
item nota, de judic. & Jaſ. *in l. moribus. §. prius autem, ſub numero 16.*
verſ. limita niſi junior, & numero 17. ff. de vulg. & pupill. & Tiraquell.
in tract. de nobilit. in cap. 6. num. 7. & num. 8.

Nec obſtat ſecundùm aliquos, quòd iſti Duces dicantur re-

71 cognoſcere ſuperiorem, prout † de Duce Sabaudiæ, quòd reco-
gnoſcat ſuperiorem, tradit Boer. *in tract. de Seditioſ. in 6. præſup-
poſito numero 8.* & Guid. Pap. *in quæſtione 344 pone aliquis, ſub
numero ſecundo, in fine* & D. Jo. Bapt. Laderch. *in conſ. 71. ſub numero
1. volumine primo* & hoc verius eſſe dixit Menoch. *in conſilio ſe-*
72 *cundo magni ponderis, numero 104. volumine primo.* & † de Duce
Mediolani idem tradit Bald. *in conſilio 359. quemadmodum, numero
primo, volumine 3.* & Ruin. *in conſilio 31. viſa, & bene intellecta, num.
10. verſ. ex hoc etiam, volum. 5.* & Alciat. *in conſ. 19. in propoſita quæ-
ſtione, numero 17. verſ. tertio principaliter reſpondeo, libro ſeptimo* &
Curt. jun. *in conſ. 157. præſupponitur in facto, numero 31. verſ. po-
ſtremò, & numero 32. verſ. nec huic*, & Dec. *in conſ. 528 pro reſolu-
tione, ſub numero quinto col. 3. & in conſ. 410. in cauſa mota, num.*
27. & Roland. à Valle *in conſ. 1. in præſenti cauſa, numero 56. verſ.
nec obſtat. volum. tertio.* & Cardinal. *in conſ. 128. in quæſtione, ſub nu-*
73 *mero primo verſ. ſecus tamen in eo.* Et de † Duce olim Ferrariæ
Paul. de Caſtro. *in l. quoties, ſub numero ſecundo, verſ. inferior vero.
Cod. de precib. Imper. offeren.* & Dec. *in conſ. 373. viſo conſilio, nume-
ro 15. verſ. non obſtat clauſula*, & Reſtaur. *in tract. de Imperat. quæſt.
110. caſu 7.* & M. Ant. Peregrin. *in tract. de iur. Fiſc. lib. 1. tit. ſe-
cundò, numero 78. verſ. nil mirum*, & Capic. *in deciſ. 130 ſub numero
49. in fine*, ubi ait, quòd Marchio olim Ferrariæ recognoſcebat Ec-
cleſiam, & idem ſcripſit Barbat. *in conſ. 70. viſo puncto, ſub numero
32 volumine quarto* & Plot. *in conſil. 24. ſcire quæritur, in princ.* & Cœ-
pol. *in conſil. crim. 17. viſa commiſſione, numero 20. & ſub numero*
74 21. & † de Duce Mantuæ, quòd recognoſcat Cæſarem in ſupe-
riorem, voluit Plot. *in d. conſil. 24. in princip.* & Menoch. *in conſ. 244.
cum rogatus, numero 51. volumine 3.* & Natta *in conſ. 402. viſis actis,
ſub numero 22. verſ. modo ſuperiores rationes, & ſub numero 24. verſ.
ſed cum Dominus Dux*, & Rimin. iun. *in §. 1. numero 452. verſ. immo*
75 *quod eſt fortius, Inſtit. de donat.* Et † de Duce Urbini quòd reco-
gnoſcat in ſuperiorem Summum Pontificem, Hieronym. Gabr. *in
conſ. 163. ſub numero 17. volumine 1.* & Corn *in conſ. 82. videtur in
hac conſultatione, numero 1. volumine primo* & Bertazzol. *in tract. de
clauſul. clauſul. 21. glo. 17 ſub numero 2.* & Socin. jun. *in conſ. 69. ſub
numero 55. verſ. & primo ratione, volum. 1* & Rimin. jun *in d. § 1 nu-
mero 452. Inſtit. de donat.* & Joan. Jacob. Leonard. *in conſil. 114. nu-
mero 195. inter conſilia Bruni*, ubi ait, eſſe notorium, quòd Urbi-
num eſt Feudum Eccleſiæ, & Vulpell. *in conſ. crim. 58. numero 4.*
76 & de eodem Duce Urbini, & † Duce Parmæ Odd. *in tract. de re-*
ſtit.

ſtit. *in integr. quaſtione* 92. *numero* 13. *verſ. & amplia.* & Farinac. *in tit. de Inquiſit. quaſtione* 6. *numero* 7. *lib.* 1. *quaſtione & com. opin. crim.* & dixit Burſat. *in conſ.* 4. *numero* 32. *volumine* 1. quòd Ducatus Parmæ ſubeſt Eccleſiæ Romanæ

Quia contrarium tenent nonnulli Doctores, dicentes, † hos Duces non recognoſcere ſuperiorem, ut ait Odd. loquens de Magno Duce Hetruriæ, *in conſ.* 38. *factum quod proponitur, numero* 35. & Cacheran. *in conſil. ſecundo numero* 35. *vol.* 1. & Sebaſtian. Medic. *in tract. de legibus & Statut. in* 1 *par. quaſtione* 20. *ſub numero* 1. *verſ. ſi vero, & ſeqq.* & Petr. Caleſat. *in tract. de Equeſt. dignit. ſub numero* 140. *in fin.* ubi ait, quòd non eſt Feudatarius, ſed liber. 77

Et Scot. loquens † De Duce olim Ferrariæ, *in conſ.* 28. *exiſtimo, numero* 116. *tom.* 1. *lib.* 6. & Ceſal. *in conſil.* 539. *ad favorem, numero* 55. *verſ. hic autem, volum.* 4. & Addit. ad Bertazzol. *in conſil. crim.* 260. *quatuor, ſub n.* 4. *vol.* 1. & Felyn. *in c. cum à nobis ſub n.* 3. *de teſtibus.* & D. Jo. Bapt. Laderch. *in conſ.* 71. *ſub n.* 1. *vol.* & Menoch. *in conſ.* 901. *ſub n.* 19. *verſ. primoquia, vol.* 10. Et idem dicendũ eſt † de Duce Mutinæ, cui ſuprema poteſtas data fuit à Federico tertio Imperatore, ut atteſtatur Jo. Bapt. de Santo Severino *in l. cunctos populos, ſub numero* 12. *verſ. vidimus noviſſime. Cod de ſumma Trinit.* Et † de Duce Mantuæ, tunc Machione, quòd non recognoſcat ſuperiorem, Socin. *in conſ.* 153 *pulchra, & ſubtilis, ſub numero* 22. *verſ. ſed ad hanc ratonem, vol.* 2. quem ſequitur Roland. à Valle *in tract. de Lucro dotis, quaſt.* 3 *numero* 2. *verſ. aut ab inferioribus*, & Bertazzol. *in conſ. crim.* 360. *cum de anno, numero* 2. *volum.* 2. & D. Jo. Bapt. Laderch. *in conſ.* 71. *ſub numero* 1. *vol* 1. Et † de Duce Mediolani idem tradit Jacob. de Nigris *in l.* 1. *numero* 11. *verſ. ex pradictis. ff. de off. eius*, & Alex. *in conſ.* 30. *ponderatis, numero* 9. *& numero* 11. *vol.* 5. *& in conſil.* 11. *aliâs conſului, numero* 9. *verſ. quod autem, volumine* 7. ubi ait, quòd Dux Mediolani non recognoſcit ſuperiorem, neque anteceſſores ſui recognoverunt à tanto tempore citrà, cujus in contrarium non eſt memoria, & Roland. à Valle *in conſil.* 100. *multiplici ex capite, numero* 95. *volumine* 4 & Curt. Sen *in conſ.* 65. *ſuper pramiſſa narratione, ſub numero* 5. *in fin. verſ. & ſic ſtat concluſio, & meliùs ibi ſub num.* 14. *verſ. ſolum pramiſſa concluſioni, & ſub numero* 15. *verſ. non potuit Imperator, & numero* 16. ubi etiam ait, quòd Imperator reſpectu Ducalis Dominij Mediolani cenſetur redactus ad inſtar privati, qui non poteſt jus dicere, nec privilegiare; quòd priùs notavit idem Curt. Sen. *in conſilio quadrageſ. octav. memoria*

78 79 80 81

recolenda, verſ. ſexto probatur. numero 21. & Ripa *in l. centurio, ſub numero* 20. *verſ. ad conſilium Alexandri ff. de vulg. & pupill.* & M. Ant. Cuchus *in tract. de morat. praeſcript. numero* 230. ubi dixit, hanc eſſe communem opinionem, & Maſcard. *in concluſ.* 1233. *numero* 34. *verſ. limitatur primò, de probat.* & Menoch. *in reſpub. 2. cauſ. Finar. art. 1. numero* 105. *verſ. ſic Ducem Mediolani.* & Feſtaſ. *in tract. de collect. in 4. par. numero* 36. *verſ. in Duce,* & Pariſ. *in conſ. 2. legitimatio, numero* 18. *vol. 2.*

82 Et † de Duce Urbini tradit Menoch. *in conſ.* 901. *numero* 20. *verſ. ſecundò accedit, vol.* 1. ubi ait, quòd Dux Urbini eſt omninò liber, prӕterquàm à penſione annuâ, quam prӕſtat Camerӕ Apoſtolicӕ, ex quo Vrbinum eſt feudum Eccleſiӕ Romanӕ, *ut dixi numero* 75. & idem tradit Jaſ. *in conſ.* 86. *in cauſa, numero* 5. *vol.* 3. & Barbat. *in conſ.* 44. *numero* 1. *volum.* 4.

83 Et † de Duce Sabaudiӕ, quòd non recognoſcat ſuperiorem, Pariſ. *in conſ.* 1. *numero* 39. *verſ. & ſuaderi poſſunt, volum.* 1 & Cacheran. *in deciſ.* 79. *quoniam numero* 24. ubi dixit, quòd iſte Dux inveſtitus fuit de mero & mixto Imperio, omnimodâ Juriſdictione, juribus Imperialibus, & regalibus quibuſcunque privativè quò ad inveſtientem, & Menoch. ſibi contrarius *in reſp. 2. cauſ. Finar. art. 1. numero* 104. quo loci inquit, hunc Ducem Imperatorem nō
84 recognoſcere, & propterea, † ſe Dei Gratiâ Ducem vocare, quo titulo ſe ſuperiorem non recognoſcere oſtendit, & Par. de Put. *in tract. de re milit. ſeu de duello, quaeſtione 6. ſub numero 2. verſ. iſti enim, lib.* 7. ait, quòd illi domini, qui non recognoſcunt ſuperiorem, intitulantur Dei gratiâ, quia non recognoſcunt ſuperiorem, niſi Deum & Enſem; & hoc idem tradit Caſſan. *in conſuet. Burgun. in*
85 *proœm. in verbo, par la grace de dieu, numero* 3. ubi ait, Ducem † Burgundiӕ ſe vocare Ducem Dei gratiâ ſimpliciter, eò quòd neminem in temporalibus ſuperiorem recognoſcat, licèt dubitet, an recognoſcat ſuperiorem Regem Franciӕ; & ita notavit Lancellot. Conrad. *in templo omn. iud. lib. 1. cap. 2. de Rege. §. 1. ſub numero 7. verſ. &*
86 *propterea,* ubi ait, † loquens de Rege Franciӕ, quod intitulatur Dei gratiâ Rex, quia non recognoſcat ſuperiorem, niſi Deum &
87 Enſem & ita † Dux Mantuӕ intitulatur Dei gratiâ Dux, ſicut Dux Mutinӕ, eò quia ſuperiorem non recognoſcunt, & dixit Menoch.
88 non aliâ ratione contingere, Ducem † Sabaudiӕ intitulari Dei gratiâ Ducem, quàm ut prudenter oſtendat, jam amiſſum dominium Dei gratiâ fuiſſe aſſequutum, *ut ſcripſit in conſ. 2. magni ponderis,*

deris numero 104. *vol.* 1. vide Foller. *in Prax. cenſual. in princip in verbo, Alphonſus, num.* 8. *verſ. ſecundum verbum*; qui dixit, quòd Alphonſus Rex Aragon. & Sciciliæ intitulavit ſe Dei gratiâ Regem, eò quia Reges non niſi à Deo procedunt.

Et de ſupradictis Ducibus fortè voluit intelligere Vaſq. *in l. quoniam in prioribus, numero* 332. *verſ. amplia octuageſimoſecundo Cod. de inoff. teſtam.* dum dixit, quòd in Italiâ nonnulli Duces, Comites, & Marchiones non recognoſcunt ſuperiorem, ſubdens † non ſic 89
eſſe in Ducibus, Comitibus, & Marchionibus Caſtellæ.

Et quòd iſti Duces non recognoſcant ſuperiorem, patet ex eo, quòd videmus quotidie de facto ſervari, quòd † Comites Palati- 90
ni ab Imperatore creati non poſſunt legitimare in terris Imperij, de quibus aliquis Princeps cum omnimodâ poteſtate fuit perpetuò inveſtitus, ſine licentiâ ipſius Principis, ut ait Curt. Sen. loquens de eo, qui legitimavit in Ducatu Mediolani *in conſ.* 65. *ſuper præmiſſa narratione, ſub numero* 14. *verſ. ſolum præmiſſa concluſioni, & ſub numero* 15. *& in conſil.* 73. *ſuper memorata facti narratione, numero* 28. *verſ. quintò principaliter*, & Barbat *in conſ.* 70. *veriſſimum hoc eſt, ſub numero* 8. *verſ. & ideò niſi ex juſtiſſimis, & numero* 12. *volumine* 2. & Roland. à Valle *in conſ.* 88. *in cauſa magnifici, numero* 31. *verſ. ad hoc facit, & numero* 36. *volumine* 1. *& in conſ.* 67. *dominus Iacobus, ſub numero* 64. *verſ. circa ultimum articulum, cum numero ſeqq. volumine* 3. *& in conſ.* 49. *legitimationem ſub numero* 34. *verſ. ſecundo reſpondetur, volumine* 4. & Pariſ. *conſ.* 2. *legitimatio, numero* 18. *& numero* 20. *volumine* 2. & Jaſ. *in conſ.* 70. *ſub utraque legitimatione, ſub numero* 1. *verſic. confirmo etiam prædicta, volumine* 3. & Socin. jun. *in conſ.* 100. *pro habenda, numero* 21. *verſ. accedat prædictis, volumine* 2. *& in conſ.* 126. *in cauſa Illuſtriſſimi Comitis Iulii, numero* 22. *verſ. accedat quod in ſimili. volumine* 3. & Hieronym. Zanch. *in l. l. hæredes mei. §. cum ita, numero* 1146. *verſ. tantum pro prima opinione adduco. ff. ad Trebell.* & Ferret. *in conſ.* 105. *in cauſa feudi, ſub numero* 10. *volumine* 1. & Ceſal. *in conſ.* 23. *numero* 77. *& numero* 78. *volumine* 1. & Surd. *in conſ.* 1. *multa fuerunt, numero* 11. *verſ. tertio non videtur. volumine* 1. ubi ait, quòd nec † Imperator, nec 91
Comes Palatinus ab eo creatus poteſt legitimare in Ducatu Mediolani, nec in Ducatu Montisferrati, quia Imperatoria poteſtas fuit in dictos Duces collata, & Nevizan. *in conſ.* 99. *omnis ſapientia, numero.* 5. *verſ. ſecundò obſtat*, & Alciat. *in conſ.* 5. *quia privilegium, num.* 26, 27. *& num.* 28. *lib.* 4.

G

92 Hinc eſt, quòd † fecerunt Decreta, ut nemo poſſet impetrare privilegium ab Imperatore ſub pœnâ graviſſimâ, & quòd Comites Palatini etiam habito ab ipſis privilegio non poſſint illo uti abſq; licentiâ ipſorum Ducum, ut de ſimili Ducum Mediolani veteri decreto tradit Boſſ. *in tit. de Princip. nu. centeſimo octuageſ quarto, verſ. & hac eſt cauſa*, & ante ipſum Barbat. *in d. conſ.* 70. *ſub nu. octavo, & ſub numero* 12. *volumine ſecundo*, quod valere dixit Burſat. *in conſ.* 433. *pro clariori, numero quarto, quinto, & numero ſexto, volumine quarto.* Et de ſimili Ducum Mantuæ decreto ſcribit idem Burſat. *in conſ. ſeptuageſimo ſexto, ex hâc ſerie facti, ſub numero tertio, verſ. in Civitate tamen, & ſub numero vigeſimo octavo. verſ. favorabile rurſus, volumine primo*, & Roland. à Valle *in conſil. ſexageſimo ſeptimo, ſub numero ſexageſimo quarto, volumine tertio. & in d. conſ. quadrageſimo nono, ſub numero trigeſimo quarto, volumine quarto*, & in Dominio Ducis olim Ferrariæ ſervabatur, ut nulla legitimatio facta à Comitibus Palatinis, valeret, niſi eſſet ab ipſo Duce confirmata, ut atteſtatur D. Pacian. *in cap. decimo octavo, ſub numero* 17. *ob quam rem lib. ſecundo, de probat.* & ſcribit Menoch. *in conſ.* 459. *dubitationes, numero vigeſimo ſexto, verſ. ſecunda eſt dubitatio, volumine quinto*, quòd decreto Ducis olim Ferrariæ ab eo edito anno 1545. ſancitum fuit, quòd nullus Comes Palatinus legitimare poſſit illegitimè natos ſine ipſius Ducis licentiâ. Sed videndus eſt D. Jo. Bapt. Laderch. *in conſil* 100. *nu.* 11. *vol.* 1.

Et ita quoque ſtatuit Carolus Quintus Imperator in novis conſtitutionibus Mediolani *in tit. de legitimationibus, lib.* 3. ubi ſic ad literam dicitur: Nullus Comes Palatinus virtute alicujus privilegij quomodocunque, & cum quacunque poteſtate à nobis conceſſi, poſſit uti eâ poteſtate in Dominio Mediolani, ſine licentiâ Locumtenentis, aut Senatûs noſtri in eo dominio reſidentis, ſub pœnâ nullitatis actus, & aureorum quinque centum Fiſco applicádorum, Notarioque de hoc documentum conficienti aureorum centum pœna erit.

Non eâ de cauſâ, quam † adducunt Curt. jun. *in conſ.* 157.
93 *præſupponitur in facto, num.* 3. *verſ. ad quintum fundamentum, volumine ſecundo*, & Barbat. Boſſ. Burſat. & Roland. à Valle *in locis mox citatis*, dicentes hujuſmodi decreta condita fuiſſe propter bonum publicum, ne Comites Palatini ſuo Imperiali privilegio abutantur, ſed ut ſcandala tollantur, quæ ob legitimationes paſſim indifferenter admiſſas ab ipſis Comitibus, inter cives & ſubditos Principum quotidiè oriuntur.

Sed

Digitized by Google

Sed quia hujuſmodi Duces prætendunt non recognoſcere ſuperiorem, poſteaquàm ratio ad juſtificandum dicta decreta, per ſupradictos Doctores adducta, non procedit, nec mihi quadrat, quia ſi Comes Palatinus habito Palatinatûs privilegio petit licentiam generalem legitimandi, & Duces eam concedunt, poſſunt oriri lites, ſicut orirentur non impetratâ licentiâ, etiamſi limitata eſſet poteſtas, ut vidi ſervatum per Excellentiſſimum Senatum Mediolani, qui contendit licentiam generalem Comitibus Palatinis petentibus, ita tamen quòd in legitimationibus ad bona feudalia dominio Mediolani ſubjecta per dictos Comites ad id authoritatem habentes faciendis ſpeciales literas manu dicti Senatus ſignatas, & ſigillo munitas habere teneantur, legitimandique melioris conditionis prole legitimâ non efficiantur, nec ſuccedant, niſi juxta ordines Mediolani.

Et quòd id faciant, quia prætendunt non recognoſcere ſuperiorem, manifeſtè patet ex his, quæ notavit Boſſ. *instit. de Princip. numero* 184. *verſ. & hac eſt cauſa.* ubi ait, quòd Duces Mediolani fecerant decretum, ut nemo poſſet impetrare privilegium legitimandi ab Imperatore ſub pœnâ graviſſimâ, cui diſpoſitioni non convenit ratio Doctorum, de qua ſuprà *verſ. non ea de cauſa.* Item quia non præſumitur, quòd Comites Palatini, quorum fides, nobilitas, & virtus eſt approbata ab Imperatore, abutantur eorum privilegio & authoritate.

Quæ res † ſcitu digna eſt ad interpretationem novarum Conſtitutionum Mediolani, *ſub tit. de legitimat. lib.* 3. quia ſi conditæ 94
fuerunt, eò quòd Imperator non recognoſcatur in ipſo Dominio pro ſuperiore, tunc pœna de qua in eis non evitabitur per Comitem legitimantem, nec per Notarium rogatum, ſive legitimetur ſubditus, ſive nõ ſubditus Dominio Mediolani. Si verò cõditæ ſunt eâ de cauſâ, de qua ſuprà *numero* 93. *verſ. nõ eâ de cauſâ.* tunc legitimans & Notarius non erunt ſubiecti pœnis in dictis conſtitutionib' contentis, ſi legitimetur non ſubditus reſpectu perſonæ, & bonorũ, tum quia † de his, qui foris ſunt, nihil ad nos *cap. gaudemus, de divort. & cap. multi, ſecundo, quæſt.* 1. tum etiam quia ratio, quâ dictum eſt, 95
hujuſmodi decreta & conſtitutiones fuiſſe conditas, ne Comites Palatini abutantur privilegiis Palatinatûs, & iccircò oriantur lites inter ſubditos, ceſſat, quando legitimatur non ſubditus; & ideo † ceſſante ratione legis, ceſſare debet lex, vel ejus diſpoſitio. *l. quod quod dictum. ff. de pact.* Everard. *in loco, à ceſſatione rationis, numero* 96

1 *& numero* 2. & Ruin. *in conſ.* 29. *plura proponuntur, ſub numero* 18. *verſ. & ideò ceſſante ratione, volumine* 5. & Tiraquell. *in tract. ceſſante cauſ. in princip. numero* 9. *verſ. caterùm & numero* 11. *verſ. ceſſante igitur*, & copioſè *num.*130. *verſ. legis cauſâ.*

Præterea videtur confirmari poſſe, quòd hujuſmodi Duces non recognoſcant ſuperiorem in ſuis Dominiis ex eo, quod ſcriptum reliquit Joan. Fab. *in* §. 1 *numero* 8. *Inſtit. de Attil. tut.* dicens, 97 quòd † Dominus directus non poteſt in terrâ Baronis ſibi ſubjecti tutorem dare pupillo, nec alium actum Juriſdictionalem exercere, quem ſequitur Curt. jun. *in conſ.* 2. *circa præmiſſam, numero* 1. *volumine* 1. & Jo. Bolognet. *in rubr. Cod. qui admittit. ſub nu.* 41 *verſ. in tantum.*

Et prædictis addo Roland. à Valle *in conſ.* 100. *numero* 95. 98 *volumine* 4 ubi ait, quòd † Imperator nihil poteſt in terris Ducatûs Mediolani, niſi quatenùs permitteretur à Duce, ſicut non poſſet in terris Turcarum, vel alterius non recognoſcentis Imperatorem, de jure, vel de facto: & dixit Ferret. *in conſ.* 105. *in cauſa* 99 *feudi, ſub numero* 9. *volumine* 1. quòd † Imperator hodiè in terris alienis pro nihilo reputatur. Dixit quoque Alciat. *in conſ.* 33. *nu-* 100 *mero* 27. *lib.* 9. quòd Imperator † non poteſt in Civitate Mantuæ uti clauſulâ ſupremæ poteſtatis, vel auferre jus tertii, & ibi reddit rationem.

Rurſus patet ex eo, quod dicitur de Delegato Imperatoris, 101 qui non † poteſt citare in terris Vaſallorum; quia, ut dicebam, Dominus directi non poteſt quoquo modo ſe impedire in juriſdictione utilis, ubi nec etiam habitu habet juriſdictionem, ut ait Boſſ. *in tit. de citat. ſub. numero* 24. *verſ. credo tamen contrarium*, ubi tenet hanc opinionem, re diligenter conſideratâ; ſubjungens iccircò, quod Domini Gonzagæ non patiuntur tales citationes fieri à Delegatis Cæſareis; & ita in practicâ ſervatum vidi per Excellentiſſimum Senatum Mediolani, uti Cæſaris Delegatum, qui citavit per literas ſubſidiales directivas Prætori Roli Dominum Flaminium de Seſſis de anno 1584. prout vidi proceſſum, cùm eidem patrocinium præſtarem in cauſâ executionis ſententiæ Imperialis, dum orta fuiſſet dubitatio coram alio Delegato Cæſareo adverſus Comites Roli.

Et quanquam non ignorem, nonnullos aſſerere, quòd † 102 Imperator poſſit citare in tèrris Vaſallorum, inter quos fuit Boſſ.

ipſe

ipſe *in tit. de foro compet. numero 165. verſ. & ita Imperator*, & Natta *in conſ. 580 primò quæritur, numero 1. cum ſeqq. & in conſ 487 ſine difficultate non tranſit, numero 23. verſ. facit etiam* & ſequitur Surd. *in conſ. 210. ne quid deeſſet, numero 41. verſ. ad id verò, volumine 2.* & ante ipſum Franc. Aretin. *in conſ. 58. diligenter conſideratis, in princip. ſub numero 3.*

Non tamen † à ſuperiùs dictis recedo; quia non obſtat Aret. tum quia contra ipſum tenuit Boſſ. *in tit. de citat. ſub numero 24. verſ. credo tamen*: tum etiam quia allegat Bart. *in extravag. ad reprimen. in verbo, per edictum, numero 10. verſ. ita per univerſum*, 103
qui ait, quòd † officialis, qui præeſt uni Provinciæ, poteſt citare homines exiſtentes in quâlibet Provinciâ Imperij, quia hoc facit authoritate Imperatoris; & tamen Bartolus intelligendus eſt, ut loquatur, quando utraque Provincia, citantis & citati, ſubeſt Imperatori, tanquam pleno Domino habenti directum, & utile Dominium utriuſque Provinciæ. Vltra quod † dictum Bartoli non ſervatur de conſuetudine, & non ſervari in Dominio 104
Mediolani ſubdito uni Domino tantùm, † unus officialis citet directè in juriſdictione alterius officialis ejuſdem Dominij, atteſtatur Boſſ. *in tit. de citat. ſub numero 24. verſ. & propterea*, quem ſequitur Clar. *in §. fin. quæſt. 31. verſ. poſſet fortè*, ubi refert in hoc articulo duas communes opiniones contrarias, & tandem ſubdit, non eſſe ab hâc practicâ ullo modo recedendum. Item quia Clem. paſtoralis, *de re iud. adducta per Boſſ. in tit. de foro compet. numero 165.* & per Surd. *in d. conſ. 210. numero 41.* non probat eorum opinionem, ut ipſemet Boſſius poſteà dixit *in d. tit. de citat. ſub numero 24. verſ. nec obſtat.*

Quocircà † ſublatis fundamentis Aret. Boſſ. Natt. & Surd. ſuperædificatum corruit. *cap. cum Paulus 1. quæſt. 1. l. nam origo. ff. quod vi, aut clam.* Curt. Sen. *in conſ. 56. ſuper eo quod ab ordine, numero 7. verſ. tertia concluſio*, ubi ait, quòd † ſublato fundamento Doctoris, tollitur ejus opinio. 107

Præterea non obſtat reſponſio Nattæ *in conſil. 580. primò quæritur, numero quarto*, data ad Jo. Fabr. *in §. primo numero octavo Inſtit. de Attil. tut.* & ad Curt. jun. *in conſ. ſecundo circa præmiſſam, numero primo, volumine primo*, dum dixit, quòd Princeps non poteſt aliquem actum juriſdictionalem exercere in ſubditos Vaſalli habentis merum, & mixtum Imperium, ubi Vaſallus poteſt illum

actum exercere, ſed ubi ſumus in caſu, in quo Vaſallus non habet cognitionem inter ſubditos, nec poſſet actum expedire, non mirum eſt, ſi non poteſt impedire, ne dominus directus eum exerceat; cujus reſponſionem approbavit Surd. *in d. conſil. ducenteſimo decimo, numero trigeſimo ſexto verſ. non obſtat, & ſub numero quadrageſimo ſecundo, volumine ſecundo.* ubi propterea inquit, quod Imperator cauſas delegat in Ducatu Mediolani, teſtes ibi examinari mandat, & alia multa facit.

Quia replico, quòd aliud eſt in Vaſallis, de quibus loquuntur Natta & Surdus in locis ſuprà citatis, qui non poſſunt facere in eorum terris & Dominijs omnia, quæ facere poteſt Imperator in toto orbe, prout faciunt & facere ſoliti ſunt iſti Duces jura Principis habentes in eorum Dominiis, ut ſuo loco multa jura allegabo.

Et quò ad citationem & examinationem teſtium dico, quòd fieri poſſunt per Vaſallos in iuris ſubſidium, vigore literarum Iudicis requirentis.

Quò verò ad delegationem, † videmus de conſuetudine obſervari, quòd domini delegant cauſas ſuorum ſubditorum non ſubditis in alienâ juriſdictione commorantibus; & vidimus cauſam Comeſſadij, vertentem aliâs inter Ducem Sablonetæ, & Dominos Fratres de Gonzaga de Sancto Martino ab aggere, fuiſſe delegatam ab Imperatore Duci Parmæ & Placentiæ Octavio Farneſio, licèt ipſe non eſſet Imperatori ſubjectus; quia † Ducatus Parmæ & Placentiæ ſubeſt Eccleſiæ Romanæ ut ſciunt omnes, & de Ducatu Parmæ ita tradit Burſat. *in conſ. quarto. numero trigeſimo ſecundo, volumine primo,* & de Ducatu Placentiæ ſic tradit Vulpell. *in conſ. crim. 58. num. 4.*

Videmus quoque, quotidiè cauſas ab Imperatore delegari Rotæ Lucenſi, & Rotæ Januenſi; & tamen civitas Lucæ, & civitas Januæ, liberæ ſunt ab Imperio, & jura Principis poſſident, ut † de Lucâ ſcribit Socin. *in conſ. 275. in cauſa Fratrum, in princip. volumine ſecundo, & in conſ. 83. pro clariori, numero primo, vol. quarto* & Dec. *in conſil. 403 quamvis, numero ſecundo verſ. & Civitas ipſa,* & M. Ant. Peregrin. *in tract. de fideicommiſſ. art. quinquageſimo ſecundo ſub numero centeſimo decimo ſeptimo.* & Purpurat. *in leg primo, numero 491. ff. de off. eius, & in leg Imperium, numero 157. verſ. & de privilegiis. ff. de iuriſd. omn. iud.* & Feſtaſ. *in tract de collect. in quarta parte cap. ſeptimo numero trigeſimo ſecundo, verſ. & de Luca,* & Ro-

& Roland. à Valle *in tract. de lucro dotis, in quaſt. tertia. numero quinto*, & Aldobrand. *in §. maſculi quidem, numero vigeſimo quinto, verſ. hinc conſuluit, Inſtit. de Curat.* & Felyn. *in cap. cum non liceat, ſub numero duodecimo, verſ. quartò conſidera, de praſcript.* ubi ait, quòd, † Rudolphus Imperator conceſſit libertatem Lucenſibus pretio duodecim millium ducatorum, ut atteſtatur Reſtaur. 112
in tract. de Imperat. quaſtione quinquageſima quarta; numero decimo tertio, verſ. Lucana Civitas & Menoch. *in conſ. ſecundo magni ponderis, numero ſexageſimo octavo, verſ. idem de Lucenſium, volumine primo,* & Ant. Corſ. *in tract. de poteſt. Reg. in quinta parte numero ſexageſimo octavo.* & Socin. *in conſ ducenteſimo ſeptuageſimo quinto in cauſa fratrum, ſub numero ſeptimo verſ. ſi vero & tertio caſu, volumi- ſecundo.* licet Decius ſibi contrarius *in conſ. 528. pro reſolutione, ſub numero quinto, col. tertio.* dicat, Civitatem Lucenſem recognoſcere ſuperiorem, & ſequitur Reſtaur. *ubi ſuprà.* Et quòd non recognoſcat ſuperiorem, voluit Menoch. *in conſ. nonageſimo nono, de re graviſſima, numero 77. verſ. quòd memoria, volumine primo.* ubi propterea inquit, quod † delinquens contra hujuſmodi Rempubli- 113
cam non recognoſcentem ſuperiorem, punitur pœnâ damnationis memoriæ.

Et de † Januâ tradit idem Decius *in conſ. 534 procedendo breviter. ſub numero primo.* licèt Decius ipſe ſibi pariter contrarius *in conſ. 361. omiſsâ longâ ſerie, ſub numero ſeptimo, ſub verſ. & iſta concluſio,* aſſerat, Civitatem ipſam Januæ non eſſe liberam, ex quo recognoſcit Regem Francorum, quòd idem ante ipſum voluit Paul. de Caſtro *in conſil. 423. quia ſcio, ſub numero nono, verſ. nunc ad propoſitum, volumine primo,* Sed tempore Caſtrenſis, & Decij, *quando ſcilicet illud conſilium 361. in lucem edidit,* ſubdita erat; nunc autem, & à quampluribus annis citrà, libera & franca vivit, locumque Principis tenet, ut ait Feſtaſ. *in tract. de Collect. in 4. parte capite ſeptimo, numero trigeſimo primo, verſ. idem atteſtantur,* & quòd Janua Superiorem non recognoſcat, Roland. à Valle *in tract. de lucro dotis, quaſtione tertia, ſub numero ſeptimo,* & Aldobrandin. *in §. maſculi quidem, nnmero vigeſimo nono, Inſtit. de curat.* & reſtaur. *in tract. de Imperat. quaſtione quinquageſima quarta numero decimo, & numero vigeſimo, verſ. de Civitate Ianua,* ubi ſequitur ſimpliciter Decium *in d. conſ. 534.* licèt eum non alleget contrarium tenentem *in d. conſ. 361.*

Digitized by Google

Et quæ dixi de Principe non recognoſcente ſuperiorem, intelligenda ſunt reſpectu meri & mixti Imperii, omnimodæ & perpetuæ juriſdictionis; quam in ſuos exercet ſubditos, licet is aliâs ſubſit aut Imperatori, aut Summo Pontifici, à quo inveſtitus eſt, quia in ſuis terris Princeps eſſe, & jura Imperij habere cenſetur, ut ait Joan. Marc. Aquilin. *in leg. centurio, ſub numero 67. verſ. quod autem dictum eſt, in 1. par. ff. de vulg. & pupill.* ubi exemplificat in Rege Neapolis, in Duce Florentiæ nunc Magno Duce Hetruriæ, & in Ducibus Mantuæ, Mediolani, & ſimilibus.

Pro quâ re facit, quod ſcriptum reliquit Socin jun. *in conſil. ſexageſimo quinto, viſo themate, numero ſexto verſ. reſpondetur quòd*
115 *immò, volumine tertio,* ubi ait, quod, † qui in ſuis Dominijs habent omnia iura Imperij, & omnia poſſunt, quæ poteſt Imperator in ſuo Imperio, non dicuntur in eis ſuperiorem recognoſcere.

Et dixit inſignis & celeberrimus Juriſconſultus D. Jo. Bapt. Laderch *in conſil. ſeptuageſimo primo, agitur cauſa, ſub numero primo col. 3. volumine primo,* eum dici non recognoſcere ſuperiorem, qui leges pro libito condit, & in ſuo Principatu omnia facit, quæ ſummi Principes.

Scio tamen, quòd prædicti Duces, qui accipiunt inveſtituram à Papâ, vel ab Imperatore, jurantque fidelitatem, & ſolvunt tri-
116 buta, dicuntur recognoſcere ſuperiorem; ſed † iſta ſuperioritas non nocet, nec attendenda, nec conſideranda eſt reſpectu meri & mixti Imperii, quod exercent in ſuos ſubditos, & eorum bona; quia immediatè ſubditi horum Ducum non Eccleſiam, vel Imperium, ſed ipſos Principes recognoſcunt, & immediatè exercent Regiam poteſtatem, & iura Regalia, merumque &, mixtum Imperium in ſuos ſubditos, ut ait D. Odd. *in tract. de reſtit in Integr. quæſtione nonageſima ſecunda, numero decimo tertio, verſ. & amplia, & numero nonageſimo quinto. verſ. non enim,* & Farinac. *in quæſt. ſexta numero 7. lib. 1. quæſt. & com. opin. crim.* ubi loquuntur de Duce Parmæ & de Duce Vrbini.

Pro quibus facit etiam Reſtaur. *in tract. de Imperat. quæſt. 109.*
117 *verſ. notandum tamen eſt,* ubi ait, quòd † licet aliqua Civitas det aliquid Principi in ſignum ſuperioritatis, putà pallium, bravium, ceram, vel aliud ſimile; non tamen dicitur ſubdita, ſed libera.

Et hanc ſuperioritatem non eſſe attendendam in concedendâ immunitate, voluit Feſtaſ. *in tract. de collect. in 4. par. cap. 7. num. 21. & ſub num. 39. & num.* 40.

Et ita

Digitized by Google

Et ita conciliari poſſunt Doctores ſuperiùs allegati ad invicem contrarii, quorum aliqui dixerunt, dictos Duces recognoſcere ſuperiorem, aliqui non, ut primi intelligantur loqui reſpectu inveſtituræ, fidelitatis, & cenſus, quem ſolvunt Papæ aut Imperatori; ſecundi verò reſpectu meri & mixti Imperii, & omnimodæ iuriſdictionis, quam exercent in ſuos ſubditos, & eorum bona.

Ex quibus ſatis defendi poſſe videtur, quòd conſpirantes in dictos Duces, & eorum filii, puniri poſſunt crimine læſæ majeſtatis, memoriaque defuncti damnari poteſt, quicquid alij dixerint.

Nec obſtat, ſi diceretur, quòd l. quiſquis. Cod. ad leg. Jul. maieſt. non habet locum in his Ducibus; quia cùm loquatur de Imperatore, & † ſit odioſiſſima, & pœnalis non debet extendi 118 de perſonâ ad perſonam, ut ait Socin. *in conſ. 275. in cauſa Fratrum, ſub numero tertio & quarto, ac numero ſexto verſ. igitur diſpoſitio, cum numeris ſeqq. volumine ſecundo.* & Roland. à Valle *in conſ.* 74. *inhærendo, numero ſexto verſ. & hoc non ſine ratione, cum num. ſeqq. vol.* 3. & Joan. Faber *in proœm. Inſtit. num. 1. verſ. & ideo.*

Quia reſpondeo, hanc non eſſe extenſionem: quia † hi Du- 119 ces poſiti fuerunt in locum Imperatoris, ut ait Plot. *in conſ. 39. licet motivum, ſub numero tertio.* unde d. l. quiſquis, quæ loquebatur in Imperatore, habet locum in ipſis, quia † ſubrogatum ſa- 120 pit naturam ejus, in cuius locum ſubrogatur, ut ait copioſè Everard. *in ſuâ topicâ legali, in loco, à vi ſubrogat. numero primo.* etiam cum qualitatibus, & privilegiis ſuis, ut ait Ang. de Peruſ. *in conſ. 54. numero ſeptimo* & Everard. *ubi ſuprà numero duodecimo, verſ. vigeſimo ſecundo, facit ad hoc*, etiamſi ſubrogatum ſit alterius naturæ, quàm eſt illud in cujus locum ſubrogatur, ut ait idem Everard. *in d. loco, à vi ſubrogat. numero ſecundo.* ubi ſubdit, hoc eſſe menti tenendum, quod procedit, etiam ſi ſubrogatum in aliquo diſcreparet, ut ait Bec. *in conſ. decimo quarto, mirum eſt, numero 6.* Ultra quod omnia iura loquentia in Imperatore habent locum in dictis Ducibus, ut dixi ſuprà *num. 51.*

Ita etiam videmus, quòd l. bene à Zenone. Cod. de quadrien. præſcript licet † loquatur in Imperatore, & Auguſtâ, & e- 121 jus diſpoſitio ſit odioſa, & ſapiat iniquitatem, eò quia quis de facto, dominio rei ſuæ privatur, contra l. id quod noſtrum ff. de reg. jur. ut ait Socin. jun. *in conſ. ſexageſimo nono, pro dilucidatione, numero quinquageſimo ſexto, ſexageſimo, & numero ſexageſimo primo,*

volumine primo. & contineat quandam iniquitatem, ut tradit Menoch. *in conſ. 2. ſub numero trecenteſimo trigeſimo tertio. verſ. reſpondetur tertio, vol.* 1. attamen extenditur ad hos Duces, & in ipſis procedit, ſecundùm veriorem & magis communem opinionem; de qua ſuprà num. 53.

Pro quibus facit ratio, quam adducit Alex. *in conſ. 1. numero trigeſimo volumine quinto* videlicet cùm poſſint hujuſmodi Duces in ſuo territorio leges condere, vel abrogare, & ſtatuta condere derogantia juri communi, poſſent etiam ſi non eſſet condita Zenoniana conſtitutio, vel d. l. quiſquis, propriâ authoritate ipſas condere, ut ait Boſſ. *in tit. de crim. læſæ Majeſtatis, numero quinquageſimo ſexto verſ. & ideo*, ubi dixit, quòd Duces Mediolani habeant decreta graviùs diſponentia, quàm d. l. quiſquis. Cur igitur illis conditis frui non poſſint, nihil in contrarium, quod concludat, videtur afferri, & eum ſequitur ſic arguendo Alex. Turamin *in l. non puto, in tertia par. quæſt. 2. ſub num. 22. verſ. & ſatis confirmare videtur. ff. de jure Fiſci.*

122 Benè verum eſt, quòd nonnulli Doctores dicunt, quòd pœna † d. l. quiſquis, reſpectu filiorum hodie de conſuetudine non ſervatur, ut ait Ang. *in l. fallaciter, numero 4. verſ. modo tamen. C. de abolit.* quod verbum Angeli, tanquam viri Excellentiſſimi, & magni Practici, ſequitur Socin. *in conſ. ducenteſimo ſeptuageſimo quinto in cauſa fratrum, ſub numero tertio verſ. hoc idem, volumine ſecũdo* ſubdens *numero quarto.* illud multùm eſſe à judicibus ponderandum, & Gigas *in tract. de crim. læſæ Majeſt. in tit. de pœnis, quas filij incurrunt patre committente crimen læſæ Majeſt. in quæſt. 23. numero 3. verſ. idem voluit*, & Decian. *in capite quadrageſimo primo, numero trigeſimo octavo verſ. fateor tamen, & numero quadrageſimo octavo verſ. ſciendum etiam poſtremò, libr. 7. rerum crimen.* & Alciat. *in conſil. 19. in propoſitâ quæſtione numero decimo tertio verſ. confirmatur iſta opinio, libr. 7. &* Clar. *in §. læſæ Majeſtatis, ſub verſ. unum tamen non omitto, libro ſexto ſentent.* quòd nunquam vidit, tales pœnas contra filios obſervari, & Roland. à Valle *in conſ. ſeptuageſimo quarto, inhærendo, numero vigeſimo, volumine tertio.*

123 Sed ego † in hoc etiam contrarium teneo: quia ſi quis contra hujuſmodi Duces crimen læſæ Majeſtatis committeret, non ſolùm ipſe, ſed etiam ejus filij punirentur, juxta diſpoſitionem d. l. quiſquis C. ad leg. Jul. Majeſt. dum tamen crimen eſſet commiſſum

124 in primo capite, videlicet contra perſonas horum Ducum, quia † Ang. *d. l. fallaciter, numero quarto C. de abolit.* loquitur de eo, qui

qui hoc crimen committit contra propriam civitatem, quo † caſu d. l quiſquis non habebit locum, ut ait Cynus *ibi numero primo*, & Gigas *in tract. de crim. læſæ Maieſt. in tit. de pœnis, quas filii incurrant patre committente crim. læſæ Maieſt. quæſt. vigeſima tertia, maxime numero 9. verſ. prima opinio*, ubi dixit, hanc eſſe communem opinionem, quam veriorem dixit Crav. *in conſil. ducenteſimo vigeſimo quarto, congregans gentem, numero ſexto*, & Cœpol. *in conſil. crim. ſeptuageſimo nono, ego conſulta, numero quarto, verſ. ex quibus concludo*, & Decian. *in cap. 41. numero 35. verſ. advertendum tamen, lib. 7. rerum crimin.* 125

Unde † aliud eſſet dicendum, ſi crimen committeretur contra Papam, Imperatorem, vel Regem, ſuperiorem non recognoſcentem, ut ait Clar. *in § læſæ Majeſtatis verſ. unum tamen non omitto, in fi. lib. 5. ſentent.* licet loquatur per verbum forte. 126

Et ſi aliud dicendum eſſet, ſi committeretur crimen contra Imperatorem, vel Regem non recognoſcentem ſuperiorem, cur 127 † illud idem dicendum non eſſet, ſi hujuſmodi crimen committeretur contra hos Duces, qui reſpectu ſubditorum ſuorum & eorum bonorum, non recognoſcunt ſuperiorem, ſaltem tali ſuperioritate, quæ ſit attendenda, & conſideranda, ut prædixi *numero centeſimo decimo ſexto*. tantò magis, quia iſti Duces Italiæ fuerunt poſiti, & ſubrogati loco Imperatoris in eorum Dominijs, ut pariter prædixi *numero centeſimo decimo nono*. Quocirca non eſt mirum, ſed d. l. quiſquis. C. ad leg. jul. Majeſt. loquens de Imperatore habet locum in eis, etiam quò ad puniendos filios committentium crimen læſæ Majeſtatis contra ipſos Duces, cùm ſubrogatum ſapiat naturam ejus, in cujus locum ſubrogatur, etiam cum omnibus qualitatibus ſuis, ut dixi ſuprà *verſ. quia reſpondeo numero centeſimo vigeſimo*. Et multò magis, quia † lex ſemper loquitur, & eſt in viridi obſervãtiâ. *l. Ariani. §. ultimo C. de hæret.* Bart. *in l. certa forma, numero quinto. verſ. nam lex. C. de jure Fiſci. libro decimo* & Socin. *in l. ſi mihi, & tibi. §. in legatis, ſub num. 1. verſ. præterea, col. 1 ff. de legat. 1.* 128

Credo tamen, & pro abſoluto habeo, quòd, ſi extaret ſtatutum ſpeciale corrigens in hoc jus commune, illud † ſervandum eſſet pro lege communi, *juxta notata in l. omnes populi. ff. de juſt. & juſt.* Ceſal. *in conſilio quinquageſimo primo Domina* 129

Digitized by Google

Laſa, *numero quarto & in conſ. quinquageſimo nono*, *numero primo volumine primo*, & in Ferrant. Gargiar. *in patrocin. ſexageſimo quinto*, *res reducitur*, *numero octavo*, & Ceſ. *in conſil. vigeſimo tertio*, *cum cauſa*, *numero ſexto*, *verſ. quòd verò pertinet*, *volumine ſecundo*, & Roland. à Valle *in conſ. 72. ſtante ſtatuto*, *numero tertio*, *volumine tertio*, ubi dixit, hoc apud omnes pro indubitato haberi, quod idem tenuit Abb. *in rubr. de conſuet. ſub numero tertio*, *verſ. ſed id*
130 *quod ſtatim dixi*, ubi ait; quòd † ſtatuta locorum ſunt jus civile, quod idem tradit Rayner. de Forlivio *in conſil. 263. ad confuſionem*, *numero decimo quinto*, *verſ. & quia*, inter conſ. Signorol. de Homodeis ſui diſcipuli, ut ipſe inibi atteſtatur, & Afflict. *in conſtit. Neapol. cum ſatis*, *numero decimo quarto libri primi*, *tit. de Official. reprobat* & Roman. *in l. poſt dotem*, *ſub numero trigeſimonono. verſ. quod*
131 *dictum confirmari poteſt. ff. ſolut. matr.* ubi ait, quòd jus † municipale in proprio loco jus commune, ſeu ejus pars appellari poteſt, & Jaſ. *in leg. ſecunda ſub numero 19 verſ. tene contrariam partem*, *& numero vigeſimo*, *Cod. ſi contra ius*, *vel util. publ.* ubi dixit, hanc eſſe communem opinionem, licet Decius *in cap. licet cauſam*, *numero trigeſimo ſecundo*, *verſ. & propriè*, *de probat.* dicat, quòd Statutum in loco non dicitur propriè ius commune, licet excludat diſpoſitionem juris communis.

132 Etiam ſi † ius commune diſponeret contrarium, quia Statutum ei prævalet in loco ubi viget, ut ait Decius *in conſ. 685. in caſu propoſito*, *numero ſecundo*, *verſ. & ad hoc facit*, & Roland. à Valle *in d. conſ. 72. numero quarto*, *verſ. ſervariq; debet*, *volumine tertio.* & Gargiareus *in d. patrocin. ſexageſimo quinto*, *numero nono*, & Jaſ. *in d. l. ſecundâ*, *ſub numero decimo nono verſ. tene contrariam partem. Cod. ſi contra ius*, *vel utilit. public. & in leg. omnes populi*, *numero decimo.*
133 *verſ. circa iſtam legem. ff. de iuſt. & iure.* ubi ait, quòd † ſi jus commune diſponit aliquid, & Statutum Civitatis diſponit contrarium, iudex ſervare debet Statutum, cùm ſit præciſi iuris.

134 Et inanis † eſt diſputatio, ubi eſt Statuti deciſio, ut ait Corn. *in conſil. 109. viſo infrà ſcripto themate*, *ſub numero ſecundo*, *in fin. verſ. ultimo reddit*, *& in conſ. 316. quo ad primum*, *ſub numero ſeptimo*, *verſ. cùm ergo*, *volumine primo*, *& in conſ. 150. circa præſentem*, *numero 4. & in conſil. 188. in præſenti conſultatione*, *ſub numero duodecimo*, *volum. ſecundo*, & Ferrant. Gargiar. *in d. Patrocin. 65. numero nono*, & Roland. à Valle *in d. conſ. 72. numero ſeptimo*, *volumine tertio*, & Ceſal. *in conſ. 138. teſtamentum*, *numero 28. verſ. & ubi habemus*, *volumine 1.* & Mandel. de Alba *in conſ. 763. nu. 4. & ibi Addit.*

Et ita

Et ita vidi ſimile Statutum in terrâ Caſtioni à ſtiveriis, tempore † quo Præturam ejuſdem loci gerebam, & Locumtenens 135
& Gubernator eram pro Illuſtriſs. & Excellentiſs Domino Marchione Franciſco Gonzagâ, Domino meo colendiſſimo, quod † 136
quidem Statutum reſervat ſpecialiter legitimam filiis in bonis patrum rebellium, & ita conſultus reſpondit Alciat. *in conſ. decimo nono, in propoſita, numero* . *odecimo & decimo tertio, libri ſeptimi*, ubi dixit, quòd Statutum Mediolani, quo cautum erat, quòd in omnibus criminibus, in quibus fit confiſcatio bonorum, eſſet ſalvum jus deſcendentium, tàm reſpectu legitimæ, quàm omni alio reſpectu, ſervandum erat etiam in crimine læſæ Majeſtatis tanquam correctorium juris communis quò ad legitimam filiorum in bonis patris delinquentis.

Sed † Alciatus in hoc malè dixit, quia licèt *Statutum* Mediolani uteretur verbo univerſali, *omnibus*, quod † nihil excludit. 137 138
l. Iulianus. ff. de legat. 3. Speculat. *in tit. de Syndico, numero decimo ſexto, verſ. quid ſi in aliquo Inſtrumento*; attamen in generali † diſpo- 139
ſitione crimen læſæ Maieſtatis non comprehenditur; quia requirit ſpecialem mentionem tanquam exceptum, & reſervatum, ut ait Cigas *in tract. de crimine læſa Majeſt. in tit. de plurib. & var. quæſt. quæſt. 8. numero tertio, verſ. & iſtud crimen. lib.* 3. ubi ſubdit *numero quarto*, quòd † ea, quæ requirunt ſpecialem mentionem, non veniunt in 140
generali ſermone.

Pro quo facit id, quod notavit Afflict. *in c. primo verſ. & bona omittentium, numero vigeſimo primo. tit. quæ ſint regal.* ubi ait, quòd licet † conceſſâ iuriſdictione cum mero & mixto Imperio Vica- 141
rio Principis intelligantur conceſſa omnia Principi reſervata; nunquam tamen cenſetur conceſſa cognitio criminis læſæ Majeſtatis, niſi de eâ expreſsè ſit facta mentio in conceſſione, & ſequitur Socin. jun. *in conſ.* 105. *quamvis, numero vigeſimo nono, verſ. & ultra eum, volumine tertio*, & Gigas *in tract. de crim. læſæ Maieſt. in tit. quis de crim. læſæ Maieſt. cognoſc. poſſ. numero tertio, verſ. hinc eſt, & numero quarto lib. primi, & in tit. de plurib. & var. quæſt. quæſt.* 16. *numero tertio, verſ. ſecundo facit, lib.* 3. & Decian. *in cap.* 37. *numero* 31. *verſ. item licet regulariter, & in cap.* 38. *numero* 6. *verſ. adeo ut & ſi conceſſa fuerit iuriſdictio, lib.* 7. *rerum crimin.*

Rurſus facit quod tradit Roman. *in l. ſi quis in gravi. §. de his quoque, numero* 3. *verſ. facit & ſecundo ff. ad Sillan.* ubi ait, quòd † 142
conceſſâ abolitione omnium criminum, non erit conceſſa abolitio de crimine læſæ Maieſtatis, & ſequitur Marſil. *in l.* 1. *numero*

Digitized by Google

198. verſ. & faciunt. C. de rapt. virgin. & in l. de minore, n. 2. verſ. & ideo ff. de quaeſt. & in tract. de bannit. in verbo, laeſa Majeſtatis, num. 60. verſ. ulterius ſcias, & in conſil. 1. non auferas, nu. trigeſimoſexto verſic. & ideo dixit Angelus, & Alexand in l. de pupillo §. ſi in pluribus, numer. nono verſ. dicit etiam Romanus ff. de no. oper. nun. & Afflict. in capite primo verſ. & bona committentium, numer. quadrageſimo ſexto in tit. quae ſint regalia. & Capic. in deciſ. 130 primum dubium, num. quinquageſimo ſexto, & Gigas in tractat. de criminal. laeſae Majeſtatis in tit. de pluribus & var. quaeſt. quaeſtione tertia nu. duodecimo & in quaeſtione octava numero primo & numer. ſecundo & in quaeſtione decimaſexta num. ſecundo libri tertii. & Farinac. in tit. de inquiſit. quaeſtione ſexta num. quinquageſimo quarto verſ. item nec generalis, lib. primo quaeſtione & com. opin. criminaliter & Decian. in capite 35. numer. decimoquinto verſ. fallit tertio, libro tertio rerum criminal. & in capite 37. numer. 28. verſ. & ſi ſit conceſſa, libro ſeptimo rerum crimin. & Barbat. in tractat de praeſtan. Cardinal. in primo part. quaeſtione nona numer. quinto verſ. & ideo dicebat Angelus, & Franc. Marc. in quaeſtione 436. quaeritur an valeat, numer. quarto verſ. & pariter in ſecunda parte. & Odd. in tractat. de reſtit. in integr. quaeſtione 93. numer. 23. vers. limitatur tertiò, in ſecunda parte ubi idem dicit de crimine falſi.

143 Similiter facit quod dicitur de eo, qui † commiſit crimen laeſae Majeſtatis, qui invitus extrahi poteſt ab Eccleſiâ, & ejus immunitate non gaudet, licet regulariter quilibet delinquens tutus in eâ ſit, ut habetur Regum quarto capite undecimo & Paralipomenon, 2. capite 23. numer duodecimo decimotertio & numero decimoquarto. ubi † Athalia, Ochoziae mater, laeſae Majeſtatis rea, extracta eſt è templo, & interfecta, & tradit Gigas in tractat. de crimin. laeſae Majeſtatis in tit. de pluribus & var. quaeſt. quaeſtione tertia per totam maximè numer. decimoſexto libro tertio. ubi dixit, ſic ſervari vidiſſe, quod idem atteſtatur Decian. in capite 28. numer. 23. verſ. item quaeritur, lib. ſexto rerum crimin. quam opinionem iterùm tenuit in capite 37. numer. 26. verſ. & pariter, libro ſeptimo rerum criminal. licet Boſſius dixerit in tit. de captur. numer. 32. concluſum fuiſſe in ſenatu Mediolani, quòd de jure etiam in crimine laeſae Majeſtatis non poteſt Reus capi in Eccleſiâ: quae deciſio, credit Clarus, quòd non obſervaretur in practicâ, prout hoc ſcriptum reliquit in quaeſt. 30. verſ. quaero nunquid in fin. lib. 5 ſentent.

144 † Quicquid tamen ſit, circa id hodiè recurrendum eſt ad conſtitutionem Gregorij decimi quarti, conditam ſuper immunitate Eccleſiarum, quae † excipiendo aliquot caſus, inter quos enumeratur

tur crimen læſæ Majeſtatis in perſonam ipſiuſmet Principis commiſſum, in alijs firmat regulam in contrarium. *l. in his*, ubi Bart. *ff. de legibus* & omnes † alij caſus legis Iuliæ Majeſtatis videntur exclusi *l. cum Prætor. ubi Doct. ff. de judic.* 146

Et tantò magis Alciatus malè dixit: cùm clarum ſit, quòd ſtatutum † intelligi debet ſecundùm jus commune, ut minùs ab eo recedatur, quàm fieri poſſit, ut ait Ruin. *in conſil.* 38. *numero ſexto volumine tertio.* & Romanus *in conſilio* 299. *numero quarto.* & Socin. jun. *in conſil.* 75. *quia coram doctiſſimo viro, numero quarto verſic. ſic enim debet, volumine ſecundo & in conſil.* 105. *quamvis, numero* 30. *volumine tertio* & Ceſal. *in conſil.* 237. *ſtatutum inclita civitatis* 24. *verſ. & hac ſtatuti interpretatio, vol.* 2. 147

Et multò plus, quia † interpretatio cujuslibet diſpoſitionis capienda eſt, & favorabilis reputatur, per quam jus commune conſervatur, & ad illud reducimur, ut ait glo. *in capite ſtatutum, in verbo, numerandum, de praben. in ſexto.* quam ſequitur Pariſ. *in conſil. decimoſexto circa præſentem conſultationem, numero* 107. *verſ. & ſuadetur, volumine ſecundo* & Ruin. *in conſil.* 52. *Lucana Civitatis, numero ſexto verſ. ergo ſequitur, volumine tertio* & Rub. Alexandrinum *in conſil. octavo præſupponitur in facto, numero ſexto verſ. & inſurgit diſpoſitia*, & in Socin. jun. *in conſil ſeptimo pro reſolutione, numero decimo nono verſ. facit elegans Gloſſa, & in conſil.* 75. *quia coram doctiſſimo viro, numero ſeptimo verſ. ſic enim interpretando, volumine ſecundo & in conſil.* 105. *quamvis, numero* 32. *verſ. facit etiam volumine tertio* & Rimin. jun. copioſè *in l. ſi unus.* §. *pactus ne peteret, num.* 41. *verſ. in* 2. *verò caſu. ff. de pact.* 148

Tertiò ad probandum, ſupradictos Duces poſſe vocari ſummâ cum ratione Sereniſſimos, ego quoque adduco, quòd † ſicuti Reges poſſunt dici Sereniſſimi, ſicut imperator, ex quo in territorio ſuo ſunt tanquam Imperatores, & obtinent ſupremum locum, ut ait Bolognet. *in libro primo ſub numero* 6. *verſ quinimmò poſſunt dici ff. de off. ejus, cui mandat. eſt juriſdict.* 149

Ita etiam per eandem rationem dicti † Duces jura Imperialia habentes, & perpetuò inveſtiti pro ſe & deſcendentibus, ſunt Sereniſſimi, cùm in ſuis Dominijs poſſint appellari Reges, & Imperatores, omniáq; poſſint quò ad ſuos ſubditos, & eorum bona, quæ poſſunt ſummi Principes in univerſo orbe, ut ait Crav. *in conſil.* 135. *verba decreti, numero.* 2. & Ioan. de S. Iulia *in conſil. tertio.* 150

Excel-

Excellentiſsimus, numero tertio, verſ. & præmitto inter conſ. Brun. & Bec. *in conſ. 66. in cauſa, ſub numero 61. verſ. & idem de Ducibus*, & Andr. ab Exea *in tract. de pact. numero 144.* & Purpurat. *in l. 1. num. 242. ff. de off. eius. & in leg. legem, numero 95. Cod. de pact.* & Socin. jun. *in conſ. 33. pulchra, ſub numero nono, volumine tertio.* & Ruin. *in conſ. 200. viſo, numero ſecundo, & numero tertio, volumine ſecundo*, & Rol. à Valle *in conſ. 91. decreveram, numero 17. & numero 18. volumine 2. & in conſ. 76. præſuppoſita, numero tertio, volumine eo*, ubi dixit, hanc eſſe com opin. *& idem dixit in conſ. primo in præſenti cauſa, numero 50. verſ. nam communis, volumine tertio*, & Plot. *in conſ. 12. viſo privilegio. ſub numero 3. verſ. & Duces, & de communi pariter atteſtatur* Curt. iun. *in conſ. 61. habita, numero nono, verſ. ſuccedit enim, quod idem ſcripſit in conſ. 1. facti contingentia, ſub numero 29. verſ. Duces enim, & in conſ. 100. præſupponitur, numero tertio. verſ. præmiſſa tanto clarius*, & præſtantiſſimus D. Jo. Bapt. Laderch. *in conſ. 71. agitur cauſa, in princip. verſ. dico itaque, vol. 1.* ubi dixit, hanc eſſe receptiſſimam ſententiam, etſi nonnulli contradixerint, & hanc amplexus
151 eſt Natta *in conſ. 661. ſub num.* 18. ubi etiam ſubdit, quòd † iſti Duces nihil differunt ab Imperatore, niſi ambitu minoris circuli, ſicut ſcapha differt à navi, & Bellon. *in conſ. 51. emens rem, numero 3.* ubi ait, quòd Duces in territoriis ſuis ſunt Imperatores, & idem poſſunt in terris ſuis, quod Imperator in toto Orbe, quando perpetuò ſunt inveſtiti, quia dicuntur habere iura Imperii, ut idem Bellon ſcribit *in conſ. 59. ingenioſa, numero 10. verſ. pro quibus facit illud generale*, ubi dixit; hanc eſſe communem opinionem, quam uti communem amplexus eſt Burſat. *in conſ 138 Illuſtriſsimus, numero 4. verſ. iſti enim Principes, vol. 2.* & prius hoc voluit loquens de Marchionibus Gonzagiacis *in conſ. 16. multum Magnificus, ſub nu. 55. vol. 1.*

152 Et ita † de Duce Urbini loquitur Menoch. *in conſ. 92. habet non leves, num. 32. verſ. nam habet ipſe Dux, vol. 1.* ubi dixit, præfatum Ducem poſſe appellari in ſuo Ducatu Regem & Imperatorem, habereque Regiam poteſtatem, & Hieronym. Gabr. *in conſ. 163. Bernardinus. ſub numero 17. verſ. ultima quæſtio, vol. 1.* & Burſat. *in conſ. 162. quoniam tria, num 11. verſ. admitto, vol. 2. & in conſ. 433. pro clariori, nu. 6. vol. 4.*

Et de Duce Mantuæ ſic ſcribit Socin. *in conſ. 66. viſa donatione, numero decimo tertio, verſ. ex quibus, volumine 3.* & Socin. iun. *in conſ. quarto, viſo themate nu. 8. volumine quarto*, ubi ait in Ducem Mantuæ omnimodam iuriſdictionem fuiſſe translatam in perpetuum pro ſe & deſcendentibus, qui jura Imperij habet ſecundùm communem

munem opinionem, *& iterum in conſ. 60. viſis his, nu. 7. verſ. igitur rem hanc. vol.* 4. & inſignis Iuriſconſultus D. Io: Bapt: Laderch. *in conſ. 71. ſub nu.* 1. *vol.* 1. & Pariſ. *in conſ. 69. poteſt concedi, nu. 3. verſ. & quia, vol.* 1. & Cacheran. *in deciſ. 155. cum navis, ſub nu.* 1. & Menoch. *in d. conſ. 92. nu. 32. verſ. idem de Duce Mantuæ, vol. 1. & in conſ. 208. nu. 37. verſ. primò quia, vol.* 3. ubi ait, quòd ſuprema eſt poteſtas Ducis Mantuæ in ſuo Ducatu, in quo ea poteſt, quæ ſuo in Imperio poteſt Imperator, & Burſat. *in d. conſ. 162. nu. 11. vol. 2. & in d. conſ. 433. nu. 6. vol.* 4. & Roland. à Valle *in tract. de lucro dotis, in quæſt. 3. ſub nu. 13.* & Cavagnol. *ad decreta Montisferrati, in decret. 73. §. 1. quæſt. 1. nu. 14. & ſub nu. 40. verſ. ultimo loco non obſtat*, & Surd. *in deciſ. 1. prætendebat, nu. 1. & in conſ. 278. recepta videtur, nu. 14. verſ. in propoſito autem, vol. 2.* ubi ait, quòd Dux Mantuæ & Montisferrati eſt Magnus Dux jura Imperij habens, qui poteſt in ſuo Ducatu, quantum poteſt Imperator in toto Imperio, ſubdens, hanc † facultatem fuiſſe ſibi ab Imperatore conceſſam, & lon- 154
giſſimo tempore præſcriptam.

Et de † Magno Duce Hetruriæ, Cacheran. *in conſ. 2. nu. 35. vol. 1.* ubi 155
ait, quòd idem judicatur de eodem Duce in ejus Dominio, quod de Imperatore in ſuo Imperio, & Paſeth. *in conſ. 13. poſtquam. num. 5.*

Et de † Duce Sabaudiæ tradit Iaſ. *in conſ. 227. pro enucleandâ, nu.* 156
41. verſic. duodecimo facit, vol. 2. ubi ſubdit, hoc eſſe notorium in universâ patriâ Pedemontanâ, & Cacheran. *in deciſ. 155. cum navis, nu. 1. verſ. prima eſt, & in deciſ. 88. viſis quibuſdam. nu. 17. & in conſ. 3. pluribus. ſub nu. 15. ſub verſ. nec obſtat quòd in terris, vol. 1.* & Bec. *in d. conſ. 56. ſub nu. 61.* & Burſat. *in d. conſ. 162. nu. 11. vol. 2. & in d. conſ. 433. nu. 6. vol. 4.* & Purpurat. *in l. legem. nu. 95. C. de pact.* & Menoch. *in conſ. 604. magni certè, nu. 1. vol. 7.* & D. Io: Bapt: Laderch. *in con. 71. ſub nu. 1. vol. 1.*

Et de † Duce Sabloneta, quòd habeat jura Imperialia in ſuo Statu, 157
Laurent. Tennin. *in caut. 243. nu. 10.*

Et de † Duce olim Ferrariæ idem Menoch. *in d. conſ. 92. nu. 31. verſ.* 158
nam habet ipſe Dux, vol. 1. & Alex. loquens de eodem Duce Ferrariæ, & Regij *in conſ. 1. nu. 29. vol. 5.* & Socin. jun. *in conſ. 76. viſo themate, nu. 14. verſ. etenim dicitur, vol. 4. &* Burſat. *in d. conſ. 162. nu. 11. vol. 2. & in d. conſ. 433. nu. 6. vol.* 4. & Bec. *in d. conſ. 56. ſub. nu. 61*, & Laurent. Tennin. *in caut. 243. nu. 11.* & Ruin. *in conſ. 23. ex themate, nu. 5. & nu. 6. & in conſ. 200. viſo themate, nu. 2. & nu. 3. vol. 2.* & Ceſal. *in conſ. 539. ad favorem, nu. 14. & nu. 15. vol.* 4. & iterùm Menoch. *in conſ. 304. cum hac, nu. 51. verſ. diverſum, vol. 4. & in conſ. 250. nu. 74. verſ. primò quia, vol. 2.* licèt titubaverit *nu. 101. verſ. non obſtat*, dicens ſe credere, eam ſummam fuiſſe illius Ducis poteſtatem, quam & Pontifices, & Imperatores ſuis inveſtituris conceſſerunt: an autem ſupremam illi conceſſerint, ſubjun-

git, ſe planè ignorare, cùm inveſtiturarum verba nunquam legerit, ſubdítque etiam, non poſſe plus affirmare, quàm in ipſis inveſtituris legitur, cùm poteſtas ſit quid facti, & in caſu ſuo in dubium revocetur: ſed iterùm primam opinionem tenuit *in conſ.901. & ſi hâc de controverſiâ, num.3. verſ. e. ſecundò accedit, vol.10.*

159 Et de † Duce Mediolani tradit Decius *in c. paſtoralis, num. 17. & num 19. de appellat.* & Afflict. *in prælud. conſtit. quæſt. 13. ſub num.* 10. & Alex. *in conſ.2. viſis codicillis, num.9. vol.1. & in conſil.11. num.9. vol.7.* & Ruin. *in d. conſil.*200. *num.2. vol.2.* & Boll. *in tit. de crimine læſæ majeſt. ſub num 54. verſ. & tamen in dominio ſuo,* & Marc. Ant. Cuchus *in tract. de morat. præſcript. num.* 230. ubi dixit, hanc eſſe communem opinionem, quam tenuit Felyn. *in c. quæ in Eccleſiarum, num. 33. verſic. quarta declaratio, de conſtit.* & Alciat. *in conſ.9. præſenti in cauſa num. 13. verſ. eſt iſtud propterea, lib.3.* ubi ait, quòd Dux Mediolani habet omnia jura Imperiali etiam aliàs reſervâta, & Bolognin. *in conſil.1. num. 25. verſic. non obſtat illud,* & Plot. *in conſil. 1. in cauſa, num. 6. verſ. & Dux, & in conſil. 12. viſo privilegio, num. 3.* & Purpurat. *in l. 1. num. 225. ff. de off. ejus, & in l. legem num. 95. C. de pact.* & Burſat. *in d. conſil.433. nu.6 vol.4.* & Bec. *in d. conſ.56. ſub num.61.* & Menoch. *in conſ. 307. illuſtris, num.1. vol.4.* & Brun. *in conſ. 19. num.4. & in conſ.45. nu.18.19. & nu.20.* & Pariſ. *in conſ.11. viſa facti narratione, num.25. verſ. hujuſmodi obiectio, vol.1.* & Curt. jun. *in conſ.1. nu.29. & in conſ.61. habita nu. 9. & in conſ. 100. præſupponitur, num.3. verſ. præmiſſa tanto fortius,* & Cacheran. *in deciſ.155. cum navis, ſub nu.1.* & Roland. à Valle *in conſ.88. in cauſa, num.27. vol.1. & in conſ.1. in præſenti cauſa, nu.49. vol.3. & in conſ. 100. multiplici ex capite nu.48. & nu.95. vol.4.* & Lancellot. Conrad. *in templo omn. iudic. lib. 1. cap. 4. de Duce nu.11. verſ. quo circa,* & Jaſ. *in conſ.101. immunitas, nu.2. verſ. item Dux Mediolani, vol.4.* & Andr. ab Exea *in rubr. de conſtit. num.* 102. & D. Jo: Bapt. Laderch. *in conſil.71. ſub num.1 vol.1.*

A quorum opinione, non credo, quòd ullus inveniatur, qui hanc poteſtatem negando recedere velit, tùm quia eſt communis, ut prædixi,
160 tùm etiam quia negare † poteſtatem Principis, immò ſolùm dubitare, vel diſputare de ejus poteſtate, eſt crimen quaſi ſacrilegij, ut de primo tradit Salycet. *in l. ſacrilegij, C. de diverſ. reſcript. &* de ſecundo Socin. jun. *in conſil.76. ſub nu.14. vol.4.* & Crav. *in conſ.241. Princeps, nu.2. col.2.* & de utroque Burſat. *in conſ.162. quoniam tria, ſub num.11. vol.2.* & Cavagnol. *ad decreta Montisferrati in decreto 73. §.1. quæſt.1. ſub nu.40. verſ. ultimo loco,* & Reſtaur. *in tract. de Imperat. quæſt. 110. verſ. 299.*

161 Unde hodiernis † temporibus non eſt diſputandum de poteſtate Dominorum in terris ſuis: quia eſſet ponere os in Cœlum, vel revangare & reformare totum Mundum, ut ait Baldus vir excelſi ingenij, lo-

quens

quens de Principe Mediolani *in conſil.262.recolo me conſuluiſſe, ſub nu. 2.in fi.vol.1.* & Corn. *in conſ.152. in princip.verſ.adeo,& in conſ.297. viſo reſcripto,ſub num.7.verſ.nam ſecundum eum, vol.* 1. & Andr. ab Exea *in tract.de pact.num.345.* & de Ducibus,præſertim Mantuæ, & alijs Principibus,tradit Burſat. *in conſil.138.illuſtriſſimus,ſub num.4. verſ. dicuntque vol.2.* & Boſs *in tit.de crimin.læſæ Majeſtatis,num.55.* & Reſtaur. *in tract.de Imperat.quæſt.* 10. *ſub verſ.299.* & in inferiore temporali idem Corn. *in conſil.194.num.7 vol.4* & Baldum ſequitur Pariſ. *in conſil. 1. nu. 1.nu.66.verſic.comprobantur,vol.1.* & Socin.jun. *in conſ.1.licet,nu.90. verſ. & ſi dicatur, vol.4.* & Alciat. *in conſ.9 præſenti,num.6.verſ.& certe,lib.3.* & iterum Reſtaur, *in tract.de Imperat.quæſt.109.ſub num.7.* & Feſtaſ. *in tract.de Imperat,quæſt.109.ſub num.7.* & Feſtaſ. *in tract. de Collect. in 4. par.num.19.* & rurſus Corn. *in conſ.315.videtur,in principio,num.1. vol.3.* ubi ait ſequendò Baldum , quòd non poſſumus revangare Mundum; qui eſt ita cultivatus, quòd Domini temporales omnia etiam Principi reſervata gerunt,& præſupponitur de jure,vel de facto,quòd omnia poſſint,ſubjungens iccircò,quòd † non eſſet tutum ſubdito , in dubium 162
deducere Domini ſui poteſtatem,& Crav. *in conſ.263 agit,ſub nu. 9.verſ. quod maxime,qui propterea in conſ.241.Princeps,nu.3.* dixit,quòd † qui 163
diſputat de poteſtate Principis, facit ſe ſuperiorem ipſi Principi, & ponit ſedem ſuam ab Aquilone, tentando eſſe ſimilem Altiſſimo , & ante ipſum Bald. *in conſ.359. proponitur quòd inter agnatos , ſub num.1.col.1. vol. 1.*

Et eo magis, quia de facto obſervatum fuit,& obſervatur, ut præfati Duces & Principes Italiæ in ſuis Dominijs authoritate Imperatoris fungantur , quæ facti communis obſervantia hodiè pro lege habetur, ſecundùm quam judices judicare debent,tum quia † ſemper in re du- 164
biâ poteſtas Principis amplianda eſt, ut ait Crav. *in conſil. 263. agit , ſub num. 7. verſic. quod maxime obtinet*, tum etiam quia † actus ubi eſt 165
nullus, ſi tamen de facto ſervatur, ut quia ſuperior ita velit,de illo idem judicatur quod de actu valido, ut ait Andr. ab Exea. *in tractat. de pact. num 349.*

Quapropter non immeritò ad nonnulla inferre poſſumus magis ſcitu digna,ipſis Ducibus competentia,pro eorum dignitate, & poteſtate,quæ Imperatori, & ſupremo Principi tantùm aliàs convenire dicebantur.

Infertur igitur primò, quòd † licet ſolus Imperator poſſit indi- 166
cere, & bellum gerere, ait Lucas de Pennâ *in l. contra publicam , ſub num. 1.verſ.3.C. de re milit.lib. 12.* & Gigas *in tract. de crim. læſæ majeſt. t t.qualit.& à quibus crimen læſæ Majeſt.committ.quæſt.31.numer.2.verſ. n.vere enim guerram* , & Gail. *in tract.de pace publica,cap.4. numer.6.*

verſ. nam movere bellum, lib. 1. & Peregrin. *in tract. de jure Fiſci, lib. 1. tit. Fiſcus quid ſit, & vnde dicatur nu. 15. verſ. rurſus.*

167 Attamen iſti † Duces habent jus indicendi & gerendi bellum, ut ait Ang. *in conſ.* 367. *in quæſt. in princip. & nu 4. verſ. tertio quod licet*, ubi loquitur de Marchione Montisferrati, & Menoch. *in conſ. 1. conſultatio hæc, nu. 251. verſ. reſpondetur tertiò, vol. 1.* qui loquitur de Duce Sabaudiæ, & de eodem Marchione Montisferrati, dicēs, Marchiones Montisferrati ſuo jure bellum indicere poſſe, & ſubdit *num. 255. verſ. reſpondetur quartò*, ex conſuetudine, ſeu longâ obſervantiâ præteritorum temporum Principes Italiæ conſueviſſe, bellum Cæſare inconſultô inter ſe indicere, ac gerere, quod multis exemplis probat *ibi nu. 256. verſ. & ergo*, & † diebus præteritis viſum eſt bellum à Duce Sabaudiæ adverſus Ge-
168 bennenſes ſuſceptum fuiſſe, causâ recuperandi illam Urbem, quæ majorum ſuorum fuit, de quo bello meminit idem Menoch. dicens, illud fuiſſe juſtum, *in præſumpt. 96. nu. 6 lib 6. de præſump.* in qua præſumptio-
169 ne declarat, quod † dicatur, vel præſumatur juſtum bellum.

Licet contrarium voluerit Alciat. *in conſ* 132. *num. 15. 19. & nu. 20.*
170 *lib. 5.* ubi ſcriptum reliquit, quòd † ſubditi vel ſubjecti majori Principi, exemplificans in Ducibus, non habent jus indicendi belli abſque licentiâ Domini.

Sed certè aut Alciatus intelligendus eſt, ut non loquatur de Duci-
171 bus Italiæ, de quibus ſuprà: ſed fortè † vel de Ducibus & Principibus Regni Franciæ, in quo per ordinationes Regias inhibitum eſt omnibus, unum contrà alium bellum & arma movere, ut ait Boer. *in deciſ. 178.*
172 *num. 8 verſ. vel alij*, ſubdens id in dicto Regno ſervari, vel de † Ducibus, & Principibus Regni Neapolitani, qui habent poteſtatem multùm limitatam, ut ait Brunus *in conſ. 45. in cauſa Caſtri, ſub num. 21. verſ. per*
173 *prædicta*, quia † iſti Duces, & Principes Regni Neapolitani dicuntur Duces & Principes abuſivi, ut ait Afflict. *in c. 1. num. 6. verſ. & ſcias, tit. quis dicatur Dux*, quem ſequitur Petr. Calefat. *in tract. de equeſtr. dignit. ſub num. 115.* & D. Pacian. *in cap. 37. num. 11. lib. 2. de probat.* licèt Joan. Thomas Minado. *in conſtit. Regni, in aliquibus, in verbo, Comitum, & Baronum, num. 17. de ſucceſſ. filiorum, Comitum & Baronum* dixerit, quòd
174 † non minùs realiter poſſunt dici Duces, vel Comites hi, qui inveſtiti ſunt in Regno Neapolitano, in quo Rex eſt Monarcha, quàm hi, qui ab Imperatoribus alibi conſtituti ſunt. Nam recognitio inveſtientis non tollit effectum dignitatis, nec ſecundùm ipſum habere Regalia eſt de proprietate Ducum, vel Comitum.

175 In hoc † tamen errat Minado, quia Principes Neapolitani ſunt Duces & Cōmites ſolo nomine, ex quo recognoſcunt Regem in ſuperiorem, & in eos non ſunt tranſlata omnia regalia, prout tranſlata fuiſ-

ſent,

Digitized by Google

ſent,ſi non haberent,ut dixi,poteſtatem multùm limitatam: quia † eo 176
ipſo, quòd quis creatur Dux, Marchio, & Comes,non ſolùm regalia videntur in eum translata: verùm etiam & omnia alia,quæ ſunt reſervata in ſpecie Principi ſoli & Imperatori propter Excellentiam, ut ait Roland à Valle *in conſ.4.quoniam,nu 41.vol.3* & Surd. *in tract. de Aliment. tit.9.quæſt.21.num.18.*& ante ipſum Boſſius *in tit. de regal.num. 5. verſ. & quando,& num.23.*& rurſus Surd. *in conſ. 210.ne quid deeſſet, num.24. verſ. ſecundò facit,vol.2. & in deciſ.1.prætendebat,num.3.*& Horatius Rumonus *in quodam reſponſo incip. cauſa iſta, num. 2. verſ. quoniam ſatis aperta ſunt jura,poſito poſt conſilium 962. Menochii, vol. 10.* & Alciat. *in c. quod ſedem,ſub num.7*1*.de off.ordin.* & Peregrin. *in tract.de jure Fiſci, in tit. de iis, qui jura fiſcalia habent, num. 76. verſ. pro reſolutione,lib.1.* & Cavagnol.*ad decreta Montisferrati,in decret.2.§. 9. num. 15.* & Farinac. *in tit. de Inquiſit.quæſt.6.nu 7.verſ.amplia hanc ſecundam, lib. 1. quæſt.& com.opin.crim.*& Aluar. Valaſc. *in tract.de jure emphyt.quæſt.8.n.33.*ubi nō ita intelligit indiſtinctè,ſed ubi creatur Dux non recognoſcens ſuperiorem,prout ſunt Duces de quibus agitur, ut ſuperiùs abundè probavi.

Aut ſi Alciatus aliter intellexit,malè † quidem ſentit: quia cùm 177
hi Duces Italiæ ſint adæquati Summo Principi & Imperatori, juraque Imperialia & regalia habeant in ſuis Dominiis, & perpetuam adminiſtrationem,videtur abſque ullâ dubitatione affirmandum quòd poſſint indicere & gerere bellum,ut ſuperiùs dixi & ita etiam innuere videtur Decian.*in cap.*8 *num.6.verſ.intellige tamen, ib.7.rerum crimin.*

Secundò infertur,quòd,licet † reſtitutio ad famam, & poteſtas 178
aggratiandi,ſit de reſervatis ſoli Principi. *l*...*§.de qua autem.ff. de poſtulan.*Cacheran. *in deciſ.101.in hac quæſtione,num.1. & num.2.* & Luc. de Penna *in l.contra publicam,ſub num.1 verſ.6 ſolus, & verſ. 17. ſolus Princeps & num.2. verſ. vigeſimo ſeptimo ſolus Princeps C.de re milit.lib.12.*& Rub.Alexandrin. *in conſ.50. præſupponitur in facto, nu.1. verſ. dico quòd de jure*, & Afflict.*in cap.1.numer. 2.& numer.3.tit.quæ ſint regal.* & Alba *in conſ.64. quia articulus, num.14. verſ. octavò extant*, & Roland à Valle *in conſ.4. quoniam,num.53.& num.57 & num.58.vol 3.* & Menoch. *in quæſt.92.num.3.de arbitr.judic.*cum aliis de quibus per Farinac. *in tit. de inquiſit.quæſt.6.num.2 verſ.prima ſit concluſio, & num.4. verſ. verùm cùm talis facultas,lib.1.quæſt.& commun opin. crimin.*

Duces † tamen ſupràdicti hæc facere poterunt, prout de Duce 179
Sabaudiæ adnotavit Cacheran. *in d.deciſ.* 101. *num.* 3. quia ut ſubdit, ille Dux habet in privilegio Vicariatûs verba hæc importantia, & de Duce Parmæ,& Vrbini Odd. *in tract.de reſtit.in integr.quæſt.92. num.13. verſ. & amplia,& num.95.verſ.hoc enim,*& de eiſdem Ducibus Farinac. *in tit. de Inquiſit.quæſt.6.num.7.verſ.amplia hanc ſecundam concluſionem,lib.1.*

Digitized by Google

quaſt.& com.opin.crim. ubi dixit,hæc facere tam vigore eorum facultatis,quàm ex uſu & conſuetudine,quibus addo Ceſal *in conſ.58. proponitur,nu.67.verſ.nec non ad inſtar,vol.1.*ubi loquitur de Marchione Montisferrati.

180 Tertiò infertur, quòd licet † ad ſolum Principem ſpectet inſufflare ſpiritum vitæ inſtautiæ peremptæ,ut ait Afflict.*in c.1.nu.45.& nu.96.tit.quæ ſint regal.*& Ang.*in l.2.nu 1.C.de tempor.appellat.* & Bald. *in l.ab hoſtibus.§.ſed quod ſimpliciter.ff.ex quib.cauſ.major.* & Roland. à Valle *in conſil.94.præſuppoſita,nu.31.vol.1.& in conſil.4.quoniam nu.12.vol.3.& in conſ.82.Bernardus,nu.11.& nu.12.vol.4.*& Capic. *in deciſ.165.in cauſa,num.2.*& Grammat.*in deciſ.103.num.117.* & Vant. *de nullit.tit de nullit.ſentent.ex defect.jurisdict.ordinariæ,ſub nu.127.verſ.talis igitur,prorogatio,*& Menoch.*in conſ.380.de duabus,nu.36.verſ.reſpondetur ſecundo,vol.4.* & Marc.Ant.Cuch.*in tract.de morat.præſcript.nu. 43.verſ.tertio decimo amplia,*& Surd.*in conſ.199.in facto.num.13.& nu.23.vol.2.* & Cacheran.*in conſil.66.accedo,n.10.*

181 Hi tamen † Duces poterunt reſtaurare inſtantiam lapſam: & ita videmus quotidie in practicà obſervari, non ſolùm per Duces:ſed etiam per Marchiones & Comites,jura Imperialia & regalia habentes: prout de Duce Mantuæ & Montisferrati tradit Natta *in conſil.636. multa ſunt, num.76.verſ.decimo quarto,*& Roland. à Valle *in d.conſ.4.nu.24.vol.3.*
182 ubi ait,quòd † Dux Montisferrati,ſeu ejus conſilium,in ſuo dominio ex conſuetudine vigente,& ſemper practicatâ,inſufflat inſtantiam cauſarum, quæ vertuntur coram Judicibus ordinariis ejus Vaſallorum, quamvis ipſi ſint inveſtiti de mero,& mixto Imperio, & omnimodâ juriſdictione,ac etiam de regalibus.

183 Et non ſolùm † poſſunt Duces inſtantiam peremptam ſuſcitare in cauſis civilibus. ſed etiam in cauſis criminalibus,ut per plura concludit Surd.*in d.conſ.199.ſub nu.11. verſic.ſecundum remedium,cum ſeqq. vol.2.* ubi *ſub nu.23.verſ.bene fateor,* inquit, quòd Princeps juſtè faciet, ſi non paſſim,& in quocunque caſu reſtituat Fiſcum: ſed id faciat cum ſale diſcretionis,puta inſpectâ ſceleris magnitudine.

184 Et non ſolùm quoque † reſtauratio inſtantiæ concedi poterit per hos Duces,vocatâ parte adverſâ: ſed etiam eâ non vocatâ, nec citatâ, ut ait Capic. *in deciſ.165.in cauſa Domini Comitis, num.6.* quem refert, & ſequitur Roland. à Valle *in conſil. 94. num.32.vol.1.& in conſ.4.in cauſa nobilis,nu.69.verſ.circa ultimum caput,uſq; ad fi.vol.3. & in d. conſ.82. nu.14.vol.4.*& Marc.Ant.Cuch. *in tract.de morat.præſcript. nu. 43. verſ. tertio decimo amplia.*

185 Et non ſolùm † ſemel, ſed iteratò concedi poterit, ut ait Capic. *in d.deciſ.165.nu.4.& ſeq.* & Aſin. *in prax.judic.§.2. cap.16. num.14. in*

1. *par.*

.par. & Marc. Ant. Cuch. *in tract. de morat. præſcript. nu. 43. verſ. tertio*
decimo amplia, ubi ait, quòd Excellentiſſimus Mediolani Senatus ita ob-
ſervat, & diſputando ſic concludit Grammat. *in deciſ. 69. in cauſa nobilis,*
num. 4. & Roland. à Valle *in d. conſ. 94. num. 33. verſ. & in d. conſ. 4. nu. 62.*
verſ. ſed his non obſtantibus, vol. 3. & in d. conſ. 82. num. 13. vol. 4. & Surd. *in*
d. conſ. 199 nu. 13. vol. 2. & Urſill. *in deciſ. 346. num. 5.* ubi ait, non eſſe de
jure verum, quòd inſufflatio inſtantiæ bis tantum fieri poſſit: ſed millies
fieri poterit, licet in Conſ. Neapolitano fuerit diverſimodè obſervatum
& practicatum. Nam inſtantia conſuevit inſufflari binâ vice tantùm, &
alijs temporibus pluries fuit dicta inſufflatio conceſſa, ut ait Grammat.
in conſil. 165. in cauſa univerſitatis, num. 6. in civilib.

Nam ſicuti † Deus poteſt reſurgere mortuum bis, & millies, 186
cùm omnia poſſit, & dicatur Omnipotens, id eſt, omnia potens, ut o-
mnes admittunt, & nemo negat: ita & Princeps poterit reſtaurare in-
ſtantiam non tantùm bis, ſed millies: quia † valet argumētum de Deo 187
ad Principem vel Regem, reſpectu terrenorum, ut ait Nevizan. *in conſ.*
12. nu. 96. inter conſilia Bruni. Hanc tamen rationem non approbo: quia
etiam reſpectu terrenorum non eſt par poteſtas Principis, & poteſtas
Dei, ut ait Menoch. *in præſumpt. 10. ſub nu. 55. verſ. verum reſponderi poteſt,*
lib. 2. de præſumpt.

Rurſus † non ſolùm poterunt reſtaurare inſtantiam primæ cau- 188
ſæ: verùm etiam appellationis, dummodò in reſcripto expreſsè dicatur,
non obſtante, quod appellatio fuerit deſerta, vel alia clauſula æquipol-
lens in reſcripto ſit appoſita, ut quia ſit dictum de plenitudine poteſtatis,
vel ex certâ ſcientiâ, vel motu proprio, ut ait Bald. *in l. 2. num. 12. verſ. &*
nota ex hac lege, C. ſentent. reſc. in. non poſſe, & melius Boer. *in deciſ. 247.*
ſub nu. 12. verſ. tamen ſi in ipſo reſcripto, & Par. de Puteo *in tract. de Sindi-*
cat. in verbo ſententia, in cap. reſtat. unum, ſub nu. 6. verſic. & etiam cauſa
appellationis, & Aſin. *in prax. judic. §. 2. cap. 16. nu. 11. in 1. par.*

Et hoc modo † intelligitur Joan. de Amic. *in conſil. 6. in ſacro Re-* 189
gio, num. 2. qui dixit, quòd appellatio deſerta per lapſum omnium fata-
lium, etiam per reſcriptum Principis reparari non poteſt. Et Cavagnol.
ad decreta Montiſferrati, in decreto 4. §. 7. nu. 1. ubi ait, quòd lapsâ inſtan-
tiâ cauſæ appellationis non conceditur reſtitutio: quia, ut ſubdit, jus eſt
finitum, & actio perempta, ut ſcilicet cauſa appellationis reſtaurari non
poſſit, niſi in reſcripto dicatur expreſsè, non obſtante, quòd appellatio
fuerit deſerta, *ut ſup.* vide etiam eundem Cavagnol. *in decret. 14. §. 1.*
quæſt. 9. nu. 5. ad decret. Montiſferrati.

Nunc incidenter quæro de utili & quotidianâ dubitatione, nun-
quid expenſæ ſint reficiendæ per impetrantem reſtaurationem inſtan-
tiæ? In qua tres caſus pro diſtinctione rei conſtituo.

Primus

190 Primus eſt, quando † ſtetit per judicem, ne cauſa expediretur, ut quia ſit mutatus, abſens, vel propter multitudinem cauſarum impeditus, vel ex aliâ causâ, quæ Principi juſta videatur (quas juſtas cauſas recenſet copioſè Grammat. *in deciſ. 69. in cauſa, num. 1. & nu. 2.*) quo caſu inſtantia currit, ut ait Socin. jun. *in conſ. 31. proſequendo, num. 9. vol. 1.* ubi dixit, hanc eſſe communem opinionem, cum quo convenit Menoch. *in conſ. 380. de duabus, num. 29. verſ. quod attinet, vol. 4.* & Aſin. *in §. 2. cap. 6. ſub num. 5. verſ. quicquid igitur*, ſuper ſtatuto Florentiæ de modo procedendi in cauſis civilibus, ubi dixit, hanc eſſe magis communem opinionem, idem dixit Marant. *in tract. de ordin. judic. in 5. par. in verbo judicium, lis, inſtantia, & cauſa, num. 31. verſ. quid autem*, & Burſat. *in conſ. 2. viſis his, ſub num. 8. vol. 1.*

191 Et tunc impetrans † reſtaurationem inſtantiæ, non tenetur reficere expenſas retardati proceſsûs, ut ait Roland. à Valle *in conſ. 4. nu. 63. verſ. circa tertium, vol. 3.* & Marant. *in tract. de ordine judic. in 5. par. in verbo, judicium, lis, inſtantia, & cauſa num. 32.* & Par. de Put. *in tract. de ſindicat. in verbo, inſtantia, cap. reſtat, ſub num. 6. verſ. in quibus caſibus*, & Boer. *in deciſ. 247. ſub num 10. verſ. tamen in caſibus*, & Grammat. *in d. deciſ. 69. ſub nu. 3.* Quamquàm contrarium velit Menoch. *in d. conſ. 380. num. 41. verſ. illud quoque, vol. 4.* dicens, expenſas litis reſici debere ab Actore, reſtauratâ inſtantiâ lapsâ facto judicis, nullâ factâ proteſtatione ab ipſo Actore, allegando Boer. Marant. & Roland. à Valle in locis mox ſuperiùs allegatis, qui dicunt, prout retuli. Ex quo apparet, quòd Menoch. *ibi num. 42. verſ. nec obſtat*, malè invehit contra Burſat. affirmantem, ut dixi, Principem poſſe reſtaurare inſtantiam lapſam culpâ & facto judicis, abſque refectione expenſarum.

192 Secundus eſt, quando † inſtantia ex negligentia Actoris eſt perempta, & tunc ipſe tenetur ſolvere expenſas parti adverſæ, ut ait Roland. à Valle *in d. conſ. 4. num. 64. verſ. aut verò, vol. 3.* & Marant. *ubi ſupra, ſub num. 32.* ubi ait, quòd quando allegatur aliqua cauſa colorata, ex qua perpenditur aliqua negligentia partis in proſequendo cauſam, vel in proteſtando, tunc conceditur inſufflatio cum refectione expenſarum, & hoc idem voluit Boer. *in d. deciſ. 247. num. 11. verſ. ſed ubi fuiſſet*, & Par. de Put. *in d. cap. reſtat, ſub num. 6. verſ. ubi autem*, & Grammat. *in d. deciſ. 69. ſub num. 33. verſ. ſed ubi*, & Aſin. *in prax. judic. §. 2. cap. 16. num. 10. in 1. par.*

193 Tertius caſus eſt, quando † inſtantia perempta fuit dolo Adverſarij, & tunc ipſe tenetur ſolvere expenſas, ut ait Roland. à Valle *in ſæpe dicto conſ. 4. num. 66. verſ. aut verò inſtantia, vol. 1.* & Grammat. *in d. deciſ. 69. num. 3.* & Boer. *in d. deciſ. 247. ſub num. 11. verſ. ſed ubi protractione.*

Solent

Solent autem Principes concedere reſtaurationem inſtantiæ, hâc conditione, quòd reficiantur expenſæ, ut ait Aſin. *in prax. judic. §. 2. cap. 16. ſub num.* 18. *in 1. par.* vel quòd earum ratio in fine litis habeatur, prout ita in practicâ ſervari vidi, & ſi † non reficiuntur, quando Princeps 194 mandavit refici pars agere non poterit. *l. ſancimus. C. de judic.* Boer. *in decif.* 247. *ſub num.* 11.

Bene verum eſt, quòd † ſi nulla fiat mentio expenſarum in re- 195 ſcripto, ubi inſtantia ſit perempta culpâ, & negligentiâ Actoris, pars opponere poteſt, quòd Adverſarius non audiatur, niſi refuſis expenſis, quia reſtitutio, & privilegium Principis intelligi debet ſine præjudicio tertij, ut ait Marant. *in d. verbo, judicium, lu, inſtantia, & cauſa, ſub nu.* 33. *verſ. ex quibus, de ordine judic. in 5. par.* quem refert, & ſequitur Roland. à Valle *in d. conſ. 4. num. 65. vol. 3.*

Cœterum † ſi pars non peteret refectionem expenſarum, qua- 196 rum nulla facta fuit mentio à Principe, valeret judicium, ut inquit Urſill. *in decif. 346. ſub num* 5.

Illud etiam addere decrevi, quòd † ſi perempta ſit inſtantia, par- 197 tes poſſunt uno ictu, & unâ approbatione omnia acta iterare, repetere, & renovare, ut ait Bart. *in l. properandum, in princip. ſub num. 5. verſ. cogito, C. de judic.* ſubdens, nullum eſſe alium modum renovandi inſtantiā, niſi iſtum, & Addit. ad Cæpol. *in caut. 49. licet de jure canonico*, & Socin. *in conſ. 132. num. 8. vol. 2.* & Socin. *ſen. in conſ. 31. proſequendo, ſub num. 11. in fi. vol. 1.* & Purpurat. *in l. ii apud quem, num. 81. verſ. & videtur hoc habere dependentiam. C. de eden.* ubi ait, quod ita communiter concluditur, & hanc opinionem tenuit Ant. de Butr. *in c. pen. ſub num. 12. in fi. de jud.* ut quia dicant; ſic litem conteſtari, ut ibi, ſubdens hoc non procedere, quando eſſet talis cauſa, in qua perempta inſtantia eſſet peremptum jus, ut in actione de dolo, & ſimilibus, quia tunc non renovaretur inſtantia uno ictu omnia acta repetendo, quod idem clarius tradit Bart. *in d. l. properandum, in princip. ſub num 5. verſ. prædicta intellige. C. de iudic.* & alio modo declarat Ant. de Butr. *in d. c. pen. ſub num. 12. in fi. de iudic.* vide etiam Aſin. *in prax. iudic §. 2. cap. 16. num. 3. & num. 4. in 1. par.*

Quartò infertur, quod licet † ad Summum Principem ſpectet 198 imponere, & inſtituere novum vectigal, cui ſoli hoc competit, cum ſit de maximo Imperio. *c. ſuper quibuſdam. §. præterea, de verb. ſignificat. l. 1. 2. & 3. C. vectigal. no. inſtit. non poſſ.* Boſſ. *in tit. vectigalia qui poſſint imponere, num. 2. verſ. ſcias, & num.* 4. & Martin. *in tract. de Princip. in tit. de Fiſco, concluſ. 33. & 56. concluſ.* 68. & Bertachin. *in tract. de gabell. in 1. par. num. 1. & num. 3.* & Menoch. *in conſ. 962. cum gravis, numer. 5. volum.* 10.

Attamen hi † Duces poſſunt nova vectigalia imponere, ut ait 199

K Boſſ.

Boſſ. loquens de his, qui jura Principis habent in ſuo territorio *in tit. vectigalia qui poßint imponere,num.* 10.*vers.habens jura Principis*,& ante ipſum Abb. *in cons.20.videtur primò, in princip.* ubi loquitur de Senenſibus utentibus in ſuo territorio juribus Principis, quia dicti Duces poſſunt omnia in eorum territoriis, quæ poteſt Imperator in toto Orbe, ut dixi,& ita arguit in terminis Cacheran. loquens de Duce Sabaudiæ *in decis.155.cum navis,num.1.& num.4. vers. quibus concluſionibus* & hanc opinionem tenuit Signorol. de Homod *in cons.108. in quæſtione, nu.8.vers. venio ad primum*, & *nu.11.* ubi loquitur de eodem Duce tunc Comite,& Menoch. loquens de alio Duce *in cons.901.& ſi hàc de controverſiâ,nu.50.vers.quinta eſt dubitatio,& nu.52.vers.& ideo,vol.10.*

200 Quintò infertur, quòd ſicut † ſummus Princeps poteſt tollere, ac omnem ſanare defectum juris poſitivi per ſuum reſcriptum. *c.illa, de*
201 *elect.cum ſimil.* Ita etiam † poſſunt facere Duces perpetuò inveſtiti, eò quia poſſunt in terris ſuis, quod poteſt Imperator univerſaliter, ut ait Ruin. loquens de Ducibus *in cons.134. ex duobus,num.8.vers. ceſſantibus etiam præmiſſis, vol.5.*

202 Sextò infertur, quòd licet † poteſtas legitimandi per reſcriptum ſit de reſervatis Imperatori, ſeu Pontifici, nec poſſit ab aliis exerceri, niſi ab illis, quibus Papa, ſeu Imperator conceſſit, & commiſit, *ut in Auth. quib.mod.nat.effician.ſui.§.illud & §.pen.cum concor.citatis per Doct.in c. per venerabilem, qui fil.ſint legit. & in l. Gallus.§.* & *quid ſi tantum.ff.de lib.& poſthum.*& voluit Pariſ. *in cons.12.transact.num.131. verſ.* & *primò, vol.2.*& Roland. à Valle *in cons.4.quoniam,nu.18.vers.hinc videmus,vol.3.* & Bart. *in l.imperium,nu.17.ff. de juriſd.omn.jud.* & plures allegat Marſil. *in tract.de bannit.in verbo,Civitate,nu.95.* & Socin. jun. *in cons. 100. nu.30.vol.2.*& Afflict. *in c.1.nu.1.tit. quæ ſint regal.*& Menoch. *in conſil. 962.cum gravis,num.5. vol.10.*

203 Attamen † iſti Duces Italiæ poſſunt in terris ſuis legitimare, ut ait Paul. de Caſtro *in conſil.34.ſuper primo dubio, in fi. vol.2.* ubi loquitur de Duce Mediolani, quem ſequitur Alex. *in conſil.2.viſis codicillis, num.9. vol.1.* & Purpurat. *in l 1.num.226.ff.de off.ejus* & *in l.imperium, nu. 151.ff. de juriſd.omn.jud.*& Curt.ſen. loquens de eodem Duce *in conſil.71. ſuper memorata, ſub num. 28. ſub vers. quintò principaliter*, & Præpoſit. *in c.per venerabilem, §.quod autem,num.91.vers.ex his infertur,qui filii ſint legit.*

Quæ res minùs dubitabilis erit; ſi in privilegio Ducatus eſt dictum, quòd ipſi Duces poſſint in toto ſuo Dominio ea, quæ Reges Romani,& Imperatores facere poſſent, transferendo in eos omnimodam poteſtatem Imperialem, ut ait Jacobin. de Sancto Georg. loquens de Duce Sabaudiæ *in ſua inveſtit.in verbo Dux, vers. dubitatur, ſub num.4. vers.*

Digitized by Google

verſ. hoc eſſet indubitatum, & D. Pacian. *in cap.* 18. *num.* 27. *verſ. ſunt tamen, lib.* 2. *de probat.*

Contrarium tamen tenuit Curt. ſen. ſibi contrarius loquens de Duce Mediolani *in conſ.* 16. *clarus, ſub nu.* 27. *verſ. nec poteſt fieri fundamentum*, & Ant. de Butr. *in d. c. per venerabilem, nu.* 39. *verſ. nota tertiò, qui filii ſint legit.* ubi ait, quòd habens regalia non poteſt ſolo jure regaliorũ legitimare, niſi ſit in poſſeſſione libertatis, & ibi Abb. hoc ſenſit *num.* 26. *verſ. in temporalibus verò*, ubi ait, Reges, & alios Principes recognoſcentes ſuperiorem non poſſe legitimare de jure, quia legitimatio, & his ſimilia videntur eſſe reſervata Summo Principi eorum ſuperiori, & Mantica *de conject. ult. volunt, lib.* 11. *tit.* 10. *nu.* 45. ubi ait, quòd Princeps, qui alium recognoſcit in ſuperiorem in locis ſibi in feudum conceſſis legitimare non poteſt, & copioſè Ludovic. de Sardis *in tract. de legitimat.* §. *de legitimatione per reſcriptum, nu.* 18. *verſ. octavò quæritur, an inferiores*, ubi *num.* 19. infert, quòd Rex Siciliæ, & Rex Apuliæ quia recognoſcunt Eccleſiam in ſuperiorem, legitimare non poſſunt.

Sed non eſt diſcedendum à priori opinione, quam tenuit etiam Jacobin. *in ſua inveſtit. in verbo Dux, verſ. dubitatur, num.* 4. ubi loquitur de Duce Allobrogum. Et iſti Duces habent regalia, nec illa ſuperioritas eſt attendenda, ut ſuprà abundè dixi, quo fit, ut ſequatur veram eſſe opinionem affirmativam ſecundum ea, quæ dixit Ludovic. de Sard. *in d.* §. *de legitimatione per reſcriptum, num.* 19. & Marſil. *in tract. de bannit. in verbo, Civitate, nu.* 46. ubi ait, quòd Rex † de facto ſuperiorem non re- 204
cognoſcens legitimare poteſt.

Et ita aliâs vidi legitimationem Ludovici Sartij factam à Duce Sablonetæ de anno 1586. qui habebat privilegium legitimandi ab Imperatore conceſſum, & legitimavit non tantùm virtute privilegiorum imperialium, ſed etiam Ducalis dignitatis & de plenitudine poteſtatis, quâ publicè fungebatur in Dominio ſuo, tempore, quo D. † Fulvius 205
Pacianus Doctor Excellentiſſimus erat ejuſdem Ducis Auditor, & Conſiliarius.

Fateor tamen, quod † legitimationes factæ ab hujuſmodi Duci- 206
bus non extenduntur extra eorum Dominia, ſed in eis tantum validæ erunt, ut ait Paul. de Caſtro *in conſil.* 34. *ſuper primo dubio, in fi. vol.* 2. & Jacobin. de Sancto Georg. *in ſua inveſtit. in verbo, Dux, verſ. dubitatur, ſub num.* 4. *in fi.*

Septimò infertur, quod ſicuti † poteſt Summus Princeps ſupe- 207
riorem non recognoſcens de propriâ cauſâ cognoſcere, & ſententiam ferre *l. proxime. ff. de his, quæ in teſtam. delent.* Abb. *in c. novit, n.* 16. *de iudic.* & Felyn. *in c. cum veniſſent, nu.* 5. *verſ. limita primò, de conſtit.* & ibi Ant. de Butr. *ſub numer.* 6. *de iudiciis*, & Alex. & Jaſ. *in l. eſt receptum*,

ille num.3.hic verò num.5.ff.de iurid.omn. iud. & Socin. *in conſ.* 187. *in controverſia,num.29.verſ.non obſtat, ſi dicatur,vol.2.*& Reſtaur. *in tract. de Imperat.quæſt.9..num.1.* & Marant. *in tit.de appellat.num.34. verum ſi vellet ,de ordin.iudic.in 6.par.* & Afflict. *in c. 1.num. 44. tit. quæ ſint regal.* ubi ait,quòd ſolus Princeps judicat in facto proprio, & Dec. *in l. qui iurisdictioni,num.10.ff.de iurid.omn.jud.* & Bald. *in l. 1.ſub num. 2. verſ. ſed princeps. C. ne quis in ſua cauſ. & ibi.* Cyn. *num.* 2. ubi ſubdit, quod nonnulli Reges,Principes, & Barones, in ſuâ causâ cognoſcunt, quia de facto non recognoſcunt ſuperiorem, ſed quòd ex uno errore aliud ſequitur.

208 Ita & poterunt † hi Duces habentes jura Imperialia,ut ait Socin. loquens de Domino Plumbini *in d.conſ.187.num. 29.* & Ceſal. *in conſ. 58.num.66. verſic.& ſicut Imperator,vol.1.* & Silvan. *in conſ. 63. condomini,num.24.*ubi loquitur de Marchione Montisferrati,& Jaſ. loquens de Regibus,Principibus,& Comitibus ſuperiorem non recognoſcentibus *in d.l.eſt receptum,ſub num.5.verſ.& iſtud ſecundum Bartolum. ff. de iurid omn.iud.* & Natta *in conſ.487.ſine difficultate,num.43.verſ. confirmantur benè præmiſſa,* ubi ait,quòd Princeps non recognoſcens ſuperiorem de facto, vel habens jura Imperialia poteſt in propriâ causâ judicare,& Cacheran. *in conſ 9.num.47.* ubi ait,quòd qui Imperialia habet judicare poteſt in cauſa propria. & Curt.jun. *in l.qui iurisdictioni ,nu.3. verſi.eodem modo.ff.de iurisd.omn.iud.* ubi loquitur de Principibus non recognoſcentibus ſuperiorem de jure,vel de facto.

209 Octavò infertur,quòd † ſicuti ſolus Papa, vel Imperator poſſunt removere appellationem,inferior autem non. *l.1.§.fi.ff.a quib. appellat. non lic.* glo. *in c.quod translationem, in verbo,reſervata,in fi.de off.legat.* & Afflict. *in c.1.num.87.in tit.quæ ſint regal.*ubi ait,quòd ſolus Princeps committit cauſam appellatione remotâ,& Felyn. *in c. ſignificarunt, nu. 13.de except.* ubi ait, quòd inferiores à Principe non committunt cauſam appellatione remota.

210 Ita etiam iſti Duces poterunt appellationem tollere, ut ait Decius *in c.paſtoralis,num.15.verſic.immò quod plus eſt, col 3.de appellat.* ubi loquitur de Ducibus etiam recognoſcentibus ſuperiorem, quando jure proprio in perpetuum habent dignitatem, & adminiſtrationem & ita tradit Ceſal. loquens de Ducibus habentibus dignitatem,& adminiſtrationem perpetuam etiam pro ſucceſſoribus *in conſil. 58.num. 66. vol.1.* quicquid dixerit Addit. ad Dec. *in d.cap. paſtoralis, ſub num. 15. in verbo, proprio, de appellat.* cujus ratio non procedit, quia ſuperioritas horum Ducum non attenditur,ut ſupra dixi *num.116.& ſub num.177.*

211 Nonò infertur, quòd licet † ſolus Imperator poſſit legem condere,ut ait Bart. *in l.fi.num.2.C.de legib.* & Marſil. *in tract. de Bannit.in verbo*

verbo,lis pendet,num.29.& Ant.de Padilla *in l.univerſi, num. 8. C. de diverſi.reſcript.*& Afflict. *in c.1.num.103.tit.quæ ſint regal.* quia condere legem eſt ſupremi gradus meri Imperij,ut ait Bart.*in l. imperium num.8. verſic.quaro exempta.ff.de iuriſd.omn.iud.* & Surd.*in conſ.152 ſæpè, ſub num.20.vol.2.& in conſ.210.ne quid,num.24.& num. 25. ac ſub num.36. vol.eo.* & de utroque tradit Menoch. *in conſ.604.magni certe,nu.2.verſ. ſecunda eſt concluſio.vol.7.*

Iſti tamen † Duces poterunt legem univerſalem condere, & ei derogare,ut ait Ruin.loquens de Duce Mediolani *in conſ.27.viſo decreto,num.1. verſic.nam dictus Dux, vol.5.* & Brun. *in conſil.45. in cauſa Caſtri,num.21.* ubi loquitur de hujuſmodi Ducibus,& Peregrin.*in tract. de iure Fiſci,lib.1.tit.de iis qui iura Fiſcalia habent,num.81. verſic. adde, quod iſti Domini.*ubi ait,quòd iſti Domini perpetui poſſunt condere leges,& ſtatuta etiam contra jus commune, & omnia poſſunt quæ pertinent ad merum,& mixtum imperium,& quòd iſti Duces perpetui poſſint legi derogare,voluit Ceſal.*in conſ.58.proponitur,num.69.verſic.& ad cognoſcendum,vol.1.* & Surd. *in d.conſil.152.num.20.vol.2.* ubi ait,quòd facultas condendi legem ſpectat ad Principem non recognoſcentem ſuperiorem,vel habentem jura Imperii,& Menoch.*in d. conſil.604. num. 2.vol.7.* ubi loquitur de lege univerſali factâ à Duce Sabaudiæ in Dominio ſuo. 212

Decimò infertur, quòd licet † ſolus Imperator regulariter poſſit concedere immunitatem , & exemptionem reſpectu prædiorum vel perſonarum, ne quis teneatur ſolvere collectas, gravamina,angarias,& alia ordinaria etiam in præjudicium aliorum, ut ait glo. *in l. 1. in verbo, curæ, & ibi* Bart *nu. 2. C. de decret. decurionum, lib.* 10. vel extraordinaria. *l. 1. C. de ſuper indict. lib. eo.* Ang. Aret.*in conſ. 101. in caſu ſupradicto,nu. 9. verſ. quod munus. l. 1. C. de his,qui à Princip. vacat. acceper.lib. eo.* 10. Afflict. *in c. 1. nu. 86. quæ ſint regal.* 213

Attamen † iſti Duces poterunt immunitatem concedere, ut ait Alex. loquens de Duce Mediolani *in conſ. 30. ponderatis narratis,nu.9. vol. 5.* ubi ait, hoc poſſe tum ex obſervantiâ, tum ex jure, ſubdens ſufficere, quòd ſit appoſita clauſula non obſtante lege, vel clauſulâ ex certâ ſcientiâ cum clauſulâ de plenitudine poteſtatis, quæ idem operatur, quod clauſula non obſtante ut ibi ſubdit *nu.* 10.& quòd præfati Duces immunitatem concedere poſſint, voluit Roland. à Valle *in conſ.76. præſuppoſita, nu.1.2. & nu. 3. vol.2.*& Natta *in conſ. 160. in cauſa,quæ agitur,nu.1.* ubi ait quòd Principes, vel Civitates habentes jura Imperii, vel non recognoſcentes ſuperiorem de facto, poſſunt concedere immunitatem in præjudicium ſubditorum,ſubdens *nu.* 37. de hoc non eſſe dubitandum, & *num.* 38.addit, quod Princeps, qui habet plenitudinem poteſtatis, poteſt, 214

teſt, quem vult ab oneribus eximere, & cui vult onera imponere, & *in conſ. 30. in præſenti quæſtione, nu.* 1. ubi ait loquens in caſu immunitatis conceſſæ à Marchione Montisferrati, quòd Principes non recognoſcentes ſuperiorem, ſeu habentes jura Imperij poſſunt immunitatem concedere, addens quòd non expedit, ut fiat mentio de præjudicio tertij, quia conceſſio immunitatis de ſui naturâ hoc importat, nec impedit quoque ut damnum reſarciatur, ſed reliquum onus accreſcit non exemptis, ut ait idem Natta *in d. conſ. 160. nu. 36. & nu. 37.* & hanc eandem opinionem ſequitur Pariſ. loquens de Duce Mantuæ *in conſ. 69. poteſt, nu. 1. & ſeqq. vol. 1.* & Burſat. loquens de Duce Sablonetæ tunc Principe *in conſ. 162. quoniam, nu. 2. verſ. & quoad poteſtatem, & nu. 11. verſ. admitto primum, vol. 2.* & Feſtaſ. *in tract. de collect. in 4. par. cap. 7. nu. 15. 21. 36. & nu. 39.* ubi ait, hos Duces immunitatem concedere poſſe cum clauſula non obſtante, quicquid alij dixerint, quos in errorem lapſos eſſe affirmat, & ita videmus obſervari à Ducibus, Marchionibus, & Comitibus, ac aliis Dominis perpetuis regalia juraque Imperialia habentibus, qui immunitatem & exemptionem concedunt cum clauſulis olim ſupremo Principi reſervatis, Addo Plot. *in conſ. 51. viſo motivo, ſub nu. 5. verſ. nec obſtat, cum ſeqq.* qui loquitur de Duce Mediolani, & Surd. *in cons. 278 nu. 14. vol. 2.* ubi ait, quòd Dux Mantuæ poteſt immunitatem concedere in præjudicium tertij.

215 Vndecimò infertur, quòd licet † ſolus Princeps committat cauſas ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ut ait Bald. *in l. nec quicquã. §. de plano, nu. 1. & ſeqq. ff. de offic. proconſul.* & Afflict. *in c. 1. nu. 53. vers. quadrageſimo ſeptimo, tit. quæ ſint regal.* & Lanfranc. de Orian. *in clem. ſæpè nu.* 1. & ibi Celſus *in addit. de verb. ſignificat.* & Iaſ. *in l. reſcripta nu. 3. C. de precib. Imper. offer.* & Abb. *in cons. 61. Salvatoris, ſub nu. 5. vers. tertio corruit vol. 1.*

216 Hi tamen † Duces hoc facere poterunt, ut ait Georg. Natta *in d. clem. ſæpè, in glo. in verbo ſimpliciter, n. 10. vers. quarto fallit de verb. ſignificat.* ubi ait, quòd inferior habens dignitatem, & adminiſtrationem perpetuam pro ſe, & ſuis deſcendentibus, & jure proprio, poſſunt cauſas ſummariè committere, & alterare formam judicij, quemadmodum hoc etiam videmus in practica quotidie contingere, nam dicti Duces, Marchiones, & Comites, & alii Domini habentes regalia & jura Imperialia reſcribunt, quòd in cauſis procedatur ſummariè, ſimpliciter, & de plano,
217 ſine ſtrepitu, & figura iudicii, ac ſolâ facti veritate inſpectâ, quæ † ultima clauſula, ſolâ facti veritate inſpectâ plenior eſt quacunque aliâ clauſulâ etiam illâ ſummariè, ſimpliciter &c. ut notat: Ant. de Butr. *in c. 2. nu. 5. vers. nota quid important, de juram. calum.* & Burſat. *in cons. 129. facti i præſens quæſtio; nu. 42. vers. ſecundò reſpondeo; vol. 2.* & Aſinius *in* prax.

prax. judic. §. 3. cap. 3. n. 13. vers. hæc enim clauſula, *& nu. 15. in 1. par.* & Felyn. *in c. olim*, *nu. 7. vers. quid autem ſi dicatur*, *de accuſat.* & Brun. *in tract. de forma*, *tit. quando cenſeatur forma, vel ſolemnitas remiſſa*, *vel eis derogatum, col. 9. vers. & quando committitur.*

Sed hic cadit dubitatio occaſione prædictorum, nunquid locum tenentes, & Viceduces poſſint committere cauſam cognoſcendam ſummariè, ſimpliciter, & de plano? & Lanfranc. de Oriano *in clem. ſapè, ſub nu. 1. vers. nec alius locumtenens*, *de verborum ſignificat.* tenuit † quòd 218
non, niſi Duces dederint ſuis locumtenentibus libertatem delegandi cum dicta clauſula, & hanc partem tenuit M. Ant. Eugen. *in cons. 89. licet verum ſit. nu. 16. & ſeqq.* ubi loquitur de Gubernatore, & etiam de legato à latere, ratio eſt, quia † locum tenens nihil poteſt contra jura, ut 219
ait Roland. à Valle *in cons. 13. nu. 47. vol. 3.* & Thob. Non. *in cons. 104. nu. 19.* ubi ait quòd Gubernator, & Præſes Provinciæ contra jus commune aliquid ſtatuere non poteſt, ubi *nu.* 20. id ampliat in legato de latere. Item quia † reſervata Principi non tranſeunt in locumtenentem 220
ipſius Principis, ut ait Felyn. *in c. quæ in Eccleſiarum, ſub nu. 32. de conſtit.* & Menoch. *in cons. 244. cum rogatus ſim, nu. 14. vers. quæ quidem Principi. vol. 3.* & Peregrin. *in tract. de jur. Fiſc. lib. 5. tit. 2. banniti, & damnati reſtituti quæ recuperent, num. 5. vers. idcirco inferior*, & Natta *in cons. 631. ſuper controverſia, nu. 29. vol. 3.* ubi ait, quod † Locumtenens 221
Principis licèt poſſit omnia, quæ ipſe Princeps, non tamen poteſt facere ea, quę reſervata ſunt Principi in ſignum ſupremæ poteſtatis niſi expreſſum, & ſpeciale mandatum habeat, quod † non præſumitur, ut ait Bald. 222
loquens in ſimplici mandato *in l. 1. num. 3. C. de reb. alien. non alien.* quia mandatum ſive generale, ſive ſpeciale eſt quid facti, & † facta non præ- 223
ſumuntur, niſi probentur. *l. in bello. §. facta. ff. de capt. & poſtlim. revers.* & ita tradit Menoch. *in præſumpt. 33. n. 1. lib. 2. de præſumpt.*

De conſuetudine † tamen legati de latere, Delegati Principis, & 224
Gubernatores Provinciarum hoc facere poſſunt, ut atteſtatur Catoc. *in c. cum quid, in 1. par. in princip. num. 6. & num. 7. de reg. jur. in 6.* & Felyn. *in c. olim, ſub num. 3. ſub vers. nota quod ex reſcripto Papæ, de accuſat.* ubi ait, quòd cùm allegaret in facto ad infringendum reſcriptum legati committentis cauſam ſummariè; reſponſum fuit ex moderno ſtylo hoc ſibi licere, & poteſt eſſe, quòd hoc habeant in mandatis, ut ait Alex. *in l. nemo poteſt, num. 3. ff. de leg. 1.* ubi ait, quòd communiter legati de latere committunt cauſas ſummariè cognoſcendas, quia hoc habent in mandatis expreſsè.

Duodecimò infertur, quòd licet † ſolus Princeps poſſit reſtituere 225
re contra ſententiam, quæ tranſivit in judicatum, ut ait Salycet. *in l. fi. C. ſent.*

C.ſent.reſc in.non poſſ. & Afflict. *in c.1.num.48. verſ.quadrageſimoſecundo,titulo quæ ſint regal.*

226 Attamen † hi Duces eandem reſtitutionem facere poterunt, ut ait Hieronym.Magon.*in deciſ.Florent.26.Martinus,num.*1.ubi loquitur de Magno Duce Hetruriæ,& Jaſ.*in conſ.47.num.2.vol.3.*ubi loquitur de ſimili reſcripto, conceſſo à Marchione Montisferrati.

Requiritur tamen, quòd in reſcripto dicatur, non obſtante tali ſententiâ,& poſteà addatur,quæ tranſivit in rem judicatam, ut ait Alex. *in conſ.94.in cauſa,& lite,num. 2. verſic. nec virtus dicta ſententia,vol.2.* quem ſequitur Ruin.*in conſil.* 104. *quæſtio, ſub num.13. vol.5.* & Natta *in conſil.524. in cauſa,num. 24. verſ. nam licet Princeps, vol.3.* & Decius *in conſil.197. pro tenui facultate,num.4.verſic.& in tantum, & in conſil. 294.num 3. col.2.& in conſil.307.in caſu,num.*1.& iterum Ruin.*in conſil. 21.viſis,num.5.vol.eo.5.* & Felyn. *in c.ſuper literis,num.*14.*in ſeptimâ regula,de reſcript.* & Bellon. *in conſil. 19. in cauſa, num.*1. & Boſſ.*in tit.ſi adverſ.rem judicat.reſtitut. poſtulet. num.* 16. & Surd. *in conſil. 199.ſub num.25.vol.2.* & Cæſar Contard. *in l.unica,quæſt.octavâ,in verbo ſupplicatio,num.30. cum tribus ſeqq.C.ſi de moment.poſſ.fuer.appellat.*& Andr. Gail. *in obſervat.58.num.6.verſ.hinc eſt,lib.2.pract.obſervat.*ubi ait, ſe ita aliquando contra reſcriptum Principis adverſus rem judicatam in Camerâ Imperiali pronunciatum meminiſſe, & Jaſ. *in d. conſ.47. num.2. verſ. circa ſecundum dubium, vol.3.* ſubdens, hoc eſſe, tum quia reſcriptum Principis impetratum non factâ mentione de ſententiâ,quæ tranſivit in rem judicatam,eſt ſubreptitium, & conſequenter ipſo jure nullum: tum etiam quia reſcriptum Principis contra ſententiam diffinitivam ſemper præſumitur obreptitium, per jura ab ipſo inibi allegata, quod eſt notandum ab advocatis,ut ſciant formare ſupplicationes,& caſu eveniente opponere reſcripto impetrato nulla facta mentione rei in judicatum tranſactæ,& à Secretariis, ſeu Cancellariis,aut Auditoribus Principum, ut ſciant benè clauſulare reſcripta, ut ſupplicantibus prodeſſe poſſint.

Decimotertiò infertur, & hæc eſt ultima illatio, ut multas alias o-
227 mittam,quas hîc tranſcribere poſſem, quòd † ſicuti Imperator habet plenitudinem poteſtatis, quâ uti poteſt. *l.1.ff. de conſtit. Princip.* Bald. *in l.reſcripta,ſub nu.7.C.de precib.Imperat.offer.& in conſil. 267. ad evidentiam,ſub num.8.verſ.ſecundo præmitto, vol.1.* & *eſt repetitum in conſi. 457.ad evidentiam,num.3. verſ.ſecundo præmitto, vol.5.* ubi loquitur etiam de Rege libero, *& in l.2. num. 44. verſic. item nota.C.de ſervit. & aqua,*& Afflict. *in c.1.num.78.tit.quæ ſint regal.* & Speculat. *in tit.de legat.§.nunc oſtendendum,ſub num.*14.ubi ait,quòd clauſula de plenitudine pote-

ne poteſtatis eſt de reſervatis ſoli Principi, quem refert & ſequitur Rip. *in l.nemo poteſt,ſub num.14.ff.de legat.1.*

Itâ & † Duces prædicti clauſulâ plenitudinis poteſtatis uti poſſunt, ut ait Boſſ. *in tit.de crimine læſæ Majeſt.num.55. verſ. & eo ipſo*, ubi ait,quod eo ipſo, quod quis eſt Dux creatus, habet plenitudinem poteſtatis,etiam ſi ſuperiorem recognoſcat:& inquit Baldus, quòd omnes Domini Lombardiæ,de conſuetudine uſuali, & quaſi de quâdam theoricâ & practicâ,ponunt verba de plenitudine poteſtatis, & ſunt in quaſi poſſeſſione hujus verbi,& facti: & eſt credendum,quòd eam habeant,& verus ſit eorum ſermo,aliàs multæ lites jam ſopitæ excitarentur, & eluſoria fierent decreta tantorum Dominorum, quod eſſet iniquum, *ut ſcripſit in d.conſil.267.num.9. verſic. ſed tamen, vol. 1.* quem ſequitur D. Jo:Bapt.Laderch. *in conſil.71.ſub nu.1.& ſub nu.2.vol.1.* & Natta *in conſ. 506. cupiebam,ſub nu.40.verſic. & ad hoc adduxi*, ubi loquitur de Principe Achaiæ, & ita dixit Ang. de Ubald.de Peruſ. loquens de Comite virtutum Domino Mediolani *in conſ.217 in cauſa accuſationis, numer.2. verſic. unde ſicut Imperator*, & Alex. loquens de Duce dictæ Civitatis Mediolani *in conſil.30. ponderatu narratu, ſub num. 8. & num.10. vol.5.* & Jaſ. *in conſil.101 immunitas,ſub num.1.verſic.tertiò reſpondetur, & nu. 2.verſ. item Dux Mediolani, vol.3.* & de eodem Duce ſic dixit Roland. à Valle *in conſil.100.multiplici ex capite, num.55. & numer.56.vol.4.* & Lancellot.Conrad. *in templo omn.jud.lib.1.cap.4.de Duce,num.11.verſic. quocirca*, & Joan.de Anan. *in conſil.81.viſo inſtrumento, ſub num. 2. verſ. præterea non eſt dubium, & ſub nu.4. verſic.præterea*, & ibi Bolognin. *in addit.verſic.ſed majus videtur eſſe dubium*, & Jaſ. *in l.ex hoc jure, nu.15.ff. de juſt.& jure*,& Ruin. *in conſil. 200.num.2. vol. 2.* & iterum Roland. à Valle *in conſil.1.nu.49.vol.3.* & D. Jo:Bapt. Laderch. *in conſ.71.ſub nu.2. vol.1.* & Alex. loquens de Duce Regij *in conſil.1.ponderatis his, ſub nu.31. verſ.non obſtat etiam vol.5.* & Alciat. *in conſil.5.quia privilegium, nu.26. verſic.ſexta concluſio, lib. 4.* ubi loquitur de Duce olim Ferrariæ, prout loquitur D. Jo:Bapt. Laderch. *in d.conſil.71. ſub nu.2.vol.1.* & Burſat. *in conſil.349.num.22.& ſeq.vol 4.* ubi loquitur de Duce Parmæ, & de Duce Mantuæ ſic tradit Socin.jun. *in conſil.60.viſis his,nu.3.verſic. & quamvis,& num.7.verſic.igitur rem,vol.4.* & Natta *in conſil.402. viſis actis, ſub num.18.verſ.veruntamen, & ſub num.21.verſ.redeundo modo ad rem*, & Plot. *in conſil.2.in facto, ſub num.27.ſub verſ. concludo igitur, & in conſ. 11.viſo privilegio, ſub num.7. verſ. primo dicitur*, & Jaſ. *in conſ.227. pro enucleanda, verſ. duodecimo facit,vol.2.* ubi loquitur de Duce Sabaudiæ, & Marc.Ant.Peregrin. *in tract.de jure Fiſci lib.1.tit.2.de his, qui jura Fiſcalia habent,num 79. verſ. ſed adverte*, ubi ait, Duces perpetuò, etiam ſuperiorem recognoſcentes,de conſuetudine uti in Statibus ſuis pleni-

228

tudine poteſtatis,& eſſe in tali poſſeſſione,inferens ad Duces Mediolani, Urbini, Mantuæ,& ſimiles, *& in tract. de fidei commiß. art. 52 num. 124. vers. immò & Principes*,ubi ait,quòd Principes perpetui,infeudati à Papâ & Imperatore cum regalibus,utuntur plenitudine poteſtatis,& ſunt in tali poſſeſſione : & generaliter de Ducibus,Marchionibus,& Comitibus habentibus jura Imperialia, & regalia tradit Natta *in conſil. 661. ſub num.* 18. ubi dixit,ita uſu receptum eſſe, & idem tradit de jure Feſtaſ. loquens de Duce Urbini *in tract. de collect. in 4. par. cap. 7. num.* 40. *vers. iccircò infero*.

229 Et licet aliqui dixerint,hos † Duces de jure non habere plenitudinem poteſtatis,inter quos fuit Ruin. *in conſ. 23. ex themate, nu. 13. vol. 2.* ubi dixit,quòd inferior à Principe non poteſt uti clauſulâ,ex certâ ſcientiâ,& de plenitudine poteſtatis,& Socin. jun. *in conſ. 69. nu. 63. vol.* 1. ubi loquitur de Duce Urbini, & Decius loquens de Duce olim Ferrariæ *in conſ. 273. viſo conſilio, nu. 15. verſic. nec obſtat clauſula*, ubi ait, quòd Dux olim Ferrariæ,qui recognoſcebat ſuperiorem,non debebat, nec poterat uti clauſula de plenitudine poteſtatis, niſi cum cauſæ cognitione, & ſequitur Reſtaur. *in tract. de Imperat. quæſt.* 110. *in ſeptimo caſu*, & Marc. Ant. Peregrin. *in tract. de jure Fiſci lib. 1. tit. 2. de his qui jura Fiſcalia habent, num. 77. vers. horum tamen, & nu. 78. vers. nil mirum*, & Petr. Antibol. *in tract. de munerib. in tertia parte princip. nu.* 31. ubi ait, quòd Imperator habet in temporalibus plenitudinem poteſtatis, quæ extendi non debet ad alium Principem ſecularem.

230 Attamen † contrarium teneo loquendo etiam de jure : quia iſti Duces omnia poſſunt in terris ſuis quod ad ſubditos, & eorum bona, quæ poteſt Imperator in toto Imperio,ut dixi ſuprà *num.* 150. Et non recognoſcunt ſuperiorem in terris ſuis, ſaltem tali ſuperioritate, quæ ſit attendenda,ut ſuprà dixi *num. 116. & ſub nu.* 117. Et contra Socin. jun. tenuit Feſtaſ. *in tract. de collect. in 4. par. cap. 7. nu. 40. vers. iccircò infero*, cujus opinionem amplector uti veriorem, quæ etſi ex prædictis ſatis confirmata ſit, eam tamen etiam comprobo ex coronâ aureâ cum lapidibus pretioſis,qua ſolent coronari Duces, ut dixi ſuprà *nu. 26.* quæ de-
231 ſignat, † plenitudinem poteſtatis,& inſigna honoris,ut ait Par. de Put. *in tract. de duello; quæſt. 5. §. quoniam, nu. 1. verſ. in qua quæſt. lib. 7.* & Lancellot. Conrad *in templo omn. jud. lib. 1. cap. 1. §. 1. ſub num.* 12. & Lucas de Penna *in l. 1. ſub nu. 4. verſ. item quia ſicut. C. de auro corona t. lib.* 10. ubi
232 ait, quòd † in coronâ,& per coronationem Rex conſequitur plenitudinem poteſtatis.

233 Præterea † veſtes, & indumenta Ducalia, ut pallium, deſignant majeſtatem,& poteſtatis plenitudinem, ſicut dicimus de pallio Imperatoris,ut ait Lancellot. *in d. tract. lib. 1. cap. 1. de Imperatore. §. 1. de ornatu*

Imperatoris,in verbo,veſtium Imper.myſterium,nu.5.& Butr. *in c.1. nu.11. de author.& uſu pallij.*

Quartò,ut revertar ad materiam principalem, ego dico, ſupradictos Duces de jure vocari poſſe Sereniſſimos:ad quod probandum adduco etiam conſuetudinem,& communem obſervătiam,quæ habet, quòd iſti Duces paſſim Sereniſſimi vocantur,ut mox ſubiiciam,quæ † obſervantia & conſuetudo mutanda non eſt,ſed ſequenda,ut ait Pariſ.*in conſ.* 234
16.ſi attendimus,num.11.verſ.& eo magis iſta procedunt, vol.1. & Roland. à Valle *in conſil.79.in præſenti conſultatione,num.83. verſ. nam obſervantia,vol.3.* & Socin. *in conſ.6.prædicta conſultatio,num.4.verſ.unde licet, vol.1.* ubi ait,quòd † communis obſervantia attendenda eſt, & Felyn. 235
in c.cum non liceat,ſub nu.10.verſ.demum dicit,de præſcript. ubi ait,quòd † ſufficit aliquid ex communi obſervantiâ receptum eſſe, quicquid ſit 236
de juris ſubtilitate, &.Ciof. *in conſ. 74. circa conſultationem propoſitam, ſub num.3 verſ.ſed vigente, vol.1.* ubi tradit,quòd † vigente conſuetu- 237
dine & obſervantiâ, judex ab ea non poteſt in judicando recedere , & Ceſal.*in conſ.320.nu.31.& ſeq.vol.3.* ubi notavit,quòd † ſi ex communi 238
ni obſervantiâ ſubſequuta eſt recepta aliqua opinio,in diſcordiâ Doctorum,communis illa obſervantia eſt amplectenda, non obſtante diſpoſitione juris communis,& meliùs ad propoſitum Menoch. *in conſ.552.reſpondendum videbatur,num.14.verſ.ita ſanè,vol 6.* ubi ait ,quòd † ob- 239
ſervantia eſt optima interpres in his,quæ dignitatem & nobilitatem reſpiciunt:cùm illa ſit, quæ titulos tribuit, ut ſcriptum reliquit idem Menoch. *in conſil.302.nu.43.verſ.ſeptimò comprobantur, vol. 4.* & † in his 240
titulis attenditur conſuetudo,ut ait Marin.Frecc.*in tract.de ſubfeud.tit. quis dicat Dux,ſub nu.7. lib.2.*

Et ita Ceſal. † loquens de magno Duce Hetruriæ, eum appella- 241
vit Sereniſſimum *in conſil.458.in princip.& ſub nu.44.vol.4. & in conſil. 661.proponitur in facto,in princip.& ſub nu 53.verſ.undecimo, & nu.63. verſ.nec dicatur,vol.5.* & Auguſt.Gerard.*in Epiſtola dedicatoria ad conſ. Franc. Veg.*& Ant.Ciof. *in conſil.98. multum magnifice ſub num. 4. verſ. his ita ſtantibus, & ſub num.5. verſ.ſecundo comprobatur,& ſub nu.6. verſ. nec obſtat reſcriptum,& ſub num.12.& in conſil.104. Caius Civis , in princ. & in conſil.142.proponitur,ſub num.4. & ſub num.20. vol. 1. & in conſ.27. viſis edictis , in princip. vol.2.* &D. Odd. *in tractat.de compend.ſubſtit. in particul.5.in 3.præmiſſo,in fin.verſicul.limitatur 2. & in conſil. 38.factum quod proponitur, in princip. & ſub num. 15. & num. 35.& ſub numer. 39.& ſub numer.67. & in conſil.99.quidam magiſter Alexander, in princip. & verſic.certè neceſſarium.& verſic.ex eo quia, & numer. 2. verſic. in primis quia , & ſub nu. 3.14.& nu.16.in fi.* & Carol Ant. Put. *in conſ.unico,præſupponitur,ſub nu.24.& nu.109.verſ. nam in Hetruria,poſt conſil.*

eiuſdem D.Odd. & Bertazzol. *in conſ.crim.366.ad favorem, ſub num.10. verſ.ſi verò intueamur, & ſub num. 37.verſ. cæterum præter dubia, & ſub num.39 in fi.vol.1.* & M.Ant. Eugen. *in conſ.1. Sixtus 4.ſub num. 69. & ſub num.72.& in conſil.31.quamvis primarij, in princip. verſ. primo quidem,* & Hieronym.Magon.*in deciſ Florent.150. revocabatur, in princip. & in deciſ.25.vivebant, in princip.* & Seraphin. de Seraphin. *in epiſtola dedicatoria ad tract. de privileg.iurament.* & Camill.Plaut.*in ſimili epiſtola ad rubr.& l.1.C.de eden.* & Alex.Turaminus *in l. non puto, in 3.par. quæſt.3.ſub num.10.ff.de iure Fiſci* & Hortenſ.Cavalcan.*in tract.de teſtib. in ſecundâ par.tit.de probatione & reprobatione teſtium,num.*188. & Ioſeph.Ludovic. *in concluſ. unica de conſuetudine, ſub illat.98. verſic. & ſi Princeps,* & Sebaſtian. Medic. *in epiſtolâ dedicatoriâ ad tract. de caſibus fortuit. & in ſimili epiſtolâ ad primum librum ſuarum regularum, &. in tract.de venat.in 1.par.ſub num.5.verſ.prout extant,* & Torquat. Taſſus *in epiſtolâ dedicatoriâ ad dialogum de nobilit.* & Antonin. Teſſaur. *in præfat.ad deciſ.Pedemontanas ſub num.4.* & Menoch. *in conſ.147. quæſtio,in princip.& num.24 verſ.& dubium non eſt, & ſub num. 32. & nu.35. verſ.non etiam obſtat, & nu.42.& ſub num 48.verſ.nunc ſunt confutanda, & ſub num.62.verſ & certè,vol.2.& in conſ.271.nova,ſub num.10.vol.3.& in conſ.526.de gravi,num.1.verſ.primò ſuaderi,& ſub num.3.verſ.atqui ſecundam legem,& verſ.tertio hoc ſatis clarum,& ſub nu.14. verſ.nonò manifeſtius, & ſub nu.18. ſub verſ.non obſtat ſecundum argumentum, & ſub num.22.ſub verſ.ſecunda eſt dubitatio,& ſub num.23.verſ.cum bona, & in conſ.590.quæ doctè, num 6.verſ.quod verò attinet, vol.6.* & Borgnin. Cavalcan.*in epiſtola dedicatoria ad eius deciſiones, & in deciſ.10.nu.18. & ſub num.38.& in deciſ.11.num.58.& in deciſ.30. pulchra ſe offert, num.9. verſ.quinto eſt lex, & in deciſ.42. num.56.& in deciſ.71.ſub num. 37. verſ. ſecundo an Dominus Ioannes Franciſcus,& ſub num.62 & in deciſ.76.ſub num.81. & in indice ad dictas deciſiones, in verbo Trebellianicâ, ſub nu. 6.* & D. Dominic. Bonſius *in conſil.398. ſub num. 13. inter conſ. Menoch. vol.4.*

242 Et idem fecit inſignis D. Oddus † loquens de Duce Urbini, quem Sereniſſimum vocavit *in conſil.11.viſis & maturè conſideratis, in princip.verſic.primo quia,& ſub numer.1.verſic.ſecundo quia,& num.3. verſic.tertio quia,& num.9.& 10.verſic. neque me movet,& ſub numer.12. verſic.nec quicquam etiam & ſub num.14.& ſub num.18. verſ. ad tertium autem,& ſub num.35. verſic.ſecundo licet,& num.36.verſic.præſupponendo in primis.& ſub num.54.verſic.nec quicquam movet & ſub num.82. & in conſil.20.viſo teſtamento,ſub nu.18.verſic.4.quia licet, & nu.56.verſic. primo quod de dicta revocatione,& ſub nu.59 verſic.ſecundo tamen, & ſub num.69.verſic.quarto,& ultimo etiam, & ſub num.112.& num.115. & in*

conſil.

conſil.24.viſis his,nu.14.verſic.ſecundo tamen reſpondeo,& num.21.verſic. ſecundo reſpondetur,& in conſil.27.in præſenti cauſa,num. 1. & num.2. & ſub num.11.& 19.& num. 26. & ſub num.27. & num. 30.36. & 37.& in fi. vol.1.& Rimin.jun.*in cons.53?.transmiſſo,ſub n.60.ver. non prætereo,vol. 5.*& Honded.*in epiſtola dedicatoria ad ejus conſilia,& in cons. 105. viſis, num.12.vers.quarto quia,& num.88.vers.minus nocet,& in cons.112. Dominus Paulus,in princip.& ſub num.11. & num.14. & ſub numer.19. vers. quarto conſiderandum eſt,& ſub num 33.vers.non obſtat, & ibi* Joan. Paulus Lancellotus *num.47.*& M. Ant. Eugen. *in ſubſcript. vol.1.* & Jacob. Sbrozz.*in epiſtola dedicatoria ad tract. de Vicario epiſcopi, & in quæſt.2. ſub num.3.lib.1.*& M.Ant.Eugen.*in cons.13.præſuppoſito,nu.38. vers. non obſtat,& num.46.vers. ultimo hæc eadem noſtra ſententia, & in cons.14. decretum,in princip.& in cons.31.quamvis primarij,in princip. vers.primò quidem, & in cons. 51. anno Domini, in princip. vers. idem Capitaneum, & num.22.& in argument. cons.82. & in argument. cons.83 & in cons.90. quamvis ob rixam,ſub nu.99.ſub vers.ſextò reſpondetur,& in cons.92.princip. & num.13. & nu.23. vol.1.*& Cæſar Campana *in literis dedicatoriis ad ſecundum volumen hiſtoriarum Mundi,*& Speron. *in epiſtola dedicatoria poſita ad ſuas Orationes,*& M.Ant. Peregrin. *in tract. de iur. Fiſci in tit.de his qui jura Fiſcalia habent,num.79.vers.ſed adverte, lib.1.* & Menoch.*in cons. 431. propoſita facti ſpecies, ſub num. 11. ſub vers. reſpondetur ſecundo,& ſub num.30.vers.reſpondetur tertio,vol.5. & in cons. 592. nobilitatis,num.1.in princip & vers.eſt præterea, vol. 6.*& Octavian. Vulpell. *in epiſtola dedicatoria ad tract.de præpoſit.adverb.& convinct.ſignificat. & in ipſo tract.in verbo,ſummariè,num.4. & in verbo, poſt, ſub num. 2. & in verbo,ſcienter, in fi. & in epiſtola ad lectores in tract.de libert.Eccleſiaſt. & in ipſo tract.in 1.par.num.18. & in ſecunda par.ſub nu.50.* & Peregrin. Jannin. *in tract.de citat.real. lib 1. cap.1. ſub num. 867.* & ipſum Ducem Urbini appellavit Inviɛtiſſimum Gigas *in tract. de crim. læſæ maieſt. in tit.qualiter,& à quib.crim.læſæ majeſt.committit.quæſt.34.ſub nu.22.*

Et Ducem † Mantuæ Sereniſſimum nuncupavit Bec. *in epiſtola dedicatoria ad ejus conſilia,*& M. Ant. Eugen. *in cons. 9. caſus qui proponitur,in princip. & vers. primo quia, & ſub num.3. vers. de patientia & num.10.vers.quarto huiusmodi,& vers. quinto quia, & num.11. & 12.& num.46.& ſub num.47.vers. ſi verò & ſub num.51.& ſub num 52. vers. hac quanquam,& num.76.vers.non obſtat, & num.78. vol. 1.* & Ceſal. *in cons. 654.cum iſta cauſa. in princip. & num.5.vers.5.etiam, & ſub num.10.vers. cum terminatio ipſa,vol.5.* & Menoch. *in cons.244. cum rogatus, in princ. & num 14. vers. confirmatur, & num.57.vers. quarta eſt dubitatio,vol.3. & in cons.3?1.in princip. vers.nam cum, & ſub num.3.vers. hoc ita poſito, & ſub num.9.vers.his intelligimus,& num.12.13. & ſeq. & ſub numer.20.* 243

verſ.reſpondetur, & in conſil.389.non poſſum, in princip. & num.1.vol.4. & in conſ.540 reſpondendum videbatur, num. 2. verſ. ſecundo admiſſo, & ſub num.5.verſ.re tamen ipſa, & ſub num.9.ſub verſ.quinto, & ultimo, & ſub num.10.verſ.his intelligimus, & in conſ.574.& ſi difficilis, in princ. & ſub num.2.verſ. tertium eſt, & in fi. verſ. concludo itaq; vol. 6. & in conſ.721. prima propoſitio, in princip. & nu.31.verſic.ſecundo eſt dubitatio, vol.8. & in conſ.956.& ſi à doctiſſimo.ſub num.9.10.18.& 29.vol.10. & M.Ant.Peregrin. in tract.de jur. Fiſ.tit.2.n.79 verſ.ſed adverte, lib.1. & Cavagnol. in proœm.ad decreta Montiſferrati, §.1.nu.6.& in decret. 6.§.7.nu. 86.& in decret.7.§.2.nu.75.& in decret.9.§.2.ſub num. 5. & in decret. 12. ſub nu. 24.& in decret.22.§.6.quæſt.3.nu.45.& in decret.28.§.1. n.1. & in decret. 73.§.1.quæſt.1.nu.14.& ſub nu.40.verſ.ultimo loco non obſtat, & in decret. 74 §.1.n.30.& iterum Menoch. in præſumpt.107.nu.15.lib.3 de præſumpt. & Burſat. in conſ.131.egregius miles, ante nu.1.& ſub nu.27.& ſub num.30. verſ.unde fœmina, & verſ.tertio Sereniſſimi, & ſub nu. 83. verſ. octavo, & ultimo, & ſub nu.101.in fin. & in conſ.137.in princ.& num.12.& nu.13.40. 55.& in fin.& in conſ.156.& ſi motiva, ſub num.16. & ſub nu. 20. verſ.primo quòd aquæ, & num.27.verſ.ſecundo licet aquæ, & ſub nu.40. & nu. 47. & in fi.vol.2.& in conſ.259.nu.45.in fi. vol. 3. & in conſ. 345. viſa facti ſerie, num.4.& ſub num.31. & ſub num.35.verſ.quod modo, & num.52.vol.4. & Jacob.Berett. in conſil.89.ex his, in princip.& ſub num.36.verſ.exhibetur quoque, & ſub nu.39.verſ.atq; ex his, & ſub nu.55.ſub verſ. & ubi ſupra dicta, & Surd. in conſ.33.extat decretum, in princ.& in conſ. 48 contra amicum & affinem, in princ.& in conſ.114.quamvis, nu.27.vol.1. & in conſ. 152.ſæpe contingit, in princ.& ſub nu. 17. & in conſ. 172. homines Verdini, in princ.& in conſ.201. in locatione gabellæ, in princ. & in conſ.203. bona omnia, nu.36.verſ.tamen non eſt liberalitas, & in conſ. 204. contra proceſſum, in princip. & ſub nu.2.ſub verſ.nec dicatur, & ſub nu. 10. verſ. removetur etiam, & in conſ.210.nequid, in princip.& ſub nu.21.verſ.quibus tamen non obſtantibus, & ſub nu.40.verſ.& eodem modo, & ſub nu 42. verſ. nec me movet, & ſub nu.63 & in conſ.266.dubitatione caret, nu.8 ſub verſ. quibus tamen non obſtantibus, & in conſ.275. bene videtur, num.1. & nu.3. verſ.contrarium tamen, & ſub num.11.in fi.& ſub nu.12.& in conſ. 278. recepta videtur, ſub nu.13. vol.2. ubi appellat. Ducem Mantuæ, & Montisferrati, non ſolùm Sereniſſimum ſed etiam Magnum Ducem: & Sereniſſimum quoque appellavit in conſ. 299. juſtificari videtur, ſub num.6. verſ.nec dicatur, & ſub nu.20. verſ.ſexto dico, vol. eo 2. & in deciſ.1. prætendebat, in princip. & in deciſ.4.duo principaliter, in princip. & in deciſ. 5.in ea cauſa, in princip. & in deciſ. 233. conſuluit, in princip. & in deciſ. 312. in concurſu, in princip. & Bertazzol. in conſ. crim. 251. viſo rigoroſo proceſſu, in princip.& ſub nu. 94. & in conſ.360. cum de anno, in princip.

& ante

& ante num.1.vers.nunc verò,& vers.primo quia ſententia, & ſub num.7.
vers.tertio cum ipſe,& num.11.vers.ſed tàm in ſententia,& num.16.& ſub
nu.28.vers.quarto,& ultimo,vol.2.& in tract.de clauſul. clauſula 21. glo.
17. ſub n.2.& Joan.Franc.Terzanius Cremona Eximius Juriſconſultus,
& Præceptor meus in cons.438.quamquam video,in princ.& nu.17.30.&
nu.35.inter conſilia cri.ipſius Bertazzol.vol.eo.2.& D.Jo; Bapt. Laderch.
in cons.184.in princ. & n.2.vol.1.

Rurſus idem fecit Menoch. loquens † de Duce Parmæ, & Pla- 244
centiæ, quem Sereniſſimum vocavit in cons. 503. cum interrogatus, in
princ.& ſub nu.32.& ſub num.34. in fi.& ſub nu.35. in fi.vers.his intelligi-
mus,vol 6. & Petr.Pechius in epiſtola dedicatoria ad tract. de amortizat.
bonorum,& Hieronym. Marilian in epiſtola dedicatoria ad ejus deciſio-
nes,& Octavian.Vulpell. in tract de libert. Eccleſiaſt.in 3. par. ſub nu. 25.
& Honded.in cons.108.prætenditur,ſub nu.46.vol.1.& Joan.Bapt.Baiard.
in addit.ad Clar.in epiſtola dedicatoria,& ibi Ludovic.Seragonus in epi-
ſtola ad lectorem,& Baiard.ipſe ad Clar.in § falſum,nu.46.& in §.fi.quæſt.
71.nu.32.& quæſt.94.ſub nu.9. & omnes, qui ſcripſerunt in cauſa Palla-
vicina.

Et Ducem † olim Ferrariæ Sereniſſimum appellavit Natta in 245
cons.661.ſub num. 25.vers.venio nunc ad ſecundum dubium,& Decian. in
cons.56 ſub num.3.vol.5. & M Ant.Peregrin. in tract.de jur.Fiſc.tit.2.nu.
79.vers.ſed adverte,& tit.3.ſub nu.62.ſub vers.redeundo,& Farinac.in tit.
de delict.& pœn.quæſt.17.ſub num.72.in fi.lib.1.quæſt.& com.opin.crim.
& Laurent.Tennin.in caut.243.ſub nu.35.lib.3.& D.Pacian.in cap.28.n.
64.lib.1.de probat.& in cap.4.nu.22.verſ.& ita olim,& in cap.18.nu 17.&
in cap.28.n.47.& in cap.41.nu.139.& in cap.44.nu.63.vers. hoc Sanctiſſi-
mum,& n.99.vers ſic etiam,lib.2.& Ceſal.in cons.454.cauſa iſta,in princ.
& ſub nu.5.vers.2.ſcriptum privatum,& ſub nu.25.vers.nec ſuffragari vi-
detur,& ſub nu.52.vers.accedat etiam,& ſub nu.69.vers.nec eſt verum, &
ſub nu.76.vers.quibus etiam removetur, & in cons. 462. quæro in primis,
ſub num.13.vers.quinto nam Dominus Cornelius, & ſub num. 48. verſ.non
enim delinquens,& in conſ.480.cum ſpectabilis, in princ. vol.4. & in conſ.
539. ad favorem,in princip. & ſub num.13.vers.quibus tamen non obſtanti-
bus,& num.46. verſ. non obſtat igitur,& in cons.558. licet multa, in prin-
cip. & ſub vers. tertio nihil attinere videtur, & ſub num.9. verſ. decimo
quarto cum fuerit,& nu.10.vol.4.& in cons.615. & ſi quandoq; nu.34. &
in conſil.706.magnificus Dominus,in princip. & num.3. vers. qua arroga-
tio,& num.12.14.28.30.32. & num.35.vol.5.& Joan.Bapt. Ceſal. in cons.
684. in cauſa, quæ vertitur, in princip. inter conſil.ejus patris eo. volum.
5. & in epiſtola, quam poſuit ad commentaria dicti ejus patris in rubr. &
l. Centurio. ff. de Vulg. & pupil. ſubſtit. & Menoch. in conſil. 165. di-
cendum

cendum videbatur, ſub num.7.vol.2 & in conſ.250.cum interrogatus, in princip.& num 68.vers.ſecunda eſt dubitatio,& num.74.& num 100. & num.101. vers.non obſtant,& in cons.251.nova, num.7.vers. ſecundo comprobatur,& ſub num.10.& num.14.& ſub num.17.vers.concludo itaque,& ſub num.20.vers. tertio,& ultimo,& ſub num. 24. & num.35. vol.3. & in cons.304.num.28.& num.39.& num.41.& num.42. num.51. & numer.61. & in cons.305.in princip.& ſub num.18.vers.tertio obÿcit,& num.20.verſ. reſpondetur ſecundo,& num.23.vers.cum verò, vol.4.& in cons. 337.nu.39. vers. concludo itaque,& in cons.351.num. 4.& ſub num.31. & ſub num.34. vol.eo.4.& in cons.459 nu.26.vers.ſecunda eſt dubitatio, & in cons.492. hæret memoria,in princip.& num.3.vers. tertio, & ultimo ſuffragatur, & vers.primò obijcitur,vol.5. & in cons.901.& ſi hac de controverſia,in princip.& ſub num.3.5.7.26.50.& in fi.vol.10.& in præſumpt.44 nu.20.lib.3. de præſumpt.& Anachar. Regiens.*in quæſt. 42. in princip. & num. 14. & num.17.& in quæſt.49.num 17.& in quæſt.81.ſub num. 35. lib. 3.* & Simo. de Præt.*in ſubſcript. ad cons. Vulpell. 136.ſub nu.25.* & Peregrin. Jannin. *in tract.de citat reali lib.1.cap.1.nu.829.& num.831. & nu.866.& nu.869. & ſub num 872.& ſub nu.887.* & Rimin. jun. *in cons. 181. & prima conſideratione,nu.3.& ſub num.7. verſ.quibus tamen,& nu.24.& in cons 300. in præſenti causâ,num.3. & 4. & 5.& num.13.vol.3. & in cons. 538. transmiſſo,num.62.& in cons.562.emanavit reſcriptum,in princip. & num.26. verſ.ſed etiam,& ſub num.28.vers.ſecundò moveor, & nu. 34. vers. quartò quia,& ſub num.67.& 73.& in fi.vol.5.& in cons.695.inquiritur, in princ. & in cons.696.in præſenti causâ,in princ.& num.7.& ſub num.16. vers.ſecundò ſuccedunt,& num.21.& ſub num.21.vers.quartò prædictus, & ſub nu. 27.32.34. & ſub num.50. vers.poſtremò,& ſub nu. 53. vers. quintum caput, & in cons.750.Dominus Alfonſus,ſub num.50. vers. tertia ſuccedit, vol.6. & paßim in aliis conſiliis.* & Bertazzol. *in cons.crim.39. Ioannes Baptiſta, num.1.& num.3.& in cons.81.cauſa,ſub num.5. vers. quinimmò, & in conſ. 115.in princip.& ſub num.8.& ſub num.17.& in cons.119. nu.1.& num. 12. & in cons.147.in princip.& num.3.& num.4.& num.7.& in cons.151.viſis, in princip.& ſub num.6.& ſub num.20.& in cons.200.executio,ſub nu.22. & in cons.216. pro diſſolutione dubiorum,ſub num.2. & in cons. 227. cum imputaretur,in princip.& in cons.231.perſtringendo,nu.9.vol.1.& in conſ. crim.326.Nicolaus à lacu,num.13. vers. ſecundò cùm dictum proclama, & in cons.344. dubia propoſita, ſub num. 4. ſub vers. nanque quòd Dominus Gubernator,& in cons.356.multa ſcutorum,ſub num.3 in fi.& in cons. 359. fuit conceſſus,ſub num.11.vers.tertiò ſalvus conductus,& in cons.366. ad favorem,in princip.& in cons.399 providendum eſt,num.1. vers. nihil etiam, & ſub nu.6.vers.ſicut etiam,& in cons.425.magiſter Stephanus, ſub nu.3. & in cons.426.iſti ruſtici,in fi.& in cons.431. conceſſum, in princip.& ſub*

num.

nu. 21. verſ. præterea cùm in eodem privilegio, & in conſ. 442. magnificus Dominus Nicolaus, in princip. & ſub nu. 30. & in conſ. 443. forenſes, ſub nu. 7. verſ. ſecundò ego dicebam, & in conſ. 444. amicorum omnia, ſub nu. 2. in fi. & in conſ. 445. Dominus Franciſcus, ſub nu. 1. & ſub. nu. 5. verſ. quod & tantò clarius, & ſub verſ. ſecundò quia ex multis, & in conſ. 541. licet fuerim, ſub nu. 2. & in conſ. 550. cùm retentus, in princip. & ſub nu. 9. verſ. his additur, vol. 2. & Claud. Bertazzol. *in addit. ad partem in conſ. 354. multari non poteſt. ſub nu. 4. verſ. deſtiſit ab hoc.* & Ioan. Franc. Terzanius Cremona *in conſ. 440. quanquam teſtes, ſub. nu. 10. inter eadem conſ. cri. Bertazzol. vol. 2.* & Hieronym. Giachat. *in conſ. de moneta Marchiſana poſito poſt opera Clari nu. 41.* ubi appellat Ducem olim Ferrariæ non ſolùm Sereniſſimum, verùm etiam Potentiſſimum, *& nu. 42.* eundem vocavit Invictiſſimum, & Magnum Principem appellavit Socinus iun. *in conſ. 60. in cauſa nu. 17. vol. 3.*

Idem quoq; fit † de Duce Mutinæ, qui Sereniſſimus vocatur, ut 246 quotidiè audimus, & videmus etiam in frontiſpicio conſiliorum Præſtantiſſimi D. Io Bapt: Laderh. *& patet in eius conſ. 107. non debent, in princip. & nu. 1. & nu. 3.* ubi vocat familiam Aeſtenſem Sereniſſimam, & certum eſt, ipſum Ducem eſſe de hujuſmodi familiâ.

Et idem fecit Baldus † loquens de Duce Mediolani, quem Sereniſſimum vocauit uſque ad ſua tempora *in conſ. 107. Magnificus Dominus Malateſta in fi. verſ. ex his apparet, vol. 1.* & eum potentiſſimum, & glorioſiſſimum dixit Bolognin. *in conſ. 1. in princip. verſ. nec non viſo etiam inſtrumento, & in conſ. 2. in princip.* ubi eundem Ducem appellat Invictiſſimum. 247

Rurſus Natta loquens † de Duce Sabaudiæ, eum Sereniſſimum 248 vocauit *in conſ. 502. numer. 22. & numer. 43. & in conſ. 505. jampridem, in princip. & numero. 36. & ſeq. & in conſil. 506. cupiebam, in princip. & in conſ. 672. in princip. & in conſ. 673. in princip.* & Plot. *in indice ad l. ſi quando C. vnde vi, in verbo, Novaria fidei Chriſtianæ, ferè ad fi.* & Vincent. Caroc. *in tract. de iurament. deciſ. in 5. quæſt. 14. quæſt. princip. nu. 7. verſ. vnde apud Senatum;* & M. Ant. Eugen. *in conſ. 2. licet, ſub nu. 8. & ſub nu. 11. vol. 1.* & Iacob. Sbrozz. *in tract. de Vicario Epiſcopi lib. 1. quæſt. 3. nu. 45.* & iterum Plot. *in conſ. 1. in cauſâ, in princip.* & Menoch. *in conſ. 1. conſultatio hæc, in princip. & nu. 1. & ſub nu. 65. verſ. tertiò non parùm, & nu. 118. & ſub nu. 135. verſ. aggrediamur nunc ſecundam partem, & nu. 136. verſ. prima ergo, & nu. 158. verſ. nam Dux, & ſub nu. 225. verſ. ſecunda eſt, & ſub nu. 251. verſ. reſpondetur tertio, & ſub nu. 258. verſ. his factis, & verſ. tertia eſt, & ſub nu. 268. & ſub nu. 371. verſ. reſpondeo tertiò, cum alijs numeris ſeqq. & in conſ. 41. non levi ſtudio, in princip. & nu. 11. & in conſ. 44. iuſtâ ratione, in princip. & nu. 22. & in conſ.*

conſ. 48. huic dubitationi, in princip. & in conſ. 53. perpenſis, in princip. volum. 1. & in conſ. 156. multis certè rationibus, in princip. & ſub num. 3. 5. 6. 11. 12. 29. 30. 31. 43. 44. & ſub. nu. 49. in fi. vol. 2. & in conſ. 251. nova, ſub nu. 10. vol. 3. & in conſ. 274. interrogatus, ſub num. 12. verſ. ſecundum de quo, & nu. 14. verſ. tertium quod ſupereſt, & verſ. his præmiſſis, & nu. 23. & 25. & ſub nu. 44. verſ. tertia eſt cauſa, & nu. 48. & 51. verſ. decimo tertio corruit, & verſ. nam primo ſubticuit, & nu. 75. vol. eo. 3. & in conſ. 543. reſpondi ſuperiori anno, in fi. vol. 6. & in conſ. 604. magni certè, in princip. & nu. 1. & ſub nu. 22. 26. 29. 30. 33. 34. 35. 36. 49. 50. & in fi. vol. 7. & Pauciról. *in conſ. 605. in princip. & num. 1. 2. & ſub num. 5. 8. 10. 11. 12. 19. 15. 16. & nu. 18. inter conſilia Menoch. eo vol. 7.* & idem Menoch. *in conſ. 891. cum interrogatus, in princip. vol. 9. & in conſ. 962. cum gravis, in princip. & ſub num. 21. 23. 27. & num. 47. vol. 10.* & Horatius Rumonus *ibi in reſp. ſeq. in princip. & num. 17.* & Senatus Mediolani in quodam voto edito eidem Duci Sabaudiæ, *quod fuit poſitum poſt conſilium Panciroli 605. inter conſilia Menoch. vol. 7.* & Menoch. ipſe *in præſumpt. 96. num. 6. lib. 6. de præſumpt. & in tract. de recup. poſſeſſ. in prælud. num. 33. & in remed. 1. num. 334. & nu. 396. & in remed. 9. num. 253. & num. 329. & in remed. 15. num. 133. & num. 211. & num. 224. & num. 335. 347. & num. 349. & in remed. 17. ſub num. 48. & in tract. de adipiſcen. poſeſſ. in remed. 4. num. 701. & in tract. de arbitr. jud. in quæſt. 52. num. 16. & in caſ. 68. num. 25. & in caſ. 178. num. 6. & in caſ. 228. num. 20. & in caſ. 316. num. 30. & in caſ. 336. num. 2. & num. 15. & in caſ. 338. num. 6. & in caſ. 458. num. 13.* & Burſat. *in conſ. 350. jam magiſtraliter, in princip. & ſub num. 4. verſ. 2. communitas, & ſub nu. 11. verſ. 6. pacto poſſunt, & vers. tertio communitatis jus, & ſub num. 20. verſ. quod fortius, & ſub num. 21. & nu. 22. vol. 4.* & Borgnin. Cavalcan. *in deciſ. 36. in princip. verſ. die octavo Decembris, & ſub num. 493. verſ. ſecundo ſi dictum mandatum, in tit. de contractib. vol. 3.* & Cacheran. *in conſ. 3. pluribus, in princip. & ſub num. 15. verſ. nec obſtat, & ſub num. 16. verſ. rurſus reſpondetur, & ſub. num. 17. in fin. vers. concludo igitur, & in conſ. 9. quanvis ſuperfluas, in princip. & num. 1. vers. attamen ut juſſibus, & ſub num. 4. vers. & prædictis omnibus, & vers. cum igitur, & ſub num. 8. vers. item ex prima concluſione, & ſub num. 39. verſ. & præmiſſa, & ſub num. 48. vers. ex quo fundamento, & in conſ. 12. & ſi arbiter, ſub num. 6. vers. item in precibus, & in conſ. 25. viſo elegantiſſimo reſponſo, num. 27. & in conſ. 27. ſpecies facti, in princip. verſ. nunc autem, & verſ. hac quæſtio, & num. 26. verſ. habet etiam, & ſub num. 39. verſ. non obſtat ſi dicatur, & in conſ. 31. in hac controverſiâ, ſub num. 10. vers. & ideo, & in conſ. 32. expediret, ſub num. 23. vers. præterea, & ſub num. 24.*

verſ.

verſ. & poſito, & ſub nu. 27. & ſub nu. 31. verſ. concludimus & nu. 32. verſ. verum ſub ſequeſtro, & in conſ. 54. ex juris allegationibus, in princip. verſ. ſecunda, col. 1. & *in conſ. 63.* & *ſi ex juris allegationibus, ſub nu. 1. & ſub nu. 17. verſ. præterea, ut latè, & ſub nu. 48. verſ. accedat, & in ſuis deciſionibus, maximè in deciſ. 69. ex proceſſu, in princip. & nu. 5. verſ. contrarium tamen, & ſub nu. 15. verſ. accedat quia, & ſub nu. 17. in fi. & in deciſ. 101. in hac quæſtione, nu. 3. & in deciſ. 138. in princip. & in fi. & in deciſ. 139. nu. 5. & aliis ſeqq. & in deciſ. 155. in princip. & nu. 1. & nu. 4.* & Anton. Theſſaur. *in ſuis deciſ. maximè in epiſtolis dedicatoriis, in præfat. & in deciſ. 57. in princip. & ſub nu. 4. verſ. dum conſuluiſſet. & in deciſ. 69. nu. 1. & in deciſ. 91. nu. 2. & nu. 5. & in deciſ. 152. prohibita, in princip. & nu. 1. & in deciſ. 153. debitor, nu. 6 verſ. ſecundus eſt caſus,* & Amede de Ponte *in conſ. poſito poſt deciſ. 57. in princip.* & Gaſp. Ant. Theſſaur. *in conſ. ſeq. ſub nu. 6. & ſub nu. 10. verſ. concludamus igitur, poſito inter deciſ. Antonin. & Io. Bapt. Brun. in epiſtolâ dedicatoriâ ad conſ. Brun. ejus patris, vol. 2.* ubi vocat Ducem Sabaudiæ non ſolùm Sereniſſimum, ſed etiam Divum, & Invictiſſimum: & Invictiſſimum quoq; dixit Menoch. *in conſ. 1. in princip. vol. 1.* & Purpurat. *in. l. manifeſtæ turpitudinis, nu. 37. verſ. 2. exemplifico. ff. de jure jur.* & Divum nuncupavit quoq; Balbus *in ſuperſcriptione epiſtolæ dedicatoriæ ad eius tract. de præſcript.* & Potentiſſimum inſcripſit Natta *in conſ. 501. in princip.*

Et quòd † Duces ſupradicti ſint Sereniſſimi, hoc voluit Sebaſt. Medic. *in tract. de legib. & ſtatut. part. 1. quæſtione 20.* & Peregrin. Iannin. *in tract. de citat. reali lib. 1. cap. 1. nu. 766. vers. Duces noſtri temporis,* & Torquat. Taſſus *in ſuo dialogo de nobilitate, ferè ad fi.* ubi loquitur de Ducibus Sabaudiæ, Mantuæ, & ſimilibus & Petr. Caleſat. *in tract. de equeſtr. dignit. num. 147. & num. 148.* ubi loquitur de Magno Duce Hetruriæ. 249

Supereſt modò, ut nodos diſſolvamus, ut nulli dubitationi locus relinquatur, & ſi ex prædictis omnia in contrarium adducta ſublata eſſe videantur. Non obſtat igitur, quod primo loco dicebamus, titulum Sereniſſimi convenire ſolùm Imperatori, & Regibus: quia competit etiam Epiſcopis. Ipſi † enim Sereniſſimi appellari poſſunt, ut probat Zabarel. *in clem. in plerisque, per illum textum num. 3. in quarto notabili de elect.* & ſequitur Bolognin. *in conſ. 75. quondam Antonius de Caſtroplebis, num. 3. verſ. præterea Epiſcopus,* & Bombin *in conſ. 22. clarum eſt, num. 26. vers. item etiam,* & Barbat. *in tractat. de præſtant. Cardin. in 1. quæſt. 1. par. nu. 20. verſ. decimo Epiſcopi,* & Curt. Sen. *in conſ. 79. ſuper articulo, ſub nu. 3. verſ & ſic Epiſcopi col. 3.* & D. Pacian. *in cap. 28. nu. 38. lib. 2. de probat.* unde non eſt verum primum argumentum. Nam hujuſmodi nomen competit Epiſcopis: ergò non eſt ſolius Imperatoris, 250

aut Regis; nec mirum eſt ſi convenit etiam Ducibus prædictis, per ea quæ ſuperiùs annotata fuerunt.

Rurſus reſpondeo, non intereſſe, an tales Duces vocentur Duces, vel Reges; quia non eſt facienda vis in nomine, ſed in qualitate regiminis & poteſtatis, ut ait Bald. *in conſ. 328. quæritur ſi Rex Romanorum, nu 6. vol. 1.* & Natta *in conſ. 608. pro deciſione, ſub nu. 7.* & D. Io: Bapt Laderch. *in conſ. 71. nu. 3. vol. 1.* & Antonin. Theſſaur. *in præfat. ad deciſiones Pe-*
251 *demontanas, ſub nu. 14. verſ. nec intereſt.* Non enim † de nomine, ſed de effectu curandum eſt. *c. petitio, de procurat.* Menoch. *in conſ. 257. & ſi gravù, ſub. nu. 2. in fi. vol. 3.*

Non obſtat ſecundum argumentum, quo dictum eſt, quòd omnes dignitates, earumq; tituli & præeminentiæ, profluunt à Summo Pontifice, vel ab Imperatore, tanquam à fonte.

252 Quia dico pro reſponſione, non ſolùm † omnes dignitates à Papâ & ab Imperatore emanare; verùm etiam à lege, ut tradit Lancellot. Conrad. *in tract. de duel. & pace in tit. provocato, concluſ. 77. ſub nu. 6 in*
253 *tertia par.* & per conſequens à conſuetudine, quæ † pro lege obſervari debet, quia ſuccedit loco legis, ubi deficit lex. *c. conſuetudo, diſtin. 1. c.*
254 *in hu, diſtin. 11.* & par. † eſt virtus conſuetudinis, & legis, *l. de quibus. ff. de legib. §. conſtat Inſtit. de iur. natur. gent. & Civil.* & non eſt dubi-
255 um, quin † conſuetudo ipſa ſit illa, quæ titulos & honores tribuit, ut ait Bart *in l. 1. nu. 83. verſ. quarto infertur C. de dignit. lib. 12.* ubi ait,
256 quòd † miles reputatur nobilis ex conſuetudine in aliquibus Civitatibus, licèt de iure communi militia non ſit dignitas. *l. fi. C. qui milit. poſſ. lib. 12.* glo. *in l. 1, in verbo, Romanos. C. de equeſtr. dignit. lib. eo,* niſi in militibus Urbis *d. l. 1.* & Bart. *ubi ſupra,* & quòd cõſuetudo ſit illã, quæ tribuit titulos, & dignitates, voluit Menoch. *in conſ. 302. nu. 43. verſ. ſeptimo comprobantur, vol. 4.* & Purpurat. *in l. 1. in princip. nu. 312. verſ. & breviter. ff. de off. eius cui mand. eſt iuriſd.* & D. Pacian. *in cap. 26. nu. 136. lib. 2. de probat.*

Nec obſtat tertium fundamentum, quia reſpondeo, quòd & ſi te-
257 nue fuerit principium dignitatis Ducalis, † attamen adeò indies fuit aucta, ut hodiè exiſtimetur una ex maioribus, ut ait Menoch. *in d. conſ. 302. ſub nu. 50. in fi. vol. 4.* ubi affirmavit Ducalem dignitatem hodiè excelſam, & maximam eſſe, & Leander Albert. in deſcriptione Italiæ, in tertiâ regione, tradit, Ducalem dignitatem in tantâ honoris celſitudine
258 poſitam fuiſſe, ut † Duces obtineant primum locum poſt Reges, licèt Lancellot. Conrad. *in templo omn. iud. lib. 1. cap. 4. de Principe, nu. 1. & nu. 4.* dixerit, Principes eſſe maiores Ducibus: & poſt Reges maiorem eſſe dignitatem Principis, & eſt textus *in c. fundamenta. §. proinde de elect. in 6.* ubi poſt Imperatorem & Regem ponitur Princeps, deindè

Dux,

Dux,& ideò † ex ordine literæ cognoſcitur ordo dignitatum *l.1.ff. de* 259
albo ſcriben. & dixit Baldus, quòd ille † præſumitur maior, qui primò 260
nominatus eſt, quia ordo verborum deſignat ordinem intellectûs, pro ut hoc ſcriptum reliquit. *in .l. cum quidam, ſub nu. 3. C. de verb. ſignifi-cat.* & ſequitur Felyn. *in c. cum dilecta, ſub nu. 4. verſ.* & dicit Baldus, *de reſcript.* & Maſcard. *in concluſ. 1234. numer. 14. & numero 15. de probat.*

Quocircà per hunc ordinem verborum Archid. *in c.fin.ſub num.1. vers.prædicatoribus,de ſepult.in 6.* dixit, quòd Archiepiſcopus † Me- 261
diolanenſis debet præcedere Archiepiſcopum Ravennatem, cùm priùs fuerit nominatus in c.bene quidem, *diſtin.96.* & idem tenuit Martin. Laudenſ. *in tract.de dignit.quæſt.10.* & Felyn. *in c.cum dilecta, ſub num. 4.vers.adde etiam de reſcript.* & Petr. à Monte *in tractat. de Monarchia conciliorum,in 1.par.quæſt.5,* ubi dixit, ita conſuluiſſe,& D.Pacian. *in cap. 25.num.68.lib.2.de probat.*

Rurſus † Patriarcha Gradenſis debet præcedere presbyteros Car- 262
dinales,cùm ipſe reperiatur in ordine literæ primo loco deſcriptus in c. conſtitutis. *in l.1.in ſubſcriptione,de appell.* ut ait D.Pacian. *in d.c.25.n.71.* & ante ipſum Petr. à Monte *in d.quæſt.5* ubi etiam ait, quemlibet † a- 263
lium Patriarcham debere præcedere Cardinales.

Tu dic, quòd † exceptis quatuor Patriarchis principalioribus, 264
videlicet Conſtantinopolitano, Alexandrino, Antiocheno, & Hieroſolymitano, præferuntur ex conſuetudine Cardinales omnibus aliis Patriarchis, ut ait Caſſan. *in Catalog.glor. mund. in conſiderat. 19. in 4. par.* quem ſequitur D.Pacian. *in cap.26.num.141.verſicul.attamen lib. 2. de probat.*

Vide Hieronym. Gigant. *in tract. de reſidentia Epiſcoporum c. 18. num.7.8.& num.9.* ubi ait, quòd ſupraſcripti quatuor principaliores Patriarchæ ſunt, qui honorantur in ſedendo in Concilio ante Cardinales, quia primò ſedet Papa, tanquam caput univerſalis Eccleſiæ, ſecundo loco Patriarchæ ſecundum ordinem præfatum, excepto † Cardina- 265
li Hoſtienſe, qui ſedet immediatè poſt Papam, quia hoc habet ex privilegio ex eo, quòd Papam conſecrat, & ungit Imperatorem, *ut ibi,* & hoc ultimum notavit etiam Boer. *in tract. de auth. magn. conſil. numer. 50.* Alij verò Patriarchæ, videlicet Aquilegienſ. Bituricenſ. Gradenſis, & Piſanus, de jure ſedere deberent ante Cardinales: ſed † in hoc 266
ſervanda eſt conſuetudo Curiæ, ut ait Hieronym. Gigas *in d. tractat. de reſidentia Epiſcoporum, cap. 18. num.10. vers ſunt & alia,* & Boer. *ubi ſupra num.52.*

Hinc etiam eſt, quòd † ſponſus primò, deinde ſponſa interroga- 267
ri debet, ut ait gloſſ. *in l. 2. in princip. ff. de adopt.* quia id arguitur ex or-

M 3 dine

dine verborum, de quibus in c. *ſi inter virum, de ſponſal. & in c. licet, de ſponſa duorum*, & ita notat. Io: Andr. *in d. c. ſi inter virum, nu. 3.* & ibi Abb. *nu. 4.* & Everard. *in loco ab ordine, ſub nu. 8. verſ. quarto ex iſto inferri poteſt, in ſua topic. legal.* ubi ait, ſic in patriâ ſuâ communiter ſeruari: ſubdit tamen Io: Andr. quod Paduæ servatur, quòd prius interrogatur ſponſa, quàm ſponſus: & fortè in aliquibus locis ſervatur ob bonam cauſam, ut mulier primò interrogetur, quia cum ſit variabilis, cautius eſt, prius perſcrutari conſenſum ſuum, ne vir primò conſentiens remaneat cum dedecore, eâ poſtmodum nolente conſentire, vt ait Abb. *in d. c. ſi inter verum, numero* 4. quem approbat Everard. *ubi ſupra* dicens, eum benè loqui.

Sed videtur tenenda opinio gloſſæ, quòd ſponſus primò debeat in-
268 terrogari, deinde ſponſa, propter majorem honeſtatem, quæ † requiritur in fœminâ, quam in viro. *l. palam. §. quæ in adulterio*, ubi glo. *ff. de ritu nupt. l. 2. C. de his qui ven. ætat. impetrar.* ne remaneat cum pudore & verecundiâ, ſi contingat, virum diſſentire,

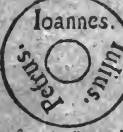
Similiter videtur, quòd ſponſus primò debeat interrogari, & dicere ſententiam ſuam *arg. l. 1. in fi. ff. de albo ſcriben.* ubi habentur, quòd
269 † in ſententijs proferendis digniores priùs dicere debent. Sed ſponſus
270 dignior & nobilior eſt ſponsâ, quia † vir eſt dignior fœminâ *l. 1. ff. de Senat.* ubi Bald. *in princip.* & Bart. *num. 1. arg. l. mulieres. C. de incol. lib.*
271 10. ubi habetur, quòd † mulieres ex perſonâ maritorum, dignitatem & forum conſequuntur, quod eſt repetitum in l. mulieres. *C. de dignit. lib. 12.* & vir eſt caput uxoris *c. manifeſtum eſt. §. ex præmiſſis, & c. cum caput. 33. quæſt. 5.* Luc. de Pennâ *in d. l. mulieres, ſub nu. 1. verſ. qui ſautem è contra. C. de dignit. lib. 12.* coruſcant enim † mulieres radijs ma-
272 ritorum, ut ibi ſubdit, & hoc idem tradit in d. l. mulieres *ſub nu. 1. C. de incol. lib. 10.*

Tu tamen conſidera, an dici poſſit, quod ille, qui eſt major natu, interrogandus eſt, juxta illud Eccleſ. *c. 32. nu. 4.* loquere major natu, decet enim te primum verbum &c.

273 Illud non eſt omittendum, quòd † ſive primo interrogetur ſponſus, ſive ſponſa, non videatur matrimonium; cùm non ſit de ſubſtantiâ ipſius matrimonij, ut ait Ioan. Andr. *in d. c. ſi inter virum nu. 3. de ſponſal.* & Abb. & Everard. *in locis ſupra citatis.*

274 Vnde † efficaciſſimum hujus ordinis ſcripturæ argumentum intelligentes Franciſcani minores, quib. Urbanus Papa juſſerat, ut ei darẽt in ſcriptis nomina trium Fratrum, ut unum ex illis Cardinalem crearet, illi tria nomina ſcripſerunt in formâ Sphæræ, ne ex ordine cognoſceret, quem illi digniorem judicarent. Quibus Vrbanus, ordinem, inquit, pervertiſtis, & ego ordinem pervertam, omiſſiſque illis tribus, Generalem

talem ordinis evexit, ut ait Barb. *in tract. de præſtan. Cardin. in 1. par. quæſt. 1. nu. 50.* & Felyn. *in c. cum dilecta, ſub nu. 4. ſub veſper. iſtam regulam, de reſcript.* & Everard. *in loco ab ordine, ſub nu. 7. verſ. hinc etiam Felynus, in ſua topic. legal.* & Collegium Bononienſ. *in conſ. 1. edito ſuper prælatione, ſeu præeminentia Monachorum, ſub nu. 28.* & D. Pacian. *in cap. 25. nu. 72. verſ. & ideo virtutem, lib. 2. de probat.* & Tiraq. *in tract. de jure primigen. in quæſt. 19. nu. 6. verſ. hoc autem loco.* Forma autem Sphæræ Franciſcanorum ſubjicitur.



Et quòd † Princeps ſit major Duce, hoc voluit glo. *in clem. 1. in verbo, regum, de Baptiſ.* quam ſequitur Curt. Sen. *in conſ. 73. ſuper memorata, ſub nu. 33. fere ad fi.* quæ movetur per c. fundamenta §. *proinde, de elect. in 6.* ex ordine ſcripturæ, cùm prius nominetur Princeps, quàm Dux, & opinionem gloſſæ ſequitur Par. de Put. *in tract. de re milit. ſeu duello lib. 7. quæſt. 7. ſub nu. 3. verſ. iſti verò Principes,* & Lancellot. Conrad. *in templo omn. judic. lib. 1. cap. de Principe, nu. 1. & num. 4.* & Imol. *in rubr. nu. 16. ff. de verb. obligat.* qui exemplificat in Principe Achaiæ, & in Principe Taranti, dicens, tales Principes debere præcedere Duces & Marchiones, & Everard. *in loco ab ordine, ſub nu. 14. verſ. hinc etiam eſt, in ſua topic. legal.* & Petr. Caleſat. *in tract. de equeſtr. dignit. nu. 106. verſ. Princeps,* ubi dixit, Principatum eſſe poſt Reges primãm dignitatem: quod idem amplecti videtur D. Pacian. *in cap. 37. nu. 11. & nu. 12. lib. 2. de probat.* addens, quòd † in nonnullis locis, & præſertim Neapoli, de conſuetudine obſervatur, ut Principes præcedant Duces, Marchiones, & Comites: de quâ conſuetudine Neapolitanâ mentionem fecit idem atteſtans Torquat. Taſſus *in dialogo dignitatis, fere ad fi.* & Fabius Optinellus *in l. imperium, nu. 113. ff. de juriſd. omn. judic.* ubi ait, quòd Illuſtriſſima Iſabella Columna, cùm eſſet Duciſſa Trajecti, & Comitiſſa Fundorum, vocabatur Principiſſa Sulmonis, tanquam à digniori dignitate. Cui † conſuetudini ſtandum eſt, ut in ſpecie notavit Everard. *in loco ab ordine, ſub nu. 14. verſ. in his tamen in ſua topic. legal.* & Marin. Freccia *in tract. de ſubfeud. lib. 3. in fi. ſub nu. 49. verſ. in his ſtamus.*

275 276 277

Contrarium tamen tenuit Challan. *in Catalog glor. mundi, in conſiderat. 54. in 5. par. & in conſiderat. 15. verſ. de dignit. verò, in 8. par.* ubi ait,

ait, quòd Principatus eſt dignitas inferior Comitatu, major tamen Baroniâ, & Torquat. Taſſus *in dialogo dignit. fere ad fi.* ubi ait, in partibus Lombardiæ, Principes cedere Ducibus, & Matin. Frecc. *in tractat. de ſubfeud. titul. quis dicatur Dux, ſub numero 1 verſicul ſcribit Petrus, lib. 2.* ubi ait, Duces præcedere ex dignitate Principes: ſed in Regno Neapolitano Principes præcedere Duces, ſubdens, ſe ignorare, an talis mos alibi ſit: de quâ obſervantiâ item mentionem fecit in eodem tract. *de ſub. feud. lib. 3. in fi. nu. 50 verſ. ſed ſemper*, ubi tamen videtur innuere contrarium eius, quod dixit in d. tit. quis dicat. Dux, *ſub nu. 1. verſ. ſcribit Petrus*, videlicet Principem eſſe in maiori dignitate: nihil tamen allegat, niſi obſervantiam: & Alvarot *in c. 1. nu. 19. verſ. accedamus nunc ad dignitatem Ducalem, tit. quis dicatur Dux.* ubi ait, Ducalem dignitatem eſſe proximam regali dignitati, & ibi hoc idem ſcriptum reliquit Eguinar. Baro *verſ. apud quos hic ordo eſt nobilium*, & Alciat. *in tractat. de ſingul. certam in cap. 32. nu. 4. verſ. poſt hos gradu ſequenti*, ubi poſt Reges ſubijcit de Ducibus, *& ſub nu. 17.* ponit Principes inter ſpectabiles, & in numero Ducum, qui dignitate Regali non præfulgent, nominando tamen priùs Duces.

Quæ opinio, quòd iſti Duces ſint majores Principibus, illiq; Principes præcedere debeant, videtur amplectenda: quia & ipſi ſunt Princi-
278 pes, tum attentâ ſignificatione verbi, quia † Princeps nihil aliud eſt, niſi primus, & caput, & ideò etiam inferiores poſſunt dici Principes, ut ait Aldobrandin. *in proœm. Inſtit. in princip. nu. 10.* & Tiraquell. *in tract.*
279 *de jure primigen. in præfat. nu. 36. verſ. & id quidem*; tum etiam quia Imperator, ſcribendo hujuſmodi Ducibus, appellat eos Principes, ut quotidiè ſic fieri videmus.

280 Nec obſtat, quòd † Imperator dicatur propriè Princeps, alij verò inferiores Domini dicantur impropriiſſimè Principes, ut ait Reſtaur. *in tract. de Imperat. quæſtione 2 verſ rectè enim Imperator.*

Quia iſtud argumentum retorquetur contra Principes. Nam ſi Imperator dicitur propriè Princeps, & alij Domini impropriè, ergo Principes dicuntur impropriè Principes. Præterea reſpondeo, quòd iſti Sereniſſimi Duces dicuntur propriè Principes, tum quia Duces in ſuo Ducatu poſſunt omnia, quæ poteſt Imperator in toto Orbe, ut dixi: tum etiam ex eo, quòd dixit Aldobrandin. *in proœm. Inſtit. in verbo, arma, nu. 12.* ubi quòd ſi ſubditus, ut Parmenſis, nominaret abſolutè Principem, intelligeretur de ſuo Principe: & ſic de Duce Parmæ; & idem inquit, ſi non ſubditus mentionem faceret de Principe Ducatu Parmenſi, intelligeretur de Principe Ducatûs, & ſic de Duce ipſo Parmæ.

281 Præmiſſa confirmatur, quia ille † dicitur major & dignior, ratione

tione antiquioris inſtitutionis,ut ait Joan.Andr. *in c.Ioannes,nu.3. de teſtam.*& Felyn. *in rubr.de major.& obedient.ſub num.4.vers. quid poſſit,& ſub num. 5. vers. fratres Prædicatores* & eſt textus *in c.1.de major. & obedient.& in c. Dominus noſter,93. diſtin. & in c.ſi. 17. diſtin.& in l.1.ff. de albo ſcriben.*

Sed inſtitutio † Ducum reperitur prior & antiquior: quia proficiſcitur à veteri teſtamento,ut dixi ſuprà *numer.* 10. *vers. primo enim me movet,* & de ipſis ſit mentio in l.2.C. de off. præfect. prætor. Aphric. *& in l.ſi quando.C.de appellat.*& tradit Marin.Frecc.*in tract.de ſubſeud.lib.3. in ſi. num.* 50. *vers. ſed ſemper,* ubi ait, quòd Dux ſuo ordine eſt antiquior Principe. 282

Ergo Duces ſunt majores Principibus, maximè in Italià, in quâ, exceptio Regno utriusque Sciciliæ, non habuimus particularem titulum Principis, ut ait Petr. Caleſat. *in tract. de equeſt. dignit.ſub nu.* 106. *verſ.ſunt qui aſſerunt*, licet ab aliquo tempore citrà, nonnulli Domini in Italiâ fuerint hujusmodi titulo Principis decorati,inter quos fuit Albericus † Cibo Malaſpina,creatus Princeps Maſſæ,ut atteſtatur Petr. 283
Caleſat. *in d.tract.de equeſtr.dignit.num.*146. *vers. poſt hunc tractatum*: nec non Veſpaſianus Gonzaga feliciſſimæ recordationis, creatus Princeps Sablonetæ Federicus Picus,nuperrimè creatus Princeps Mirandulæ: & Julius Cæſar Gonzaga,creatus Princeps Bozuli.

Nec obſtat,quòd in multis locis ſacræ paginæ fiat mentio de Principe: quia animadvertendum eſt, quòd verbum Princeps, fuit ſumptum tanquam genus. Nam latè ſumpto vocabulo, quilibet habens Principatum,ſeu Principans loco,vel Populo,Princeps dici poteſt,juxta illud: Non maledices Principi Populi tui &c. Et ſic convenit omnibus dominantibus, videlicet Imperatoribus,Regibus,Ducibus, Marchionibus, & Comitibus: nos autem loquimur de Principe titulato alicujus loci,& ſic in ſpecie: & iſta eſt dignitas, quæ reperitur novior dignitate Ducali,cui cedere debet. Nam non eſt inconveniens, quòd una eademque res ſumatur tanquam genus,& tanquam ſpecies, ſicuti dicimus de
termino † clariſſimus,qui capitur in genere,& in ſpecie: & in genere 284
convenit omnibus dignitatibus,ut ait Joan.Bolognet. *in 1. num. 23. ff.de off.ejus,*& ibi Dec. *num.*20. & dignitatem clariſſimatûs eſſe generalem, nos docuit etiam Menoch. *in caſ. 68.num. 27. de arbitr. iud.* & Bellon. *lib.4.ſupputat. iuris, cap.* 10.*nu.* 3. *vers. non obſtat*, & eſſe ſpecialem nos docuit Petr. Caleſat. *in d. l. 1. num. 51. ff. de off. eius*, & ibi omnes dicunt clariſſimatum eſſe quartum gradum dignitatum: & idem dicitur de
adoptione,quæ † eſt tanquam genus, & tanquam ſpecies, *l. 1. ff. de* 285
adopt.

Confirmatur etiam, quod dicebam paulò antè, Ducem eſſe majo-

rem & digniorem Principem: quia vidimus noſtra tempeſtate Veſpaſia-
286 num † Gonzagam, Principem titulatum Sablonetæ, eximde titulo Ducis fuiſſe decoratum. Quocirca dicendum eſt, Ducalem dignitatem eſſe majorem & nobiliorem: alioquin de Principe non fuiſſet creatus Dux: quia in dignitatibus non fit deſcenſus, nec promovetur quis de majori ad minus, ut dixi ſuprà *num* 13.

Inſuper dico, quòd in Italiâ, excepto dicto Regno utriusque Scicilia, filius primogenitus Ducis, vivente patre, dicitur Princeps: ergo Dux eſt major Principe. Nam abſurdum eſſet, quòd filius radiis patris
287 coruſcans major eſſet ipſo patre: & † validum eſt argumentum ab abſurdo vitando, ut copiosè tradit Everard *in loco, ab abſurdo, in princip. in*
288 *ſua topic. legal.* licet aliàs † filius poſſit eſſe nobilior patre, ut ait Bald. *in l. filium nu. 1. C. de ſuis & legit.* & Tiraquell. *in tract. de nobilit. cap. 19. num. 7. vers. & huc quoq; ſpectat.*

Nec obſtat textus in c. fundamenta §. *proinde de elect. in 7.* ſuper quo ſe fundant Doctores dicentes, Principes eſſe majores Ducibus, eosque præcedere debere Duces, qui ſumunt argumentum ab ordine ſcripturæ, ex quo primò ſunt nominati Principes, deinde Duces.

289 Quia dici poteſt, quòd † argumentum ab ordinè ſcripturæ ſumptum eſt debile, & fragile, modicumque robur habere cenſetur, ut ait Iacob. Port. in allegationibus factis in causà præcedentiæ ortæ inter Abbates Sancti Auguſtini, & Abbates S. Benedicti *num. 57. vers. tertio non urget.* & D. Pacian. *in cap. 25. num. 73. lib. 2. de probat.* ubi ait, quòd hujusmodi argumentum non eſt uſquequaque verum, nec poteſt ex illo fieri valida concluſio, hoc comprobans *num. ſeqq.* per multa jura, tantò ma-
290 gis, quia an † ordo ſcripturæ attendi debeat, eſt materia brocardica, ut ait Felyn. *in c. cum dilecta, nu. 4. in princ. de reſcript.* & Everard. *in loco, ab ordine ſub num. 12. vers. cum ergo hæc quæſtio, in ſua topic. legal.* & D. Pa-
291 cian. *in d. cap. 25. num. 77. lib. 2. de probat.* & † à brocardicis non licet arguere, ut ait Corn. *in cons. 7. rudis & incompoſita, ſub num. 5. vers. non*
292 *obſtat vol. 1.* quoniam † in materià brocardicà certum fundamentum non conſtituitur, ut ait Cuman. *in l. ſi quando, in 1. lect. ſub num. 2. ff. de legat. 1.* & Marſil. *in §. ſecunda, ſub num. 57. vers. ex quibus, & num. 58. vers. pro quo facit, pract. crim.* & Ang. de Vbald. *in cons. 355. quæſtio, in princip.* ubi ait, deciſionem factam per viam brocardicam, non eſſe tutam, & D. Pacian. *in d. cap. 25. nu. 78. lib. 2. de probat.*

293 Præterea † ordo ſcripturæ non attenditur, ubi certi ſumus, diſpoſitionem non dare ordinem majoritatis vel præcedentiæ, ut ait Felyn. *in d. c. cum dilecta, ſub num. 5. vers. quinto declara, de reſcript.* & ſequitur Scipio Lancellottus *in allegationibus editis in causâ dictorum Abbatum, num. 152. vers. præterea ordo,* & Lancellot. Conrad. *in templo omn. iud. lib. 1. cap. 1. quæſt. 1. nu. 13.* Quod

Digitized by Google

Quod autem certi ſimus, diſpoſitionem textûs *in d. §. proinde*, non dare ordinem, patet ex illâ oratione perfectâ, in qua non ſolùm Princeps, ſed etiam Marchio præponitur Duci, & tamen Dux eſt major Marchione, ut dixi *num. 22.* Unde ſicuti præpoſuit Marchionem Duci, qui eſt major Marchione: ita non eſt mirum, ſi præpoſuit Principem Duci, qui eſt major ipſo Principe, ut ſuperiùs probavi: ita ut dicere debeamus, noluiſſe Summum Pontificem tradere hujuſmodi ordinem, facit Lancellot. Conrad. *in d. quæſt. 1 num. 13.*

Rurſus rationes pro Ducibus adductæ contra Principes, non patiuntur, quòd ex ordine ſcripturæ eliciatur majoritatis vel præcedentiæ prærogativa: & † ordo ſcripturæ non ſolet attendi, cùm ratio ipſa diſſuadet, ut ait Jacob. Port. *in allegationibus factis in causâ præcedentiæ dictorum Abbatum num 58 vers. unde ſcriptura ordo.* 294

Nec obſtat, quòd Archiepiſcopatus Mediolanenſis fuerit præpoſitus Archiepiſcopo Ravennati, ut dixi *num. 261.* quia reſpondeo, hoc non fuiſſe ex ſolo ordine ſcripturæ: ſed eveniſſe ex ordine prioris ordinationis: quoniam Archiepiſcopus Mediolanenſis eo tempore reperiebatur ordinatus, & conſecratus priùs quam Archiepiſcopus Ravennæ, ut reſolvit D. Pacian. *in cap. 25. n. 81. vers. ad illud verò, lib. 2. de probat.*

Nec pariter obſtat textus in clem. 1. de baptiſ. ubi habetur, quòd nullus debet baptizare filios in domibus privatis, ſed duntaxat in Eccleſiis, in quibus ſunt ad hoc fontes ſpecialiter deputati, niſi neceſſitas urgeat, propter quam nequeant ad Eccleſias abſque periculo deferri, vel niſi ſint filij Regum, vel Principum: ex quo textu arguitur, quòd Princeps eſt maior Duce, quia privilegium tributum Regibus, & Principibus non videtur competere Ducibus, ex quo ipſi in dicto textu non ſunt nominati.

Cæterùm facilis eſt reſponſio, ſi dicamus, quòd illa clem. 1. loquens de Principibus intelligitur de magnis Principibus Regibus æquiparandis, à quibus non excluduntur Magni Duces, Marchiones, & Comites, qui iure meritò ex magno potentatu poſſunt Principibus æquiparari, ut declarat Abb. *in d. clem. 1. num. 6. de baptiſ.* ubi *num. 3.* exemplificat in Principe Achaiæ, Salerni, & Taranti, & ſequitur ibi Petr. de Anchar. *nu. 4. vers. tertio nota*, exemplificans in Comite Flandriæ, & Duce Britanniæ, & Bonifac. de Vitalin. *num. 43. & num. 45. vers. unde poſſet*, dicens, illum textum intelligendum eſſe de magnis Ducibus, Marchionibus, & Comitibus, ſubdens, quòd non comprehenditur Dux Venetorum, & Januenſium, ſed Duces Regales: nec Comes Fundorum, ſed Comes Sabaudiæ, & Flandriæ, & ſimiles: nec Marchio Montisferrati, ſed Marchio Moraviæ, vel Brandeburgenſis. 295

Sed Bonifacius ipſe de Vitalinis videtur malè dicere, dum excludit à beneficio d. clem. 1. Marchionem Montisferrati: quia ſi vult, quòd comprehendantur Comes Flandriæ, & Comes Sabaudiæ, multò magis
296 comprehendetur Marchio Montisferrati, tum quia † Marchiones ſunt majores Comitibus, ut conſtat ex Alciat. *in tract. de ſingul. certam. in cap. 32. num. 5.* ubi poſt Duces poſuit Marchiones, & poſt hos poſuit Comites, & tradit Afflict. *in c. 1. nu. 8. vers. & ſcias, titulo quis dicatur Dux*, ubi ait, quòd Marchio debet præcedere Comitem, & Peregrin. Jannin. *in tract. de citat. real. lib. 1. cap. 1. num.* 788. *& num.* 789. & Petr. Caleſat. *in tract. de equeſtr. dignit. ſub num.* 106. *& nu.* 126. *& num.* 127. & Boer. *in tract. de auth. magn. conſil num.* 108. *& ibi in addit. & num.* 111. & Lancellot. Conrad. *in templo omn. jud. lib. 1. cap. 4. de Duce, num. 9. verſ. eſt quoq;* niſi, ut ſubdit, aliter conſuetudine receptum ſit, quod confirmavit *in cap. 5.* de Marchione, *num. 5.* & in Italiâ Marchiones ſunt majores Comitibus, ut ait Par. de Put. *in tract. de re milit. ſeu duello, lib. 7. quaeſt. 6. ſub num.* 4. ubi ſubdit, non ſic eſſe in Franciâ & in Alemaniâ, allegans Hoſtienſ. *in ſumm 1, in tit de pœnit. & remiſſ. ſub num. 38.* qui tamen non fideliter refertur à Put. Nam verba Hoſtienſ. ſunt iſta formalia: in Regno Italiæ planum eſt, quòd majores ſunt Marchiones, & in Regno Alemaniæ; in Regno verò AreLiten. & Vien. Comites ſunt majores. vide Pacian. *in cap. 26. num. 143. lib. 2. de probat.*

297 Tum etiam quia † iſti Marchiones, tanquam perpetuò inveſtiti, cenſentur ſupremi Principes in ſuo Marchionatu, & omnia poſſunt, quæ poteſt Imperator in toto Orbe, ut ait Curt. Sen. *in cons. 49. memoriæ recolendæ, num. 5. vers. nonò oſtenditur,* quem ſequitur Purpurat. *in l. Imperium, num. 152. & nu. 161. ff. de jurid. omn. jud.* & in ſpecie de Marchione Montisferrati loquitur Natta *in cons.* 487. *ſine difficultate, nu. 9.* & D. Jo: Bapt. Laderch. *in cons. 71. ſub num. 1. vol. 1.* & Bellon. *in cons. 51. emens rem, num 3. & in cons. 59. ingenioſa, num.* 10. & Bec. *in cons. 56. in cauſa, num. 61.* ubi loquitur non ſolùm de Marchione Montisferrati; ſed etiam de aliis Marchionibus, de quibus quoque loquitur Roland. à Valle *in cons. 29. num 30. vol. 1* & Menoch. *in cons. 31. ardua eſt, num. 53. vers. primò quia, vol. 1.* & Chaſſan. *in Catalog. glor. mundi, in 5 par. conſiderat.* 47. ubi ait, quòd Marchiones æquiparantur Imperatori in ſuo Marchionatu. Unde quò ad ipſos verificatur dictum glo. Abb. Anchar. & Bonifac. dum affirmant, textum in d. clem. 1. de baptiſ. facientem mentionem de Principibus, comprehendere eos, qui Imperatori & Regibus æquiparantur, ſicut olim æquiparabatur Marchio Montisferrati, ut dixi.

Et ſi in d Clem. 1 comprehenduntur Principes Neapolitani, ut dicunt Doctores exemplificantes in Principe Salerni, & Taranti, & voluit Petr. Caleſat. *in tract. de equeſtr. dignit. num. 116.* qui habent poteſtatem

ſatis

ſatis limitatam & reſtrictam, ut dixi *num.172.* Multò magis comprehenduntur Marchiones perpetuò inveſtiti, habentes jura Principis, ac ampliſſimam authoritatem, quicquid dixerit Bonifac. de Vitalin.

Et propterea non eſt mirum, ut revertamur quò digreſſi ſumus, quòd ſicuti Ducalis dignitas aucta fuit, ita & tituli dignitatis aucti ſint. Videmus enim, † Imperatoriam dignitatem hodiè factam eſſe excelſam, licèt à ſuâ origine humilis tenuiſque fuerit, ex quo olim Imperator creabatur, ut exercitui præeſſet, illique imperaret, vt explicat Reſtaur. Caſtald. *in tract. de Imperat. quæſt.1. nu.2. verſ. verum eſt, & quæſt.* 4. & Lancellot. Conrad. *in templo omn. jud. lib.1. cap.1. in verbo coronatio Imperatoru, nu.* 14. & Petr. Meſſi. *in ſecundâ ſiluâ variæ lectionis, in ſecundâ par. cap.* 28. & Menoch. *in conſ.102. nu.* 47. *vol.* 4. ubi alios allegat, dicens etiam, Doctores commemorare, excelſam nunc Imperatoris dignitatem atque Majeſtatem eſſe, prout fecit ante ipſos Fulgoſ. *in proœm. ff. ver. num.10. verſ. Poteſt etiam dici*, ubi ait, quòd olim nomen Imperator non erat nomen ſummæ dignitatis, quia quilibet Dux exercitus Imperator nominabatur: ſed poſteà per Excellentiam dictus fuit Imperator, ſicut † apud Græcos intelligitur Homerus, & apud Latinos Virgilius, quando ſit mentio ſimpliciter de Poetâ. *§. jus quidem ciuile, Inſtit. de iure natur. gent. & civil.* Vide etiam Alex. ab Alex. *dierum genial. lib.1. cap.2.* & Petr. Meſſi. *in ſecundâ ſilvâ variæ lectionis, in ſecundâ par. cap.* 28. ubi oſtendunt, quibus olim competeret nomen Imperatoris, qui primò illud ſibi arrogaverint, & cur Cæſares relicto titulo Regis aſſumpſerint nomen Imperatoris, de quo ultimo habetur etiam per Lancellot. Conrad. *in templo omn. jud. lib.1. cap.1. in verbo Imperatoris qui fuerint, nu.5.*

298 299

Præterea videmus, quòd licet Duces aliàs dicerentur Spectabiles, vel Illuſtres, ſecundùm ea, quæ ſuprà dixi *num.7. vers.* 4. *adduo*: tamen de conſuetudine poſtea dicti ſunt Illuſtriſſimi ut apparet ex Feder. Scot. qui loquens de Magno Duce Hetruriæ, tunc Duce Florentiæ, eundem Illuſtriſſimum appellavit *in cons.28. exiſtimo, in princ. tom.1. lib.6.* quod idem fecit Paſeth. *in cons.13. poſtquam per totum*, & Cacheran. *in cons.1. viſis actis, ante nu.1. & num.94. & in cons.2. ſub nu.16.*

Et idem fecit Menoch. loquens † de Duce Parmæ, quem Illuſtriſſimum appellavit *in reſp.2. cauſ. Finar. nu.130. & in conſ.251. nova, ſub num.10. vol.3.* & Berett. *in cons.86. tam & ſi articulus, ſub num.6. vers. ſecundò principaliter.* 300

Et idem quoque fecit Curt. Jun. loquens † de Duce Mantuæ, quem Illuſtriſſimum vocavit *in cons.61. ſub num 8.10.14. in fin. vol.1.* & Plot *in l. ſi quando, ſub nu.267. in fi. C. unde vi.* & Roland. à Valle *in cons. 4. ſub num.2. vers. & primò, & num.26. vol.4.* & Natta *in cons.402. viſis* 301

acti, per totum, & Bec. in conſ.56. in cauſa, ſub nu.61. & Socin jun. in conſ. 76. cum diebus, in princ. & num.17.32. & ſub nu.38. & nu. 1175. & in conſ. 77. licet in præſenti, nu.2. & nu.11. & nu.22. vol.1. & in conſ. 60. viſis his, in princip. & num.3. vers. & quamvis, & ſub num.6. & num.7. vers. igitur, & ſeqq. vol.4. & Alba in conſ.109. juxta ordinem, in princip. & num.11. & ſub num.12. & ſub num.16. vers. deinde, & ſub num.19. vers. quarto deinde, & Gozadin. in conſ.7. per totum, & conſ.8. & 9. & Rimin. jun. in conſ. 105. alias, ſub num.5. vol.1. & iterum Natta in conſ.420. quamvis, in princip. & numer. 34.36.37. & num.39. & in conſ.491. videtur, in princip. & Alex. in conſ.32. in princip. vol.5. ubi vocavit Dominum Mantuæ Illuſtriſſimum, antequàm eſſet Dux, & Marſil. in conſ.110. in cauſa inquiſitionis, ſub num.14. & Ducem quoque Mantuæ Illuſtriſſimum appellavit Menoch. in conſ.251. ſub num.10. vol.3.

303 Rurſus † Ducem Urbini Illuſtriſſimum vocavit idem Menoch. in conſ.92. num.26.28 & ſub num.1.30.31.32.34.76.87. & num.88. vol.1. & Socin. jun. in conſ.102. non ſum immemor, in princip. & num 1.3.5. & ſub num.8. & nu.22. & per totum, & in conſ.113. viſo, ſub num.1. vers. & eo præcipuè, vol.2. & Hieronym. Gabr. in conſ.23. arbitror, in princip. & ſub num.1. vol.1. & Jacob Leoniſſ. in conſ.114. Altiſſimi Redemptoris, ſub num.62. vers. cum igitur, & ſub num.70.71.310.350.371.391.416. & in ſubſcriptione inter conſilia Bruni, & in ſubſcriptione ad conſ.116. & in conſ. 117. ſub num.49. vers. prædictis tamen non obſtantibus, & num.54. & num. 149. & in ſubſcriptione, & in conſ.118. in princip. & ſub nu.8. inter eadem conſ. Bruni.

304 Idem quoque fecit Joan. à Graſſ. † de Duce Sabaudiæ, qui eundem Illuſtriſſimum nuncupavit in tract. de ſubſtantialibus Procuratorij, in verbo publicus Imperiali auctoritate Notarius, ſub num.3. & in verbo, & juratus Domini noſtri Ducis, nu.1. Cagnol. in l.2. nu. 260. ff. de origin. jur. & Purpurat. in l.1. num.227.246.257.610. & num.634. ff. de off. eius & in l. Imperium, num.156. ff. de iurisd. omn. iud. & Martin. Laudenſ. in conſ. 119. ſpectabiles, in princip. inter conſilia Bruni, & Socin. Sen. in conſil. 4. ſuper quæſtione, in princip. & ſub numer.10. & numer.15. vol.3. & Plot. in conſ.2. in facto, ſub num.26. & Roland. à Valle in conſ.4. quoniam, ſub num.2. vers. primò & num.24 & num.25. volum.3. & Cacheran. in decis. 69. ex proceſſu, ſub num.8. vers. nec contra, & Iacobin. de S. Georgio in ſua inveſtit. in verbo Carolus, num.2. & Gozadin. in conſ.9. in princip. & nu. 15. & iterum Cagnol. in l. ea eſt natura, num.18. ff. de reg. iur. & Cacheran. in decis.88. viſis quibusdam, ſub num.13. & num.14. & Crav. in conſ.241. in princip. & Socin. jun. in conſ.77. licet in præſenti, in princip. & ſub nu. 2. vers. nec huic concluſioni, & num.17. vers. & præterea, & num.18.21. &

ſub

Digitized by Google

ſub num.61.vers.quare dico,vol.1. & Natta *in cons. 47. an imbreviatura, num.4.vol.1. & in cons 505.iampridem,ſub num.37 vol 3.*

Et Ducem olim Ferrariæ Illuſtriſſimum vocavit Alex. *in cons.33. num.10.vol.5.* & Ruin. *in cons.7.quæritur,numer.16. & num 30.verſic.4. non obſtat,& etiam ſub numer. 26. in fin.& in cons.35. adeo plenè, maximè num.33.vol.1.& in conſil.200.viſo themate,num.1.vol.2.* & Marſil. *in cons. 110. in cauſa inquiſitionis, ſub num.9.& ſub num. 14.* & Felyn. *in c.1.ſub num.30. de conſtit.* & Rimin. jun. *in epiſtolâ dedicatoriâ poſitâ ad eius commentaria ſuper Inſtit.in princip.* & Alciat. *in cons. 12. in princip.lib. 5.* & Ceſal. *in conſil.186.magnificus Comes,num 38.vol.2.* & Bec. *in conſ.56. num.56.* & Rota Bononienſis *in conſil.27.num.5. & num. 12. inter conſil. Marzar.* & Cacheran. *in cons.1.viſis actis,ſub num.5. & ſub numer. 62. & num.65.& ſub nu.77.& ſub num.113.vers non etiam*, & Natta *in cons. 511. univerſitas,ſub num.12.vol.3.* & Aldobrandin. *in §.item Divus Marcus,nu. 18.& num. 19. Inſtit. de excuſat. tut. vel curat.* & Scot. *in cons. 28.exiſtimo,in princip.tom.1.lib.6.* & Socin. *in cons.272.ſub num.9.vol.2.* & Socin. jun. *in cons.126. in cauſa,per totum,vol.3.& in cons. 76. viſo themate, per totum,vol.4.* & Decius *in cons.341.viſo puncto,in princip. & ſub num.5.& ſub num.6.& ſub num.10.& ſub num.13.* & Paſeth. *in cons.72.pro ſolutione dubiorum, numer.107. vers. ſecundò cùm fuerit*, & Roland. à Valle *in cons.100.multiplici ex capite,ſub num.6.& ſub num.67.vol.4.* & Crav. *in epiſtolâ dedicat. ad tract. de antiquit.temp.* & Menoch. *in cons.298. concluſiones,in princip.vol.3.* 305

Et † Ducem Mutinæ Illuſtriſſimum dixit Ioan. Bapt. de Sancto Severino *in l.cunctos Populos, ſub num.12. C. de ſum. Trinit.* & Natta *in cons.671.ſub num 44.* & Cœpol. *in cons.civil.8.caſus,ſuper quo,ante nu.1. & nu.10.vers.circa ſecundum,vol.1.* & Socin. *in cons. 68. viſis inveſtituris, in princip.& nu.*·*.vol.1.* & Alex. *in cons.57.nu.7.vol.3.* 306

Similiter † Ducem Mediolani Illuſtriſſimum appellavit Pract. Papienſ. *in forma capitulorum ad æternam rei memoriam, in gloſa, anno curſo*, & Natta *in cons. 160. ante numer.1. & in cons.464.num. 1.* & Plot. *in cons.1.in cauſa,ſub num.5. vers.& hoc maximè,& in cons.51.viſo maturo,ſub num.5.vers nec obſtat*, & Berett. *in cons.43.tàm & ſi, in princip.* & Gozadin. *in cons.9.num.15.* & Curt.jun. *in conſil.42.ſub num.1.& in cons. 100.in princip.& num.3.4.5.& num.6.* & Ioan.Bapt. de Sancto Severino *in l.cunctos populos,ſub nu.12.vers.legimus.C.de ſumm.Trinit.* & Anguiſſol. *in cons.42. in controverſia,num.57.& ſub num.58.63,& num. 68. & in cons.43.primò videndum erit,ſub num.16.vers. quo ad primum volum.1.* & Fulgoſ. *in cons.20.pro pleniori, ſub num. 6.* & Dec. *in cons. 410.in cauſa, ſub num.7.vers.primò quia,& ſub num.31. in fin.* & Curt.Sen. *in conſil.65.* 307

ſuper

ſuper præmiſſa,ſub num.14.vers.ſolum præmiſſa,& Collegium Bononienſe *in conſ.50. præſens conſultatio, in princip. vers. tertiò an per literas, & num.16.vers.comprobatur,inter conſilia ejuſdem Curt.Sen.* & Socin. ſen. *in cons.17.in præſenti,ſub nu.2.& ſub nu.3.& ſub num.* 11. *vol.3.* & Socin. jun.*in conſ.77.ſub num.61.vers.quare dico, vol.*1. & Jaſ. *in cons.*1. *per totum,vol.*1.*& in cons.*177.*grave,in princip. & num.* 1. *& ſub nu.5.& nu.6. vol.2.& in cons.227.pro enucleanda, ſub vers.4.pro eadem parte facit, & vers.decimo tertio facit,& vers.& per iſta decem fundamenta,vol.eo.2. & in cons.*101.*immunitas,in princip.& ſub num.4.vers.aſſumo ſecundum,vol.* 3. & Jacob. Leoniſs. *in cons.* 114. *ſub num.527 inter cons. Bruni,* & Roland. à Valle *in cons.1.in præſenti cauſa,num.49.& ſub nu.51. & ſub num. 54.ſub vers.*& *licet,*& *num.56. vers.nec obſtat,*& *num.57.*& *num.61.*& *ſub nu.73.vol.3.* & *in cons.*100.*multiplici ex capite,nu.13.15. 16.17. 21. 41. 46. 49.*& *multis ſeqq.vol.4.* & Joan.de Anan. *in cons. 81. viſo inſtrumento,in princip.* & ibi Bolognin. *ſub num.4. vers. ecce ergo,* & *idem Bolognin. in cons.1.in princip.*& *ſub num.1.vers.vel aliter dico,*& *num.4.vers.quo dato,* & *num.12.vers.cum ergo,*& *num.25.vers.non obſtat illud,* & *num. 29.* & *in cons.2.in princip.*& *num.2.vers.ex quibus,* & *nu.8.vers.ſed ita eſt,*& *nu.11. vers.ſextò præmitto,*& *vers.iſtis ſic præmiſſis,*& *ſub num.15.vers.ex quibus,* & *num.16.*& *ſub num. 21.*& *num.22.* & Menoch. *in cons.307. Illuſtris hac controverſia,in princip.verſicul.prima dubitatio eſt ,*& *verſicul. tertia eſt, vol.4.*

308 Et † Ducem Sablonetæ Illuſtriſſimum appellavit Franc. Zilet. *in epiſtolâ poſitâ in commentariis Antonij Cordubæ in l.ſi quis à liberis. ff. de liber. agnoſcen.*

309 Et Duces † appellari olim de conſuetudine Illuſtriſſimos, tradit Ruin.*in conſ.104.quæſt.nu.1. vol.5.* & Marin. Freccia *in tract. de ſubfeud. lib.2.tit. quis dicatur Dux,num.7.* quibus Doctoribus atteſtantibus de conſuetudine,credendum eſt,ſaltem præſumptivè, hoc eſt, donec contrarium probatum fuerit, non ut verè intelligatur facta plena probatio, ſed ſolùm ut transferatur onus probandi contrarium in adverſarium, ut ait Corat.*in tract.de commun.opin.tit.7.nu.4.& nu.5.lib.1.*ubi dixit,hanc eſſe veram,& magis communem opinionem,quem ſequitur Paul. Granut. *in theorem.* 1. *num.* 11. cujus opinionis fuit ante ipſos Thob. Non. *in conſ.48.num.11.*& Ceſal. *in conſ.361.feudum,num.25.& in cons.389.inveſtitura, num.15.vers.quæ concluſio,vol.3.* ubi dixit, hanc concluſionem eſſe expeditam,quam tenuit M.Ant.Eugen. *in conſ.33. Ioannes Baptiſta, num.105.vers.& ſtandum eſt,*ubi ait ſtandum eſſe dicto Doctoris atteſtantis,ſic ſervari,ſi ex adverſo non probetur contrarium,ſubdens, hoc communiter teneri,quod idem repetivit *in cons.97.ſub num.86. vers. hoc tamen.*& Menoch. *in cons.1.nu.164.vers.& quamquam,& in cons.54.nu.6. & in*

& in conſ.92. habet, num.54.& num.55.vol.1 & in conſ. 164. non caret, ſub num.11.vers. ceſſat inquam, & in conſ. 190. nu 1.vers. & hoc ſaltem præſumptivè, vol.2.& in conſ. 364. hac in cauſâ, num.9 vol. 4. & in cauſ. 603. de primâ, ſub num.19 vers. & Doctori, vol. 6. & Malſcard. in concluſ.426. num.11.12.& num.13.& in concluſ.519.numer.5.vers. primò limita, de probat. ubi dixit, hanc eſſe communem opinionem, prout faciunt alij Doctores ſuperiùs allegati, licèt contrarium voluerit Scot. in conſ. 3. in lite cœpta, num.107.verſic.ad id autem, tom.2. lib.1. quâ de re aliàs dicemus, dum tractabimus hanc materiam ex profeſſo.

Inſuper creſcentibus dignitatum titulis, dictis † Ducibus Italiæ ex conſuetudine additus eſt titulus Excellentiſſimi, ut ait Menoch. atteſtans de hujusmodi conſuetudine in conſ. 302. ſub nu. 50. vers. non obſtat quartum argumentum, vol.4. 310

Et ita † Ducem Florentiæ nunc Magnum Ducem Hetruriæ Excellentiſſimum vocavit Franc. Marzar. in conſ. 26. in princ. & Rota Bononienſis in conſ.27. in princip. & num.14.16.& num. 18. in fi. inter conſilia ejuſdem Marzar. & Franc. Veg. in conſ.38. viſis, in princip. & Petr. Caleſat. in tract. de equeſtr. dignit. nu.42. vers. erectus eſt, & ſub nu. 43. ſub vers. ſunt & alij, & Cacheran. in conſ.1. viſis actu, in princ. & ſub num. 77. vers. præterea, & in conſ.2. ſub num.27. vers. concludo igitur, & Ceſal. in conſ.615.& ſi quandoq;, in princ. vers. controverſia de qua agitur. 311

Et † Ducem Mantuæ & Montisferrati Excellentiſſimum vocavit Roland. à Valle in tract. de lucro dotis, quæſtione 3. ſub num.13. & Curt. jun. in conſ.61. in fi. & Menoch. in conſ.104. in princ. & nu.37. vol.1. & Socin. jun. in conſ.60. viſis his, ſub num.1. vers. & prima difficultas eſt, vol. 4. & Plot. in conſ.2. in facto, in princ. & ſub num.27. ſub vers. concludo igitur, & Surd. in conſ.276. quamvis, ſub num.27. in fin. vol. 2. & Beret. in conſ. 71. quamquam, num.2. & num. 8. & ſub num.15. vers. ſed poſt hæc, & Bec. in conſ.21. dubitatum fuit, in princip. & ſub num. 9. vers. quibus tamen, & Gozadin. in conſ.7. in hac cauſa, in princip. & Riminald. jun. in conſ.5. agunt, num.239.& in conſ.63. vidi, in princ. vol.1 & Silvan. in conſ. 103. inclita Civitas, ſub num.7.& ſub num.8. & Burſat. in conſ.34. viſo, num. 25. vers. tertium dictæ inquiſitionis membrum, & in conſ.78. viſis, in princip. & ſub num.19. in fi. & in conſ.80. Dominus Ludovicus, ſub num 36. vol.1.& in conſ.131. egregius, per totum, & in conſ.177. profectò, num.1.& nu.7.29. & num.38. vers. cumq;, vol.2. 312

Idem fecit Menoch. loquens † de Duce Parmæ & Placentiæ, quem Excellentiſſimum appellavit in conſ.312. reſpondendum eſt, in princip. & num.12. & ſub nu.14. vers.7. & ultimo, & ſub num.15. in fi. & in conſ. 340. ſub num.26. & num.43. vers. ſecunda eſt dubitatio, & ſub num. 45. & ſub num.57. & in conſ.350. in princ. & ſub num.6. & ſub num.9. & ſub nu. 313

O 25. vers.

25.verſ.concludo itaq;,vol.4. & Rimin. jun. *in cons.734.attingam, num. 10.vol.6.& in cons. 23. Illuſtris, num.3.& num.119.135.180. & nu. 185. vol. 1.* & Plot. *in cons.39.licet motivum,ſub num. 1. vers. & quòd Feudatarius, & in cons.78.poſt prædictum,ſub num.26.& iterum Menoch. in cons.697. reſpondendum videbatur,in princip.vol.7.* & Burſat. *in cons.349.licet exiſtimem, ſub num.6.& ſub num.20.& ſub nu.23.vers. quartò adeſt vera, & verſ.quintò audio, vol.4.*

314 Idem quoque factum eſt † de Duce Sablonetæ, cui titulum Excellentiſſimi tribuit Menoch. *in cons.722. cum dua, in princip. & nu.11. & ſub num.56.vol.8.* & Laurent.Tennin. *in epiſtolâ dedicatoriâ poſitâ in ſuo tract. cautelarum,& in caut.243.nu.10.* & Joan Paul.Donatus *in epiſtolâ dedicatoriâ ad tract.de jure eligendi miniſtros Eccleſiæ,& ipſo tract. in cap.1.in princ.* & Burſat. *in cons.269. in cauſa, in princip.& numer.15. & in conſ.270.teſtatur,in princip.& num.18.& ſub numer.19. in fin.vol.3. & in cons. 387. in cauſâ, in princip. & in cons. 404. muneri, in princip. vers.licet Notarius,& ſub numer. 5. & ſub num. 13. vers.tertiò iſti Rei, & ſub num.14.& ſub num. 44. & in cons. 454. ex proceſſu, in princip. & ſub num.14.vers.2. principaliter,& ſub num.20.vol.4.*

315 Et Ducem † Sabaudiæ Excellentiſſimum vocavit Plot. *in l.ſi quando,ſub num.245.in fi.C.unde vi.* & Rubeus Alexandrin. *in cons. 50. præſupponitur,ſub num.6.& ſub num.8. & ſub num.12. & in cons.96. quæſtio, in princip.& ſub nu.3.* & Roland. à Valle *in cons.2.in cauſa, in princip.vol.1.*

316 Et Ducem † Urbini Excellentiſſimum dixit Vulpell. *in epiſtola ad lectores in tract.de pace,& in cons. 18. in ſententiam, num.5.* & Thob. Non. *in cons.10. viſis,in princip. & num.3. & num.5.* & Aldobrandin. *in ſupraſcriptione ad epiſtolam dedicatoriam in commentar. Inſtit.* & Menoch. *in cons 92.ſub num.79 & num.89.vol.1.& in cons.345. exiſtimo, ſub num.51.vers.non obſtat,& in cons.360.reſpondendum num.11. vers. nec hæc facultas & ſub num.14.in fi.vol.4.* & Jacob.Leoniſs. *in cons.117. in princ. inter conſilia Bruni.*

317 Similiter † Ducem olim Ferrariæ Excellentiſſimum dixit Alciat. *in cons.5. quia privilegium, ſub num.28 lib.4.* & Marzat. *in cons.26. ſuper controverſia, in princip.* & Rota Bonon. *in cons.27. in princip. & num.14.16. & num. 18. inter cons. ejuſdem Marzar. & Socin.jun. in cons. 76. viſo themate,in princip.& ſub num.1 & num. 24. & ſub num. 31. verſ. ſexta proponitur, vol.4.* & Plot. *in cons. 24. ſcire quæritur, in princip.* & Natta *in cons. 672. vertente jamdiu, in princip.* & Bonacoſſ. in tract. *de equo,quæſtione 334.* & Cacheran. *in cons.1. viſis actis, in princip. & ſub num. 12.vers.ex ſupradictis,& in cons.2.ſub num.1.vers. ſecundum erit,* & Ceſal. *in cons.615.& ſi quandoq;,num.74. vol.5.* & Menoch. *in cons.304. num.*

nu.28.& ſub num.29. vers. ſecundo dubitationem,vol.4.& Rimin.jun. *in cons.35.prætendunt,ſub n.4.vol.1.*& Burſat.*in cons.187. proditor,n.2.vol.2.*

Et † Ducem Mutinæ Excellentiſſimum appellavit Cœpol. *in cons.crim.13.ſtante quodam decreto, num.1.* 318

Pariter † Ducem Mediolani Excellentiſſimum vocavit Bald. & Benedict.de Plot.*in cons.5.num.7.inter conſilia.crim.diverſ.vol.2. in fol.* & Bolognin.*in cons.2.cor mundum,in princip.& in fin.* & Alciat. *in cons.19.num.16.lib.7.*& Menoch.*in cons.378.in princip.& in fin.vol.4.*& Rimin.jun *in conſ.556.igitur,in princip.vol.5.& in cons.23. Illuſtris,ſub nu.4.volum.1.*& Burſat. *in cons.189.viſis,ſub num.32.vers.ſecundò præſupponitur,vol.2.* 319

Et multos locos indicare poſſem,in quibus ſupradicti Duces vocati fuerunt Illuſtriſſimi,deinde Excellentiſſimi, quos ex induſtriâ miſſos facio,quia id tantùm laborioſum eſſet.

Cæterùm magis ac magis creſcentibus dictis titulis, ſuperadditus fuit præfatis Ducibus titulus Sereniſſimi, ex uſu & conſuetudine à jure communi juſtificatâ, ut ex Doctoribus allegatis liquere poteſt, & alios allegare potuiſſem.

Non enim inconveniens fuit, quòd variantibus temporibus, & titulis dignitatum excreſcentibus, jura etiam mutarentur. *c.non debet, de conſanguin. & affinit.* ubi habetur, quòd reprehenſibile † judicari non debet, ſi ſecundùm varietatem temporum ſtatuta quoque variantur humana: quia † nihil in humanâ conditione conſiſtit, quod mutationem non ſentiat.§ *ut autem,in Auth.de non alien.*& ſecundùm Philoſophum, diſpoſitiones mundi mutatæ ſunt, & nihil perpetuum ſub ſole. 320 321

Nec obſtat quartum argumentum, quia quatuor modis reſpondeo;primò quòd,etſi olim Ducibus conveniret ſolùm titulus Spectabilis,ſecundùm ea quæ ſuperiùs dixi in quarto fundamento partis negativæ: attamen hodiè ob ſummoperè auctam dignitatem convenit titulus valdè major.Nam vidimus,jam uſu receptum & comprobatum eſſe, ut Duces,de quibus ſuprà,appellentur Sereniſſimi,ut dixi *num.234.ſub vers.quartò ut revertar,cum ſeqq.& præſertim num.249.*

Secundò reſpondeo,quòd non eſt arguendum de antiquis Ducibus ad Duces modernos:quia † iſti valdè differunt ab antiquis,ut ait Ioan. Thomas Minado. *in conſtit. Regni, in aliquibus, in verbo Comitum, & Baronum, ſub num. 3. de ſucceſſione filiorum, Comitum, & Baronum.* Duces enim antiqui non transmittebant Ducatum ad poſteros, ex quo † Ducatus regulariter ad poſteros non tranſit, ut ait Purpurat. *in rubr. ff. de juriſdict.omn.judic. num.453.*& Marin. *Freccia in tract. de ſubfeud. titulo quis dicatur Dux, ſub num.1. in princip.lib.2.* ubi ait, 322 323

quòd Ducatus, Comitatus, & Baroniæ, erant nomina muneris & adminiſtrationis, non patrimonij revocaríque poterant ad libitum Principis,
324 nec ad hæredes Ducum vel Comitum pertinebant. Moderni † verò Duces perpetuò inveſtiti de Ducatu, illum transmittunt ad poſteros, ut quotidiè videmus, & ita tradit Joan. de Anan. loquens de Duce Medio-
325 lan *in cons. 8. v. ſo inſtrumento, nu. 3. vers. prætereà eſt etiam*, quia † eorum officium regulariter eſt perpetuum, ut ait Jaſ. *in §. ſed iſtæ ſub nu. 33. Inſt. t. de act.* in eoque habent omnimodam juriſdictionem, ut ait Petr. Calefat. *in l. 1. num. 4. ff. de off. eius*, & dixit Marin. Freccia *in loco ſupra citato*, quòd priùs Ugo Capetus ad conciliandos retinendóſque ſibi Procerum animos, quorum operâ Regnum Franciæ nullo jure occupârat, has, quæ temporaneæ erant dignitates, fecit perpetuas: atque ita pariter omnia feuda tranſierunt ad hæredes, dummodo eſſent nobiles, id eſt, milites, ut ait Rimin. jun. *in cons. 55. num. 4. vol.* 1. dixitque Purpurat. *in*
326 *d. l. 1. num. 225. ff. de off. eius*, quòd iſti † Duces perpetui, digniores ſunt temporariis non transmittentibus Ducatum ad Poſteros. Et ideo non mirum eſt, ſi prædicti Duces titulo Sereniſſimi ſunt decorandi, tantò magis cùm ipſi ex privilegio habeant jura Imperialia, & in ſuis dominiis æquiparentur Imperatori, ut ait Purpurat. *in rubr. ff. de jurid. omn. iud.*
327 *num. 18. vers. tertio loco*, ubi propterea tradit, quòd † ſunt majori titulo decorandi.

328 Præterea † Duces antiqui præerant ſex vel ſeptem millibus militum, & parebant Magiſtro militum Aphricæ, quem Capitaneum generalē appellamus, ut ait Petr. Calefat. *in tract. de equeſtr. dignit. nu. 66. & ſub num.* 107. Moderni autem præſunt longè majori numero ſubditorum, & ſunt ſupremi Domini in ſuis dominiis, in quibus habent eandem poteſtatem, quam habet Imperator in Imperio, *ut dicebam nu.* 150.
329 *& num. 151.* unde † ex diverſis non bene infertur. *l. Papinianus exuli. ff. de minor. l. ſi ff. de calumniat.*

Tertiò dico, quòd licet Ducibus conveniat titulus Spectabilis, vel Illuſtris, non tamen inde fit, quin eis conveniat titulus Sereniſſimi. Sic enim Imperatoribus & Regibus tributus fuit titulus modò Illuſtriſſi-
330 mi, modò Illuſtris & Magnifici, qui † titulus Illuſtris & Magnifici idem ſonat, ut ait Tiraquell. *in tractat. de nobilitat. cap. 8. ſub num. 15. vers. ex quo*, & Feder. Scot. *in conſ. 28. num. 118. lib. 6. tom.* 1. & tamen dicti etiam
331 ſunt Excellentiſſimi & Sereniſſimi, ut † de titulo Excellentiſſimi, Regibus à Papâ attributo, eſt textus in c. Excellentiſſimus 10. *quæſt. 3.* ubi loquitur de Rege Galliarum, & in c. grandi, *propè ſi de ſupplen. neglig.*
332 *prælat.* ubi loquitur de Rege Luſitaniæ, ſeu Portugalliæ, & † de titulo Magnifici Regi Franciæ attributo eſt textus in c. venerabilem, *de elect.*

Digitized by Google

elect.& in c. novit, de off. legat. ubi etiam in ſubſcriptione eundem Regem † appellat Illuſtrem, prout facit in c.novit *de judic.* & ſimilem titulum Illuſtris tribuit Regi Portugalliæ in c.ex ſpeciali, *de Iudæ.*& † de 333 titulo Excellentiſſimi Imperatori à Papa conceſſo habetur in c ſolitæ, *de* 334 *major.& obedien.* & † de titulo Illuſtriſſimi eidem Imperatori tributo legitur in ſupraſcriptione d. c. ſolitæ, & † de titulo Sereniſſimi à 335 Papâ Imperatori quoque tributo eſt textus in c.ſalonitanæ. *63.diſt.in.* 336

Quartò, & ultimò, reſpondeo, quòd licet Imperator appellet Duces Spectabiles, ſive Illuſtres, ut dixi, non propterea ſequitur, quin debeant ab aliis vocari Sereniſſimi,& quin poſſint aſſumere ac retinere titulos ſibi à jure conceſſos & tributos. illa enim nominatio facta ab Imperatore, facta fuit reſpectu ipſiúſmet Imperatoris, non autem reſpectu inferiorum, & maximè ſubditorum ipſorum Ducum, ſicuti videmus, quòd quando Papà ſcribit Imperatori, vel Regi, vel eos nominat, aliquando appellat Illuſtres, aliquando Illuſtriſſimos, aliquando Excellentiſſimos,& quandoque Magnificos, juxta ea, quæ ſuprà dixi *num. 330. & ſeqq.* & tamen regulariter eos non appellat Sereniſſimos, licet quandoque hoc faciat, ut in c. ſalonitanæ, *63. diſtin* ubi appellat Imperatorem Sereniſſimum. Id enim, inquam, intelligitur reſpectu ipſius Papæ Superioris, cui uti majori non convenit ſemper eos ſic nominare: hoc ipſum tamen non eſt permiſſum inferioribus, & ita in ſpecie declarat Decius *in l.1. in princip.nu.5.vers. ſed dicta reſponſio,& nu. 14. vers. ſexto in gradu ff.de off.eius,& in c.novit, num.1.de judic.* quem ſequutus eſt Purpurat. *in d.l.1.ſub num.113.verſ. circa illud autem,& ſub num.116.vers.& conſonat.ff.de off.eius*,& Menoch. *in cons.302. nu. 46. vers. non obſtant, vol.4.* & facit quod tradit Socin.jun. *in cons.105.quamvis.ſub numer.32.vers.demum ſuadetur, vol.3.* ubi loquens de quodam Domino, qui in Statu ſuo habebat jura Imperij, ait, quòd ille Dominus non habet Majeſtatem apud Pontificem, cùm ſit longè inferior,& non conveniat, quòd Papa diceret illi Majeſtas veſtra: & ſecundùm eum ſimiles appellat filios, ut ſubdit notum eſſe: & pro hoc ultimo facit etiam Marſil. *in tract. de bannit. in verbo Papæ, in princip. num.26.* ubi ait, quòd † Papa appellat 337 Reges, Chariſſimos filios: reliquos verò Principes, dilectos filios,& Purpurat. *in rubr.ff. de jurisd.omn.judic.ſub num.8.* ubi tradit, quòd quando † denominatio fit à pari, vel minori, nominatus decorandus eſt majori 338 titulo: ſecus ſi denominatio fiat à ſuperiore, ut à Papâ, qui † loquitur 339 tanquam Pater ſpiritualis. *c.quam gravi, de crim. falſ.* † & pater filio 340 omnem honorem impendere non tenetur, *arg. l. unica. C. de emendat. propinquat.*

Et licet contrarium tenuerit Joan. Bolognet. *in l.1.ſub num.11.ff.de*

ff.eius dicens,ſibi non placere reſponſionem Decij,quia etiam Imperator,quando alloquitur ſuos ſubjectos, eos appellat ſecundùm ſuam dignitatem, & Lancellot. Conrad. *in tract. de duello,& pace, in titulo de provocato, concluſ. 77. ſub num.6. in tertia par.* ubi ait, eundem Decium non benè ſentire,tum quia jura ab eo allegata non probant ejus opinionem,tum etiam quia cùm omnes dignitates à ſupremo Principe procedant,ut dictum eſt, privatorum conventione, & fictione immutari non poſſunt ex Prætorio & ſolemni jure introducta. *l. nec ex Prætorio. ff. de reg. jur.* Item,quia ſi dignitas eſt honor alicui propter merita Principis, vel legis beneficio impenſus,ergo nullus alius, quàm Imperator, vel lex poteſt, eam conferre, per Martin. Laudenſ. *in tract. de dignit. quæſtione 26.* qui dixit, ſolum Principem conferre magnas dignitates: quod idem ante ipſum voluit Baldus ab eo allegatus *in l. Imperium, nu. 7. vers. duodecimo quia, in 1. lect. ff. de juriſd. omn. jud.*

Attamen tenenda eſt reſponſio Decij,tanquam bona: quia quoad Joan. Bolognet. replicari poteſt,ipſum non probare ſuam reprehenſio-
341 nem,ex quo nihil allegat, & † Doctori quamvis magno non creditur, niſi dictum ſuum probet per authenticam ſcripturam, ut ait Archidiac. *in c. nolite timere, num. 5. vers. in ſcripturis, col. 2. 11. quæſtione 3.* quem ſequitur Grammatic. *in vot. 11. num. 12.* & Felyn. *in c. 1. ſub num. 54. in fin. vers. & in hac fallentia, col. pen. de conſtit.* & hoc idem voluit Jaſ. *in l. illam, num. 8. verſ. item ad iſtud notabile, col. 2. C. de collat.* & Granut. *in theorem. 1. ſub num. 9. vers. authoritate adhuc,* & Everard. *in loco, ab authorit. num. 12. & in loco, à lege ceſſante ſub num. 1.* & hos omnes ſequutus ſum in quæſtione *num. 13. lib. 1.*

Inſuper Imperator quando alloquitur ſuos ſubjectos, eos quidem appellat ſecundùm ſuam dignitatem, videlicet ſi ſunt Duces, appellat eos Duces: ſi ſunt Comites,appellat eos Comites, & ſic de ſingulis: ſed non eſt verum,quòd ſi ſunt Spectabiles,vel Illuſtres,eos appellet ſemper Spectabiles,vel Illuſtres, prout hoc probatur in plurib. locis,quorũ duos ſat erit indicare. Unus eſt *in l. eos qui. C. de Comit. rei milit. lib. 12. & in l. Archiatros. C. de Comit. & Archiatr. ſacri palatij lib. eo. 12.* ubi ſimpliciter appellat Duces abſque titulo Spectabilis. Idem facit *in l. 1. C. de Comit. qui provincias regunt lib. eo. 12.* ubi vocat Comites ſimpliciter nullo addito titulo.

Quò verò ad objecta Lancellot. Conrad. ſcilicet quò ad primum, reſpondeo,quod Decius movetur per tex. in c. antiqua, *de privileg. & per tex. in c. volentes, de offic. legat.* ubi habetur, videlicet in primo textu,
342 quòd † Patriarcha poteſt facere ante ſe Crucem ubique deferre, niſi in Urbe Romanâ, & ubicunque Summus Pontifex fuerit, aut eius Legatus

Digitized by Google

gatus utens inſigniis Apoſtolicæ dignitatis. In ſecundo verò dicitur, quòd † præſente Legato de latere, officium Legati minoris quieſcit, 343
quandiu Legatus major præſens fuerit. Ex quibus bonum ſumitur argumentum (licet aliter & malè opinatus fuerit Lancellot. Conrad.) quòd ſicut † honor alicui competens, non eſt ſumendus præſente ſuperiore, 344
propter reverentiam ipſius ſuperioris, *d. c. volentes*: ita non eſt exhibendus à ſuperiore, eo loquente, quia in hoc ſecundo caſu, ſicut in primo, concurrit & conſervatur eadem dignitas & reverentia ſuperioris: ergo idem jus conſtitui debet. *l. illud. ff. ad leg. Aquil. cum ſim.*

Et juribus Decij convenit conſuetudo, quæ inolevit, quòd Epiſcopi † aſſiſtentibus Cardinalibus non portant Rochetum ſaltem diſcoopertum, 345
nec Cardinales aſſidente Papâ: nec † Prætores Civitatum baculum juſtitiæ ferunt aſſiſtente Provinciæ Præſide, ut ait Bertachin. 346
in tract. de Epiſcop. lib. 4. in 1. par. in rubr. de vita Epiſcopi, numer. 5. vers. & hinc inolevit, quem ſequitur Philipp. Prob. *in c. ſtatutum ſub num. 23. vers. item Sacramentum, de reſcript. in 6. & in c. ut Apoſtolica, ſub nu. 14. in fi. de privileg. in 6.*

Quo verò ad alia objecta ipſius Lancellot. Conrad. dico, uſu & conſuetudine receptum eſſe, ut hi Duces appellentur Sereniſſimi, ut abundè dixi, & probavi: & ipſe fatetur, legem conferre poſſe titulos, & dignitates: ergo & per conſuetudinem conferri poterunt: cum conſuetudo ſit altera lex, & par ſit virtus conſuetudinis & legis. *l. de quibus. ff. de legib. & ſcripſi ſupra num. 254* præſertim cum non ſit à jure reprobata, nec iniqua, nec irrationabilis, ut ex prædictis patére poteſt.

Comprobo Decij opinionem ex hac manifeſtâ ratione, quòd, ut diximus *in princip. num. 1. vers. nonnulla igitur ſunt*, Reges dicuntur Sereniſſimi, maximè quando non recognoſcunt ſuperiorem in temporalibus, prout eſt Rex Franciæ. *c. per venerabilem. §. inſuper, qui fil. ſint legit.* & dixi *num. 58.* & cui Regi Franciæ conveniunt nomina Imperatoris, & ſic titulus Sereniſſimi, ut ſimiliter dixi *num. 2.* & tamen Papa ipſum Regem Illuſtrem, vel Illuſtriſſimum, aut Excellentiſſimum tantùm appellat, ut ſcripſi ſupra *num. 330. & ſeq.*

Idem videmus factum fuiſſe de Rege Portugalliæ, qui cùm ſit Rex, ſecundùm dicta, & mox mox replicata, Sereniſſimus dicitur, maximè cū non recognoſcat ſuperiorem in temporalibus, ut ait Purpurat. *in l. 1. nu. 118. ff. de off. eius*, & tamen Papa eum appellat modò Illuſtrem, ut proditum eſt in c. ex ſpeciali, *de judæ.* modò Excellentiſſimum, ut legitur in c. grandi, *propè fin. de ſupplen. negligent. prælat. in 6.* non autem Sereniſſimum.

Quòd nullâ aliâ ratione factum fuiſſe opinor, niſi quia, ut dicebam,

dicebam, Papa non tenetur ſemper omnem honorem impendere filio, & eundem honorem exhibere, qui ab inferioribus exhibetur, cùm ipſe
347 ſit pater omnium, & ſupremus Princeps, † major etiam Imperatore, & Regibus, ut Sol major eſt Lunâ: quoniam, quanta eſt inter Solem & Lunam differentia, tanta eſt inter Papam, & Imperatorem *c. ſolitæ de major. & obedien.* ubi glo. conſiderans Solis & Lunæ differentiam, ſubjunxit, quòd, cùm terra ſit ſepties major Lunâ, Sol autem ſit octies major terrâ, Papa quadrageſies ſepties eſt major Imperatore: quamvis nonnulli menſuram Solis, & Lunæ ſatiùs colligentes, dixerint, quod Papa eſt major Imperatore ſepties millies, & ſeptingeſies, & quadrageſies quater, & inſuper ejus mediatem: quia Sol tantùm eſt major Lunâ, ut ait Joan. Andr. *in d. c. ſolitæ, num. 26. & num. 27. de major. & obedien.* & ibi Bellam. *ſub num. 10. in fi. & num. 11.* & ante ipſos Hoſtienſ. *num. 15.* hæc tamen relinquenda ſunt Aſtrologis, ut ibi adnotaverunt Abb. *num. 9.* & Joan. Andr. *num. 27.* & Bellam. *num. 11.*

Nec obſtat quintum argumentum, quo dictum eſt, nullam legem dicere, quod Duces appellentur Sereniſſimi. Quia reſponderi poteſt, quòd nec etiam ulla eſt lex dicens, quòd Reges appellentur Sereniſſimi, & tamen illo titulo decorantur, ut patet ſuprà *num. 2.*

Ampliùs dico, quod nonnullæ ſunt rationes, quibus probatum eſt, quod dicti Duces vocari debent Sereniſſimi: quocirca licet non habeamus legem de hoc expreſſam, habemus tamen rationes, quæ ſufficere
348 debeant pro lege. Nam † lex dicitur omne id, quod in ratione conſiſtit. *c. conſuetudo, diſt in. 1.* And. de Iſern. *in prælud. feudorum, num. 25. & num 84. vers. nam rationabile*, ubi addit copioſè, & Dec. *in conſ. 64 diligenter pro viribus, ſub num. 6.* & Roland. à Valle *in conſ 72. Statuto Civi-*
349 *tatis Caſalis, num. 47. vers. quia lex, vol. 1.* & † quærere legem, & authoritatem, ubi adeſt naturalis ratio, infirmitas eſt intellectûs, ſecundum Philoſoph. quem refert Ang. *in conſ. 275. thema ſuper quo conſilium, circa fi.* & Natta *in conſ. 402. nu. 32.* & Vaſq. *lib. 1. de ſucceſſ. creat. progreſſ.*
350 *& reſolut. §. 1. ſub num. 3 verſ. cum ergo.* Et † omnes caſus non poſſunt legibus ſingulatim comprehendi: quia plures ſunt caſus, quàm leges. *l. neq; leges, & l. non poſſunt. ff. de legib.*

Nec obſtat ſextum & ultimum argumentum: quia reſpondeo, novitates illas dici, & à lege reprobari, quando ipſi legi non ſunt conſentaneæ. ita loquuntur jura, & Doctorum authoritates in contrarium adductæ. Diverſum enim eſt in caſu noſtro, in quo nil contra diſpoſitionem legis & rationis innovatur: ſed omni jure, ratione, & conſuetudine titulus iſte Sereniſſimi aſſumitur à Ducibus; & ita reſpondet Menoch. *in*
351 *conſ. 502. num. 52. vers. non obſtat ſextum, vol. 4.* loquens † de quodam

Mar-

Digitized by Google

Marchione, cui titulum Excellentiſſimi competere dixit, licet dubitem, an Menochius benè conſuluerit eo in caſu: quia dictus Marchio eſt Feudatarius Statûs Mediolani, qui habet ſtrictas habenas in ſuo Marchionatu, prout & alij Marchiones & Comites † Feudatarij dicti Status, qui 352
non poſſunt gratias delictorum facere, niſi quo ad bona, & pœnam, quæ ipſis applicantur non reſpectu perſonæ, ut cautum eſt in novis conſtitutionibus Mediolani *in titulo de feud. §. non poſſunt*, Boſſ. *in titulo de remed. ex ſola clement. num. 51.* & Roland. à Valle *in cons. 4. quoniam, numer. 59. volum. 3.*

Item non poſſunt † dicti feudatarij ſe impedire de vectigali ſalis, 353
nec impedire officiales ſalis ſub pœna confiſcationis bonorum etiam Feudalium, ut conſtat in dictis conſtitutionibus *in titulo de [illegible] & vectigal. §. Feudatarij.*

Similiter † puniuntur receptantes bannitos, vel eos non capientes, ut patet in ipſis conſtitutionibus *in titulo de bannit. §. Feudatarij.* 354

Item non poſſunt ſtatuere contra jus commune: nec poſſunt reſcribere eorum Prætoribus, & officialibus, ut procedant ſummariè in 355
cauſis ordinarijs: & quoties Senatus Mediolani talia fieri intelligit à Feudatariis, excandeſcit, & in eos animadvertit. Sic ait Boſs. *in titulo de Princip. nu.* 287. & Roland. à Valle *in cons. 4. quoniam, num. 33. & nu. 34. volum. 3.*

Itidem † Feudatarij Mediolani non poſſunt ſe impedire aliquo 356
modo de pertinentibus ad annonam, ita dictantibus prædictis conſtitutionibus in titulo de præfectis annonæ, §. *Gubernatoribus Civitatum.*

Rurſus † non poſſunt apponere clauſulas appellatione remotâ, 357
vel mandare, quod procedatur ſimpliciter, & de plano: quia Senatus Mediolani hoc non patitur, ut ait Boſs. *in titulo de regal. num.* 30. & Surd. *in cons. 210. ne quid, ſub num. 58 vol. 2.*

Nec poſſunt alia facere, quæ fiunt à Ducibus, Marchionibus, & Comitibus Regalibus, ampliſſimam & ſupremam poteſtatem habentibus. Nec credo, quòd Marchio ille Statûs Mediolani habeat regalia conceſſa, prout atteſtatur Menoch. *in d. cons. 302. num. 23. cum pluribus ſeq. vol. 4.* vel ſi ea habet, illis non utitur, nec eſt in poſſeſſione utendi.

Quinimmo Feudatarij Madiolani non poſſunt in eorum Terris, & Oppidis ferre tormenta rotata, ita ut dubitandum ſit de opinione Menochij conſulentis, dicto Marchioni tribuendum eſſe titulum Excellentiſſimi.

Fateor tamen (ut obiter hoc dicam) quod † titulus Excellentiſſimi competit Franciſco Gonzagæ, Marchioni Caſtioni à ſtiveris, Domino meo, tum ex ſanguinis nobilitate, tum ex iis, quæ notavit Menoch. 358

Digitized by Google

pro dicto Marchione Feudatario Mediolani *in d. cons. 302. vol. 4.* quæ non
359 ſunt vana in ipſo Marchione Caſtioni. Nam ipſe † non ſolùm eſt Prin-
ceps Romani Imperij, ut legitur in inveſtituris, & tradit Burſat. loquens
360 de patre *in cons. 400. cum iam ſatis, ſub num. 44. vol. 4.* ſed † etiam ei-
dem regalia & jura Imperii competunt, & ea omnia facere pōteſt, quæ
poteſt Imperator in univerſo Orbe, ut ait Curt. jun. loquens de avo pa-
terno dicti Excellentiſſimi Marchionis *in cons. 61. habitâ diligenti conſi-
deratione ſub num. 8. & num. 9. & num. 10.* & M. Ant. Peregrin. *in tract. de
jur. Fiſc. lib. 1. titulo 2. ſub num. 76. ſub verſ. pro ſolutione,* & Bec. *in cons. 56.
in cauſa, ſub num. 61. in fi.* & in inveſtituris dicitur, quod idem Marchio
poſſit ea omnia, quæ Romani Imperatores & Reges facere poſſunt, &
361 ſoliti ſunt, in univerſo Orbe: per quæ † verba, omnia Imperatori re-
ſervata communicantur, ut ait Purpurat. *in l. 1. num. 376 ff. de off. eius,*
& Felyn. *in c. qua in Eccleſiarum, nu. 33. verſ. ſed co-
gitabam, de conſtit.* & ita juris
eſſe dico.

FINIS.

INDEX.

A.

Ctus nullus ſi de facto ſervatur, ut quia ſuperior ita velit, de illo idem judicatur, quod de actu valido, nu. 165

Addit. ad Dec. in c. paſtoralis, ſub nu. 15. in verbo proprio de appellat. reprehenditur ab Authore ſub nu. 210

Adoptio eſt tanquam genus, & tanquã ſpecies n. 285

Albericus Cibo Malaſpina, fuit creatus Princeps Maſſa nu. 283

Alciatus reprehenditur ab Authore nu. 137. & nu. 147. ac nu. 148.

Archiepiſcopus Mediolanenſis debet præcedere Archiepiſcopum Ravennatem, cùm prius fuerit nominatus num. 261. Vide ſub nu. 244 verſ. nec obſtat.

Argumentum de Deo ad Principem vel Regem, reſpectu terrenorum, valet, ſecundum Neviz. an. Author tamen non approbat. 187

Argumentum ab abſurdo vitando, validum eſt 287

Argumentum ab ordine ſcripturæ ſumptum, eſt debile & fragile, modicumq́ robur habere cenſetur, nec ex illo fieri poteſt valida concluſio 289

Athalia mater Ochozia, læſæ Maieſtatis rea, extracta è templo, interfecta fuit 144

Author fuit Prætor, ac etiam Locumtenens, & Gubernator in terrâ Caſtioni à ſtivertis, pro Marchione dicti loci, 135

Author dubitat de opinione Menochij, conſulentis titulum Excellentiſſimi competere cuidam Marchioni Feudatario Status Mediolani. 351

B.

Ecius reprehenditur ab Auctore. nu. 47.

Bonifac. de Vitalinis reprehenditur ab Auctore ſub nu. 295

Bellum quod dicatur, vel præſumatur juſtum. 169 remiſſivè.

C.

Ardinales ex conſuetudine præferuntur omnibus Patriarchis, exceptis Conſtantinopolitano, Alexandrino, Antiocheno, & Hieroſolymitano. 264. vide tamen ſub n. 265 & 266.

Cardinalis Hoſtienſis præcedit omnes Patriarchas ex privilegio, quia Papam conſecrat, & ungit Imperatorem. nu. 265

Ceſſante ratione legis, ceſſare debet lex, vel diſpoſitio legis 96

Clauſula, ſolâ facti veritate inſpectâ, plenior eſt, & plus importat, quam clauſula, ſummariè &c. 217

Civitas Lucæ eſt libera ab Imperio, & jura Principis poſſidet. 111

Civitas Ianuæ libera eſt ab Imperio, locumq́ Principis tenet, nec ſuperiorem recognoſcit 114

Civitas licèt det aliquid Principi inſignum ſuperioritatis, putà pallium, ceram, vel aliud ſimile: non tamen dicitur ſubdita, ſed libera 117

Clem. 1. de baptiſ. loquens de Principibus, Regibus æquiparandis, à quibus non excluduntur Magni Duces, Marchiones, & Comites 295

Clem. 1. de probat. procedit in Ducibus regalia & jura Imperialia habentibus. 54

Comites Palatini ab Imperatore creati non poſſunt legitimare in terris Imperij, de quibus aliquis Princeps cum omnimodâ poteſtate fuit perpetuò inveſtitus ſine licentiâ ipſius Principis. 90

Conceſsâ abolitione omnium criminum, non eſt conceſſa abolitio de crimine læſa majeſtatis. 142

Conceſsâ jurisdictione cũ mero & mixto

Imperio, Vicario Principis, nunquam tamen cenſetur conceſſa cognitio criminis læſæ Majeſtatis, niſi ſit facta expreſſa mentio. num. 141

Confirmatio privilegiorum à Ducibus & Principibus conceſſorum, neceſſario non eſt facienda à ſucceſſoribus ipſorum Ducum & Principum. num. 42

Conſuetudo attenditur in titulis. num. 240

Conſuetudo pro lege obſervari debet, quia ſuccedit loco legis, ubi deficit lex. num. 253

Conſuetudo eſt illa, quæ titulos & honores tribuit. num. 255. & ſub numero 256

Conſuetudo in præcedentiâ Cardinalium & Patriarcharum, obſervari debet. n. 266

Conſuetudo Neapolitana obſervat, ut Principes præcedant Duces. num. 276. & ſub num. 277.

Conſuetudine & obſervantiâ vigente, judex, ab ea in judicando recedere non poteſt. num. 237

Conſuetudini ſtandum eſt in materia præcedentiæ Ducis & Principis. num. 277

Coquus & Barbitonſor Ducum non ſunt nobiles, ſi ut ſunt Coquus, & Barbitonſor Imperatoris, num. 31. vide num. 68 & num. 69.

Coquus apud antiquos viliſſimum mancipium fuit, & æſtimatione, & uſu, licet ex vili miniſter. o poſtea ars haberi cœpta fuerit. num. 32

Corona aurea cum lapidibus pretioſis, qua ſolent coronari Duces, deſignat plenitudinem poteſtatis, & inſigna honoris. num. 231

Corona Ducis eſt magis rotunda, cū gemmis. & lapidibus pretioſis: corona autem ſeu potius circulus Marchionis, eſt abſq; tantâ rotunditate, & ſine gemmis. & lapidibus pretioſis. num. 26.

Crimen læſæ Majeſtatis committitur contra Marchiones. num. 21

Crimen læſæ Majeſtatis non committitur propriè adverſus Duces Italiæ, ſeu alios Dominos ſuperiorem recognoſcentes, ſed largè, & impropriè, ſecundùm quosdam. num. 33

Contrarium. num. 37

Crimen læſæ Majeſtatis propriè committitur tantùm contra Imperatorem, vel Rempublicam Romanam, vel contra quemcumque Principem ſuperiorem non recognoſcentem. num. 34

Crimen læſæ Majeſtatis committitur contra Reges ſuperiorem non recognoſcentes. num. 56

Crimen læſæ Majeſtatis non comprehenditur in generali diſpoſitione, ex quo requirit ſpecialem mentionem, ſi quam exceptum & reſervatum. nu. 139

D.

Decius defenditur ab Authore ſub num. 340. & ſub num. 341. verſ. quo vero, cum ſeqq.

Declaratur quoddam dictum Angeli. n. 124

Declaratur Io: de Amic. & Cavagnol. n. 189

De conſuetudine obſervatur, quod Domini delegant cauſas ſuorum ſubditorum Iudicibus non ſubditis in aliena juriſdictione commorantibus. numero 109. & num. ſeq. verſ. videmus quoque.

De conſuetudine in Dominio Mediolani non ſervatur, quod unus officialis eſſet directè in juriſdictione alterius officialis ejuſdem Dominij. nu. 106

Decreta & ſtatuta Ducum & Principum Italiæ, ſunt æterna & perpetua, & dicuntur jus civile, quicquid alij dixerint. num. 43

De his qui foris ſunt, nihil ad nos. num. 95

Delegatus Cæſareus non poteſt citare in terris Vaſallorum, & Domini Gonzaga non patiuntur hoc fieri in ſuis Dominiis. num. 101

Contrarium tenuerunt Boſſ. Natt. Surd. & Aretin. num. 102

Sed Author ipſis reſpondet nu. 103. & nu. ſeqq.

Delinquens contra Rempublicam Lucenſem non recognoſcentem Superiorem

rem, punitur pœna damnationis memoria. nu. 113

Denominatio quando fit à pari, vel minori, nominatus decorandus eſt majori titulo: ſecus ſi de nominatio fiat à ſuperiore. nu. 338

Deus poteſt reſurgere mortuum bis, & millies, nu. 186

Dictio univerſalis, omne, nihil excludit. num. 138

Dictum quoddam Bartoli non ſervatur de conſuetudine. num. 105

Digniores, in ſententijs proferendis prius dicere debent, num. 269

Dignitas Imperatoria facta eſt excelſa, licet à ſua origine humilis tenuiſq; fuerit, ex quo olim Imperator creabatur, ut exercitui præeſſet, illiq; imperaret, num. 252

Diſpoſitio l. bene à Zenone. C. de quadrien. præſcript. eſt odioſa, & ſapit iniquitatem: quia quis de facto, dominio rei ſuæ privatur. nu. 121.

Diſpoſitiones Mundi mutatæ ſunt, & nihil perpetuum ſub Sole. nu. 321

Diſputans de poteſtate Principis, facit ſe ſuperiorem ipſi Principi, & ponit ſedem ſuam ab Aquilone, tentando eſſe ſimilem Altiſſimo. num. 163

Doctori de conſuetudine atteſtanti an credatur? nu. 309. ubi quod creditur ſaltem præſumptivè, donec contrarium probetur, & ut transferatur onus probandi in adverſarium ex magis cõmuni.

Doctori quamvis magno non creditur, niſi dictum ſuum probet per authenticam ſcripturam. num. 341

Dominus directus non poteſt in terra Baronis ſibi ſubjectis tutorem dare pupillo, nec alium actum juriſdictionalem exercere nu. 97

Ducalis dignitas à quibus habuerit originem in Italia, nu. 6

Ducalis dignitas adeo indies aucta fuit, ut hodie exiſtimetur excelſa, & una ex majoribus num. 257

Ducatus Parmæ & Placentiæ ſubeſt Eccleſiæ Romanæ. num. 110

Duces & Principes Italiæ perpetuò inveſtiti pro ſe & deſcendentibus, & jura Imperialia habentes, jus incendi & gerendi bellum habent, & ita ex conſuetudine, ſeu longa obſervantia, cæterorum temporum conſueverunt bellum, Cæſare inconſulto, inter ſe indicere & gerere, numero 167. & ſub numero. 177

Duces non habent ius indicendi bellum ſine licentia Domini, ſecundum Alciat. numero 170. cujus dictum, aut intelligitur, ut ibi, aut ipſe malè ſenſit, ut num. 177

Duces, Comites, & Marchiones Caſtellæ, recognoſcunt ſuperiorem. num. 89

Duces an fuerint Spectabiles, vel Illuſtres? num. 7

Duces ſunt majores Marchionibus, quicquid alij dixerint. nu. 22

Duces præcedere debent Marchiones. numero. 24

Duces habent ſub ſe Marchiones. numero 25

Duces non habent Majeſtatem. nu. 28. vide nu. 18. 29 38. & nu. 50.

Duces Regales Italiæ habent Majeſtatem. nu. 38. vide nu. 18. 28. 29. & 50.

Duces, Marchiones, & Comites perpetuò inveſtiti, habenteſq; jura Imperialia, æquiparantur Regibus, & Imperatori, num. 67

Duces fuerunt poſiti in locum Imperatoris. nu. 119

Duces perpetuò inveſtiti pro ſe & deſcendentibus, juraq; Imperialia habentes, nihil differunt ab Imperatore, niſi ambitu minoris circuli ſicut ſcapha differt à navi. num. 151

Duces jura Imperialia habẽtes, & perpetuo inveſtiti pro ſe, & deſcendentibus, ſunt Sereniſſimi, cum in ſuis Dominijs poſſint appellari Reges & Imperatores, & omnia poſſint quoad ſuos ſubditos, quæ poſſunt Summi Principes in univerſo Orbe. nu. 150. ubi de communi, & nu. 151

Duces & Principes Regni Neapolitani, habent poteſtatem multùm limitatam num. 172

Digitized by Google

Duces & Principes Regni Neapolitani dicuntur Duces & Principes abuſivè. num 173
Contrarium tenuit Ioan. Thomas Minadò. nu. 174
Sed reprehenditur ab Authore. n. 175
Duces Mediolani, Mantuæ, & Ferrariæ, fecerunt decreta, ut nemo poſſet impetrare privilegium ab Imperatore legitimandi in ſuis Dominiis, nec illo uti abſque licentiâ ipſorum Ducum. 92
Duces Regales poſſunt tollere & ſanare omnem defectum juris poſitivi. 201
Duces, Principes, Marchiones, & Comites non recognoſcentes Superiorem de jure, vel de facto, vel habentes jura Imperialia, poſſunt eſſe judices in cauſa propria. nu. 208
Duces poſſunt tollere appellationem. nu. 210
Duces Regales poſſunt cauſas committere ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepetu & figurâ judicij, ac ſolâ facti veritate inſpectâ, etiam ex obſervantiâ nu. 216
Duces Regales ſunt Sereniſſimi. 249
Duces obtinent primū locū poſt Reges. 258
Contrarium. ibid.
Sed Author tenet primum dictum. ibidem.
Duces olim de conſuetudine appellabantur Illuſtriſſimi 309
Duces Italiæ de conſuetudine appellati ſunt poſtea Excellentiſſimi 310
Duces moderni valdè differunt ab antiquis 322
Duces moderni perpetuò inveſtiti, tranſmittunt Ducatum ad poſteros 324
Duces moderni regulariter habent officium perpetuum, & omnimodam juriſdictionem 325
Duces perpetui digniores ſunt temporariis, non tranſmittentibus Ducatum ad poſteros 326
Duces habentes jura Imperialia, ſunt majori titulo decorandi 327
Duces antiqui præerant ſex vel ſeptem millibus militum, & parebant Magiſtro militum Aphricæ, qui Capitaneus generalis nunc appellatur: moderni verò præſunt longè majori numero ſubditorum, & nemini parent 328
Ducibus & Principibus Regni Franciæ prohibitum eſt per ordinationes Regias, bellum & arma movere 171
Duces Sabaudiæ, ac alij Duces Regales, poſſunt ponere nova vectigalia 199
Dux Sabaudiæ vocatus fuit Illuſtriſſimus 304
Dux Sabaudiæ vocatus fuit Excellentiſſimus 315
Dux Sabaudiæ vocatur Sereniſſimus, de conſuetudine, & communi obſervantiâ 248
Et Divus, Invictiſſimus, & Potentiſſimus ibid.
Dux Sabaudiæ recognoſcit ſuperiorem. n. 71
Contrarium nu. 83. declara. ut n. 114. 115. & nu. 116
Dux Sabaudiæ ſe Dei gratiâ Ducem vocat, ut oſtendat, ſe non recognoſcere ſuperiorem. nu. 84. vide nu. 88
Dux Sabaudiæ habet jura Imperij, & omnia poteſt in ſuo Dominio, quæ poteſt Imperator in toto Imperio. num. 156
Dux Saubaudiæ ſuſcepit bellum juſtum adverſus Gebennenſes cauſâ recuperandi illam Urbem, quæ maiorum ſuorum fuit, num. 168
Dux Sabaudiæ, Dux Parmæ, Dux Urbini, ac alij ſimiles Duces poſſunt aggratiare, & ad famam reſtituere, tam vigore eorum facultatis, quam ex uſu & conſuetudine num. 179
Dux Mediolani recognoſcit ſuperiorem, num. 72
Contrarium nu. 81. intellige, ut nu. 114. 115. & num. 116.
Dux Mediolani habet jura Imperij, & poteſt omnia in ſuo Ducatu quæ poteſt Imperator in Imperio, nu. 159
Dux Mediolani appellatus fuit Illuſtriſſimus, num. 307
Dux Mediolani vocatus fuit Excellentiſſimus. num. 319
Dux Mediolani appellatur Sereniſſimus, de conſuetudine & communi obſervantiâ. num. 247

Et

Et Inuictiſsimus. ibid.

Dux Mediolani, & Dux Sabaudia, ac alii Duces Regales, legitimare poſſunt in Statu ſuo, quicquid alii dixerint, maximè ſi in inueſtitura dictum ſit, quòd poſſint in ſuo Ducatu ea, quæ Reges Romani & Imperatores facere poſſunt. num. 203

Dux Mediolani, & Dux Sabaudiæ, ac alii Duces perpetui, habentes iura Imperii, poſſunt legem condere, & ei derogare. num 212

Dux Mediolani, Dux Mantuæ, Dux Sabloneta, & Dux Mutinæ, ac alii Duces iura Imperii habentes, vel non recognoſcentes ſuperiorem de facto, poſſunt ex obſeruantiâ & de iure immunitatem concedere, in præiudicium ſubditorum, cum clauſula, non obſtante lege, vel clauſula, ex certa ſcientia. num. 214

Dux Mediolani, Dux Parmæ, Dux Mantuæ, Dux Sabaudiæ, & Dux Vrbini, ac alii Duces & Principes Regales, poſſunt & ſunt in poſſeſſione utendi clauſula plenitudinis poteſtatis in ſuis Dominiis num. 228

Contrarium tenent aliqui. num. 229

Sed Auctor amplectitur concluſionem affirmatiuam. nu. 230. comprobat. nu. ſeqq.

Dux Sabloneta vocatus fuit Illuſtriſsimus. num. 308

Dux Sabloneta appellatus fuit Excellentiſsimus. nu. 314

Dux Sabloneta habet iura Imperii in Statu ſuo. num. 157

Dux Florentiæ appellatus fuit Illuſtriſsimus. num. 300

Dux Florentiæ vocatus fuit Excellentiſsimus. num. 311

Dux Mutinæ appellatus fuit Illuſtriſsimus. num. 306

Dux Mutinæ non recognoſcit ſuperiorem ex quo eidem ſuprema poteſtas data fuit à Federico tertio Imperatore. nu. 79

Dux Mantuæ recognoſcit ſuperiorem. nu. 74

Contrarium num. 80. declara, ut nu. 114. 115. & num. 116.

Dux Mantuæ intitulatur Dei gratia Dux quia ſuperiorem non recognoſcit. num. 87.

Dux Mantuæ appellatus fuit Illuſtriſsimus num. 302

Dux Mantuæ & Montiſferrati vocatus fuit Excellentiſsimus. nu. 312

Dux Mantuæ & Montiſferrati vocatur Sereniſsimus, de conſuetudine & communi obſeruantia. nu. 243

Nec non Magnus Dux. ibid.

Dux Mantuæ & Montiſferrati, & alii Duces, Marchiones, & Comites Regales, poſſunt inſtaurare inſtantiam peremptam. num. 181

Dux Mantuæ & Montiſferrati, eſt Magnus Dux. & habet iura Imperii, & ſuprema eſt eius poteſtas in ſuo Ducatu, in quo ea poteſt, quæ Imperator in Imperio. num. 153

Dux Montiſferrati ſeu eius ſacrum Conſilium in Ducatu Montiſferrati, ex conſuetudine vigente, & ſemper practicata, inſuſflat inſtantiam cauſarum vertentium coram Iudicibus ordinariis eius Vaſallorum licet ipſi ſint inueſtiti de mero & mixto imperio, omnimodaque iuriſdictione, ac de regalibus num. 182

Dux Vrbini recognoſcit ſuperiorem Summum Pontificem num. 75. vide nu. 62. & intellige ut num. 114. 115. & num. 116

Dux Vrbini poteſt appellari in ſuo Ducatu Rex, & Imperator, & Regiam poteſtatem habet. nu. 153

Dux Vrbini appellatus fuit Illuſtriſsimus. num. 303

Dux Vrbini vocatus fuit Excellentiſsimus nu. 316

Dux Vrbini appellatur Sereniſsimus de conſuetudine & communi obſeruantia 242

Dux Parmæ recognoſcit Eccleſiam in ſuperiorem nu. 76. vide num. 77. & intellige, ut nu. 114. 115 & nu. 116.

Dux Parmæ appellatus fuit Illuſtriſsimus. num. 301

Dux Parmæ & Placentiæ appellatus fuit Excel-

Excellentiſſimus.nu. 313

Dux Parmæ & Placentiæ vocatur Sereniſſimus, de conſuetudine & communi obſervantia.num. 244

Dux olim Ferrariæ recognoſcebat Superiorem.num. 73

Contrarium nu 78. intellige, ut nu. 114. 115 & nu 116.

Dux olim Ferrariæ in ſuo Statu habebat iura Imperij & ſupremi Principis.nu. 158

Dux olim Ferrariæ vocatus fuit Illuſtriſſimus. num. 305

Dux Ferrariæ appellatus fuit Excellentiſſimus. num. 317

Dux Ferrariæ appellatus fuit Sereniſſimus, de conſuetudine & communi obſervantiâ.num. 245

Nec non Potentiſſimus, Invictiſſimus, & Magnus Princeps. ibid.

Dux Mutinæ appellatus fuit Excellentiſſimus.num. 318

Dux Mutinæ vocatur Sereniſſimus.nu. 246

Dux Burgundiæ ſe Dei gratiâ Ducem vocat, eo quod non recognoſcat ſuperiorem, licet Caſſan. dubitet, an recognoſcat in ſuperiorem Regem Franciæ.nu. 85

E.

EA quæ requirunt ſpecialem mentionem, non veniunt in generali ſermone. num. 140

Eo ipſo, quòd quis creatus Dux Marchio & Comes, non ſolùm regalia videntur in eum tranſlata: verùm etiam omnia alia, quæ ſunt reſervata in ſpecie ſoli Principi & Imperatori propter excellentiam nu. 176

Quod declaratur. ibid.

Epiſcopi poſſunt appellari Sereniſſimi.nu. 250

Epiſcopi aſſiſtentibus Cardinalibus non portant Rochetum, ſaltem diſcoopertum, nec Cardinales aſſidente Papâ. num. 345

Exceptio aliquorum caſuum in aliſ firmat regulam in contrarium nu. 145

F.

FActa non præſumuntur, niſi probentur.num. 223

Federicus Picus fuit creatus Princeps Mirandulæ.nu. 283

Feudatarij Status Mediolani non poſſunt gratias delictorum facere, niſi quoad bona & pœnam, quæ ipſis applicantur non reſpectu perſonæ num. 352

Feudatarij Status Mediolani non poſſunt ſe impedire de vectigali ſalis, nec impedire officiales ſalis ſub pœna confiſcationis bonorum etiam feudalium. nu. 353

Feudatarij Status Mediolani puniuntur receptantes bannitos, & eos non capientes.num. 354

Feudatarij Status Mediolani non poſſunt ſtatuere contra jus commune: nec poſſunt reſcribere Prætoribus, & eorum officialibus, ut procedant ſummariè in cauſis ordinarijs.num. 355

Feudatarij Mediolani non poſſunt ſe impedire aliquo modo de pertinentibus ad annonam num. 356

Feudatarij Mediolani non poſſunt apponere clauſulas, appellatione remotâ, vel mandare, quod procedatur ſimpliciter & de plano.num. 357

Filius poteſt eſſe nobilior patre. numer. 288

Fulvius Pacianus, Doctor Excellentiſſimus, fuit Auditor & Conſiliarius Ducis Sablonetæ.nu. 205

Fundamento ſublato, ſuperædificatum corruit.num. 107

Fundamento Doctoris ſublato, tollitur eius opinio.nu. 108

G.

H.

HIſtoria Franciſcorum, & Papæ Urbani. num. 274

Hodiernis temporibus non eſt diſputandum de poteſtate Dominorum in terris ſuis quia eſſet ponere os in Cœlum, & revangare & reformare totum Mundum.num. 161

Honor alicui competens non eſt ſumendus praſente ſuperiore, propter reuerentiam ipſius ſuperioris. num. 344

I

IDem judicatur de Magno Duce Heturia in ſuo Dominio, quod de Imperatore in ſuo Imperio; & ideo poteſt omnia, qua poteſt Imperator. numero. 155.

Ieſus Chriſtus D. N. quandoque Dux, quandoq; Rex appellatus fuit. numero. 12

Illi Domini, qui in ſuis Dominijs habent omnia jura Imperij & omnia poſſunt, qua poteſt Imperator in Imperio, non dicuntur recognoſcere ſuperiorem in eis. num. 115

Illuſtris, & Magnificus, idem ſonat. numero 330

Imperator ſcribendo Ducibus Regalibus, appellat eos Principes. num. 279

Imperator poteſt facere legem perpetuam num. 40

Imperator dicitur propriè Princeps: alij verò anſeriores Domini dicuntur impropriiſſimè Principes, ſecundùm Reſtaur. num. 280

Contrarium tenuit Author de Ducibus Regalibus. ibid.

Imperator fuit appellatus Excellentiſſimus à Papa. num. 334

Imperator fuit appellatus Illuſtriſſimus à Papa. num. 335

Imperator fuit appellatus Sereniſſimus à Papa num. 336

Imperator, vel Comes Palatinus ab eo creatus, non poſſunt legitimare in Ducatu Mediolani, nec in Ducatu Montisferrati; quia Imperatoria poteſtas fuit tranſlata in Duces. num. 91

Imperator nihil poteſt in terris Ducatus Mediolani, niſi quatenus permittitur à Duce num. 99

Imperator hodiè in terris alienis pro nihilo reputatur. num. 99

Imperator non poteſt in ciuitate Mantua uti clauſula ſuprema poteſtatis, vel auferre jus tertij num. 100. & ibi. remiſſiuè redditur ratio.

Imperator, & Rex liber, poſſunt uti plenitudine poteſtatis. num. 227

Imperator reſtaurationem inſtantia lapſa, facto aut culpa judicis, non tenetur reficere expenſas retardati proceſſus. num. 191.

Contrarium voluit Menoch. ibid.

Sed ipſe Menoch reprehenditur ab Auctore, a quo defenditur Burſatus, contra quem Menoch. inuehebat ibid.

Inanis eſt diſputatio, vbi eſt ſtatuti deciſio. num. 134

Incluſio unius eſt excluſio alterius. numero. 146

In corona, & per coronationem, Rex conſequitur plenitudinem poteſtatis. numero 232

In dignitatibus non fit deſcenſus, nec promouetur quis de majori ad minus. numero. 13

In materia brocardica certum fundamentum, vel certa deciſio non conſtituitur. num. 292

In re dubia poteſtas Principis amplianda eſt. num. 164

Inſtantia perempta ſuſcitari poteſt in cauſis ciuilibus, & criminalibus; hoc tamen fieri debet cum ſale diſcretionis, puta inſpecta ſceleris magnitudine. numero 183

Inſtantia reſtaurari poteſt, parte aduerſa non vacata, nec citata. nu. 184

Inſtantia reſtaurari poteſt bis, & millies, num. 185

Inſtantia cauſa appellationis reſtaurari poteſt cum clauſula non obſtante, quòd appellatio fuerit deſerta, vel de plenitudine poteſtatis, vel ex certa ſcientia, vel motu proprio. num. 188

Inſtantia currit, etiam ſi ſteterit per judicem, ne cauſa expediretur, ut quia ſit mutatus, abſens, vel propter multitudinem cauſarum impeditus, nu. 190. ubi de communi.

Inſtantia quando negligentiâ Actoris eſt peremptâ, expenſa ſunt ſoluenda ab ipſo Actore. nu. 192

Inſtantia quando fuit lapſa dolo Aduerſarij, ipſe tenetur ſoluere expenſas. 193.

Digitized by Google

Inſtantia lapſa culpa & negligentia Actoris, & inſtaurata per Principem, nullà factà mentione expenſarum, pars opponere poteſt, quòd Adverſarius non audiatur, niſi refectis expenſis. num. 195

Inſtantia lapſa culpa & negligentia Actoris & inſtaurata per Principem, nulla facta mentione expenſarum, ſi pars non petit earum refectionem, valet judicium nu. 126

Inſtantia perempta, partes poſſunt uno actu, & una approbatione omnia acta iterare, repetere, & renovare ex communi. num. 197

Hoc declaratur duobus modis, ut ibi.

Inſtitutio Ducum prior fuit inſtitutione Principum num. 282

Intellectus ad conſtitutiones Mediolani ſub titulo de legitimat. lib 3 nu. 94

Interpretatio cujuslibet diſpoſitionis capienda eſt, & favorabilis reputatur, per quam jus commune conſervatur, & ad illud reducimur. nu. 148

Ioannes Franciſcus Terzanius Cremona fuit Præceptor Authoris. ſub nu. 243

Ioan. Bolognet taxatur per Auctorem. n. 46.

Ioan. Bolognet. reprehenſus ab Auctore, ſub num. 341

Io. Maria Riminaldus reprehenditur ab Authore, ex quo dicebat, proclamata Marchionum Mantuæ non eſſe perpetua, ſed finire, & extingui per eorum mortem. num. 44

Iulius Cæſar Gonzaga fuit creatus Princeps Bozuli nu. 283

Ius municipale in proprio loco, jus commune ſeu ejus pars appellari poteſt. n. 131. ubi de communi.

L.

LAncellot. Conrad. ab Auctore reprehenſus ſub num. 343

Legati de latere, & Gubernatores Provinciarum, de conſuetudine committunt cauſas cognoſcendas ſummariè, ſimpliciter, & de plano. num. 224

Lege Regia tranſlata eſt poteſtas in Imperatorem. num. 16

Leges, & iura loquentia de Imperatore, locum habent in Ducibus & Principibus, regalia & iura Imperialia habentibus ex privilegio, vel ex conſuetudine, cuius initij memoria non exiſtit. n. 51

Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus. num. 8

Lex dicitur omne id, quod in ratione cōſiſtit. num. 348

Lex ſemper loquitur, & eſt in viridi obſervantia. num. 129

Lex bene à Zenone. C. de quadrien. præſcript. habet locum in Ducibus Italiæ, regalia & iura Imperialia habentibus. num. 53

Lex quiſquis. C. ad leg. Iul. Maieſt. nō habet locum contra filios, niſi quando crimen committitur contra Cæſarem, vel Rempublicam Romanam: non autem quando committitur contra Duces, & Principes ſuperiorem recognoſcentes. num. 35. vide num. 30

Lex quiſquis. C. ad leg. Iul. Maieſt. habet locum contra filios delinquentis in Duces Regales Italiæ. & memoria huiuſmodi delinquentis damnari poteſt. n 50

Lex quiſquis C. ad leg. Iul. Maieſt. tanquam odioſiſſima, & pœnalis, non eſt extendenda de perſona ad perſonam. num. 119

Lex quiſquis. C. ad leg. Iul. Majeſt. reſpectu filiorum hodiè de conſuetudine nō ſervatur. num. 123

Contrarium tenuit Auctor. nu. 124

Locumtenentes, & Viceduces, non poſſunt committere cauſam cognoſcendā ſummariè, ſimpliciter & de plano, niſi Duces dederint ſuis Locumtenentibus huiusmodi libertatem. num. 218

De conſuetudine tamen aliud ſervatur. num. 224

Locumtenēs nihil poteſt contra iura, nec Legatus de latere. num. 219

Locumtenens Principis licet poſſit omnia quæ ipſe Princeps, non tamen poteſt facere ea, quæ reſervata ſunt Principi inſignum ſupremæ poteſtatis, niſi expreſſum & ſpeciale mandatum habeat. num. 228

Magnus

M.

Magnus Dux Hetruria non recognoſcit ſuperiorem, ex quo non eſt Feudatarius, ſed liber. num. 77
Magnus Dux Hetruria, ac alij Duces Regales, poſſunt reſtituere adverſùs ſententiam, in judicatum tranſactam. 226
Requiritur tamen, quòd in reſcripto dicatur, non obſtante tali ſententiâ, qua tranſivit in rem judicatam. ibid.
Magnus Dux Hetruria appellatur Sereniſſimus, de conſuetudine, & communi obſervantia. num. 559
Majeſtas dicitur Status maior, vel maior poteſtas. num. 19
Maieſtas nihil aliud importat, niſi aternitatem num. 39
Maior & dignior quis dicitur ratione antiquioris inſtitutionis. num. 281
Maior honeſtas requiritur in fœmina, quàm in viro. num. 268
Maior ille præſumitur, qui primò nominatus eſt. num. 260
Maior eſt nobilitas, qua provenit à maiori, quàm qua provenit à minori, ita ut nobilitatus à maiori praferatur nobilitato ab inferiore, non obſtante temporis anterioritate & prærogativa num. 70
Mandatum non præſumitur. num. 222
Marchio Caſtionis à ſtivertis eſt Princeps Romani Imperij num. 359
Marchio Ferraria habebat Maieſtatem. num. 20
Marchiones ſunt maiores Comitibus, niſi aliter conſuetudine receptum ſit. num. 296
Marchiones perpetuò inveſtiti, cenſentur ſupremi Principes in ſuo Marchionatu, & omnia poſſunt qua poteſt Imperator in toto Orbe, ac ei aquiparantur en ſuo Marchionatu. num. 297
Matrimonium non vitiatur, ſive primò interrogetur ſponſus, ſive ſponſa, cùm hoc non ſit de ſubſtantia ipſius matrimonii. num. 273
Memoria defuncti damnari poteſt ſolùm quando crimen committitur contra Imperatorem, vel Rempublicam Romanam, ſecus, quando committitur contra Principes, vel Civitates inferiores. num. 36. Vide num. 50
Menoch & Caſſan. in errorem lapſi ſunt. num. 23
Miles reputatur nobilis ex conſuetudine in aliquibus Civitatibus, licet de iure communi militia non ſit dignitas. num. 256
Mulieres ex perſonâ maritorum dignitatem, & forum conſequuntur. nu. 271
Mulieres coruſcant radiis maritorum. nu. 272

N.

Negare poteſtatem Principis, immò ſolùm diſputare de eâ, eſt crimen quaſi Sacrilegii. nu. 160
Nihil in humana cõditione conſiſtit, quod mutationem non ſentiat. nu. 321
Nobilitas tanta non eſt in Coquiis & Barbitonſoribus Ducum perpetuò inveſtitorum, & habentium iura Imperialia, quanta eſt in illis Imperatoris. nu. 69
Nomen Imperatoris quibus olim competeret, & qui primò illud ſibi arrogaverunt, ſub nu. 299. & cur Cæſares, relicto titulo Regis, aſſumpſerint nomen Imperatoris. ibi remiſſivè.
Non eſt aqualis ſeu tanta Maieſtas in Ducibus Italia, vel aliis Dominis ſuperiorem recognoſcentibus, quanta eſt in Imperatore. num. 29
Non eſt tutum ſubdito, in dubium deducere Domini ſui poteſtatem nu. 162
Non de nomine, ſed de effectu curandum eſt. num. 251
Novitates ſunt à lege damnata. nu. 9. intellige, ut ſub num. 350. verſ. nec obſtat.

O.

Obſervantia & conſuetudo mutanda non eſt, ſed ſequenda. n. 234
Obſervantia communis attendenda eſt. num. 235
Obſervantia communis ſubſequuta, & recepta in ambigua Doctorum opinio-

 ne

Digitized by Google

ne, amplectenda eſt, non obſtante diſpoſitione iuris communis.nu 238
Obſeruantia eſt optima interpres in his, quæ dignitatem, & nobilitatem reſpiciunt cùm illa ſit, quæ titulos tribuit num. 239
Officialis Imperatoris, qui præeſt uni prouincia, poteſt citare homines exiſtentes in qualibet prouincia Imperij, ſecundum Bart.num. 104
Sed non ſeruatur de conſuetudine, num. 106.
Omnes dignitates, & tituli, vel præeminentia, procedunt à Summo Pontifice, & ab Imperatore num. 3
Omnes caſus non poſſunt legibus ſingulatim comprehendi: quia plures ſunt caſus, quàm leges.num. 350
Omnia Imperatori reſeruata communicantur Dominis, quando in eorum inueſtituris appoſita ſunt verba, quòd poſſint ea omnia quæ Romani Imperatores, & Reges facere poſſunt. nu. 361
Oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcunt. num. 1.
Ordo dignitatum cognoſcitur ex ordine litera num. 259
Ordo Ducalis dignitatis, tenuis & humilis fuit. num. 4
Ordo ſcripturæ an attendi debeat, eſt materia brocardica.num. 290
Ordo ſcripturæ non attenditur, ubi certè ſumus, diſpoſitionem non dare ordinem maioritatis vel præcedentia. nu. 293
Ordo ſcripturæ non attenditur, cùm ratio diſſuadet.num. 294

P.

Papa appellat Reges, chariſſimos filios: reliquos vero Principes, dilectos filios.num. 337
Papa loquitur tanquam pater ſpiritualis.num. 339
Papa eſt major Imperatore, & Regibus, ut Sol eſt major Luna: quoniam, quãta eſt inter Solem & Lunam differentia, tanta eſt inter Papam & Imperatorem.num. 347
Par eſt virtus legis & conſuetudinis.nu. 254. & ſub nu. 346
Par. de Puteo notatur ab Auctore, eò quòd non alleget fideliter Hoſtienſ ſub num. 296.
Pater filio omnem honorem impẽdere non tenetur nu. 340
Patriarcha Gradenſis debet præcedere presbyteros Cardinales, cùm ipſe reperiatur in ordine litera primo loco deſcriptus.num.262. vide tamen ſub nu. 265. & 266.
Patriarcha poteſt facere ante ſe Crucem deferre niſi in Vrbe Romana, & ubicunque Summus Pontifex fuerit, aut eius legatus, utens inſigniis Apoſtolica ſedis num. 660
Pauciſſimi ſunt Reges, qui recognoſcunt ſuperiorem.num. 57
Plus iuris habet Rex in Regno, quam Imperator in Imperio num. 17.
Pœna.l.quiſquis.C.ad leg. Iul. Maieſt. reſpectu filiorum non habet locum, ubi crimen committitur contra propriam Ciuitatem ex communi, & veriori, n. 125.
Pœna d.l.quiſquis, reſpectu filiorum habet locum, quando crimen committitur contra Duces Regales Italia.num. 126.
Pœna d.l.quiſquis. C. ad leg. Iul. Maieſt. reſpectu filiorum habet locum, quando crimen committitur cõtra Papam, Imperatorem, vel Regem, ſuperiorem non recognoſcentem.num. 127
Poteſtas legitimandi per reſcriptum, eſt de reſeruatis Papæ & Imperatoris, quæ non poteſt exerceri, niſi ab his, quibus ipſi conceſſerunt & commiſerunt. nu. 202
Præſente Legato de latere, officium Legati minoris quieſcit, quandiu Legatus maior præſens fuerit.nu. 343
Prætores Ciuitatum non ferunt baculum iuſtitiæ, aſſiſtente prouinciæ præſide. n. 346
Princeps quando inſtaurauit inſtantiam lapſam cum hoc, quòd reficiantur expenſæ, ſi pars eas non refecerit, agere non poterit. num. 194
Princeps eſt maior Duce. nu. 275

Con-

Contrarium ſub nu. 277. *quod tenet & confirmat Author num.* ſeqq.
Princeps nihil aliud eſt, niſi primus, & caput.num. 278
Privilegia Ducum Italiæ, qui ſunt perpetuò inveſtiti, & jure proprio perpetuam juriſdictionem, regalia & jura Imperialia habent, ſunt perpetua ſecundùm eorum naturam, niſi aliter dicatur, vel contrarium conſtet, numero 41.

Q.

QVarere legem & authoritatem, ubi adeſt naturalis ratio, infirmitas eſt intellectus, num. 340
Quilibet Patriarcha debet præcedere Cardinales. num. 263. *vide ſub numero* 265. & 266.

R.

RAtio quadam Curt. Iun. Barbat. Boſſ. Burſat. & Roland. a Valle, improbata ab Auctore. 93
Regalia, & Iura Imperij, competunt Marchione Caſtionis à ſtiverijs, quia omnia facere poteſt in Statu ſuo, quæ poteſt Imperator in toto Orbe. numero. 360
Reges Franciæ & Luſitaniæ appellati fuerunt à Papa Illuſt. es. nu. 333
Reges Franciæ & Luſitaniæ appellati fuerunt Excellentiſſimi à Papa numero. 332
Reges ab initio majorem poteſtatem habuerunt, quam Imperatores. numero: 15
Reges Navarræ, Armeniæ, Vngariæ, & Catalonia, non ſubſunt Imperio, numero. 46
Reges poſſunt dici Sereniſſimi, ſicut Imperator, ex quo in eorum Regnis ſunt tanquam Imperatores, & obtinent ſuprèmum locum.nu. 149
Regio Burgundiæ olim erat Regnum, deinde fuit Ducatus. nu. 12
Reprehenſibile judicari non debet ſi ſecundum varietatem temporum ſtatuta quoque variantur humana. n. 330.
Reſervata Principi non tranſeunt in Locumtenentem ipſius Principis generale mandatum habentem.nu. 220
Rex Franciæ, & Rex Hiſpaniæ ſunt Sereniſſimi ſub num. 2..
Rex Franciæ non recognoſcit ſuperiorem de jure nec de facto ex communi.num. 59
Rex Franciæ intitulatur Dei gratia Rex quia non recognoſcit ſuperiorem, niſi Deum, & Enſem, num. 86
Rex Franciæ appellatus fuit Magnificus à Papa.num. 332
Rex Hiſpaniæ non recognoſcit ſuperiorem num. 59
Rex Portugaliæ non recognoſcit ſuperiorem.num. 60
Rex Angliæ non habet ſuperiorem. num. 61
Rex Sciciliæ eſt liber, & Monarcha in Regno ſuo num. 62
Rex Aragonum eſt exemptus ab Imperio, num. 63
Rex Caſtellæ non ſubeſt Imperio, numero. 65
Rex legionis non eſt ſubditus Imperatori, num. 66.
Rex nullus reperitur in quo tanta ſeu æqualis ſit Majeſtas, quanta eſt in Imperatore.num. 55
Rex de facto ſuperiorem non recognoſcens legitimare poteſt nu. 204
Rimin.jun.fuit Præceptor Auctoris, ſub num. 58
Rudolphus Imperator conceſſit libertatem Lucenſibus pretio duodecim millium ducatorum num. 112

S.

SAul primus Rex Iſrael appellatus fuit Dux.num. 11
Sermones particulares ſunt veriores, generales verò faciliores.num. 52
Socinus junior reprehenditur num. 118
Solus Imperator regulariter poteſt concedere immunitatem, & exemptionem à collectis, oneribus, & angarijs, etiam in præjudicium aliorum, num. 213

Solus Imperator poteſt legem condere nu. 211.

Solus Imperator dicitur Sereniſſimus, & Auguſta Sereniſſima & Reges qui ſuperiorem non recognoſcunt Sereniſſimi dicuntur nu. 2

Solus Imperator poteſt indicere, & bellū gerere num. 166

Solus Princeps poteſt inſufflare ſpiritum vita inſtantia perempta nu. 120

Solus Princeps poteſt imponere & inſtituere nouum vectigal.num. 198

Solus Princeps poteſt tollere & ſanare omnem defectum juris poſitivi nu. 201.

Solus Princeps committit cauſas ſummariè, ſimpliciter, & de plano. nu. 215

Solus Princeps poteſt reſtituere contra ſententiam, qua tranſivit in judicatum num.225.vide ſub num. 226.

Solus Papa, vel Imperator, poſſunt removere appellationem.nu. 209

Splendor Stellarum non aquè lucet, ſicut ſplendor Solis.nu. 30

Sponſus an debeat primò interrogari, vel Sponſa. nu 267. & *ſeqq.*

Vide ibi quid Author opinetur.

Statuta locorum ſunt jus Civile.nu. 130

Statutum corrigens jus commune, ſervandum eſt pro lege communi.numer. 129

Statutum praValet in loco, ubi viget, etiamſi jus commune diſponeret contrarium.num. 132

Statutum Caſtioni à ſtiverijs reſervat legitimam filijs in bonis patrum rebellium.num. 126

Statutum intelligi debet ſecundùm jus commune, ut minùs ab eo recedatur, quàm fieri poteſt.num. 147

Subrogatum ſapit naturam ejus, in cuius locum ſubrogatur, cum qualitatibus & privilegiis ſuis, etiamſi ſubrogatum ſit alterius natura, quam eſt illud, in cujus locum ſubrogatur, vel etiamſi in aliquo diſcreparet nu. 120

Succeſſor ſi ſtatim, cùm ſuccedit, nō revocat legem Pradeceſſoris, videtur illam approbare cum ſuā determinatione. num. 45

Sufficit, aliquid ex communi obſervantiā receptum eſſe, quicquid ſit de juris ſubtilitate.num. 236

Summus Princeps ſuperiorem non recognoſcens, poteſt eſſe judex in causā propriā.num. 207

Superioritas illa, quam habent Papa, vel Imperator, reſpectu ſolius inveſtitura, non nocet Ducibus, nec conſideranda eſt reſpectu meri & mixti Imperij, quod exercent in ſuos ſubditos, & eorum bona.nu. 116

Suprema poteſtas Ducis Mantua & Mōtisferrati, fuit ſibi ab Imperatore conceſſa, & longiſſimo tempore praſcripta num. 154

T.

Terminus clariſſimus capitur in genere & in ſpecie: & in genere convenit omnibus dignitatibus, & in ſpecie eſt quartus gradus dignitatum num. 284

Titulus Majeſtatis convenit ſoli Imperatori & Regibus.nu. 14

Titulus Majeſtatis convenit Ducibus Regalibus Italia in ſuis Dominiis. nu. 18. & *num.*28. & *nu.*29.

Titulus Excellentiſſimi competit Marchioni Caſtioni à ſtiveriis.nu. 358

V.

Ubi fit mentio de Poeta ſimpliciter, apud Gracos intelligitur de Homero, & apud Latinos de Virgilio, per Excellentiam.num. 299

Verba debent intelligi in omni diſpoſitione, ut aliquid operentur, & ne ſint ſuperflua.num. 48

Verba non dicuntur ſuperflua, quando ſunt prolata ad majorem declarationē & tollendam dubitationem, quia tūc ſatis operari dicuntur. nu.49

Veſpaſianus Gonzaga fuit creatus Princeps Sabloneta.num. 283

Veſpaſianus Gonzaga, Princeps Sabloneta, creatus fuit poſtea Dux ejuſdem Civitatis.num. 286

Veſti

Digitized by Google

Veſtes & indumenta Ducalia, ut pallium, deſignant Majeſtatem, & poteſtatis plenitudinem, ſicut pallium Summi Pontificis & Imperatorũ. num. 233

Vir eſt dignior Fœminâ, num. 270

F I N I S.

Imprimatur.

FRATER BASILIUS PORTA
Inquiſitor Derthonæ.

GUIDOBAL. RAC. VIC. G.
Derthonæ.

1455165